

A

A avea – A poseda, a deține, a stăpâni; a dispune de ceva, a căpăta, a primi; a conține, a însuma; a deține, a suporta, a trebui să; a suferi de ceva, boală sau beteșug; a întreține relații truștești, a poseda o femeie; a obține, a dobândi.

A avea gură (a-i fi gura) de aur – Se zice despre cineva care prevede cuiva împlinirea unor lucruri favorabile.

A ajusta – A adapta, a potrivi o piesă la un ansamblu, un obiect de îmbrăcăminte pe corp, etc.; a prelucra pentru a-i da formă; a face să se potrivească; a înlocui după anumite reguli valorile statistice empirice cu valori teoretice, dispuse continuu și regulat, care să dea o imagine cât mai reală unui fenomen.

A adapta anumite date, cum ar fi cursul unei acțiuni, dividendul etc. pentru a ține cont de detașarea dreptului de subscripție (cu ocazia unei creșteri de capital sau a emiterii de obligațiuni convertibile) de împărțire a acțiunilor sau reunirea acțiunilor.

A aliena – A transmite cuiva un drept sau un lucru prin vânzare, cesiune etc.; a înstrăina; a înnebuni; a pierde facultatea de a judeca normal; a-și ieși din minți; a se scrânti; a deveni ostil societății, factorilor de civilizație, a se simți izolat în societatea modernă.

Transferarea proprietății unui lucru sau a unui drept prin vânzare, cesiune, amanetare, etc.; a face să intre în posesia altcuiva prin cedarea oficială a dreptului de proprietate.

A amortiza – A împiedica propagarea unui zgomot, a unui șoc; a atenua, a slăbi, a diminua; a scădea progresiv, în timp, amplitudinea unei mărimi caracteristice pentru un fenomen de undulație; a recupera o cheltuială; a stinge treptat creditele prin plăți succesive sau prin răscumpărarea creanțelor; a face să se amortizeze.

A rambursa o datorie; a reduce valoarea bilanțurilor fondurilor fixe sau a titlurilor de portofoliu pentru a ține cont de deprecierea lor.

A baculo ad angulum – “De la baston la unghi”, de la una la alta, în mod incoerent.

A bove maiori disarat arare minor – De la boul mai vârstnic să învețe cel mai tânăr.

A căpăta aripi – A prinde aripi, a căpăta independență, curaj; a începe să se înflăcăreze, entuziasmeze.

A compensa, drept legat de – Dreptul legal al debitorului stabilit prin contract sau alte mijloace de a deconta sau elimina prin orice modalitate o parte sau întreaga sumă datorată unui creditor prin deducerea din valoarea respectivă a unei sume datorate de creditor (IAS 32.40).

A credita un cont – Înseamnă a înregistra o sumă în creditul unui cont; conturile de pasiv încep a fi operate prin creditare, cele de pasiv prin debitare; creditorul este cel care primește, de obicei, o sumă pe când debitorul este cel care o transmite.

A da cuiva aripi – A face să capete curaj, a însufleți (pe cineva).

A da în antrepriză – A da o lucrare spre executare unei întreprinderi sau unui antreprenor.

A debita un cont – Înseamnă a înregistra o sumă în debitul unui cont.

A deroga – A se abate de la o prevedere generală, a reglementa o anumită problemă în mod diferit față de o prevedere deja existentă/ reglementare cadru; a se abate (în mod excepțional) de la o lege, de la un regulament, un statut, etc. în temeiul unei aprobări/ permisiuni speciale.

A dicto secundum quid ad dictum simpliciter non valut consequentia – De la o afirmație relativă la ceva către o afirmație pur și simplu consecința nu este valabilă; în concluzie nu poate fi folosit în mod absolut un termen întrebuințat în premise doar în sens relativ.

A evalua – A determina, a stabili prețul, valoarea, numărul, cantitatea etc. unui bun, a unui lucru, etc.; a calcula, a socoti; a prețui, a estima; a aprecia; a determina cu aproximație; a examina cantitativ și calitativ prețul sau valoarea;

Identificarea și analiza aspectelor relevante, a riscurilor identificate, inclusiv efectuarea unor proceduri ulterioare, dacă este necesar, pentru a ajunge la o anumită concluzie în legătură cu o problemă, în legătură cu semnificațiile lor. În mod convențional, “evaluarea”, este folosită în legătură cu o gamă de aspecte care includ dovezi, rezultatele procedurilor și eficacitatea răspunsului managementului la un anumit risc (vezi și evaluare).

A face act de prezență – A apărea undeva pentru un scurt timp, din datorie sau din politețe.

A face casa – A întocmi bilanțul încasărilor și plăților unei zile.

A face un act de dreptate – A recunoaște meritele și drepturile unei persoane nedreptățite.

A fi în deficit – A fi în pierdere, a avea cheltuieli mai mari decât veniturile.

A fi pe drojdie – A fi la capătul resurselor materiale, a nu mai avea aproape nici un ban.

A fortiori – “Cu siguranță”, “pentru acest motiv”, menționat în general atunci când se întărește o clauză contractuală, element descriptiv care elimină interpretări suplimentare; care se impune cu necesitate, care este necesar; care constă în trecerea de la o judecată la alta, în favoarea celei de-a doua judecăți existând tot atâtea temeiuri sau temeiuri în plus (despre raționamente).

A fortuna desertum (derelictum) esse – A fi abandonat (părăsit) de noroc.

A garanta – A da cuiva siguranța că va avea ceva; a asigura (cuiva ceva); a încredința pe cineva de ceva; a răspunde de valoarea, de calitatea unui obiect; a se angaja să mențină în stare de bună funcționare, pe o durată determinată, un aparat, un mecanism etc. vândut; a furniza asigurări pentru garantarea unei datorii; a răspunde pentru faptele sau pentru comportarea altuia, a da asigurări etc.; a-și lua răspunderea cu averea sa că datoria făcută de altul va fi achitată conform obligațiilor stabilite; a gira; a asigura în calitate de garant; a adevăra printr-o garanție; a lua pe răspundere proprie.

A intra în drepturi – A deveni titular. În cadrul unui acord de plată pe bază de acțiuni, dreptul partenerului de a primi numerar, alte active sau instrumente de capitaluri proprii ale entității intră în aplicare la satisfacerea oricăror condiții pentru intrarea în drepturi specificate (IFRS 2.A).

A închide dosarul – A pune capăt definitiv unei acțiuni judiciare, unor cercetări, unei anchete fără să fi ajuns la soluționarea lor în fond; a clasa.

A închide o poziție – În termeni bursieri reprezintă efectuarea unei operațiuni inverse alteia anterioare pentru a o compensa.

A înota în aur – A fi foarte bogat.

A întinde ața – A depăși (prin comportare) limita îngăduită.

A juca la bursă – A cumpăra și a revinde efecte de bursă cu scopul de a obține profituri din variațiile de preț (urcarea sau scăderea prețurilor).

A l'usine – Ex Works; termen în cadrul regulilor INCOTERM se desemnează vânzarea ce comportă cele mai puține obligații pentru vânzător, acesta fiind îndatorat numai să țină marfa la dispoziția cumpărătorului la uzină, precum și de a suporta cheltuielile aferente operațiilor de verificare a ei sub aspect calitativ și cantitativ, eventual și cheltuieli de ambalare (sau alte clauze stabilite contractual suplimentar conținutului standard al definiției).

A la baisse – Termen care indică o piață în scădere (vezi bear market); persoană care mizează pe o astfel de piață; denumire dată operațiunii speculative la termen prin care operatorul vinde marfa apreciind că prețul acesteia va scădea până la scadența livrării (în cazul în care aprecierea este corectă el va putea cumpăra marfă de același gen la un preț mai mic înregistrând astfel în câștig).

A la hausse – Termen care indică o piață în creștere (vezi bull market); persoană care mizează pe o astfel de piață; denumire dată operațiunii speculative la termen prin care operatorul cumpără marfă la o anumită dată urmând ca livrarea și plata să se facă la o dată ulterioară, estimând că se va produce o creștere a prețului în intervalul cuprins între momentul încheierii contractului și acela al executării lui (evitând în acest fel pierderea diferenței datorate creșterii prețului).

A lua act (de ceva) – A declara în mod formal că a luat cunoștință de ceva, acțiunea prin care o persoană este înștiințată de ceva, asupra a ceva.

A lua în antrepriză – A lua conducerea unei lucrări.

A minima – Prea puțin.

A posse ad esse – De la posibilitate la realitate.

A posteriori – Dedus din cele ce urmează; din ceea ce s-a concluzionat.

A priori – Dedus din ceea ce a fost înainte, înaintea oricăror fapte, înaintea oricărei experiențe.

A pune concluzii – A formula pe scurt acuzarea (sau apărarea) într-un proces.

A separa – Justificarea componentelor unui contract ca și cum ele ar fi contracte separate (IFRS 4.A).

A solda – A calcula punând în valoare soldul unui cont; a vinde cu preț redus; a face să nu existe; a lichida, a achita; a plăti o datorie; a se încheia, a se sfârși, a se termina; lichidarea unui cont sau a unui libret de economii.

A tăia cui va aripile – A face (pe cineva) să-și piardă curajul, avântul, a descuraja.

A-l trage ața – A fi mânat de un imbold irezistibil (spre o țintă).

A-și declina competența – A se declara în afara prevederilor legale pentru a soluționa un litigiu.

Ab abio expects, alteri quod feceris – Din partea altuia să te aștepti la ceea ce tu însuși faci altuia.

Ab abusu ad usum non valet consequentia – De la abuz la uzanță nu se instituie niciodată o regulă.

Ab acia et acu – În mod amănunțit, de-a fir a păr, de la fir și de la ac.

Ab amico indiscreto libera nos, domine – De un prieten indiscret scapă-ne Doamne.

Ab hac et ab hoc – De la aceasta și de la acesta; a sări de la un lucru la altul, a vorbi vrute și nevrute.

Ab igne ignem – Focul (se aprinde) de la foc; a permite cui va să își aprindă focul de la tine este o datorie omenească elementară.

Ab immemorabili (tempore) – Din vremuri imemorabile.

Ab initio – De la începuturi, de la început.

Ab initio nullum, semper nullum – Ceea ce a fost nimic de la început, rămâne întotdeauna nimic.

Ab intestat/ intestato – Fără o indicație expresă; de exemplu a moșteni pe cineva în mod automat, în absența unui testament, operând succesiunea legală.

Ab iove principium – Să începem cu începutul.

Ab irato – “Din mânie”; act realizat sub imperiul mâniei.

Ab origine – De la origine.

Ab re – Departate de subiect, fără rost, nepotrivit cu împrejurarea.

Abandon – Decizia de a renunța la un bun sau la un drept, de regulă de proprietate, luată în anumite condiții prevăzute de lege; termen care desemnează renunțarea titularului unui drept de proprietate având ca obiect bunuri individual determinate sau bunuri de același gen, la acele bunuri, ca și renunțarea posesorului unor astfel de bunuri la exercitarea posesiei lor atunci când ele se află într-o situație care legitimează o atare atitudine; a părăsi pe cineva, lăsându-l fără sprijin sau ajutor; părăsire împotriva regulilor morale și a obligațiilor materiale a copiilor, familiei, et.; gest/ decizie de renunțare forțată sau nu la ceva (un bun, un drept, navă, încărcătură, etc.), de a ceda o proprietate asigurată în totalitate sau de pierdere parțială pentru a putea solicita o despăgubire totală, de a renunța la o acțiune judiciară, totul în anumite condiții prevăzute de lege; neîndeplinirea cu rea credință a obligațiilor impuse de lege sau stabilite contractual; retragere dintr-o operațiune cu primă contra cedării unei sume de bani numită primă; renunțare la continuarea participării într-o probă sportivă.

Abandonarea bunurilor ereditare – Facultate recunoscută de lege moștenitorului care a acceptat succesiunea sub beneficiu de inventar de a preda toate bunurile ce fac parte din averea succesorală creditorilor moștenirii și legatarilor atunci când apreciază că administrarea și lichidarea acelor bunuri este prea împovăraătoare pentru el. Constituie o deplasare pură și simplă a posesiunii acelor bunuri și totodată o renunțare la însărcinarea de a lichida succesiunea. Abandonarea bunurilor ereditare nu știrbește drepturile succesoriale pe care cel care o înfăptuiește le are în virtutea vocației sale ereditare. De aici următoarele consecințe juridice: a. Dacă după plata tuturor datoriilor, sarcinilor și legatelor, ceea ce semnifică lichidarea definitivă a succesiunii, rămâne un excedent de activ, acesta se cuvine de drept moștenitorului care a abandonat bunurile succesoriale; b. Și în cazul în care cel care ce a recurs la abandonarea bunurilor ereditare este moștenitor rezervatar, acesta păstrează dreptul de a cere reducțiunea liberalităților făcute de „de cuius” cu încălcarea drepturilor sale rezervate; c. Moștenitorul care abandonează bunurile succesoriale va preda creditorilor și legatarilor numai bunurile rămase după defunct în masa succesorală, iar nu și cele raportate de ceilalți moștenitori. Legea nu cere ca abandonul bunurilor ereditare să fie făcută într-o anumită formă pentru a fi valabilă. Este însă recomandabil ca moștenitorul în cauză să facă notificări tuturor creditorilor și legatarilor cunoscuți spre a le aduce la cunoștință faptul abandonării bunurilor succesoriale la dispoziția lor, precum și o declarație în acest sens pe care să o depună la notariatul competent. Prin efectul predării creditorii și legatarii devin obligați să administreze și să lichideze succesiunea cu observarea regulilor stabilite de lege pentru moștenitorul care a acceptat succesiunea sub beneficiu de inventar. Lichidarea succesiunii poate fi realizată fie personal de toți creditorii și legatarii împreună, fie prin intermediul unui curator numit de instanța judecătorească competentă la cererea lor.

Această ultimă soluție vizează prioritar situația în care există neînțelegeri între creditori și legatari, ca și atunci când există creditori necunoscuți.

Abandonarea fondului aservit – Facultate recunoscută de lege proprietarului fondului aservit de a abandona acest fond la dispoziția proprietarului fondului dominant pentru a se elibera de servitute. Poate fi făcută chiar atunci când proprietarul fondului aservit s-a obligat în titlu să facă pe cheltuiala sa lucrările necesare pentru exercitarea sau pentru conservarea servituții. O atare obligație nu are caracter personal, ci este un drept accesoriu al dreptului de servitute care este un drept real principal. Ea are deci caracter de obligație propter rem și specificul tuturor obligațiilor de acest gen este faptul că cel ținut de ele se poate elibera renunțând la drepturile sale asupra fondului sau lucrului lăsându-le la libera dispoziție a titularului dreptului corelativ respectivei obligații care astfel nu mai poate urmări pe debitor deoarece el nu mai posedă fondul. Deși legea se referă la abandonarea în tregului fond aservit ea trebuie interpretată în sensul că proprietarul celui fond poate abandona și numai o parte din el, anume cea afectată de servitute.

Abandonarea imobilului ipotecat – Facultate recunoscută de lege terțului care a dobândit un imobil ipotecat în perioada de timp dintre momentul constituirii ipotecii și momentul începerii realizării acesteia, de a lăsa sau abandona acel imobil spre a fi scos la vânzare de către creditor fără participarea sa. Pentru ca abandonarea imobilului ipotecat să fie valabilă trebuie îndeplinite următoarele condiții: a. Datoria pentru care este urmărit imobilul să nu fie o datorie personală a proprietarului actual; b. Terțul proprietar să aibă capacitate deplină de exercițiu; c. Abandonarea să fie totală și fără rezerve și să fie făcută cu îndeplinirea formelor prevăzute de lege. Aceste forme costau într-o declarație făcută de proprietarul actual la grefa judecătorei. Judecătoria constată abandonarea printr-o încheiere și numește un curator pentru administrarea imobilului abandonat. Urmează apoi vânzarea acestui imobil în armonie cu regulile aplicabile la expropriere și în contradictoriu cu cel care a fost numit curator.

Abandonarea moștenirii – Abandonarea bunurilor ereditare.

Abandonul de copii – Părăsirea sau alungarea din locuință a minorului de către cei îndreptățiți la creșterea, educarea și întreținerea acestuia. Potrivit legii, copilul aflat în îngrijirea unei instituții de ocrotire socială sau medicală de stat, a unei instituții private de ocrotire, legal constituite sau încredințat în condițiile legii unei persoane fizice, poate fi declarat prin hotărâre judecătorească, abandonat, ca urmare a faptului că părinții s-au dezinteresat de el, în mod vădit, o perioadă mai mare de 6 luni. Abandonul de copii se pronunță dacă sunt îndeplinite condițiile: copilul să se afle în îngrijirea unei terțe persoane, părinții să dovedească dezinteres vădit o perioadă de peste 6 luni și să existe o hotărâre de declarare a abandonului. Redarea exercițiului drepturilor părintești în cazul abandonului de copii se poate dispune de instanța de judecată dacă au încetat împrejurările care au condus la declararea abandonului. Redarea poate avea loc (și este chiar în interesul copilului) dacă acesta nu a fost legal adoptat (L 43/ 1993, L 61/ 1990).

Abandonul de familie – Infracțiune ce face parte din grupul infracțiunilor contra familiei și constă în săvârșirea de către persoană care are obligația legală de întreținere, față de cel îndreptățit la întreținere a uneia dintre următoarele fapte: părăsirea, alungarea sau lăsarea fără ajutor, expunându-l la suferințe fizice sau morale; neîndeplinirea cu rea-credință a obligației de întreținere prevăzută de lege; neplata cu rea-credință, timp de 2 luni, a pensiei de întreținere stabilită pe cale judecătorească. Obiectul juridic special, al infracțiunii constă în relațiile sociale privitoare la familie care impun îndeplinirea obligațiilor de ajutor material și moral unei persoane aflate la nevoie și este îndreptățită legal la aceasta. Subiectul activ al infracțiunii este calificat, el neputând fi decât o persoană care are obligația legală de întreținere față de o altă persoană. Tentativa nu se pedepsește, iar infracțiunea se consumă în momentul în care acțiunea-inacțiunea a fost dusă până la capăt și s-a produs urmarea imediată (art. 305 C.Pen.).

Abataj – Operație de tăiere sau de extragere a unui minereu sau a unei roci dintr-un zăcămint, loc unde se execută această operație; operație de doborâre a arborilor în exploatarea forestieră; tăiere, sacrificare a vitelor la abator, ansamblu de operații făcute în abator de la introducerea animalelor în sala de tăiere până la împărțirea cărnii; operație de înclinare a unei nave mici în vederea reparării, curățirii, etc.; carenaja.

Abatere – Acțiunea de a (se) abate și rezultatul ei; culpabilitate, culpă, eroare, greșeală, vină, vinovăție; anomalie, deviere; digresiune, deviere, infracțiune; excepție, îndepărtare de la o normă fixată, de la o linie de conduită, încălcare a unei dispoziții cu caracter administrativ și disciplinar, diferența dintre valoarea efectivă și valoarea limită admisă a unei mărimi și valoarea ei nominală, diferența dintre dimensiunea reală și cea proiectată a unei piese; diferența între calitatea reală a unui produs și calitatea pe care trebuie să o îndeplinească conform prevederilor normelor tehnice de calitate; întoarcere a prorei unei nave într-o anumită direcție.

Abatere disciplinară – Încălcare cu vinovăție de către salariat, indiferent de funcția ori postul pe care îl ocupă, o obligațiilor sale, inclusiv a normelor de comportare (art. 100, C.M.).

Abatere fiscală – Parte procentuală din venit, care este scutită de impozit.

Abatere judiciară – Constă în diverse încălcări săvârșite în cursul procesului penal, cum ar fi: neîndeplinirea sau îndeplinirea greșită ori cu întârziere a lucrărilor de citare sau de comunicare a actelor procedurale, de transmitere a dosarelor, precum și a oricăror alte lucrări, dacă prin acestea s-au provocat întârzieri în desfășurarea procesului penal; neîndeplinirea sau îndeplinirea greșită a îndatoririlor de înmânare ori comunicare a citațiilor sau a celorlalte acte procedurale, precum și neexecutarea mandatelor de aducere; lipsa nejustificată a martorului, expertului sau interpretului legal citat; tergiversarea de către expert sau interpret a îndeplinirii însărcinărilor primite; neîndeplinirea de către orice persoană a obligațiilor de prezentare, la cererea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, a obiectelor ori a înscrisurilor cerute de acestea, precum și neîndeplinirea aceluiași obligații de către conducătorul unității sau de cel însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestei obligații; nerespectarea obligației de păstrare a obiectelor ridicate cu prilejul efectuării percheziției domiciliare sau a celor restituite persoanei căreia îi aparțin, care trebuie să le păstreze până la soluționarea definitivă a cauzei; neluarea de către conducătorul unității în cadrul căreia urmează a se efectua o expertiză, a măsurilor necesare pentru efectuarea acesteia; nerespectarea de către oricare dintre părțile și persoanele care asistă la ședința de judecată a măsurilor luate de președintele comisiei de judecată. Abaterea judiciară se sancționează cu amenda prevăzută de lege de către organul de urmărire penală, prin ordonanță și de instanța de judecată, prin încheiere (art. 198 C.Proc.Civ.).

Abatere monetară – Factor de natură inflaționistă care se caracterizează prin creșterea mai rapidă a masei monetare în raport cu masa bunurilor și serviciilor, manifestată prin majorări ale prețurilor și scăderea puterii de cumpărare a unei monede.

Abatere standard – Indicator de măsurare a dispersiei valorilor unei variabile aleatorii, numeric egală cu valoarea rădăcinii pătrate a abaterii medii pătratice, aceasta fiind luată în raport cu media aritmetică. În cazul unei repetiții normale, o regulă empirică uzuală

stabilește că un interval cu 6 abateri standard, include de obicei 99 % din toate observațiile. Aceasta înseamnă că valorile variabilei aleatorii se găsește într-un interval de lungime egală cu șase abateri standard având centrul în valoare medie. Regula servește și la verificarea calculelor, pentru a preveni eventualele erori. Abateri standard are o importanță teoretică deosebită și mai poartă denumirea de abatere medie pătratică.

Abator – Ansamblul alcătuit din clădirile, instalațiile, terenul etc. unde se taie vitele destinate consumului și se prelucurează carnea proaspătă.

Abdicare – Acțiunea de a abdica și rezultatul ei; renunțare la tron (voluntar sau constrâns), la demnități suverane; abandon; a renunța la ceva, a ceda (în fața greutăților); a se resemna.

Abdicere liberum – A nu-ți recunoaște copilul legitim.

Abdita loca – Locuri ascunse.

Aberație – Abatere de la ceea ce este normal sau corect; deviere de la normă; încălcare conștientă sau involuntară a unui principiu, a unei norme, a unui adevăr; rătăcire; greșală, eroare; defecțiune a unui sistem optic, care duce la obținerea unor imagini neclare, deformate; unghi format de direcția adevărată și de direcția aparentă din care este văzut un astru de pe Pământ; ceea ce este inadmisibil, absurd; absurditate, ineptie, prostie.

Abhorrentes lacrimae – Lacrimi nepotrivite (cu situația).

Abiecta oratio – Vorbire neîngrijită.

Abiectioni falsa pietas et religionis species est – Disprețul de sine este o formă falsă de onestitate și de religiozitate; (Et quamvis abiectioni superbiae sit contraria, est tamen abiectus superbo proximus) și, cu toate că disprețul de sine este contrariul trufiei, totuși, cel care se disprețuiește pe sine este foarte aproape de cel trufaș.

Abiit illud tempus – A trecut vremea aceea.

Abil – Îndemânatic, iscusit, priceput, dibaci, șmecher, descurcăreț; care este făcut cu dibăcie, cu inteligență; care se orientează ușor în situații diferite; apt a îndeplini condițiile cerute de lege.

Abilita – A recunoaște unei persoane, în urma unui examen, a unei activități, a experienței o anumită calificare, o anumită poziție ierarhică; a imputernici, a atesta; a autoriza, a delega, a investi.

Abilitate – Calitatea de a fi abil, aptitudine de a face ceva; îndemânare, dexteritate, iscusință, pricepere, dibăcie, capacitate, posibilitate, resurse, solvabilitate, capacitate legală.

Abitație – Drept de abitație; drept de folosință asupra bunului altuia, a unei case de locuit care este proprietatea altuia; dreptul de a locui într-o casă.

Abjudecare – Acțiunea de a abjudeca și rezultatul ei; a anula, a suspenda un titlu, un drept, pierderea/ anularea unui drept sau a unui titlu printr-o hotărâre judecătorească; a anula printr-o decizie judiciară.

Ablațiune – Transportare (prin acțiunea vântului, a apelor sau a ghețarilor) a materialului rezultat în urma dezagregării solului sau a rocilor; îndepărtare chirurgicală a unui organ, a unui membru a corpului omenesc, a unei tumori, etc.; exereză, extirpare, scoatere; fenomen fizic prin care un corp care străbate atmosfera cu mare viteză pierde din substanță, din masă, devenind incandescent prin frecarea cu aerul; reducere a masei unui ghețar, prin topire sau evaporare.

Aboli – A anula, a desființa (o instituție), a abroga (o lege).

Abolire – A desființa, printr-un act al puterii de stat, o instituție, o stare sau anumite uzanțe, a anula în mod legal și oficial o lege, o hotărâre, acte normative.

Abolitio legis – Abolirea unei legi.

Abonament – A veni în mod regulat undeva, a fi un obișnuit al casei, convenție prin care, în schimbul unei sume sau a unor foloase, o persoană obține, pentru o anumită perioadă, dreptul de a folosi anumite servicii publice, de a asista la spectacole, de a călători cu mijloace de transport, de a primi un ziar, o revistă sau orice altă publicație, etc., înscris care atestă această convenție, sumă plătită pentru obținerea acestui drept. Contract cu executare succesivă, prin care o parte (abonatul) își asumă prin plată primirea periodică a unor bunuri sau prestarea periodică a unor servicii.

Abonat – Persoană care beneficiază de un abonament, care vine în mod regulat undeva.

Orice persoană fizică sau juridică care a încheiat un contract cu un furnizor de servicii de comunicații electronice destinate publicului (OG 34/ 2002).

Aborda – A acosta la țarm, a se alătura de o altă navă, bord la bord, a începe studiarea unei probleme, a trata o problemă, a începe o discuție, a se apropia de cineva pentru a purta o discuție; a ciocni o navă de cheu, dig sau de o altă navă; a lupta contra unui vas, bord la bord.

Above the line – “Deasupra liniei”, “să rămâi deasupra liniei”, acceptat în ultimă instanță, punct de reper, termen care definește o situație pozitivă referitoare la bugete, la contul de profit și pierdere, veniturile să fie cel puțin egale cu cheltuielile.

Abraziune – Proces de eroziune a țărmurilor datorită valurilor mării/ oceanului; roadere a unui corp ca urmare a frecării lui de alt corp abraziv sau mai dur.

Abraziv – Corp, material dur, care are proprietatea de a roade prin frecare.

Abrazor – Unealtă alcătuită dintr-un material abraziv (natural ori artificial), folosită la prelucrarea prin așchiere.

Abrevia – A prescurta (în scris sau în vorbire) un cuvânt, un titlu, etc., a nota ceva printr-un simbol, printr-o siglă.

Abreviat – Care a fost prescurtat (despre cuvinte, despre titluri).

Abreviativ – Care indică o prescurtare, care abreviază.

Abreviator – Funcționar al cancelariei papale, persoană care prelucurează restrângând sau care rezumă scrierile unui autor.

Abreviație – Abreviere, prescurtare de nume sau titlu.

Abroga – A anula, a suprima o lege, o dispoziție oficială, legală. Ea are ca rezultat scoaterea din vigoare, în total sau în parte (abrogare totală sau parțială) a unui act normativ de aceeași valoare juridică sau de o valoare juridică superioară. Abrogarea poate fi expresă, când actul nou o pronunță direct sau tacită (implicită), când dispozițiile din actul anterior devin incompatibile cu cele din actul nou.

Abrogare – Acțiunea de a abroga; anularea unei legi, decret, cutumă, etc. care astfel încetează de a mai fi aplicabile.

Abrogatoriu – Ceea ce are drept consecință abrogarea.

Abrogație – Anulare, suprimare a unei legi, a unui act normativ.

Abruf – Termen prin care se desemnează numărul de ordine dat poziției letrice sau telegrafice prin care importatorul comunică (direct sau prin mandatarul lui, care de regulă este o casă de expediții internaționale) exportatorului instrucțiunile privind expedierea și transportul mărfii obiect al contractului de vânzare comercială internațională convenit.

Abrupte cadere în narrationem – A începe povestirea în mod abrupt, a începe ceva pe neașteptate.

Absent – Care nu e de față, care lipsește, care nu este atent la ceea ce se petrece în jurul său, distrat.

Absență – A lipsi dintr-un loc (unde ar fi trebuit să se găsească), a nu fi de față, lipsă de produse, de condiții, de lichidități, de bani, fonduri, etc.

Termen ce desemnează o stare de fapt datorită căreia existența unei persoane este incertă. În tehnica juridică conceptul de absență are o semnificație specială; aici ea se referă la situația aceluia care lipsește de la domiciliu o perioadă mai îndelungată de timp fără a exista informații cu privire la locul unde se află sau dacă se mai află în viață, astfel încât nu există dovezi nici că trăiește și nici că a murit. Importanță este incertitudinea cu privire la persoana dispărută (instituția dispariției și a morții prezumate) (C.Civ.).

Absență nejustificată – Infracțiune care face parte din categoria infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare și constă în absența nejustificată de la unitate sau serviciu, care a depășit 24 de ore dar nu mai mult de 3 zile, a militarului în termen sau concentrat, până la gradul de sergent, inclusiv.

Absenteism – Absență îndelungată a deținătorului unei proprietăți funciare, pe care o exploatează printr-un intermediar.

Absenteism parlamentar – Practica folosită de unii deputați în scopul de nevotare a unei legi, de a realiza un protest.

Absenteist – Moșier sau industriaș care trăiește în străinătate, administrându-și bunurile prin intermediari.

Absențe compensate cumulate – Absențele compensate care sunt reportate și pot fi folosite în perioadele viitoare, dacă nu se utilizează în întregime dreptul aferent perioadei curente (IAS 19.13).

Absolut – Care este independent de orice condiții și relații, care nu este supus nici unei restricții, care nu are limite, necondiționat, perfect, desăvârșit, a cărui dimensiune nu depinde de condițiile în care a fost măsurat sau de sistemul la care este raportat; drept absolut; drept opozabil tuturor.

Absoluta necesitate – Necesitate absolută.

Absolutism – Regim politic propriu monarhiei absolute, caracterizat prin concentrarea întregii puteri de stat în mâinile monarhului.

Absolutiza – A atribui în mod eronat unui fapt sau unei idei o valoare absolută prin ignorarea caracterului relativ, condiționat, limitat de celelalte laturi sau însușiri ale faptului sau ideii respective; a considera în mod greșit o latură a unui lucru ca o entitate de sine stătătoare, rupând-o de complexul căreia îi aparține.

Absolutoriu – Care absolvă, care iartă o vină, un delict, o greșeală; certificat de absolvire a unei școli superioare.

Absoluțiune – Iertare de pedeapsă a unui acuzat când faptul imputat nu este prevăzut de lege sau când săvârșirea lui a fost justificată.

Absolvent – Persoană care a terminat un anumit ciclu sau o anumită formă de învățământ (cu referire în special la absolvenți ai învățământului profesional, ai învățământului liceal, postliceal și ai învățământului superior).

Absolvent al unei instituții de învățământ – Persoana care a obținut diploma sau un certificat de studii, în condițiile legii, în una dintre instituțiile de învățământ gimnazial, profesional, special, liceal, postliceal sau superior, de stat ori particular, autorizat sau acreditat în condițiile legii (L 76/ 2002).

Absolvență – Terminare a unui ciclu sau a unei anumite forme de învățământ.

Absolvi – A termina un an școlar, un ciclu sau o formă de învățământ, a scuti un acuzat de o pedeapsă, a ierta, a scuti privitor la executarea unei clauze contractuale, a unei plăți, ș.a.

Absolvire – Constatare judiciară a impunității faptelor aduse în instanță.

Absolvire de răspundere civilă – Exonerare de răspundere civilă.

Absorbție – Operațiunea de preluare de unei entități de către o alta, întregul activ al entității preluate devenind aportul sau capitalul social al celeilalte (pentru aportul respectiv se pot emite acțiuni de către societatea absorbantă dacă aceasta este societate pe acțiuni, iar dacă nu, se acordă părți de capital social corespunzătoare); mod de reorganizare/ comasare a persoanelor juridice ce constă în fuzionarea/ înglobarea unor întreprinderi (o persoană juridică existentă și care își menține ființa) în folosul unora din acestea, care încetează astfel să mai ființeze (are ca efecte transmisiunea universală a întregului patrimoniu al persoanei/ persoanelor absorbite) către persoana juridică absorbantă.

Absorbție internă – Absorbție internă; valoarea bunurilor și serviciilor într-o economie pentru consum final și investiții (domestic absorbition).

Abstentionism – Abținere demonstrativă de la exercitarea dreptului de vot, doctrină care susține această atitudine.

Abține – A se stăpâni, a se reține, a se înfrâna, a nu se pronunța, a nu-și exprima părerea sau votul, a se ține de departe de o activitate.

Abținere – Acțiunea de a se abține; autorecuzarea; instituția prin care persoana incompatibilă se abține să participe în procesul penal, dacă se află într-una din cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege (art. 46 C.Proc.Pen.)

Abundater loqui – A vorbi pe larg.

Abusus non tollit usum – Abuzul nu înlătură uzanța, încălcarea repetată a unei reguli nu anulează respectiva regulă.

Abutere verbum – A folosi un cuvânt într-un sens impropriu, a abuza de un cuvânt.

Abuz – Încălcare a legalității, depășire a legalității, faptă ilegală, întrebuițare fără măsură a unui lucru, exces, abuziv, exagerat, eroare care constă din extragerea unui fapt, a unei păreri, etc.; exercitarea unui drept împotriva scopului social-economic (ex. a păgubi pe altul, a-i face șicane).

Abuz de autoritate – Actul funcționarului ce-și depășește competența.

Abuz de drept – Delict/ faptă ilicită care constă în exercitarea unui drept cu nesocotirea scopului său social-economic; faptă ilicită constând în exercitarea drepturilor subiective într-un mod contrar scopului lor social-economic, legii sau regulilor de conviețuire socială. Cazurile cele mai caracteristice sunt: exercitarea unui drept subiectiv exclusiv de a păgubi pe altul, de a face șicane altuia și de a obține foloase ilicite.

Abuz de încredere – Înelăciune care constă din însușirea ilegală a unui bun mobil al altuia, deținut cu orice titlu, sau dispunerea de acest bun de drept, înstrăinarea sau refuzul de restituire a unui obiect încredințat spre păstrare sau spre utilizare (art. 213 C.Pen.).

Abuz de putere – Delict săvârșit de cineva prin depășirea atribuțiilor sale.

Abuz în serviciu contra intereselor persoanelor – Infracțiune care face parte din grupul infracțiunilor care aduc atingere unor activități de interes public sau altor activități reglementate de lege și constă în fapta funcționarului public, care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o vătămare intereselor legale ale unei persoane (art. 246 C.Pen.).

Abuz în serviciu contra intereselor publice – Infracțiune ce face parte din grupul infracțiunilor care aduc atingere unor activități de interes public sau altor activități reglementate de lege și constă în fapta funcționarului public, care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și, prin aceasta, cauzează o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei unități publice, instituții publice, instituții sau altei persoane juridice de interes public sau o pagubă patrimoniului acesteia (art. 248 C.Pen.).

Abuz în serviciu în formă calificată – Infracțiune ce face parte din grupul infracțiunilor care aduc atingere activității organizațiilor de stat, organizațiilor publice sau altor activități reglementate de lege și constă în faptele de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi și abuzul în serviciu contra intereselor publice care au avut consecințe deosebit de grave (art. 248 C.Pen.).

Abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi – Face parte din grupul infracțiunilor care aduc atingere unor activități de interes public sau altor activități reglementate de lege și constă în îngrădirea de către un funcționar public, a folosinței sau exercițiului drepturilor vreunui cetățean, ori crearea pentru aceasta a unor situații de inferioritate pe temei de naționalitate, rasă, sex sau religie (art. 247 C.Pen.).

Abuza – A uza de ceva în mod exagerat, a face abuz, a comite ilegalități profitând de o situație, de un titlu sau de putere.

Abuziv – Exagerat, excesiv, arbitrar, ilegal, care abuzează de puterea sa.

Academic – Care ține de academie, privitor la academie, distins, solemn, de o corectitudine exagerată, convențional

Academician – Membru de onoare sau titular al unei academii.

Academie – Societate de învățați, de literați, de artiști etc. creată pentru dezvoltarea științelor și a artelor, înaltă instituție culturală de stat, care reunește pe cei mai de seamă savanți și artiști, care sprijină și organizează cercetarea științifică și activitatea literară și artistică, școală de învățământ superior.

Acapara – A cumpăra toate mărfurile sau o anumită categorie de mărfuri de pe piață (în special pentru speculații de preț), a pune stăpânire (în mod silnic, necinstit), a-și însuși totul pentru sine în dauna altora.

Acaparare – Preluare completă, atragere completă, a cumpăra toate mărfurile sau o anumită categorie de mărfuri de pe piață, a pune stăpânire, a-și însuși totul pentru sine în dauna altora; act de concurență neloială care constă în condiționarea încheierii unui contract avantajos cu un client cu obligația acestuia de a aduce alți clienți cu care comerciantul să încheie contracte asemănătoare.

Acasă Direct (Home Country Direct – HCD) – Serviciu care permite ca un apelant aflat pe teritoriul unei țări (țara vizitată) să acceseze în mod direct un furnizor de servicii dintr-o țară (țara de origine), care acceptă informațiile pentru plata serviciului, efectuează procesul de verificare și înregistrează detaliile apelului, în vederea rutării și, acolo unde este cazul, a terminării apelului la destinație, în țara de origine sau în afara acesteia (Dec. ANRCTI 2895/ 1997).

Acatafazie – Dispunere greșită a cuvintelor în vorbire.

Acatagrafie – Dispunere greșită a cuvintelor în scris.

Accept – Manifestare de voință exprimată în formă scrisă, prin care persoana, numită acceptant, își asumă o obligație într-un raport juridic preexistent, sau prin intermediul căreia se naște un raport juridic; înscrisul constatator al unei manifestări de voință prin efectul căreia acceptantul își asumă o obligație în cadrul unui raport juridic preexistent, sau se naște un raport juridic nou.

Consimțământ scris de pe o poliță, prin care o persoană, desemnată de emitentul poliței, se obligă să achite beneficiarului, la scadență, suma de bani din poliță.

Accept bancar – Varietate de accept concretizată în garantarea de către o bancă a plății sumei de bani înscrisă pe un document de credit; expresie prin care se desemnează garantarea expresă de către o bancă a plății unei sume de bani prevăzută într-o cambie.

Accept cambial – Confirmare de către tras prin înscrierea pe titlu a mențiunii „acceptat”, întărită cu semnătura lui, în virtutea căreia se recunoaște obligația sa de plată a sumei precizate în cuprinsul cambiei.

Acceptant – Persoană care, făcând un accept, își asumă o obligație în cadrul unui raport juridic preexistent sau al unui raport juridic ce astfel se naște; persoană care acceptă necondiționat oferta de contractare ce i-a fost adresată de către o altă persoană.

Acceptant pentru onoare – Terț care se interpune/ intervine pentru garantarea onorării unei cambii cu probleme de decontare (“în suferință”) acceptând acea cambie în locul trasului ce a refuzat acceptarea ei.

Acceptare – Acțiunea de a accepta, primi, consimți și rezultatul ei; consimțământ al unei entități cumpărătoare pentru achitarea unei cereri de plată emise de o entitate furnizoare; semnătură de aprobare pusă pe o poliță prin care semnatarul se obligă să plătească la scadență suma din poliță respectivă; manifestare a voinței de a dobândi un anumit drept ori de a primi o succesiune (acceptarea succesiunii) sau o ofertă de încheiere a unui contract.

Poliță acceptată de bancă pe baza căreia se va elibera o sumă de bani. Acceptele bancare sunt titluri ale pieței monetare curente, documente care se bazează pe tranzacții comerciale exprimate în general, în valută; aceste titluri au scadență de 90 – 180 de zile, sunt remunerate pe baza scontului și servesc mai ales la finanțarea importurilor/ exporturilor.

Acceptare cu modificări – Varietate de acceptare a ofertei care se distinge prin aceea că răspunsul dat ofertantului cuprinde în conținutul său elemente complementare sau diferite de cele conținute în ofertă ce nu alterează însă în mod substanțial stipulațiile acesteia din urmă și pe care autorul ofertei nu le relevă (fără o întârziere justificată), fie în mod verbal fie printr-un aviz emis în acest scop.

Acceptare parțială – Trasul poate accepta o poliță numai pentru o parte a sumei înscrise. În acest caz el va răspunde numai în termenii acceptării date.

Acceptare tardivă – Acceptarea ofertei pe care destinatarul o aduce cu întârziere la cunoștință ofertantului.

Acceptarea ofertei – Manifestarea voinței juridice a unei persoane de a încheia contractul propus de ofertant în condițiile prevăzute în oferta ce i-a fost adresată de acesta într-un atare scop. Pentru a produce efecte juridice acceptarea ofertei trebuie să îndeplinească toate condițiile cerute de lege pentru voința juridică în general. Acceptarea ofertei poate fi expresă (când se exprimă ca atare în scris sau verbal de o manieră ce nu lasă loc la incertitudine) sau tacită (când rezultă neîndoiește din anumite acțiuni sau atitudini, de exemplu, începerea executării de către mandatar a mandatului primit semnifică acceptarea ofertei făcută pe mandate de acest sens).

Manifestare de voință concretizată într-o declarație sau în orice altă comportare a destinatarului ofertei, exprimând acordul acestuia în legătură cu conținutul ofertei.

Acceptarea ofertei câștigătoare – Comunicarea privind rezultatul procedurii de atribuire prin care autoritatea contractantă își manifestă acordul de a se angaja juridic în contractul de achiziție publică ce va fi încheiat cu ofertantul a cărui ofertă a fost desemnată câștigătoare (O.U.G. nr. 34/ 2006).

Acceptarea ofertei cu termen – Varietate de acceptare a ofertei, caracterizată prin aceea că efectele sale sunt condiționate de ajungerea ei la ofertant în termenul expres menționat în cuprinsul ofertei.

Acceptarea succesiunii – Act juridic unilateral prin care un moștenitor având vocație succesorală sau un titlu universal își exprimă voința de a primi ceva la care este îndreptățit, consolidându-și drepturile succesoriale dobândite odată cu deschiderea acestuia. Necesitatea este generată de faptul că deși transmisiunea succesorală operează chiar din momentul deschiderii succesiunii pentru aceasta nefiind nevoie de nici o manifestare de voință din partea succesorului, totuși acesta nu este obligat să o primească, având dreptul să opteze fie pentru acceptarea succesiunii fie pentru renunțarea la succesiune situație în care drepturile respective se desființează retroactiv. Pentru a fi valabilă acceptarea succesiunii trebuie făcută în termenul legal de opțiune succesorală și în una din cele două modalități prevăzute de lege. Modalitatea de acceptare aleasă trebuie să vizeze întreaga succesiune, nefiind valabilă nici acceptarea numai a unei părți a acesteia și renunțarea la altă parte și nici acceptarea unei alte părți a moștenirii pur și simplu, iar a celeilalte părți sub beneficiu de inventar. Acceptarea succesiunii, nu este cerută în cazul legatarilor cu titlu particular, care neavând vocație succesorală universală, nu au calitatea de moștenitori propriu-zisă.

Acceptarea titlurilor – Dobândirea de titluri la termen.

Acces – Punerea la dispoziție unui terț de spații, echipamente sau servicii, în condiții determinate, în mod exclusiv sau neexclusiv, necesare în scopul furnizării de servicii de comunicații electronice; accesul cuprinde, printre altele: - accesul la elemente ale rețelei și la infrastructura asociată, care poate implica conectarea echipamentelor, prin mijloace fixe sau nonfixe, incluzând accesul la bucla locală și la infrastructura și serviciile necesare furnizării de servicii prin bucla locală; - accesul la infrastructura fizică, inclusiv clădiri, conducte și piloni; - accesul la sisteme software relevante, inclusiv la sistemele de asistență operațională; - accesul la sisteme de conversie a numerelor sau la sistemele care au o funcționalitate echivalentă; - accesul la rețele fixe și mobile, în special pentru roaming; - accesul la sistemele de acces restricționat pentru serviciile de televiziune digitală; - accesul la serviciile de rețele virtuale (OG 34/ 2002).

Acces la depozite de înmagazinare – Dreptul unui producător, furnizor, transportator, consumator eligibil și/ sau al persoanelor juridice străine beneficiare ale tranzitului pe teritoriul României de a utiliza depozitele (Legea nr. 351/ 2004).

Acces la sistemul de distribuție – Dreptul unui furnizor și/ sau consumator de a utiliza sistemul de distribuție (Legea nr. 351/ 2004).

Acces la sistemul de transport – Dreptul unui producător, distribuitor, operator de înmagazinare, furnizor, consumator și/ sau al investitorilor de a utiliza sistemul de transport (Legea nr. 351/ 2004).

Acces necondiționat – Furnizarea de acces la spații, echipamente sau servicii, după caz, care nu este condiționată de: - achiziția concomitentă de către solicitant a unor produse sau servicii care nu sunt necesare furnizării tipului de acces solicitat; - achiziția unui volum impus de produse sau servicii, care excede volumului necesar furnizării tipului de acces solicitat; - impunerea oricăror condiții comerciale, tehnice sau de altă natură, care nu sunt necesare furnizării tipului de acces solicitat (OG 34/ 2002).

Acces partajat la bucla locală – Utilizarea de către unul sau mai mulți beneficiari a capacității disponibile a circuitului fizic care formează bucla locală sau subbucla locală conform solicitării, fără a fi perturbat serviciul oferit inițial de titularul autorizat (OG 34/ 2002).

Acces public la informație – Orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta, lua la cunoștință de registrul bunurilor imobile, precum și de documentele adiționale, în condițiile legii. Din registrul bunurilor imobile se vor elibera, în condițiile legii, extrase, certificate și copii legalizate.

Accesiune – Mod de dobândire a drepturilor reale constând în încorporarea (materială) sau unirea unui lucru (bun mobil sau imobil) mai puțin important cu un alt lucru mai important, fiecare având proprietari diferiți; mod de dobândire a proprietății, rezultând din alipirea naturală sau prin intervenția omului a unui bun la un alt bun mai important (proprietarul bunului mai important, considerat principal, devine și proprietar al bunului încorporat, mai puțin important sau accesoriu); în anumite condiții, proprietarul lucrului încorporat este îndreptățit să primească o despăgubire.

Accesiune imobiliară artificială – Construcțiile și lucrările subterane sau de la suprafața terenului sunt prezumate a fi făcute de proprietarul terenului pe cheltuiala sa și îi aparțin acestuia până la proba contrară. Prin lucrări se înțeleg plantarea, precum și amenajările aduse unui teren care nu se încorporează în mod durabil în acesta. Proprietarul de teren care a efectuat construcții și alte lucrări cu materiale străine este obligat să plătească valoarea materialelor. Dacă lucrările au fost efectuate cu rea-credință, proprietarul este obligat să repare și prejudiciul cauzat. În cazul în care construcțiile sau lucrările sunt făcute de un terț, proprietarul terenului are dreptul să le păstreze pentru sine sau să oblige terțul să le ridice pe propria cheltuială și să repare daunele cauzate. Dacă se păstrează construcțiile sau lucrările făcute de un terț, proprietarul este obligat să plătească, la alegere, valoarea materialelor și costul muncii sau o sumă de bani egală cu creșterea valorii terenului. În cazul în care construcțiile sau lucrările sunt făcute de un terț de bună credință, proprietarul de teren nu poate cere ridicarea lor și este obligat să plătească, la alegere, valoarea materialelor și costul muncii sau o sumă de bani echivalentă creșterii valorii terenului. În cazul în care construcția este ridicată în parte pe terenul constructorului și în parte pe un teren învecinat, proprietarul vecin poate dobândi proprietatea asupra întregii construcții, plătind constructorului o despăgubire, numai în cazul când cel puțin ½ din suprafața construită se află pe terenul său. În acest caz, el va dobândi și un drept de suprafață asupra terenului aferent pe toată durata existenței construcției. Despăgubirea trebuie să acopere valoarea materialelor și costul muncii, precum și contravaloarea folosinței terenului aferent. Constructorul de rea-credință nu poate pretinde la o despăgubire mai mare de o treime din suma calculată, dacă nu va dovedi că persoana îndreptățită poartă ea însăși o parte din vinovăție.

Accesiune mobilă naturală – Adaosurile de teren la malurile apelor curgătoare revin proprietarului terenului riveran numai dacă ele se formează treptat (aluvioni). Terenurile ocupate treptat de albiile apelor curgătoare revin proprietarului acestor ape. Proprietarul terenului înconjurat de râuri, heleșteie, iazuri, canale sau de alte ape nu devine proprietar al terenurilor apărute prin scăderea temporară a apelor. Proprietarul acestor ape nu dobândește nici un drept asupra terenului acoperit ca urmare a unor revărsări sporadice. Proprietarul terenului din care o apă curgătoare a smuls brusc o parte importantă, alipind-o la terenul altuia,

nu pierde dreptul de proprietate asupra părții desprinse dacă o revendică în termen de un an de la data când proprietarul terenului la care s-a alipit partea a intrat în posesiune. În cazul în care o apă curgătoare, formând un braț nou, înconjoară terenul unui proprietar riveran, acesta rămâne proprietarul insulei astfel create.

Accesoriu – Obiect, piesă, dispozitiv care constituie un element secundar, anex, incidental, complementar; secundar în raport cu alt drept sau altă cerere, dar legat de acestea și supunându-se ca atare unor condiții de fond și de procedură comune (fond sau forme comune).

Obiecte mobile afectate direct în procesul de producție sau legate intim de un mijloc fix. Ipoteca imobiliară care afectează un imobil și accesoriile (anexele) sale, va menționa o listă completă a acestor accesorii care va fi înaintată registrului funciar pentru a evita orice litigiu între banca ce acordă creditul ipotecar și debitor.

Accesorium sequitur principale – Bunul sau contractul accesoriu urmează soarta juridică a bunului sau contractului principal, de care depinde.

Accident – Întâmplare neplăcută care produce rănirea, mutilarea sau moartea cuiva. Accident de muncă, vătămarea sănătății sau moartea unui angajat, provocate prin acțiunea, de regulă neprevăzută, a unei cauze exterioare victimei în cadrul procesului de muncă sau în legătură cu el (de exemplu accidentele survenite în timpul deplasării de la domiciliu la locul de muncă și invers).

Eveniment legat de utilizarea unei aeronave, care se produce între momentul în care o persoană se imbarcă la bordul acesteia, cu intenția și cu dreptul legal de a efectua un zbor, și momentul în care persoanele aflate la bord sunt debarcate, și în cursul căruia: a. o persoană este rănită grav sau mortal datorită faptului că se găsește: în sau pe aeronavă; în contact direct cu aceasta sau cu un obiect care este fixat în aeronavă; în contact direct cu o parte oarecare a aeronavei, inclusiv cu părțile care se detașează din aceasta; expusă direct aspirației sau suflului motoarelor sau elicelor (se exclude decesul la bordul aeronavelor, provenit dintr-o cauză naturală, rănirea gravă sau decesul oricărei persoane de la bord, ca urmare a unei tentative de sinucidere, rănirea gravă sau mortală la bordul aeronavei provocată de o altă persoană, rănirea gravă sau mortală care nu rezultă direct din exploatarea la sol sau în zbor a aeronavei, rănirile provocate pasagerilor clandestini care se ascund în afara zonelor care sunt, în mod normal, accesibile pasagerilor și echipajului); b. aeronava suferă deteriorări sau o ruptură de structură care; alterează caracteristicile de rezistență structurală, de performanță și de zbor, și care, în mod normal, ar necesita o reparație importantă, care nu poate fi făcută cu mijloace obișnuite, sau înlocuirea elementelor deteriorate; c. aeronava a fost distrusă; d. aeronava a dispărut sau este total inaccesibilă (aeronava este considerată dispărută când căutările oficiale s-au încheiat și epava nu a fost localizată); e. s-au produs cumulate faptele prevăzute la literele a, b, c și d excepție făcând cazurile privind pana de motor sau avarierea motorului, atunci când deteriorarea este limitată la motor sau la accesoriile sale, sau când este vorba despre deteriorări limitate la elice, la extremitățile aripilor, la antene, pneuri, frâne, carenaje sau mici perforații în înveliș (Codul aerian 1997).

Înseamnă orice incident care implică o introducere neintenționată și considerabilă de microorganisme modificate genetic în timpul utilizării lor în condiții de izolare care ar putea reprezenta un pericol imediat sau cu efect întârziat pentru sănătatea umană sau pentru mediu (Directiva 2009/ 41/ CE).

Accident de muncă – Vătămarea violentă a organismului, precum și intoxicația acută profesională, care au loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu, indiferent de natura juridică a contractului în baza căruia se desfășoară activitatea și care provoacă incapacitatea temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces (L 90/ 1996, L 319/ 2006).

Accident ușor – Eveniment care are drept consecință leziuni superficiale care necesită numai acordarea primelor îngrijiri medicale și a antrenat incapacitate de muncă cu o durată mai mică de 3 zile (L 319/ 2006).

Accidentul de cale ferată – Distrugerea sau degradarea importantă adusă materialului rulant de cale ferată sau altor instalații feroviare în cursul circulației sau al manevrei mijloacelor de transport ale căilor ferate (art. 277 C. Pen.).

Accipere secundis auribus – A te arăta binevoitor.

Accipiens – Persoana care primește prestația ce formează obiectul unei obligații.

Accipitri columbas credere – A încredința porumbiei uliului, a pune lupul paznic la oi.

Acciză – Taxă suportată de consumatori care se include în prețul de vânzare al unor mărfuri determinate/ determinabile asupra cărora există impunerea legală de accizare (această taxă este cea mai răspândită formă de impozit indirect, perceput asupra bunurilor de consum cum ar fi mărfuri de lux, tutun, băuturi alcoolice, produse petroliere, etc.); taxă vamală de barieră și de consumație.

Achiesa – A încuviința, a fi de acord, a recunoaște un drept, a accepta condițiile dintr-o acțiune juridică; a renunța la o cale de atac împotriva unei hotărâri date în justiție.

Achiesare – Recunoașterea de către un acuzat a pretențiilor dintr-o acțiune de justiție; renunțare la o cale de atac împotriva unei hotărâri a justiției. În cadrul procesului civil, achiesarea este manifestarea în forma procesuală a consimțământului părâtului de a recunoaște pretențiile reclamantului sau a părții care a pierdut procesul în fața primei instanțe, de a renunța la calea de atac a recursului. Achiesarea face parte din actele procesuale de dispoziție ale părților alături de renunțare (desistare) și tranzacția judiciară pentru stingerea procesului civil. Aceste acte de dispoziție trebuie făcute de parte personal sau prin mandat cu procură specială.

Achita – A declara printr-o hotărâre judecătorească că persoana trimisă în judecată penală este nevinovată; a plăti, a îndeplini o obligație materială sau morală, a duce la bun sfârșit o obligație; a termina, a omori, a ucide.

Achitare – A declara nevinovat pe cineva printr-o hotărâre judecătorească, instanța hotărâște prin sentință asupra învinuirii aduse inculpatului, pronunțând după caz, condamnarea, achitarea (necondamnarea) sau încetarea procesului penal.

Achitarea amenzii – Plata pedepsei amenzii prevăzute de hotărârea de condamnare. Persoana condamnată la pedeapsa amenzii este obligată să depună recipisa de plată, în termen de trei luni de la rămânerea definitivă a hotărârii. Plata amenzii poate fi integrală sau eșalonată pe termen de doi ani, în rate lunare, la cererea celui interesat. Punerea în executare a amenzii se face la instanța de executare (art. 425 C.Proc.Civ.).

Achizitor – Persoană care se ocupă de procurarea de produse sau de materiale.

Achizitor potențial – Orice persoană fizică sau juridică ori grupul de astfel de persoane care acționează concertat în legătură cu o achiziție propusă (OUG 99/ 2006).

Achiziție – Formă de comerț care constă în procurarea de produse (în special agroalimentare) sau de materiale (pe calea unor contracte speciale), achiziționare, procurare de obiecte; a procura în condiții avantajoase, ceva de preț, un lucru rar; bun obținut

prin achiziție; formă contractuală având ca obiect cumpărarea de produse sau servicii. Act de comerț prin care se obțin bunuri economice și titluri de valoare în condițiile convenite de părți. Preluarea în proprietate a bunurilor achiziționate se poate face prin actul de cumpărare, cât și printr-un contract de credit, plata făcându-se la scadență.

Reprezintă bunurile și serviciile obținute sau care urmează să fie obținute de o persoană impozabilă, prin următoarele operațiuni: livrări de bunuri și/ sau prestări de servicii, efectuate sau care urmează a fi efectuate de altă persoană către această persoană impozabilă, achiziții intracomunitare și importuri de bunuri (L 571/ 2003).

Achiziție de probă – A intra în posesia unui produs cu condiția examinării și utilizării lui în timp determinat înainte de cumpărarea lui.

Achiziție inversă – O achiziție în care dobânditorul este entitatea ale cărei participații la capitalurile proprii au fost achiziționate, iar entitatea emitentă a acțiunilor este achiziționată de cealaltă entitate. Se poate întâmpla, de exemplu, ca o entitate privată să aranjeze să fie “achiziționată” de o societate mai mică, dar listată la bursă, pentru ca cea dintâi să fie listată la bursa de valori (IFRS 3.21).

Achiziție de risc – Varietate a capitalului de risc concretizată în cumpărarea de către o mare companie comercială de acțiuni minoritare într-o firmă de mai mici dimensiuni care este implicată în valorificarea unor tehnologii noi.

Achiziție de susținere – Cumpărare destinată prevenirii scăderii cursului la bursă a unei acțiuni, valute, etc.

Achiziție pe datorie – Cumpărarea de acțiuni de la o firmă, cu dobândirea unui drept de control, pe bază de fonduri împrumutate; de regulă împrumutul este garantat cu activele firmei achiziționate (leverage buy out – LBO).

Achiziție propusă – Decizia luată de către un achizitor potențial de a achiziționa, direct sau indirect, o participație calificată într-o instituție de credit, persoană juridică română, ori de a-și majora participația calificată astfel încât proporția drepturilor sale de vot sau a deținerii la capitalul social să atingă ori să depășească nivelul de 20 %, o treime sau 50 % ori astfel încât instituția de credit să devină o filială a sa (OUG 99/ 2006).

Achiziție publică – Procurarea de bunuri economice de către o entitate publică, în conformitate cu statutul acesteia și cu respectarea regulilor pieței. Se pot realiza achiziții publice atât cu titlu oneros, cât și cu titlu gratuit. Politica și practica privind achizițiile publice pot crea obstacole comerciale netarifare, în cazul în care se încheie contracte cu furnizorii externi, în profitul calității inferioare sau a prețurilor ridicate ale bunurilor, comparativ cu bunurile economice competitive care pot fi importate.

Achiziție speculativă – Procurarea de bunuri economice sau de valori imobiliare, cu scopul de a le revinde atunci când se va produce creșterea spontană de preț (de curs), sau pentru a provoca o creștere a prețului ca urmare a diminuării ofertei pentru bunurile respective.

Achiziții și fuziuni – Expresie care indică două principale modalități de restructurare a firmelor: prin fuziunea a două sau mai multe companii sau prin cumpărarea unei companii de către alta; sintagma este utilizată spre a denumi în general tranzacțiile intercorporații (mergers and acquisitions, M & A).

Achiziționa – A procura produse (în special agroalimentare) sau materiale; a procura materiale rare.

Achizitor potențial – Orice persoană fizică sau juridică ori grupul de astfel de persoane care achiziționează concertat în legătură cu o achiziție propusă (OUG 99/ 2006).

Aciditate – Mărime care indică conținutul în acid al unei soluții (soluția solului) și care se măsoară prin concentrația de ioni de hidrogen a acesteia. Se exprimă în unități pH (logaritmul zecimal negativ al activității ionilor de hidrogen într-o soluție apoasă (Cod bune practici fermă 2006)).

Acolit – Complice la o infracțiune.

Acont – Aconto, avans, parte din suma de bani care se plătește înainte, la o cumpărare sau la încheierea unei tranzacții, pentru îndeplinirea unui contract încheiat, în special cel de vânzare/ cumpărare, ca garanție, acontare, parte din salariu; sumă plătită anticipat drept garanție pentru livrarea de bunuri, executarea unor lucrări sau prestarea unor servicii.

Aconta – A plăti un accont, a arvuni.

Acoperire – Fond ce asigură posibilitatea de a face față unei obligații, unor plăți; termen utilizat pentru a desemna suma aflată în depozit la tras, pe baza căreia deponentul poate emite un titlu de credit (cambie sau cec) urmând ca depozitarul sumei să achite la scadență acel titlu; stoc de aur sau de alte valori în temeiul cărora banca de emisiune asigură convertibilitatea bancnotelor; reprezintă suma blocată (sau procent din această sumă) de către un broker, în baza unui acord prealabil cu clientul, pentru a avea rezerve operaționale compensatorii sau pentru asigurarea unei tranzacții la termen (aceste rezerve pot completa “temporar” anumite ordine, pot fi folosiți pentru acoperirea pierderilor pe ordine rapide, operațiunea de închidere a unei poziții “short” la vânzări prin cumpărarea titlurilor datorate, ș.a. în funcție de politicile respectivului operator); operațiunea de contrabalansare a unei poziții deschise la bursă concretizată în efectuarea unei vânzări-cumpărări la termen sau la disponibil; vezi și hedging.

Acoperire bancară – Garanție parțială a bancnotelor băncii de emisiune prin efecte comerciale, acceptate de bancă, devalize, portofolii mobiliare proprii, gajuri și cupoane de obligațiuni ajunse la scadență, acceptate de bancă.

Acoperire în acțiuni – Forma exterioară a unei societăți anonime care nu mai desfășoară o activitate economică dar care are încă o existență juridică.

Acoperire în aur – Gradul de acoperire al bancnotelor aflate în circulație exprimată în procente prin aurul aflat în depozitele Băncii Naționale.

Acoperire la termen – O operație financiară prin care un importator sau o bancă se angajează să plătească o sumă de bani la un anumit termen și în același timp să împrumute aceeași sumă de bani cu același termen de rambursare; metodă de recuperare a pierderilor decurgând din riscul valutar.

Acoperire monetară – Cantitatea de valori certe (aur, valute convertibile, alte active) deținută în mod obligatoriu de către băncile de emisiune și exprimată într-un procent din suma totală a emisiunii de bancnote în scopul menținerii stabilității monetare (evitarea inflației prin excedent de monedă).

Acoperirea dobânzilor – Indicator care arată de câte ori profitul brut al unui comerciant este mai mare decât suma dobânzilor datorate pentru obligațiunile emise.

Acoperirea importurilor prin exporturi – Expresie ce definește indicatorul care reflectă în procente posibilitatea achitării plăților pentru importuri cu încasările obținute din exporturi.

Acord – Înțelegere, învoială, convenție, consimțământ la ceva, etc. între două sau mai multe părți în vederea încheierii, modificării sau desființării unui act juridic. Uneori acordul, pentru a fi valabil, se dă în fața unui funcționar sau în fața notarului public (ex. contractul de vânzare-cumpărare al unui imobil).

Denumire generică dată convențiilor internaționale ce stabilesc cadrul juridic de desfășurare a raporturilor de comerț internațional și cooperare economică și tehnico-științifică internațională.

A se învoi, a aproba, a avea aceeași părere; sistem salarial de remunerare în sistemele normate de activitate, sumă dată sau primită ca plată pentru munca prestată în acord.

Acord bancar – Înțelegere, convenție între două sau mai multe bănci cu privire la efectuarea unor anumite operațiuni precis determinate de interes reciproc.

Acord barter – Un schimb de mărfuri de valori egale între două firme, fără intervenția transferurilor bănești.

Acord cadru – Înțelegerea scrisă intervenită între una sau mai multe autorități contractante și unul sau mai mulți operatori economici, al cărei scop este stabilirea elementelor/ condițiilor esențiale care vor guverna contractele de achiziție publică ce urmează a fi atribuite într-o perioadă dată, în mod special în ceea ce privește prețul și, după caz, cantitățile avute în vedere (O.U.G. nr. 34/ 2006).

Acord colectiv – Convenția încheiată în formă scrisă între organizațiile sindicale ale funcționarilor publici sau ale funcționarilor publici cu statut special, reprezentanții acestora și reprezentanții autorității ori instituției publice (L 62/ 2011).

Acord comercial – Formă frecventă pe care o îmbracă tratatele internaționale, este o convenție prin care, de regulă, două state își reglementează relațiile privind exportul, importul, tranzitul și depozitarea mărfurilor, taxele vamale, sistemul de plată, garanții reciproce, etc. De obicei, se încheie la nivel guvernamental și poate fi pe termen scurt sau pe termen lung.

Acord comercial internațional – Înțelegere între două sau mai multe țări prin care se stabilesc modalități și reguli de desfășurare a raporturilor comerciale (în general sau numai în anumite domenii ale comerțului internațional) ale țărilor respective între ele, pri privind cooperarea lor pe terțe piețe; act juridic prin care se reglementează schimbul de mărfuri între țările semnate.

Acord comercial și de plăți – Convenție internațională (de regulă bilaterală) prin care se reglementează desfășurarea schimburilor comerciale, precum și modul de înfăptuire a plăților internaționale între statele semnate.

Acord de barter – Operație de schimb convenită între două părți care se pun de acord să schimbe între ele mărfuri echivalente ca valoare, respectând stipulațiile prevăzute în contractul de schimb.

Acord de clearing – Acord/ convenție între state prin care se efectuează compensarea creanțelor/ datorii reciproce fără valută efectivă sau aur, indiferent de proveniența comercială sau financiară a acestor datorii. Compensarea se face într-un flux reglementat al părților reciproce care trece printr-un oficiu central din fiecare dintre țările semnate.

Acord de compensare bilaterală – Acord de netting; reprezintă a. orice înțelegere sau clauză în cadrul unui contract financiar calificat dintre două părți, prin care se prevede un netting al unor plăți ori o îndeplinire a unor obligații sau o realizare a unor drepturi prezente ori viitoare rezultând din sau având legătură cu unul ori mai multe contracte financiare calificate (acord master de netting); b. orice acord master de netting între două părți, prin care se prevede netting-ul între două sau mai multe acorduri de netting (acord master-master de netting); c. orice înțelegere de garantare subsecventă ori în legătură cu unul sau mai multe acorduri master de netting (L 85/ 2006).

Acord de cooperare economică internațională – Convenție internațională (bi sau multilaterală) având ca obiect promovarea și dezvoltarea relațiilor de cooperare economică.

Acord de răscumpărare deschis – Contract încheiat între banca creditoare și băncile comerciale sau de investiții în cadrul căreia este reglementată tranzacția în mod permanent a titlurilor de proprietate a statului. Acordul se reînnoiește zilnic în mod automat, reglându-se parametrii modificabili prin înțelegerea contractuală.

Acord de reeșalonare a datorii – Convenție destinată reeșalonării datoriei țărilor.

Acord de transfer – Convenție între două țări privind fluxul plăților internaționale.

Acord de voință – Consimțământ de mare concordanță a voinței juridice a două sau mai multe persoane cu privire la încheierea actului juridic. Mecanismul formării lui comportă propunerea unei persoane făcută alteia de a încheia un contract (denumită ofertă) și acceptarea pură și simplă, necondiționată a acelei propuneri de către cel căruia i-a fost adresată (denumită acceptarea ofertei).

Acord sectorial – Reprezintă una din următoarele: a. un acord încheiat la nivel comunitar, înaintea încheierii oricărui contract de livrare, între un grup de organizații naționale de întreprinderi, pe de o parte, și un grup de organizații naționale de vânzători, pe de altă parte; b. un acord încheiat, înaintea încheierii oricărui contract de livrare, între întreprinderi sau o organizație de întreprinderi recunoscută de statul membru în cauză, pe de o parte, și o asociație de vânzători recunoscută, de asemenea, de statul membru în cauză, pe de altă parte; c. în absența acordurilor în sensul literelor a și b, dispozițiile dreptului societăților comerciale sau ale dreptului cooperativelor, cu condiția să reglementeze livrările de sfeclă de zahăr de către acționarii sau membrii unei societăți sau ai unei cooperative producătoare de zahăr; d. în absența acordurilor în sensul literelor a și b, aranjamentele existente înaintea încheierii oricărui contract de livrare, cu condiția ca vânzătorii care acceptă aranjamentul să furnizeze cel puțin 60% din totalul de sfeclă achiziționat de întreprindere pentru fabricarea zahărului în una sau mai multe fabrici (Reg. CEE 1234/ 2007).

Acord swap – Acord bilateral între băncile centrale care părțile semnate se obligă să-și pună reciproc la dispoziție, la cerere, o sumă de bani în valuta proprie (efectuare de schimb de monede naționale), în cadrul unui plafon prestabilit.

Acord tehnic – Acord tehnic de exploatare a punctelor de predare/ preluare comercială, aprobat de Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (A.N.R.E.)(Legea nr. 351/ 2004).

Acordarea cuvântului părților – Incuviințarea dată de președintele completului de judecată ca părțile, în ordinea situată de lege, să pună concluzii în cazul sentinței de judecată. De regulă cuvântul se acordă mai întâi reclamantului care își susține pretențiile și apoi pârâtului care își susține apărarea. Ordinea acordării cuvântului părților se poate inversa. Astfel, dacă pârâtul are de ridicat vreo excepție sau de formulat cerere incidentă, președintele va acorda mai întâi cuvântul pârâtului, iar apoi reclamantului pentru ca acesta să răspundă asupra chestiunii pusă în discuție pe această cale. Dacă instanța consideră că chestiunea discutată cu pricina în întregul ei nu este suficient lămurită, președintele va putea acorda cuvântul părților din nou în replică și în duplică, chiar de mai multe ori, având însă grijă ca întotdeauna pârâtul să aibă ultimul cuvânt în fond. Dacă părților nu li se acordă cuvântul în fond, pentru a-și expune temeiurile în fapt și de drept ale acțiunii sau pentru combaterea lor, se încalcă privilegiul oralității dezbaterilor și al dreptului la apărare, iar soluția astfel pronunțată trebuie considerată a fi nelegală și netemeinică. În interesul unei desfășurări operative a ședinței de judecată, președintele poate să limiteze de fiecare dată cuvântul părților pentru expunerile lor.

Acordarea exclusivității comerciale – Mijloc de promovare a vânzărilor pe o anumită piață, utilizat în practica de comerț internațional, susceptibil de aplicare în cadrul contractului de reprezentanță, sub formă de comision sau consignatie, precum și în cadrul contractului de vânzare comercială internațională (în special când acest contract are caracterul de concesiune comercială).

Acordarea liberului în vamă – Acțiunea prin care autoritățile vamale pun mărfurile la dispoziție în scopurile prevăzute de regimul vamal sub care au fost plasate (Reg. CEE 2913/ 92).

Acordant – Persoană care execută lucrări în acord.

Acordul de preț în avans – Este actul administrativ emis de Agenția Națională, de Administrare Fiscală (ANAF) în vederea soluționării unei cereri a contribuabilului, referitoare la stabilirea condițiilor și modalităților în care urmează să fie determinate, pe parcursul unei perioade fixe, prețurile de transfer, în cazul tranzacțiilor efectuate între persoane afiliate, astfel cum sunt definite în Codul fiscal (OG 92/ 2009).

Acordul părților – Înțelegerea dintre angajator și salariat prin care încetează contractul individual de muncă (art. 129 C.M.).

Acosta – A apropia o navă de o altă navă, de țărm, de chei. A opri pe cineva din drum și a i se adresa, a agăța.

Acostament – Fâșie laterală din platforma unei șosele, cuprinsă între marginea părții carosabile și marginea șoselei.

Acquis comunitar – Reprezintă totalitatea normelor juridice ce reglementează activitatea instituțiilor Uniunii Europene, acțiunile și politicile comunitare. Conține legislația formată din tratatele de bază (legislația primară) și documentele adoptate de instituțiile Uniunii (legislația secundară).

Acredita – A imputernici pe cineva ca reprezentant al unui stat (într-o funcție diplomatică) pe lângă guvernul unui stat străin; a crea, a deschide, a pune la dispoziția cuiva un acreditiv; a deschide un credit; a face un fapt neconfirmat, o știre, etc. să apară demne de crezare, acceptabile, verosimile.

Acreditare – Acțiunea de a acredita, imputernicire dată unei persoane fizice sau juridice prin scrisoare de acreditare, într-o calitate diplomatică; numire.

Evaluare externă și independentă realizată de persoane special pregătite pentru aceasta, evaluatorii Comisiei Naționale de Acreditare a Spitalelor, care se finalizează cu încadrarea spitalelor în categorii de acreditare. Acreditarea privește spitalul în întregul lui, ca organizație, analiza este globală și descrie funcționarea instituției prin gradientul cu care aceasta este conformă sau se apropie de standardele de calitate prestabilite (OMS 972/ 2010).

Acreditat – Imputernicit ca reprezentant diplomatic al unui stat pe lângă guvernul unui stat străin.

Acreditiv – Acreditiv documentar; instrument de credit în virtutea căruia o bancă se angajează la ordinul clientului său să pună o sumă determinată la dispoziția unui beneficiar, în general prin intermediul unei bănci corespondente; modalitate de decontare prin care plățile între agenții economici se efectuează pe măsura livrării mărfurilor și prestării serviciilor dintr-o sumă de bani rezervată de către plătitorul-beneficiar și ținută la dispoziția furnizorului la o bancă într-un cont special.

Sumă de bani special rezervată de un cumpărător din contul său, la o bancă ce deservește un furnizor, pentru ca acestuia să i se facă plata în momentul în care dovedește predarea furniturilor și/ sau serviciilor în condițiile stabilite înainte prin contract; document financiar de decontare prin intermediul băncii sau al unei case de economii, document prin care o bancă, la cererea clientului său deschide unui terț un credit pentru o sumă și o durată determinate, la o agenție sau o bancă corespondentă; mandat pe care o instituție comercială îl dă alteia, imputernicind-o să plătească o sumă de bani în contul ei unei terțe persoane.

Este un angajament al băncii, făcut la cererea clientului său, de onorare a unui document sau cerere de plată; acesta poate fi un acord de onorare a plății sau o declarație că banca este autorizată să onoreze plata cu condiția de a îndeplini obligațiile stabilite. Aceasta presupune că în contul clientului la banca emitentă a acreditivului, există suma necesară acoperirii creditului și care nu va putea fi utilizată decât în acest scop.

Acreditiv back-to-back – Acreditiv documentar subsidiar.

Acreditiv cesionat – Acreditiv documentar care îi dă dreptul beneficiarului (ca intermediar, în calitate de cedent) să facă o declarație de cesiune (obiectul unei cesiuni) pentru o parte din sumă, pentru unul sau mai mulți beneficiari terți (cere băncii să plătească direct pe subfurnizorii de mărfuri sau servicii, exportatorul/ exportatorii real/ reali al mărfii).

Acreditiv cu plată diferată – Acreditiv cu plata amănată până la 60 de zile.

Acreditiv cu clauză roșie – Varietate de acreditiv documentar care, prin excepție de la regula de bază că plata se face la prezentarea documentelor ce atestă îndeplinirea întocmai a obligațiilor contractuale asumate de exportator, permite ca efectuarea plății de către exportator să se facă înaintea primirii documentelor privind atestarea exportului mărfii. Se numește astfel deoarece, la originea utilizării sale, clauza derogatorie de la regula de plată menționată era înscrisă cu cerneală roșie pentru a avertiza asupra naturii speciale a relațiilor care se stabileau între părțile implicate.

Acreditiv cu clauză verde – Varietate de acreditiv documentar care permite ca efectuarea plății de către exportator să se facă înaintea prezentării documentelor privind atestarea exportului mărfii, avansul de plată fiind acordat acestuia numai cu condiția ca el să-și asume în scris obligația de a prezenta documentele de export la timp.

Acreditiv domiciliat în țara cumpărătorului – Acreditiv documentar caracterizat prin aceea că încasarea sumei de către exportator devine posibilă numai după ce banca importatorului a primit de la banca acestuia toate documentele aferente unei asemenea modalități de plată, le-a verificat și a constatat că beneficiarul (exportatorul) și-a îndeplinit întocmai obligațiile contractuale.

Acreditiv domiciliat în țara vânzătorului – Acreditiv documentar presupunând că plata sumei prevăzute în valută să se facă la prezentarea și verificarea de către bancă a documentelor de expediție, fără nici un scăzământ.

Acreditiv domiciliat într-o țară terță – Acreditiv documentar presupunând avizarea beneficiarului asupra deschiderii sale de o bancă din țara lui și efectuarea plății sumei ce formează obiectul documentului la o bancă din țara unde el a fost deschis.

Acreditiv nerevocabil – Angajament ferm asumat de banca ordonatoare față de beneficiar de a plăti sau de a face să se plătească suma de bani precizată în document (acreditivul documentar).

Acreditiv nerevocabil confirmat – Acreditiv documentar deschis la banca importatorului (cumpărătorului, ordonatorului) și transmis unei bănci din țara exportatorului (beneficiarului, vânzătorului) care îl confirmă și apoi avizează pe beneficiar despre deschiderea acreditivului confirmat.

Acreditiv nerevocabil neconfirmat – Acreditiv documentar deschis la banca importatorului (cumpărătorului, ordonatorului) și transmis unei bănci din țara exportatorului (beneficiarului, vânzătorului) fără ca acesta din urmă sau o bancă agreeată să-l confirme în sensul angajării efectuării plății.

Acreditiv netransferabil – Orice acreditiv documentar din cuprinsul căruia lipsește mențiunea expresă că este transferabil.

Acreditiv pentru livrări eşalonate – Acreditivul documentar în cuprinsul căruia se specifică în mod expres că livrarea mărfii se face eşalonat în timp, în anumite tranșe determinate cantitativ și la anumite termene.

Acreditiv pirat – Denumire dată acreditivelor documentare false puse în circulație de către unii participanți incorecți la raporturile juridice de comerț internațional.

Acreditiv reciproc – Varietate de acreditiv documentar adaptat la specificul operațiunilor de compensație care, în principiu, presupune schimb direct de mărfuri și diminuarea importanței sau chiar eliminarea banilor ca mijloc de plată.

Acreditiv reciproc „a valoir” – Tip de acreditiv documentar reciproc ce conține alături de clauza „de intrare în vigoare” și o altă clauză denumită „a valoir” (privind stabilirea ulterioară a valorii) în virtutea căreia disponibilitățile valutare rezultate dintr-unul din acreditivurile documentare urmează să fie utilizate pentru acoperirea (plata) celui alt acreditiv documentar, iar plata să se facă numai în limita valorii efectiv utilizate.

Acreditiv reciproc cu clauză de garanție – Acreditiv documentar reciproc „escrow”.

Acreditiv reciproc „escrow” – Tip de acreditiv documentar reciproc care se distinge prin aceea că în cuprinsul lui se include, pe lângă clauzele „de intrare în vigoare” și „de folosire a fondurilor de către parteneri”, o clauză numită „escrow” (sau de garanție) prin care banca emitentă își asumă angajamentul ferm și necondiționat de a efectua plata în valută în cazul când acreditivul partenerului expiră, fără a fi fost utilizat măcar parțial, datorită faptului că partenerul, în contrapartidă, nu livrează în termenul convenit tot lotul sau renunță dintr-un motiv oarecare la livrarea lui.

Acreditiv reciproc simplu – Tip de acreditiv documentar reciproc care presupune includerea de către fiecare partener contractual în documentul de deschidere a acreditivului a clauzei denumită „de intrare în vigoare” care, de această dată, se limitează la menționarea obligației părților de a depune documentele în condițiile contractuale stricte, indiferent dacă acreditivul documentar al partenerului este sau nu utilizat.

Acreditiv revocabil – Acreditivul care poate fi modificat sau anulat în orice moment, fără ca beneficiarul să fi fost înștiințat în mod prealabil.

Acreditiv revolving – Formă de acreditiv documentar care prevede realimentarea automată pe măsură ce se consumă, a sumei prevăzute inițial, până la valoarea sa nominală, pe toată durata de valabilitate a acreditivului. El presupune livrarea în tranșe și se distinge prin aceea că inițial este deschis numai pentru suma corespunzătoare valorii primei tranșe, banca având dreptul să-l reactiveze pentru suma aferentă tranșei următoare, dacă livrarea a fost efectuată în interiorul perioadei de valabilitate indicată pentru fiecare tranșă și cu îndeplinirea celorlalte condiții prevăzute în cuprinsul său.

Acreditiv subsidiar – Varietate a acreditivului documentar presupunând utilizarea combinată a două acreditive în paralel, unul de export și unul de import suprastructurat pe cel de export, în realizarea efectivă a operațiunii care este astfel structurată încât beneficiarul primului acreditiv documentar să aibă calitatea de ordonator al celui de-al doilea.

Acreditiv stand-by – Acreditiv sub forma unor instrumente de garantare a plăților de către beneficiar, prin care acesta întocmește la bancă o cerere de plată pentru ca banca să efectueze plata.

Acreditiv transferabil – Acreditivul documentar ce conferă beneficiarului îndreptățirea de a ceda drepturile și obligațiile sale decurgând din document unui alt furnizor (sau mai multor furnizori).

Acreditiv utilizabil integral – Acreditiv documentar în temeiul căruia beneficiarul este îndreptățit să încaseze dintr-o dată întreaga sumă ce i se cuvine ca urmare a executării integrale a obligațiilor asumate prin contract.

Acreditiv utilizabil parțial – Acreditiv documentar în temeiul căruia beneficiarul poate încasa numai eșalonat suma ce i se cuvine, corespunzător valorii produselor livrate în fiecare tranșă.

Acrescământ – Creștere a dreptului unei persoane la o succesiune, ca urmare a înlăturării de la această succesiune a altor persoane ori a renunțării lor; dreptul titularului unui legat conjunctiv de a beneficia de partea de moștenire cuvenită colegatarului (colegatarilor) care nu vor sau nu pot să primească legatul. Dreptul de acrescământ operează și în cazul moștenirii legale, dacă există succesori renunțatori sau nedemni.

Acrostol – Parte înaltă a extremităților unei corăbii; ornamentele, sculpturile de la prora (partea din față) unei nave.

Acru – Unitate de măsură a suprafețelor egală cu 4046 m².

Act – Document eliberat, emis, etc. de o autoritate, o persoană fizică sau juridică prin care se arată un fapt, o obligație, identitatea cuiva, etc.; manifestare a activității umane, acțiune, faptă, fapt; rezultat al unei activități conștiente sau instinctive individuale, care are un scop sau tinde către realizarea unui scop; diviziune principală a unei opere dramatice, reprezentând o etapă în desfășurarea acțiunii.

Act abdicativ – Act prin care se renunță la un drept înainte de a se fi făcut acceptarea cerută de lege pentru dobândirea lui. Este act abdicativ renunțarea la o moștenire deschisă la un legat, dacă se face anterior acelei moșteniri sau a celui legat.

Act adițional – Act juridic, întocmit în scris, prin care se modifică ori se completează un contract; convenție accesorie intervenită între părțile unui contract preexistent prin care se modifică, se completează sau se restrânge acel contract, înscris constatator al unei convenții accesorii cu astfel de efecte.

Act administrativ – Act juridic unilateral, obligatoriu și executoriu care emană de la organele administrative, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, care dă naștere, modifică sau stinge raporturi juridice și care poate fi: normativ, când prin el se statoresc norme juridice cu caracter general; individual, când are drept scop nașterea, modificarea sau stingerea unor raporturi juridice concrete. El se emite în temeiul puterii de stat, prin care se aduc la îndeplinire dispozițiile legii sau ale unui act normativ subordonat legii, dând naștere, modificând sau stingând raporturi juridice. Sunt asimilate actelor administrative și contractele încheiate de autoritățile publice care au ca obiect punerea în valoare a bunurilor proprietate publică, executarea lucrărilor de interes public, prestarea serviciilor publice și achizițiile publice. Prin legi speciale pot fi prevăzute și alte categorii de contracte administrative supuse competenței instanțelor de contencios administrativ (L 554/ 2004).

Act administrativ fiscal – Reprezintă actul emis de organul fiscal competent în aplicarea legislației privind stabilirea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor fiscale (OG 92/ 2009).

Act administrativ jurisdicțional – Actul juridic emis de o autoritate administrativă investită, prin lege organică, cu atribuții jurisdicționale (de jurisdicție administrativă specială) în soluționarea unui conflict, după o procedură bazată pe contradictorialitate și cu asigurarea dreptului la apărare (L 554/ 2004).

Act aparent – Act juridic (contract) încheiat de părți pentru a da acestora impresia creării unei situații juridice diferite de cea reală, care este consemnată în actul secret încheiat concomitent și nedivulgat părților. Are rolul de a disimula intenția reală a părților în vederea ascunderii față de terți, prin crearea de false aparențe, a adevăratelor raporturi juridice dintre ele.

Act ascuns – Act juridic exprimând adevăratele raporturi juridice statornicite între părți, care sunt, însă ascunse altora prin încheierea concomitentă a unui act aparent diferit, simulat.

Act autentic – Înscriș care, după întocmire, a fost supus operațiunii de autentificare de către un notar public ori de un organ de stat competent.

Act comercial unilateral – Manifestare unilaterală de voință care produce efecte juridice în raporturile comerciale internaționale. Au un atare efect oferta, comanda, renunțarea la mandat, revocarea mandatului, cererea de ofertă, etc.

Act confirmativ – Înscriș prin care părțile unui raport juridic confirmă valabilitatea unui act juridic lovit de nulitate.

Act constitutiv al societății cooperative – Înscrișul format din contractul de societate și statutul elaborat în conformitate cu prevederile legii (L 1/ 2005).

Act constituțional – Act normativ cu valoare constituțională.

Act cu titlu oneros – Act juridic prin care fiecare parte urmărește să obțină de la cealaltă ca echivalent un folos patrimonial (ex. în contractul de vânzare cumpărătorul obține lucrul iar vânzătorul prețul).

Act de acuzare – Concluzie scrisă întocmită de organele judiciare spre a dovedi vinovăția cuiva.

Act de administrare – Act prin care un bun este făcut producător de venituri fără a fi înstrăinat; act săvârșit asupra unui lucru sau al unui patrimoniu în scopul întreținerii și folosirii lui (au acest caracter perceperea fructelor și recoltelor sau încasarea veniturilor, închirierea, orice măsuri de utilizare, amenajare, exploatare ori punere în valoare a bunului etc.).

Act de alienare – Act juridic prin care titularul unui drept real asupra unui lucru sau al unui drept de creanță transmite cu orice titlu acel drept altei persoane.

Act de comandament cu caracter militar – Actul administrativ referitor la problemele strict militare ale activității din cadrul forțelor armate, specifice organizării militare, care presupun dreptul comandanților de a da ordine subordonaților în aspecte referitoare la conducerea trupeii, în timp de pace sau război, sau, după caz, la îndeplinirea serviciului militar (L 554/ 2004).

Act de comerț – Manifestare de voință având ca finalitate nașterea, modificarea sau stingerea unui raport juridic reglementat de o normă de drept comercial; act juridic (uni sau bilateral) ale cărui condiții de validitate și ale cărui efecte sunt determinate prin normele dreptului comercial; mijloc juridic servind la înfăptuirea activității de comerț.

Act de compromis – Actul juridic numit compromis; înscrișul constatator al unui astfel de act juridic.

Act de conservare – Orice măsură urmărind ocrotirea și păstrarea unui drept, de a se evita pierderea lui. Asemenea acte care nu comportă decât cheltuieli reduce comparativ cu valoarea dreptului ce se conservă cuantumul general păstrat, pot fi săvârșite și de către cei lipsiți în tot sau în parte de capacitatea de exercițiu. Sunt acte de conservare întreruperea unei prescripții, înscrierea unei ipoteci sau a unui privilegiu în cartea funciară, registrele de publicitate, etc.

Act de dispoziție – Act prin care se transmite sau se constituie un drept real privitor la un bun ori se renunță la un drept. Act prin care se transmite un drept de creanță și, în general, în orice act prin care se depășește sfera actelor de administrare. Act prin care un lucru este scos, temporar sau definitiv, parțial sau integral, dintr-un patrimoniu, fie trecând într-un alt patrimoniu, fie încetând să mai existe ca urmare a consumării sau distrugerii lui. Au acest caracter actele de înstrăinare (indiferent dacă sunt cu titlu oneros sau cu titlu gratuit), actele de constituire a unor drepturi reale (uzufruct, uz, abitație, servitute) care duc la restrângerea exercițiului dreptului de proprietate, actele de consumare sau distrugere materială a lucrului, etc.

Act de execuție – Acte prin care se duce la îndeplinire hotărârea de a săvârși o infracțiune, realizându-se însăși acțiunea care constituie elementul material al infracțiunii. Ele fac parte din faza externă a infracțiunii. În actele de execuție se încadrează și tentativa. Legislația penală română arată că actele de execuție se pedepsesc ori de câte ori legea prevede aceasta.

Act de identitate – Cartea de identitate, cartea de identitate provizorie, buletinul de identitate ori pașaportul diplomatic, pașaportul diplomatic electronic, pașaportul de serviciu, pașaportul de serviciu electronic, pașaportul simplu, pașaportul simplu electronic, pașaportul simplu temporar, titlul de călătorie, iar în cazul elevilor din școlile militare, carnetul de serviciu militar, valabile în ziua votării. Pașaportul simplu, pașaportul simplu electronic, pașaportul simplu temporar și titlul de călătorie pot fi folosite pentru exercitarea dreptului de vot numai de cetățenii români care votează în străinătate sau de cetățenii români cu domiciliul în străinătate care votează în România (OUG 95/ 2009).

Act de intervenție ilicită – Un act de: a. violență împotriva unei persoane la bordul unei aeronave în zbor, dacă acel act poate să periclitaze siguranța aeronavei respective, b. distrugere a unei aeronave în serviciu sau provocare de avarii unei astfel de aeronave, dacă o fac indisponibilă pentru zbor sau care poate periclita siguranța în zbor, c. amplasare sau favorizare a amplasării într-o aeronavă aflată în serviciu, prin orice mijloace, a unui dispozitiv sau a unei substanțe care poate distruge acea aeronavă sau îi poate provoca avarii care să o facă indisponibilă pentru zbor sau care îi poate periclita siguranța în zbor, d. distrugere sau avariere a mijloacelor de navigație aeriană sau de intervenție în funcționarea lor, dacă un asemenea act poate periclita siguranța aeronavelor în zbor, e. comunicare intenționată a unor informații false, punând astfel în pericol siguranța unei aeronave în zbor, f. folosire ilegală și în mod intenționat a oricărui dispozitiv, substanță sau armă pentru producerea unui act de violență împotriva unei persoane, care îi provoacă rănirea gravă sau moartea pe un aeroport care deservește aviația civilă, distrugerea sau avariarea gravă a facilităților care aparțin aviației civile sau aeronavelor care nu sunt în serviciu, dacă se află pe acel aeroport, ori pentru întreruperea serviciilor aeroportului, dacă un asemenea act pune în pericol sau poate periclita siguranța aeroportului (Codul aerian 1997).

Act de împărțală a moștenirii – Acord de voință (consimțământul la împărțală) prin care moștenitorii se învoiesc să-și împartă între ei moștenirea și stabilesc modalitatea concretă în care se va face această împărțire. Poate fi realizat în scris sau verbal, în acest din urmă caz existența și conținutul lor putând fi dovedite prin orice mijloace legale de probă. Înscrișul are rol de instrument, probator, în care se consemnează învoiala între comoștenitori cu privire la modul de împărțire a moștenirii. Acesta poate fi: a. act de împărțală sub semnătură privată; b. act de împărțală notarial (obligatoriu dacă printre bunurile succesoriale se află imobile), întocmit sub formă de act autentic de către notarul public competent, sesizat să efectueze în cazul dat procedura succesorală notarială atunci când în fața acestuia se prezintă toți moștenitorii. Despre existența modului de împărțire a moștenirii se face mențiune în certificatul de moștenitor.

Act de începere a urmăririi penale – Act prin care se dispune începerea urmăririi penale de organul competent. Conform dispozițiilor Codului de procedură penală, începerea urmăririi penale se dispune prin rezoluție sau prin proces-verbal, când organul de urmărire penală se sesizează din oficiu. Tot prin proces-verbal începe urmărirea penală în cazul constatării, în cursul ședinței de judecată a infracțiunii de audiență.

Act de înstrăinare – Act juridic prin care titularul unui drept real asupra unui lucru sau a unui drept de creanță transmite, cu orice titlu, acel drept altei persoane.

Act de misiune a arbitrilor – Act de procedură arbitrală caracteristic arbitrajului în fața Curții de Arbitraj a Camerei de Comerț Internațional din Paris, constând în redactarea unui înscris conținând toate datele mai importante ale litigiului, expunerea sumară a pretențiilor, arătarea obiectului aflat în litigiu, a circumstanțelor cauzei, a problemelor litigioase ce urmează să fie rezolvate de către arbitri precum și orice alte mențiuni necesare pentru ca sentința să fie susceptibilă de sancțiune legală.

Act de procedură – Reprezintă operațiunile juridice și înscrisurile făcute de participanții la procesul civil în legătură cu activitatea lor procesuală. Spre deosebire de dreptul civil, în dreptul procesual civil, prin act de procedură se înțelege atât operațiunea juridică, precum și actul scris care o constată, act scris considerat el însuși o operațiune juridică. Așadar, operațiunea juridică în sine și actul în legătură cu operațiunea respectivă sunt acte de procedură distincte, care corespund unor forme procedurale proprii. Actele de procedură se clasifică după următoarele criterii: a. în funcție de modul de efectuare: 1. acte scrise (cererea de chemare în judecată, întâmpinarea, cererea reconvențională, cererea de intervenție, închiderile, hotărârile, etc.); 2. acte orale (depoziția martorului, răspunsurile la interogatoriu, susținerile părților, etc.), se consemnează în scris; b. în raport cu organele sau persoanele care le întocmesc sau de la care emană, actele de procedură se împart în acte ale părților (cererea de chemare în judecată, întâmpinarea, cererea de exercitare a unei căi de atac, cererea de punere în executare a unei hotărâri, etc.), acte ale instanței (închiderile, hotărârea judecătorească, dispoziția de comunicare a hotărârii, etc.), acte ale organelor auxiliare ale justiției (acte de executare ale organelor de executare, procesele verbale de luare a măsurilor asigurătorii, dovezile privind comunicarea actelor de procedură, etc.) și acte ale altor participanți la proces (depozițiile martorilor, întocmirea și depunerea raportului de expertiză, cererea de anulare a unei amenzi făcută de martor sau expert, etc.); c. în funcție de conținutul lor se disting act juridic de procedură care conține o manifestare de voință (cererea de chemare în judecată, întâmpinarea, cererea de exercitare a unei căi de atac, etc.) și act de procedură care constată o operațiune procedurală (citație, proces-verbal de sechestru, somația, comandamentul, etc.); d. în funcție de natura lor actele de procedură pot fi judiciare dacă se îndeplinesc în fața instanței (interogatoriu, depoziția martorului, pronunțarea hotărârii, etc.) și extrajudiciare dacă se îndeplinesc în cadrul procesual, dar nu în fața instanței de judecată (expertiza, actele de executare, cu excepția procedurilor execuționale judiciare, etc.). Actele de procedură trebuie să îndeplinească trei condiții generale: să îmbrace forma scrisă (această condiție este necesară pentru a se putea dovedi existența actului de procedură și pentru a se putea verifica respectarea cerințelor prevăzute de lege – se referă la actele de procedură scrise și nu la cele orale), să relateze în chiar conținutul lor faptul că au fost respectate cerințele impuse de lege (această condiție constituie o aplicare a regulilor potrivit căreia actul de procedură este forma de procedură adusă la îndeplinire; cuprinsul actului de procedură nu poate fi completat cu probe extrinseci; în cazul actului de procedură oral, verificarea respectării prescripțiilor legale se face cu ajutorul actelor de procedură scrise, întocmite pentru consemnarea actelor orale); c. să fie redactate în limba română (actele scrise – această condiție se desprinde din principiul constituțional conform căruia procedura judiciară se desfășoară în limba română). Sancțiuni generale ce intervin pentru nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la actul de procedură: 1. nulitatea actului de procedură; 2. nulitatea de a completa sau de a reface actul îndeplinit cu încălcarea prescripțiilor legii; 3. obligația de a despăgubi partea vătămată prin încălcarea formelor procedurale; 4. sancțiuni pecuniare; 5. sancțiuni disciplinare. Sancțiuni specifice: 1. socotirea ca neavenit a apelului sau după caz a recursului declarat de intervenientul accesoriu, dacă partea în favoarea căreia s-a intervenit nu a făcut ea însăși apel sau recurs; 2. neluarea în considerare a schimbării domiciliului uneia dintre părți în cursul judecății, dacă aceasta nu a încuștințat instanța și partea adversă; 3. neluarea în considerare a înscrisului depus în copie certificată, dacă partea care l-a depus nu are în ședință originalul, ori nu l-a lăsat în păstrarea grefei; 4. neluarea în considerare a adăugirilor, ștersăturilor sau schimbărilor din cuprinsul hotărârii, care nu sunt semnate de judecător; 5. neluarea în considerare a adăugirilor, ștersăturilor sau schimbărilor din cuprinsul mărturiei, dacă nu au fost încuviințate de judecător, de greșier și de martor; 6. neținerea cont de adăugirile, ștersăturile și schimbările aduse răspunsurilor la interogatoriu, dacă nu sunt semnate de președintele completului de judecată, de greșier, de partea care a propus interogatoriu și de partea care a răspuns la interogatoriu.

Act de sesizare – Act prin care este sesizat organul de urmărire penală sau se dispune trimiterea în judecată a inculpatului. Când legea prevede că începerea urmăririi penale nu poate avea loc fără o sesizare specială, aceasta trebuie făcută în scris și semnată, iar actul de sesizare trebuie să cuprindă în mod corespunzător datele prevăzute de plângere. Actul de sesizare a instanței îl constituie rechizitoriul sau plângerea prealabilă a persoanei vătămate, în cazurile prevăzute de lege.

Act de stare civilă – Actul juridic al căsătoriei în urma căruia se eliberează un înscris autentic prin care se constată și se poate dovedi actul juridic al căsătoriei, din care decurge starea civilă a unei persoane (vezi și „Acte de stare civilă”).

Act deghizat – Act ostensibil simulat prin care fie se ascunde natura juridică a actului secret (numit contraînscris) ce exprimă voința reală a părților, fie, fără a masca natura celui act, se ascund prin omisiune numai anumite clauze sau efecte ale lui.

Act fictiv – Act ostensibil simulat încheiat cu scopul de a crea o aparență înșelătoare, părțile stabilind concomitent, printr-un alt act, secret (numit contraînscris), că acordul fictiv nu are nici o valoare juridică consemnată în aceasta și n-a intervenit în realitate între părți. Actul fictiv este inexistent din punct de vedere juridic (colorem habet, substantiam vero nullum).

Act începător de executare – Act procedural prin care se declanșează procedura executării silită. Prezintă acest caracter cererea de executare silită care, pentru faza executării silită are aceeași măsură juridică precum a unei cereri de chemare în judecată, pentru prima fază a procesului civil. Astfel, așa cum cererea de chemare în judecată declanșează judecata, tot așa și cererea de executare pune în mișcare executarea silită, făcând deci parte din această fază a procesului civil, fiind actul care începe procedura execuțională. De asemenea art. 16 din Decretul 167/ 1958, deși în primul alineat nu enumeră și cererea de executare printre cauzele de încetare a prescripției, ci numai actul începător, în alineatul doi se referă nu doar la cererea de chemare în judecată ci și la cererea de executare. În mod uzual însă, se apreciază că primul act de executare diferă în funcție de forma concretă de executare silită. Astfel a. la executarea silită directă, primul act de executare l-ar constitui somația, întrucât este singurul ce precede depozitarea debitorului; b. în cazul urmăririi silită mobiliare, actul începător de executare l-ar reprezenta procesul verbal de sechestru; c. în cazul popririi, ar avea caracterul de prim act de executare, ordonanța de poprire; d. în cazul urmăririi veniturilor unui bun imobil, actul începător de executare ar fi procesul verbal de sechestru; e. la urmărirea silită imobiliară comandamentul ar avea caracterul de act începător de executare. Nu constituie prim act de executare silită cererea de încuviințare a executării silită, somația făcută în cadrul urmăririi silită mobiliare, cererea de înființare a unui sechestru asigurător precum și încheierea de încuviințare a acestei măsuri.

Act juridic – Operațiune juridică (negotium juris), manifestare de voință a uneia sau mai multor persoane, cu scopul de a crea, de a modifica, de a transmite sau de a stinge drepturi și obligații; înscris constatator al operațiunii juridice (instrumentum). Ca operațiune juridică actul juridic este manifestarea de voință a uneia sau mai multor persoane fizice sau juridice săvârșită cu scopul determinat de a da naștere, a modifica, a transmite sau stinge drepturi și obligații. Intenția părții sau părților de a produce efecte de drept este elementul esențial care diferențiază actul juridic de celelalte fapte juridice, evenimente care au loc independent de voința subiectului de drept, sau manifestările de voință săvârșite în alt scop decât acela de a da naștere la raporturi de drept. Ca înscris constatator a operației juridice actul juridic servește în general ca mijloc de probă a drepturilor și obligațiilor la care acesta dă naștere. Din punct de vedere al numărului manifestărilor de voință care concură la formarea sa, actul juridic poate fi unilateral și bilateral, sau contract. Actul juridic unilateral este recunoscut ca izvor de obligații în mod excepțional în cazuri anume prevăzute de lege. Actul juridic unilateral este manifestarea de voință a unei singure părți. Dispozițiile legii privind contractele, cu excepția celor referitoare la acordul de voință necesar pentru încheierea lor, se aplică prin asemănarea actului juridic unilateral. Astfel: a. promisiunea publică de a răsplăti o anumită prestație, obligată de cel care a făcut-o din momentul în care promisiunea a fost adusă la cunoștința publicului, chiar dacă prestația a fost îndeplinită fără a se cunoaște promisiunea (Acest act juridic unilateral poate fi modificat sau revocat în cadrul termenului stabilit pentru executarea prestației în afară de cazul în care promitentul a renunțat la dreptul de modificare sau revocare. Modificarea sau revocarea vor fi aduse la cunoștința publicului în același mod în care s-a făcut promisiunea și nu va produce efecte juridice înainte de publicare. Dacă prestația a fost executată separat de mai multe persoane împreună, recompensa se împarte între ei, în raport cu contribuția fiecăruia, iar dacă aceasta nu se poate stabili se împarte în mod egal); b. concursul public are ca finalitate obținerea pe baza invitației lansată de cel care l-a deschis, a ofertei cea mai avantajoasă ce urmează a fi făcută de un număr nedeterminat de persoane în vederea încheierii unui anumit contract.

Act juridic abstract – Înscris/ act juridic formal care constă în existența unei creanțe, valabilă independent de cauza obligației corelative; act juridic care este detașat de elementul causal, ceea ce face ca aprecierea cu privire la valabilitatea lui să nu implice analiza acestui element.

Act juridic aparent – Act aparent, simulație.

Act juridic ascund – Act secret, simulație.

Act juridic bilateral – Manifestarea de voință concordantă a două părți.

Act juridic causal – Act juridic civil a cărui valabilitate se apreciază necesarmente și prin referire la cauza ori scopul sau presupunând în acest sens o analiză a lui (adică a scopului). Atunci când scopul lipsește, ori este imoral sau ilicit, actul juridic este lovit de nulitate.

Act juridic civil – Manifestare de voință a uneia sau mai multor persoane fizice sau juridice, săvârșită în scopul de a crea, modifica sau stinge raporturi juridice civile. Prin caracterul său volițional actele juridice civile se deosebesc de celelalte fapte juridice. Când opera este a unei singure voințe actul juridic civil este bilateral sau multilateral. Cele mai multe acte juridice sunt bilaterale și se numesc convenții sau contracte. Actele juridice civile unilaterale produc efecte juridice numai în mod excepțional, în cazurile anume prevăzute de lege. Actele juridice civile care dau naștere între părți unor drepturi pentru viitor sunt constitutive, cele care transmit sau transmută între părțile reale sunt translativ, iar cele care definitivează între părți (cu efect retroactiv) drepturi care existau anterior încheierii lor sunt declarative. Pentru a fi valabil orice act juridic civil trebuie să aibă următoarele elemente structurale: a. consimțământul persoanei care încheie actul juridic civil, b. capacitatea de a-l încheia, c. un obiect determinat și licit. Actul juridic civil produce efecte între părțile care l-au încheiat și în măsura prevăzută de lege, și față de succesorii universali, cu titlu universal sau cu titlu particular și față de creditorii chirografari ai părților. Actul juridic civil încheiat cu încălcarea prevederilor legale este sancționat cu nulitatea.

Act juridic cu titlu gratuit – Este actul prin care se procură o parte, un folos patrimonial fără a se urmări obținerea în schimb a unui alt folos patrimonial.

Act juridic cu titlu oneros – Este actul prin care se procură o parte, un folos patrimonial pentru obținerea în schimb a unui alt folos patrimonial.

Act juridic de administrare – Este actul prin care se urmărește o obișnuită punere în valoare a unui bun sau patrimoniu.

Act juridic de conservare – Actul prin care se urmărește preîntâmpinarea pierderii unui drept subiectiv civil.

Act juridic de dispoziție – Actul care are ca rezultat ieșirea din patrimoniu a unui drept sau grevarea cu sarcini reale a unui bun.

Act juridic de ultimă voință – Act juridic conținând dispozițiile date de către o persoană pentru timpul când nu va mai fi în viață și care, de regulă, își produce efectele numai după decesul dispunătorului.

Act juridic între vii – Act juridic care își produce efectele în timpul vieții autorului sau al părților care l-au încheiat.

Act juridic multilateral – Manifestarea de voință a trei sau mai multe părți.

Act juridic nepatrimonial – Act juridic civil ce exprimă un conținut care nu este susceptibil de evaluare bănească. Așa este bunăoară convenția prin care părinții firești ai unui copil născut din afara căsătoriei se pun de acord ca acesta să ia numele de familie al unuia dintre ei sau numele reunite ale ambilor părinți. În caz de anulare a unui act nepatrimonial nu se pune problema restituirilor.

Act juridic ostensibil – Act aparent, act juridic de ultimă voință.

Act juridic pentru cauza de moarte – Act juridic de ultimă voință.

Act juridic secret – Act secret, act fictiv, simulație.

Act juridic simulat – Act aparent, act fictiv, simulație.

Act juridic unilateral – Reprezintă actul juridic civil constând în manifestarea de voință a unei singure persoane. Actul juridic unilateral poate da naștere la obligații pentru terți numai în cazurile prevăzute de lege. Legea recunoaște în mod excepțional, calitatea de izvoare de obligațiuni (și drepturi corelative) a următoarelor acte juridice unilaterale: a. testamentul, b. declarația de acceptare a succesiunii sau de renunțare la succesiune, c. confirmarea unui act juridic lovit de nulitate relativă, d. gestiunea de afaceri, e. renunțarea la un drept (de uzufruct, de servitute, de creanță) sau la o garanție (remiterea de solidaritate, etc.), f. revocarea mandatului de către mandant și renunțarea mandatarului la mandat, rezilierea unilaterală de către locatar a contractului de închiriere a unei locuințe, etc. Se consideră uneori ca izvorând dintr-un act juridic unilateral și alte obligații, cum sunt: obligația ofertantului de a menține oferta un anumit timp, stabilit expres sau tacit, obligația celui ce a făcut o promisiune publică de recompensă, obligația promitentului față de terțul beneficiar într-o stipulație pentru altul, obligația încorporată în titlu la purtător,

etc. Actul juridic unilateral se aplică în modul corespunzător la dispozițiile privind obligațiile și contractele dacă aceasta nu contravine legii sau caracterului unilateral al actului juridic.

Act individual de aderare – Un înscris prin care o persoană își manifestă actul de voință de a fi parte la contractul de societate civilă și la prospectul schemei de pensii private (L 411/2004).

Act mixt – Act juridic de dublă natură (civilă și comercială) încheiat între o persoană având calitatea de comerciant și o altă persoană, care nu are o asemenea calitate. Au un atare caracter actele încheiate de magazinele de desfacere cu amănuntul cu clienții lor, etc.

Act normativ – Act prin care se stabilesc dispoziții generale obligatorii.

Act notarial – Denumire generică dată oricărui act juridic a cărui întocmire sau autentificare este „potrivit legii” de competența notarilor publici sau a altor organe cărora legea le conferă atribuții notariale.

Act obiectiv de comerț – Act comercial considerat ca atare prin prisma unui criteriu obiectiv, acela al obiectului reglementării juridice, care este comerțul (activitatea comercială) avându-se în vedere operațiile necesare manifestării comerciale (actele și faptele comerciale prin ele însele) indiferent de calitatea celui care le săvârșește.

Act procedural – Act prin care se aduce la îndeplinire actul procesual.

Act procesual – Act de dispoziție a organului judiciar.

Act public – Act aparent, act fictiv, simulație.

Act recognitiv – Înscris preconstituit, confecționat spre a recunoaște existența înscrisului original, pierdut având drept scop înlocuirea acelui înscris.

Act sau fapt de comerț internațional – Concepte juridice având aceeași semnificație, anume aceea de operațiuni comerciale sau de cooperare economică și tehnico-științifică privind vânzarea-cumpărarea sau schimburile de mărfuri, prestările de servicii, transportul și expediția internațională, proiectarea sau executarea de lucrări, asistența sau colaborarea tehnică, vânzarea sau cumpărarea de licențe pentru folosirea invențiilor sau procedeele tehnologice, consignația sau depozitul, operațiunile valutare, asigurările, turismul și, în general, orice acte de comerț în raporturile dintre participanții la comerț.

Act secret – Act juridic exprimând voința reală a părților, materializând adevăratele raporturi juridice statornicite între părți, care sunt însă ascunse altora prin încheierea concomitentă a unui act diferit, simulat.

Act sub semnătură privată – Înscris sub semnătură privată.

Act unilateral – Act ce constă într-o manifestare de voință a unei singure persoane.

Acta – Colecție de documente, registre, condici privitoare la o anumită instituție, persoană sau problemă.

Acta non verba – Fapte, nu vorbe.

Acta probant homines – Faptele îi arată pe oameni.

Acte auxiliare de comerț – Operațiunile care se interpun în sfera schimburilor comerciale cum ar fi transportul maritim și fluvial, mijlocirea de tranzacții etc.

Acte care privesc raporturile cu Parlamentul – Actele emise de o autoritate publică, în realizarea atribuțiilor sale, prevăzute de Constituție sau de o lege organică, în raporturile de natură politică cu Parlamentul (Legea nr. 554/ 2004).

Acte de constituire ale persoanei juridice – Acte juridice prin care persoana juridică activează în baza contractului de societate sau în baza contractului de societate și a statutului, sau doar în baza statutului. Contactul de societate al persoanei juridice se încheie, iar statutul se aprobă de fondatorii ei. Persoana juridică constituită de către un singur fondator activează în baza statutului aprobat de acesta. Actele de constituire a persoanei juridice trebuie să conțină datele minimale precizate de legea societăților comerciale pentru persoanele juridice de tipul respectiv. În actele de constituire ale persoanei juridice, cu scop nelucrativ, se stabilește obiectul și scopurile activității ei.

Acte de cruzime – Conform Codului Penal sunt acte săvârșite de infractor în timpul consumării faptei și care provoacă victimei suferințe fizice sau psihice și chinuri prelungite, ceea ce dau făptuitorului o ferocitate deosebită.

Acte de stare civilă – Înscrisuri autentice prin care se constată și se dovedesc actele și faptele juridice din care decurge starea civilă a unei persoane (nașterea, căsătoria ori decesul unei persoane) (L 119/ 1996).

Acte notariale – Denumire generică dată diferitelor categorii de activități desfășurate de către notarii publici în scopul de a înlesni subiectelor de drept constatarea raporturilor juridice, asigurându-le astfel ocrotirea intereselor și exercițiul drepturilor civile. Notarii publici îndeplinesc următoarele acte notariale: a. redactarea, la cererea părților, a oricărui înscrisuri, în vederea autentificării sau legalizării de semnătură, b. autentificarea înscrisurilor, c. legalizarea semnăturilor de pe înscrisuri, a specimenelor de semnătură, precum și a sigiliilor, d. darea de dată certă înscrisurilor ce li se prezintă în acest scop, e. certificarea în cazurile prevăzute de lege, a unor fapte constatate personal de notarul public, f. legalizarea de copii pe înscrisuri, g. efectuarea și legalizarea traducerilor, h. primirea în depozit de înscrisuri și documente, i. întocmirea actelor de protest al cambiiilor, cecurilor și biletelor la ordin, k. procedura succesorală notarială și l. eliberarea de duplicate de pe înscrisurile notariale. Actele notariale pot fi îndeplinite, în principiu, de orice notar public, afară de cazul în care legea prevede că un asemenea act trebuie îndeplinit de un anumit notar public. Activitate notarială mai desfășoară și misiunile diplomatice și oficiale consulare ale României, potrivit convențiilor internaționale la care țara noastră este parte, a legii române și a uzanțelor internaționale. De asemenea o astfel de activitate o mai desfășoară și comandanți/ căpitani de la bordul navelor și aeronavelor sub pavilion românesc care se află staționate, precum și secretarii consiliilor locale ale comunelor și orașelor unde nu funcționează birouri de notari publici.

Acte premergătoare – Sunt actele efectuate de organul de urmărire penală în vederea începerii urmăririi penale. Ele (denumite și investigații prealabile) sunt acte procedurale cu natură și funcționalitate specifică și situate în afara procesului penal. Scopul lor este de a completa informațiile pe care le au organele de urmărire penală cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și de a preîntâmpina începerea urmăririi penale în mod nejustificat (art. 224 C.Proc.Pen.).

Acte preparatorii – Acte prin care se pregătește realizarea, executarea hotărârii de a săvârși o infracțiune. Legea penală română nu pedepsește actele preparatorii decât în mod excepțional, în cazul unor infracțiuni grave când sunt asimilate cu tentativa și sancționate ca atare. Alteori, actele preparatorii sunt incriminate ca infracțiuni de sine stătătoare. Ele nu sunt posibile decât la infracțiuni intenționate.

Acte re – Faptul fiind săvârșit.

Actele de diversiune – Constau în distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntrebuințare, în întregime sau în parte, prin explozii, incendii sau în orice alt mod, a uzinelor, instalațiilor industriale, mașinilor, căilor de comunicație, mijloacelor de transport,

mijloacelor de comunicație, construcțiilor, produselor industriale sau agricole, ori a altor bunuri, dacă fapta este de natură să aducă în orice mod atingere siguranței statului.

Actinic – Capabil să producă reacții.

Actinomorf – Cu simetrie radială.

Actinografie – Procedu de pregătire în tipografie a unui clișeu, folosit în negativ obținut cu raze x; imagine obținută în clișeul astfel obținut.

Actinografie – Disciplină care studiază radiațiile electromagnetice din atmosferă (solare, terestre, cosmice, etc.); măsurarea radiațiilor din atmosferă.

Actio ad mobile est mobilis, actio ad immobile est immobilis – Este mobilă acțiunea relativă la un mobil și este imobilă acțiunea relativă la un imobil.

Actio civilis – Acțiune civilă.

Actio de in rem verso – Drept la acțiune izvorât din îmbogățirea fără justă cauză; mijloc juridic procedural prin care cel care a suferit o sărăcire ca urmare a îmbogățirii fără justă cauză a altei persoane, numită generic îmbogățit, poate reclama în justiție de la aceasta restituirea îmbogățirii dobândite în detrimentul lui.

Actio in personam – Acțiune împotriva unei persoane.

Actio in rem – Acțiune privind un lucru.

Actiones qua morte aut tempore perunt iudicio semel incusae solvae permanent – Acțiunile care se sting prin decesul titularului lor sau printr-un termen sunt conservate prin cererea de chemare în judecată.

Actioni non natae non praescribitur – Nu există prescripție înainte de a se fi născut dreptul la acțiune.

Activ – Orice obiect (activ tangibil) sau orice creanță (activ intangibil) care poate fi exprimat în bani și care aparține unei persoane fizice sau juridice; care se soldează cu un profit, cu un beneficiu (despre operații, conturi, bilanțuri); totalitatea bunurilor aparținând unei persoane fizice și/ sau juridice; totalitatea mijloacelor economice concrete care aparțin unei întreprinderi, instituții sau organizații economice, care, integrate în circuitul economic, poate genera venituri în viitor; parte a bilanțului în care se înscriu aceste mijloace, desemnând mărimea mijloacelor de care dispune o entitate; elementele de activ oferă imaginea existenței materiale a capitalului entității și sunt ordonate în funcție de mai multe criterii (modul de transmitere a valorii, fazele circuitului, gradul de lichiditate, etc.); se deosebesc active circulante, fictive, financiare, fixe, imobilizate, lichide, reale, etc.; care participă (în mod efectiv) la o acțiune, harnic, vrednic; care este în serviciu (militar) efectiv, sub steag; care realizează (intens) un anumit fenomen, un anumit efect (despre corpuri sau substanțe); care exprimă faptul că subiectul săvârșește acțiunea; care este folosit în mod frecvent în vorbire; (asset).

Sumă ce figurează în creditul unui cont sau al unui libret și reprezintă excedentul creditelor în raport cu debitele; disponibilități în cont, creanțe, plasamente, participații, etc.

Prin activ se înțelege unități de producție, subunități, secții, spații comerciale, spații de cazare ori alte bunuri de același gen din patrimoniul unei regi autonome, societăți/ companii naționale, precum și al unei societăți comerciale cu capital majoritar de stat, ce pot fi organizate să funcționeze independent (L 346/ 2004).

resursă controlată de o entitate ca rezultat al unor evenimente trecute și de la care sunt așteptate beneficii economice viitoare care să se răsfrângă asupra entității și al căror cost poate fi evaluat credibil (condiție de recunoaștere a acestuia în contabilitate. (OMFP 1752/ 2005; OMFP 3055/ 2009; IAS 38.8).

Activ biologic – Un animal viu sau o plantă (IAS 41.5).

Activ circulant – Un activ care satisface oricare dintre următoarele condiții: a. se așteaptă să fie realizat sau este deținut cu intenția de a fi vândut sau consumat în cursul normal al ciclului de exploatare a entității; b. este deținut, în principal, în scopul tranzacționării; c. este achiziționat sau produs pentru consum propriu sau în scopul comercializării și se așteaptă a fi realizat în termen de 12 luni de la data bilanțului; d. reprezintă numerar/ trezorerie sau echivalente de numerar/ trezorerie a căror utilizare nu este restricționată, cu excepția cazului în care este interzisă modificarea sau utilizarea sa pentru a stinge o datorie pentru o perioadă de cel puțin 12 luni de la data bilanțului sau este reprezentat de creanțe aferente ciclului de exploatare (vezi „ciclul de exploatare”) (IAS 1.57, OMFP 1752/ 2005)

Activ contingent – Un activ posibil care apare ca urmare a unor evenimente anterioare și a cărei existență va fi confirmată numai prin apariția sau neapariția unui sau mai multor evenimente viitoare nesigure, care nu pot fi în totalitate sub controlul entității (IAS 37.10).

Activ corporal – Clădiri, echipamente, utilaje și instalații (Schema ajutor de stat 25.01.2010).

Activ curent – Elemente de activ absorbite și transformate în ciclu de producție. În afara lichidităților în această categorie mai intră stocurile de mărfuri și creanțele ușor realizabile.

Activ de asigurare – Drepturi contractuale nete ale unui asigurător, conform unui contract de asigurare (IFRS 4.A).

Activ financiar – Orice activ care reprezintă: a. numerar/ trezorerie; b. un instrument de capitaluri proprii al unei entități; c. un drept contractual (un instrument sau un înscris): 1. de a primi/ încasa numerar sau alt activ financiar de la o entitate sau 2. de a schimba instrumente financiare cu altă entitate în condiții care sunt potențial favorabile entității; d. un contract care va fi sau poate fi decontat în propriile instrumente de capitaluri proprii ale entității și este: 1. un instrument financiar nederivat pentru care entitatea este sau poate fi obligată să primească un număr variabil al instrumentelor de capitaluri proprii ale entității sau 2. un instrument financiar derivat care va fi sau poate fi decontat în alt fel decât prin schimbul unei sume fixe de numerar sau alt activ financiar pentru un număr fix din instrumentele de capitaluri proprii ale entității. În acest scop, instrumentele de capitaluri proprii ale entității nu includ instrumentele care sunt ele însele contracte pentru primirea sau livrarea viitoare a instrumentelor de capitaluri proprii ale entității (IAS 32.11, OMFP 1752/ 2005; Reg. BNR 1/ 2004).

Active materializate în înscrisuri (bancnote, bani în cont, cambii, acțiuni, obligațiuni, etc.) ce consacră drepturile bănești ale deținătorilor lor, precum și drepturile lor asupra unor venituri viitoare rezultate din valorificarea fondurilor. Se clasifică în active bancare, care produc dobânzi, au un grad redus de risc, dar nu sunt negociabile și active financiare nebancale, care sunt consacrate în titluri financiare (financial assets).

Activ financiar sau o datorie financiară la valoarea justă prin profit sau pierdere – Un activ financiar sau o datorie financiară care întrunește oricare dintre următoarele condiții: a. este clasificat ca fiind deținut pentru tranzacționare. Un activ financiar sau o datorie financiară este clasificat ca fiind păstrat pentru tranzacționare dacă este: obținut sau generat în principal în scopul vânzării

sau răscumpărării în viitorul apropiat; parte a unui portofoliu de instrumente financiare identificate care sunt gestionate împreună și pentru care există dovezi ale unui model real recent de urmărire a profitului pe termen scurt; un instrument derivat (cu excepția unui instrument derivat care este un instrument desemnat și eficient de acoperire împotriva riscurilor); b. la recunoașterea inițială este clasificat de către entitate ca fiind evaluat la valoarea justă prin contul de profit și pierdere. Orice activ financiar sau datorie financiară din cadrul ariei de aplicabilitate a standardelor de contabilitate poate fi clasificat atunci când este recunoscut inițial ca activ financiar sau datorie financiară la valoarea justă din contul de profit și pierdere, cu excepția investițiilor în instrumente de capitaluri proprii care nu au un preț cotel pe o piață activă și a căror valoare justă nu poate fi evaluată credibil (IAS 39.9).

Activ fix – Toate valorile economice imobilizate, care își păstrează forma inițială, pe o perioadă mai mare de un an.

Activ imobilizat – Activ care nu îndeplinește condițiile unui activ circulant (IFRS 5.A). Activele imobilizate sunt active generatoare de beneficii și deținute pe o perioadă mai mare de un an. Ele trebuie evaluate la costul de achiziție sau costul de producție, cu respectarea prevederilor legale (OMFP 1752/ 2005).

Activ necorporal – Un activ necorporal este un activ identificabil, nemonetar, fără suport material și deținut pentru utilizare în procesul de producție sau furnizare de bunuri sau servicii, pentru a fi închiriat terților sau pentru scopuri administrative. Un activ necorporal trebuie recunoscut în bilanț dacă se estimează că va genera beneficii economice pentru o entitate și costul activului poate fi evaluat în mod credibil. În cadrul imobilizărilor necorporale se cuprind: cheltuieli de constituire, cheltuieli de dezvoltare, concesiunile, brevetele, licențele, know-how, mărcile comerciale, drepturile și activele similare, cu excepția celor create intern de entitate, fondul comercial, alte imobilizări necorporale și avansurile și imobilizările necorporale în curs de execuție. Un activ necorporal se înregistrează inițial la costul de achiziție sau de producție. Un element necorporal raportat drept cheltuielă într-o perioadă nu poate fi recunoscut ulterior ca parte din costul unui activ necorporal. Cheltuielile ulterioare efectuate cu un activ necorporal după cumpărarea sau finalizarea acestuia se înregistrează în conturile de cheltuieli atunci când sunt efectuate. Cheltuielile ulterioare vor majora costul activului necorporal atunci când este probabil ca aceste cheltuieli vor permite activului să genereze beneficii economice viitoare peste performanța prevăzută inițial și pot fi evaluate credibil. Un activ necorporal trebuie prezentat în bilanț la valoarea de intrare, mai puțin ajustările cumulate de valoare. Un activ necorporal trebuie scos din evidență la cedare sau atunci când nici un beneficiu economic viitor nu mai este așteptat din utilizarea sa ulterioară. Câștigurile sau pierderile care apar odată cu încetarea utilizării sau ieșirea unui activ necorporal se determină ca diferență între veniturile generate de ieșirea activului și valoarea sa neamortizată, inclusiv cheltuielile ocazionate de cedarea acestuia, și trebuie prezentate ca venit sau cheltuielă, după caz, în contul de profit și pierdere (OMFP 1752/ 2005).

Activ net total al fondului de pensii administrat privat la o anumită dată – Valoarea care se obține prin deducerea valorii obligațiilor fondului din valoarea activelor acestuia la acea dată (L 411/2004).

Activ patrimonial – Totalitatea drepturilor cu conținut economic susceptibile de evaluare bănească și implicit a bunurilor la care se referă, aflate în patrimoniul unei persoane.

Activ personal – Suma acumulată în contul unui participant, egală cu numărul de unități de fond deținute de acesta, înmulțite cu valoarea la zi a unei unități de fond (L 411/2004).

Activ succesoral – Ansamblul drepturilor patrimoniale și bunurilor rămase în patrimoniul unei persoane la data decesului acesteia, care urmează a forma obiectul împărțelii succesorale.

Activ suport – Activul, precum marfa, titlul reprezentativ de marfă, activul financiar, fără a se limita la acestea, care stă la baza tranzacționării instrumentelor financiare derivate pe piețele dezvoltate de bursele de mărfuri.

Active – Disponibilități în cont, creanțe, plasamente, participații, etc.

Active ale segmentului – Acele active de exploatare care sunt utilizate de un segment în activitatea de exploatare și care fie sunt direct atribuibile segmentului respectiv, fie pot fi alocate segmentului pe o bază rezonabilă (IAS 14.16).

Active ale unui fond de pensii privat – Instrumente financiare, inclusiv instrumente financiare derivate, precum și numerar, rezultate ca urmare a investiției activelor personale ale participanților (L 411/2004).

Contribuțiile, investițiile și rezultatele acestora (OUG 50/ 2005).

Active corporale fixe – Reprezintă orice activ deținut pentru a fi utilizat în producția sau livrarea de bunuri ori în prestarea de servicii, pentru a fi închiriat terților sau pentru scopuri administrative, dacă acest activ are durata normală de utilizare mai mare de un an și valoare mai mare decât limita prevăzută de normele legale în vigoare (L 571/ 2003).

Active corporative – Activele, altele decât fondul comercial, care contribuie la viitoarele intrări de fluxuri de trezorerie atât ale unităților generatoare de numerar analizate, cât și ale altor unități generatoare de numerar.

Active de explorare și evaluare – Cheltuielile de explorare și evaluare recunoscute ca active, în conformitate cu politicile contabile ale entității (IFRS 6.A).

Active de natura cheltuielilor de dezvoltare – Imobilizările de natura cheltuielilor de dezvoltare sunt generate de aplicarea rezultatelor cercetării sau a altor cunoștințe, în scopul realizării de produse sau servicii noi sau îmbunătățite substanțial, înaintea stabilirii producției de serie sau utilizării. Exemple de activități de dezvoltare sunt: proiectarea, construcția și testarea producției intermediare sau folosirea intermediară a prototipurilor și modelelor; proiectarea uneltelor și matrițelor care implică tehnologie nouă; proiectarea, construcția și operarea unei uzine pilot care nu este fezabilă din punct de vedere economic pentru producția la scară largă; proiectarea, construcția și testarea unei alternative alese pentru aparatele, produsele, procesele, sistemele sau serviciile noi sau îmbunătățite. Cheltuielile de dezvoltare se amortizează pe perioada contractului sau pe durata de utilizare, după caz. În cazul în care durata contractului sau durata de utilizare depășește 5 ani, aceasta trebuie prezentată în notele explicative împreună cu motivele care au determinat-o. În situația în care cheltuielile de dezvoltare nu au fost integral amortizate, nu se face nici o distribuție de profituri cu excepția cazului în care suma rezervelor disponibile pentru distribuție și a profitului raportat este cel puțin egală cu cea a cheltuielilor neamortizate. Sumele înregistrate la “Cheltuieli de dezvoltare” trebuie explicate în notele explicative (OMFP 1752/ 2006).

Active de reasigurare – Drepturile contractuale nete ale cedentului, conform unui contract de reasigurare (IFRS 4.A).

Active deținute (ale unui plan de beneficii pentru angajați) – Reprezintă activele deținute de un fond de beneficii ale angajaților, pe termen lung și polițele de asigurare restrictive (IAS 19.7).

Active deținute de un fond de beneficii pe termen lung ale angajaților – Activele (altele decât instrumentele financiare netransferabile emise de unitatea raportoare) care: sunt deținute de o entitate (un fond) care este separată, din punct de vedere juridic, de entitatea raportoare și al cărei unic scop este de a plăti sau finanța beneficiile angajaților și sunt disponibile utilizării

numai cu scopul de a plăti sau finanța beneficiile angajaților, dar nu sunt disponibile creditorilor entității raportoare (nici măcar în caz de faliment), și care nu pot fi returnate entității raportoare, cu excepția cazului în care activele rămase în posesia fondului sunt suficiente pentru a îndeplini toate obligațiile privind beneficiile angajaților, obligații ce aparțin planului sau entității raportoare sau activele sunt returnate entității raportoare, cu scopul de a rambursa beneficiile angajaților deja plătite (IAS 19.7).

Active disponibile – Activele care îndeplinesc oricare din următoarele condiții: a. nu sunt utilizate de regiile autonome, societățile/companiile naționale sau de societățile comerciale cu capital majoritar de stat care le dețin pentru o perioadă de cel puțin 3 luni; b. se află în conservare pentru o perioadă mai mare de un an; c. activele închise operațional (în cazurile prevăzute de lege). Regiile autonome, societățile/companiile naționale, precum și societățile comerciale cu capital majoritar de stat sunt obligate să stabilească și să întocmească liste cuprinzând activele disponibile, pe care le vor reactualiza lunar. Listele vor fi transmise la camerele de comerț și industrie județene și a municipiului București, la organizațiile patronale, asociațiile profesionale prin Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie. Listele cuprinzând activele disponibile au caracter public și vor fi afișate la sediile camerelor de comerț și industrie județene și a municipiului București, ale organizațiilor patronale și asociațiilor profesionale, precum și pe pagina de internet a acestora. Acestea vor anunța prin intermediul presei locale unde este afișată lista cuprinzând activele disponibile. Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului și ministerele de resort vor transmite lunar Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie situația activelor utilizate de întreprinderile mici și mijlocii, respectiv a contractelor de vânzare-cumpărare, închiriere, leasing și concesiune, încheiate în condițiile legii. Activele pot fi retrase de pe lista cu active disponibile, cu excepția situațiilor în care au fost depășite termenele prevăzute legal, în oricare din următoarele cazuri: a. declanșarea procedurii de administrare specială în perioada de privatizare; b. declanșarea procedurii de dizolvare voluntară și lichidare; c. declanșarea procedurii reorganizării judiciare și falimentului (L 346/ 2004).

Active financiare disponibile pentru vânzare – Acele active financiare nederivate care sunt clasificate ca fiind disponibile pentru vânzare sau care nu sunt clasificate ca fiind împrumuturi și creanțe, investiții păstrate până la scadență sau active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere (IAS 39.9).

Active fixe – Elemente de activ ale unei întreprinderi care folosesc în mod permanent în procesul de producție (terenuri, clădiri, instalații, mașini, etc.) precum și elemente nemateriale (brevete, licențe, etc.).

Active intangibile – Active ce nu au o structură corporală cum ar fi clientela, vadul comercial, mărci înregistrate, drept de autor, patente, contracte de exclusivitate.

Active în bancă – Depozite ale unei bănci în terțe bănci (corespondente) și la administrații poștale străine. Sunt de două feluri: la vedere (depozite de bani pe termen foarte scurt ce se pot anula după cel mult 48 de ore), la termen (în conformitate cu anumite legislații, depozitele până la 90 de zile trebuie să figureze separat în bilanț).†

Active minimale – Rezerve minimale.

Active nete – Diferența dintre activ și totalul datoriilor din bilanțul unei entități (vezi și capital propriu) (net assets); activ contabil (active circulante și active fixe) minus pasivul exigibil.

Active nete disponibile pentru beneficii – Activele unui plan, mai puțin datoriile, altele decât valoarea actuarială a pensiilor promise (IAS 26.8).

Active tangibile nete – Activele tangibile ale unei entități minus datoriile pe termen scurt (net tangible assets).

Active totale – Reprezintă activele imobilizate plus activele circulante plus cheltuielile în avans (L 346/ 2004).

Active transformabile ușor în lichidități – Parte din lichiditățile unei bănci cum ar fi efecte de comerț și obligațiuni admise la rescontare sau gajare de către banca națională.

Activist – Membru al unei organizații de partid sau de masă, care se consacră (exclusiv) muncii în acea organizație sau care are sarcini precis delimitate în organele de partid sau de masă.

Activitate – Ansamblu de acte fizice, intelectuale și morale făcute în scopul obținerii unui anumit rezultat; folosire sistematică a forțelor proprii într-un anumit domeniu, participare activă și conștientă la ceva; muncă, ocupație, îndeletnicire, sârguință, hărnicie. Orice activitate desfășurată de către o persoană în scopul obținerii de venit (L571/ 2003).

Se spune că o activitate are loc atunci când prin combinația de resurse-echipamente, forță de muncă, tehnici de producție, fluxuri de informații sau produse se realizează bunuri sau servicii. Orice activitate se caracterizează prin intrările de produse (bunuri sau servicii), procesul de producție și ieșirile de produse (bunuri sau servicii). În practică, majoritatea unităților de producție efectuează activități cu caracter mixt (OINS 337 din 2007).

Activitate agricolă – Înseamnă producția, creșterea și cultivarea de produse agricole, inclusiv recoltarea, mulsul, creșterea și deținerea de animale în scopuri agricole sau menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu (Reg. CEE 73/ 2009).

Administrarea de către o entitate a transformării activelor biologice, în scopul vânzării în producție agricolă sau în active biologice suplimentare (IAS 41.5).

Activitate auxiliară – Este activitatea care există doar pentru a sprijini activitățile productive principale și secundare ale unei entități (activitățile principale și secundare sunt efectuate, în general, cu ajutorul unui număr de activități auxiliare cum sunt: contabilitatea, transportul, depozitarea, achiziționarea, condiționarea, promovarea, repararea și întreținerea, etc.). Ele sunt acele activități care asigură bunuri și servicii consumabile pentru uzul acelei entități. O activitate auxiliară trebuie să îndeplinească următoarele condiții: a. să servească unitatea sau unitățile de care aparține (bunurile sau serviciile realizate nu trebuie să facă obiectul tranzacțiilor de piață; b. o activitate similară să se desfășoare în unități de producție similare independente; c. să realizeze servicii sau, în cazuri excepționale, bunuri consumabile care nu fac parte din produsul final al unității; d. să contribuie la costurile curente ale unității în sine, adică să nu genereze formarea brută de capital (active imobilizate). Trebuie remarcat faptul că, în conformitate cu definiția de mai sus, următoarele activități nu trebuie să fie considerate drept activități auxiliare: a. producerea de bunuri și servicii care fac sau contribuie la formarea brută de capital (de exemplu, activitatea de construcții în cont propriu); b. producția, din care o parte importantă este comercializată chiar dacă o mare parte a sa este consumată în cadrul activității principale; c. producția de bunuri care devin parte integrantă a producției realizate de activitățile principale sau secundare (de exemplu, producția de cutii a unei secții într-o întreprindere, utilizată pentru ambalarea produselor proprii); d. producția de energie (dintr-o centrală electrică sau uzină de cocsificare integrată), chiar dacă întreaga producție este consumată în unitatea producătoare; e. achiziția de bunuri pentru revânzare ca atare; f. cercetarea și dezvoltarea, deoarece această activitate nu asigură un serviciu care este consumat în cursul producției curente (OINS 337 din 2007).

Activitate bancară – Atragerea de depozite sau alte fonduri rambursabile de la public și acordarea de credite în cont propriu (L 58/ 1998, OUG 96/ 2006).

Activitate conexă transportului rutier – Activitate complementară care se desfășoară în legătură cu transportul rutier (OUG 109/ 2005).

Activitate de evaluare – Activitate desfășurată de entitățile de evaluare, care constă în estimarea valorii de piață sau a altei valori a obiectului examinat. Activitatea de evaluare se efectuează în temeiul contractului de prestare a serviciilor de evaluare, încheiat între entitatea de evaluare și beneficiar. Beneficiarii pot fi atât persoane fizice, cât și persoane juridice, indiferent de forma juridică de organizare, inclusiv autoritățile administrației publice centrale și locale. În cazurile prevăzute de lege, valoarea obiectului evaluării poate fi determinată de către entitatea de evaluare în temeiul unei hotărâri a instanței de judecată sau a altei autorități abilitate să decidă asupra evaluării.

Activitate de transport rutier – Suma operațiunilor de transport care asigură, nemijlocit, deplasarea mărfurilor sau a persoanelor, cu ajutorul vehiculelor sau al combinației de vehicule, pe distanțe și în condiții prestabilite (OUG 109/ 2005).

Activitate dependentă – Orice activitate desfășurată de o persoană fizică într-o relație de angajare (L 571/ 2003).

Activitate dependentă de funcția de bază – Orice activitate dependentă care este declarată astfel de persoana fizică, în conformitate cu prevederile legii (L571/ 2003).

Activitate economică – Activitatea agricolă, industrială, comercială, desfășurată pentru obținerea unor bunuri sau servicii a căror valoare poate fi exprimată în bani și care sunt destinate vânzării mori schimbului pe piețele organizate sau unor beneficiari determinați ori determinabili, în scopul obținerii de profit (OUG nr. 44/ 2008).

Activitate independentă – Orice activitate desfășurată cu regularitate de către o persoană fizică, alta decât o activitate dependentă (L571/ 2003).

Activitate întreruptă – O componentă a unei entități care a fost cedată, fie clasificată ca deținută pentru vânzare și care: reprezintă un segment major al afacerii sau o zonă geografică de operațiuni; fac parte dintr-un plan coordonat unic de cedare a unui segment major al afacerii sau a unei zone geografice de operațiuni; este o filială achiziționată exclusiv cu intenția revânzării (IFRS 5.A).

Activitate metrologică – Activitate care are ca obiectiv fundamental asigurarea uniformității și corectitudinii măsurărilor, acestea realizându-se printr-un sistem de structuri tehnice, științifice și administrative care funcționează conform unor documente normative.

Activitate principală – Activitatea care contribuie în cea mai mare măsură în valoarea adăugată totală a unei entități luate în considerare. Activitatea principală astfel identificată nu reprezintă, în mod necesar, 50 % sau mai mult din valoarea adăugată totală a unității (OINS 337 din 2007).

Activitate secundară – Este oricare altă activitate a unității ce nu se constituie ca fiind activitate principală, activitate care produce bunuri sau servicii (OINS 337 din 2007).

Activitatea de constatare a creanțelor bugetare rezultate din nereguli – Activitatea prin care se verifică, se stabilește și se individualizează obligația de plată sub forma unui titlu de creanță (OG 79/ 2003).

Activitatea de asigurare – Activitatea exercitată în sau din România, care desemnează, în principal, oferirea, intermedierea, negocierea, încheierea de contracte de asigurare și reasigurare, încasarea de prime, lichidarea de daune, activitatea de regres și de recuperare, precum și investirea sau fructificarea fondurilor proprii și atrase prin activitatea desfășurată (L 32/ 2000).

Activitatea de recuperare – Constă în exercitarea funcției administrative de către autoritățile cu atribuții specifice, în vederea stingerii creanțelor bugetare rezultate din nereguli (OG 79/ 2003).

Activitatea legii penale – Principiu de aplicare a legii penale active, potrivit căruia legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în timpul cât se află în vigoare. Deci, legea penală, de regulă, nu este nici retroactivă nici ultraactivă, adică ea nu poate dispune asupra situațiilor juridice reglementate anterior apariției sau posterior ieșirii sale din vigoare. Legea intră în vigoare în momentul publicării ei în Monitorul Oficial al României, dacă în cuprinsul legii nu se prevede o dată ulterioară (legile mai importante intră în vigoare la o dată ulterioară publicării lor). Ieșirea din vigoare a legii penale se face prin mai multe modalități: abrogare, modificare, ajungerea la termen a legilor temporare sau excepționale, etc. Scoaterea din vigoare are loc prin abrogare (art. 10 C.Pen.).

Activități aeronautice civile – Totalitatea activităților legate de proiectarea, construcția, atestarea, reparația, întreținerea și exploatarea aeronavelor și a aerodromurilor, de dirijarea traficului aerian, de pregătirea personalului aeronautic, precum și a activităților conexe acestora (Codul aerian 1997).

Activități aeronautice conexe – Activitățile care au ca obiect aprovizionarea cu piese de schimb și materialele necesare funcționării aeronavelor (Codul aerian 1997).

Activități curente – Reprezintă orice activități desfășurate de o entitate, ca parte integrantă a afacerilor sale, precum și activitățile conexe în care aceasta se angajează și care sunt o continuare a primelor activități menționate, incidente acestora sau care rezultă din acestea. Pentru a stabili dacă un eveniment sau o tranzacție se delimitează clar de activitățile curente ale entității, se are în vedere, mai degrabă, natura elementului sau a tranzacției aferente activității desfășurate în mod curent de entitate, decât frecvența cu care se așteaptă ca aceste evenimente să aibă loc. Prin urmare, un eveniment sau o activitate poate fi extraordinară pentru o entitate, dar nu și pentru o alta, datorită diferențelor dintre activitățile curente ale acelor entități. De exemplu, pierderile rezultate în urma unui cutremur sau a unui alt dezastru natural pot fi calificate de către majoritatea entităților ca elemente extraordinare. De asemenea, exproprierea activelor este un eveniment extraordinar (OMFP 3055/ 2009).

Reprezintă acele fapte de comerț și operațiuni financiare propuse a fi efectuate de debitor în perioada de observație, în cursul normal al comerțului său, cum ar fi: a. continuarea activităților contractate, conform obiectului de activitate; b. efectuarea operațiunilor de încasări și plăți aferente acestora; c. asigurarea finanțării capitalului de lucru în limite curente (L 85/ 2006).

Activități de control – Acele politici și proceduri care contribuie la asigurarea faptului că directivele managementului unei entități sunt duse la îndeplinire. Activitățile de control sunt o componentă a controlului intern.

Activități de exploatare – Principalele activități producătoare de venit ale unei entități, precum și alte activități care nu sunt activități de investiție sau finanțare (IAS 7.6).

Activități de finanțare – Activități care au ca efect modificări ale dimensiunii și compoziției capitalurilor proprii și datorii entității (IAS 7.6).

Activități de investiție – Achiziționarea și cedarea de active imobilizate și de alte investiții, care nu sunt incluse în echivalente de trezorerie (IAS 7.6).

Prin activități de investiții (și servicii de investiții) pe baze profesionale se înțeleg: A. servicii și activități de investiții: 1. preluarea și transmiterea ordinelor privind unul sau mai multe instrumente financiare, 2. executarea ordinelor în numele clienților, 3. tranzacționarea pe cont propriu, 4. administrarea portofoliilor, 5. consultanța de investiții, 6. subscrierea de instrumente financiare și/ sau plasament de instrumente financiare în baza unui angajament ferm, 7. plasamentul de instrumente financiare fără un angajament ferm, 8. administrarea unui sistem alternativ de tranzacționare, B. servicii conexe: 1. păstrarea în siguranță și administrarea instrumentelor financiare în contul clienților, inclusiv custodia și servicii în legătură cu acestea, cum ar fi administrarea fondurilor și a garanțiilor, 2. acordarea de credite sau împrumuturi unui investitor, pentru a-i permite acestuia efectuarea unei tranzacții cu unul sau mai multe instrumente financiare, în cazul în care firma care acordă creditul sau împrumutul este implicată în tranzacție, 3. consultanța acordată entităților cu privire la structura capitalului, strategia industrială și aspectele conexe ale acesteia, precum și consultanță și servicii privind fuziunile și achizițiile unor entități, 4. servicii de schimb valutar în legătură cu activitățile de servicii de investiții prestate, 5. cercetare pentru investiții și analiză financiară sau alte forme de recomandare generală referitoare la tranzacțiile cu instrumente financiare, 6. servicii în legătură cu subscrierea în baza unui angajament ferm, 7. serviciile și activitățile de investiții, precum și serviciile conexe legate de activul suport al instrumentelor derivate, în cazul în care acestea sunt în legătură cu prevederile privind serviciile de investiții și conexe (OUG 99/ 2006).

Activități de îmbunătățiri funciare – Exploatarea, întreținerea, reparațiile, proiectarea și construcția sistemelor și amenajărilor de irigații sau desecare și drenaj, lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor sau combatere a eroziunii solului, precum și reabilitarea și consolidarea acestora (L 138/ 2004).

Activiza – A face pe cineva să lucreze mai activ, a însuși pe cineva la lucru, a grăbi desfășurarea unui proces, a unui fenomen, etc.

Actor incumbit onus probandi – Cel ce afirmă (propune ceva) în fața instanței trebuie să dovedească afirmația (propunerea) respectivă.

Actor sequitur forum rei – Regula potrivit căreia fiecare instanță este competentă, din punct de vedere teritorial să judece acțiunile îndreptate împotriva părților care domiciliază în raza lor de activitate. Potrivit acestei reguli reclamantul trebuie să introducă acțiunea sa, dacă legea nu dispune altfel, la instanța în raza căreia domiciliază pârâtul. Justificarea acestei reguli se bazează pe faptul că orice pârât este considerat că nu dătează nimic reclamantului; dacă totuși este angajat un proces împotriva sa, el trebuie să fie protejat; în consecință, pentru protecția sa el trebuie să fie chemat în judecată la instanța domiciliului său.

Actore non probante, reus absolutu – Dacă reclamantul nu probează pârâtul este absolvit; pârâtul poate fi obligat față de reclamant numai în măsura în care acesta din urmă și-a dovedit pretențiile formulate prin acțiunea sa.

Actori incumbit probatio – Sarcina probei revine pe rând fiecăreia dintre părți. Îndatorirea prezentării dovezilor pentru orice pretenție formulată în justiție, ca și pentru orice susținere care nu este o simplă negare a pretenției celeilalte ci constituie o propunere proprie, revine la început autorului acesteia, adică reclamantului. Ca urmare a aplicării acestei reguli, în cursul desfășurării unui proces, sarcina probei revine pe rând fiecăreia dintre părțile reclamantului care, prin acțiune, cere recunoașterea unui drept contestat, și apoi pârâtul care ridică anumite excepții tinzând la paralizarea acțiunii sau care cheamă în garanție un terț sau pârâtului care a formulat cererea reconvențională și apoi reclamantului nevoit la rândul său să se apere.

Actual – Care există sau se întâmplă în prezent, în momentul de față; care are importanță pentru vremea de față, de acum; de actualitate, la ordinea zilei.

Actualitate – Ceea ce este actual, eveniment, întâmplare curentă, timpul de față, prezent, care se petrece sau interesează în clipa de față, care corespunde prezentului, ceea ce este actual, evenimente curente, la ordinea zilei.

Actualiza – A face să fie actual, a (re)duce în prezent, în actualitate; a face să corespundă gusturilor, cerințelor prezentului, a reinvia ceva.

Actualitatea – Se referă la decalajul dintre disponibilitatea unei informații statistice și evenimentul sau fenomenul pe care aceasta îl descrie.

Actualitatea dreptului – Condiție necesară pentru exercitarea acțiunii civile și care poate fi redusă în starea în care se află dreptul a cărui protejare se urmărește. Legea nu impune cerința existenței unui drept subiectiv în scopul promovării exercitării acțiunii civile, ci doar afirmarea lui: valorificarea pretențiilor invocate de reclamant implică însă actualitatea dreptului subiectiv afirmat. Nu întrunesc această condiție acțiunile afectate de modalități: termen și condiție suspensivă. Dacă acțiunea este promovată pentru un drept afectat de modalități, aceasta poate fi paralizată pentru excepția de prematuritate invocată de pârât. Actualizarea dreptului reprezintă o condiție necesară numai pentru exercitarea acțiunilor în realizare. Legea consacră următoarele excepții de la regula actualizării dreptului: a. în materie de locațiune imobiliară, acțiunea pentru predarea bunului poate fi promovată și înainte de împlinirea termenului prevăzut în contract; b. în materia obligațiilor de întreținere sau a unor prestații periodice, ipoteza în care acțiunea poate fi promovată și exercitată chiar înainte de împlinirea termenului, instanța va pronunța însă condamnarea debitorului pe data împlinirii termenului; c. în materia obligațiilor civile instanța de judecată are facultatea de a încuviința executarea lor înainte de împlinirea termenului, a semena măsura se va dispune doar dacă instanța apreciază că împlinirea termenului este de natură să conducă la păgubirea creditorului. În toate cazurile menționate se creează un avantaj pentru creditor, întrucât el obține anticipat o hotărâre pe care o poate valorifica, prin executare silită, la împlinirea termenului, dacă debitorul nu-și îndeplinește de bună voie obligațiile sale.

Actualizare – Procedu de calcul care permite evaluarea în momentul prezent a valorii unor venituri/ cheltuieli care urmează să fie primite/ plătite în viitor, a unui venit, bun, activ, utilitate viitoare. În cadrul acestui raționament se ține seama de factorul timp și de condițiile modificate ale fiecărei perioade. Pentru sume de bani lichide și exigibile actualizarea se face utilizând indicii de inflație al prețurilor de consum comunicat de Institutul Național de Statistică, în cazul depunerii la bancă sau al acordării de credit, coeficientul de actualizare este rata anuală a dobânzii, dar în cazul efectuării unei investiții, randamentul așteptat al investiției, este egal cu eficiența medie a investițiilor, obținută la obiective similare din ramura sau subramura unde se cheltuiește suma respectivă. În astfel de situații coeficientul de actualizare ține seama de amplexarea riscului la care este supusă încasarea respectivă, de termenul de recuperare a sumei avansate, de evoluția previzibilă a puterii de cumpărare a banilor și de evoluția costurilor resurselor financiare.

Actualmente – În momentul de față, în prezent.

Actuar – Specialist în calcule statistice privitoare la asigurări și, în general, la probleme financiare; scrib care redacta procesele verbale la romani.

Persoană fizică înregistrată în Registrul actuarilor, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare și a normelor emise în aplicarea legislației, specializată în evaluarea riscului prin metode statistice care, în domeniul asigurărilor, sunt folosite pentru calcularea primelor, rezervelor tehnice și a anuităților (L 32/ 2000).

Actuarial – Calculat; calcule; calcule statistice efectuate de actuar.

Actuarial – Totalitatea operațiilor și normelor pe baza cărora, folosind teoria probabilităților și statistica matematică, se efectuează calcule financiare/ matematice (privitoare mai ales la asigurări).

Actus ad fraudas – Iscusit în înșelătorie.

Actus interpretandus est potius ut valeat quam ut pereat – Actul trebuie interpretat în înțelesul în care el poate produce un efect iar nu în sensul neproducerii vreunui efect.

Acționar – Persoană fizică sau juridică care posedă acțiuni la o societate. Această persoană are următoarele drepturi: 1. dreptul de a participa la adunarea generală a acționarilor, direct sau prin reprezentare, 2. dreptul de vot la adunarea generală a acționarilor (Acest drept se exercită proporțional cu numărul acțiunilor posedate raportat la volumul total de acțiuni emise de entitatea respectivă. Prin contractul de societate sau prin statutul societății se poate limita numărul voturilor aparținând acționarilor care posedă mai mult de o acțiune. Exercițiul dreptului de vot este suspendat pentru acționarii care nu au efectuat vărsămintele ajunse la scadență.), 3. dreptul la informare cu privire la desfășurarea activității societății (Pentru asigurarea exercitării acestui drept, administratorii societății sunt obligați să pună la dispoziția acționarilor registrele și să elibereze la cerere, pe cheltuiuala acestora, extrase de pe ele. În virtutea dreptului de informare, acționarii au dreptul să cerceteze bilanțul, precum și rapoartele administratorilor și cenzorilor, depuse la sediul societății în vederea adunării generale, putând obține pe cheltuiuala lor, copii ale acestor documente), 4. dreptul la dividende, ca principal drept patrimonial (Dividendele se plătesc acționarilor în proporție cu cota de participare la capitalul social, cuantumul dividendului per acțiune fiind stabilit de adunarea generală a acționarilor), 5. dreptul asupra părții convenite prin lichidarea societății (Partea ce se cuvine fiecărei acțiuni din repartizarea activului societății se stabilește de către lichidatori prin bilanțul final de lichidare a societății. Acționarii au ca principală obligație efectuarea plății vărsămintelor datorate. Situația acțiunilor trebuie să fie publicată odată cu bilanțul anual și în mod deosebit, să se arate dacă acțiunile au fost integral plătite, precum și numărul acțiunilor pentru care s-a cerut, fără rezultat, efectuarea vărsămintelor. În cazul acțiunilor nominative, în situația neachitării la scadență a vărsămintelor datorate din valoarea acțiunilor subscrise, societatea trebuie ca mai înainte să-i someze pe acționari să-și plătească obligațiile. Somația are un caracter obiectiv și se publică de două ori la interval de 15 zile în Monitorul Oficial și într-un ziar răspândit. Dacă nici după această somație acționarii nu efectuează vărsămintele, consiliul de administrație va putea decide, fie urmărirea acționarilor pentru vărsămintele restante fie anularea acțiunilor nominative în cauză. Urmărirea acționarilor se face potrivit regulilor dreptului comun în materie de executare silită. În cazul anulării acțiunilor, decizia consiliului de administrație se va publica în Monitorul Oficial, cu specificarea numărului de ordine a acțiunilor anulate. În locul acțiunilor anulate, societatea va emite noi acțiuni purtând același număr, care vor fi vândute. Sumele obținute din vânzarea acestor acțiuni vor fi folosite pentru acoperirea cheltuielilor de publicație și vânzare, a dobânzilor de întârziere și a vărsămintelor neefectuate. Eventualul rest va fi predat acționarilor ale căror acțiuni nu sunt îndestulătoare pentru acoperirea sumelor datorate societății sau dacă vânzarea nu are loc, în absența unor cumpărători, societatea comercială are posibilitatea să se îndrepte împotriva subscrisorilor și acționarilor. Dacă nici prin utilizarea acestor proceduri, nu s-au putut obține sumele datorate societății, aceasta trebuie să procedeze de îndată la reducerea capitalului social în proporție cu diferența/ procentul de capitalul social astfel nereprezentat. În cazul societății în comandită pe acțiuni, asociații comanditați, care sunt administratori, nu pot lua parte la deliberările adunărilor generale pentru alegerea cenzorilor, chiar dacă posedă acțiuni ale societății).

Acționar indirect – Un acționar sau asociat care deține o cotă parte din capital sau din drepturile de vot la o instituție de credit/ instituție emitentă de monedă electronică, prin intermediul unei societăți/ entități asupra căreia acesta exercită controlul (Reg. BNR 11/ 2007; Reg. BNR 8/ 2011).

Acționar semnificativ – Persoana fizică, persoană juridică sau grup de persoane fizice și/ sau juridice care acționează în mod concertat și care deține direct sau indirect o participație de cel puțin 10 % (cumulat)/ participații calificate din capitalul social al unei societăți comerciale/ unei instituții emitente/ unei instituții emitente de monedă electronică sau din drepturile de vot, ori o participație care permite exercitarea unei influențe semnificative asupra luării deciziilor în adunarea generală sau în consiliul de administrație, după caz. Se consideră că persoanele acționează concertat atunci când fiecare dintre ele decide să își exercite drepturile aferente acțiunilor deținute, în concordanță cu un acord explicit sau implicit intervenit între ele (L 297/ 2004, L 411/2004; Reg. BNR 8/ 2011).

persoană fizică sau juridică ori un grup de persoane fizice și/ sau juridice care acționează concertat, care deține direct sau indirect participații calificate într-o instituție de credit (Reg. BNR 11/ 2007).

Acțiune – Acțiunea reprezintă un înscris, un titlu/ hârtie de valoare, un titlu de participare, un titlu reprezentativ al contribuției asociatului la capitalul social care înprezintă o cotă fixă, o fracțiune/ o parte fixă și dinainte stabilită a capitalurilor unei societăți în comandită pe acțiuni sau a unei societăți pe acțiuni, fracțiune care este în mod necesar un titlu de valoare, de valoare egală. Din punct de vedere juridic acțiunea este însemnul prin care dreptul acționarului este încorporat (stock), adică un titlu de credit constator al drepturilor și obligațiilor ce decurg din calitatea de acționar (dreptul de a participa cu vot deliberativ la adunările generale ale acționarilor, de a participa la administrarea și controlul entității, de a participa la împărțirea rezultatelor financiare primind dividende sau alte avantaje proporțional cu valoarea acțiunilor care le posedă). Este și un titlu de credit, încorporând drepturile și obligațiile izvorâte din drepturile de acționar (acțiunile își au izvorul în actul constitutiv al societății care le emite, acționarul își poate transmite acțiunile terților, dar dobânditorul lor devine titularul unui drept derivat și nu originar) (shares) și literarității (drepturile conferite acționarilor sunt incomplet determinate prin acțiune, pentru a cunoaște întinderea lor trebuie cercetat actul constitutiv). Absența autonomiei și literarității conferă acțiunilor caracterul de titluri speciale, corporative, societare sau de participațiune. Conform Legii nr. 31/ 1990 privind societățile comerciale acțiunile vor cuprinde denumirea și durata societății, durata contractului de societate, numărul din registrul comerțului, capitalul social, numărul acțiunilor și numărul de ordine, valoarea nominală a acțiunilor și a vărsămintelor efectuate și avantajele acordate. Acțiunile se împart în acțiuni la purtător și acțiuni nominative; (action).

Desfășurare a unei activități, acțiune întreprinsă (pentru atingerea unui scop); operație militară; o stare, o mișcare, un proces; subiect, intrigă; efect, exercitare a unei influențe asupra unui obiect, a unui fenomen; act prin care se cere desfășurarea unui proces.

Mijloc juridic prin intermediul căruia partea interesată declanșează procedura arbitrală în vederea soluționării a unui litigiu izvorât dintr-un raport de drept comercial.

Acțiune aflată pe piață – Acțiune emisă și vândută de o societate pe acțiuni sau în comandită pe acțiuni, pentru care emitentul plătește dividende.

Acțiune arbitrală – Cerere de arbitrare ca o curte autorizată pentru arbitraj.

Acțiune cambială – Mijloc juridic prin care posesorul unei cambii își realizează dreptul său de creanță din aceasta urmărind în cazul în care plătește refuzata pe debitorul principal de regres. Acțiunea cambială este: a. directă și servește creditorului cambial la urmărirea trasului și a avaliştilor în cazul în care debitorul principal a acceptat cambia, dar refuză plata; exercitarea ei nu este supusă unor formalități deosebite, urmărirea datornicului pe cale judiciară putând fi făcută oricând, până la împlinirea termenului de prescripție; b. indirectă sau de regres și servește creditorului cambial la urmărirea debitorilor de regres, în caz de refuz de acceptare al trasului neurnat de o intervenție pentru acceptare și plată; exercitarea acestei acțiuni este posibilă atât la împlinirea scadenței cât și în anumite condiții mai înainte de scadență în ambele ipoteze fiind însă supusă unor formalități deosebite.

Acțiune civilă – Ansamblul mijloacelor procesuale prin care se poate realiza protecția judiciară drepturilor și intereselor civile, ocrotite de lege. Acțiunea civilă este în strânsă legătură cu protecția judiciară a drepturilor subiective civile, precum și a unor interese pentru a căror realizare calea justiției este obligatorie. Acțiunea civilă cuprinde toate mijloacele procesuale pe care legea le pune la dispoziție pentru protejarea drepturilor și intereselor civile. Acțiunea civilă este uniformă, cuprinde aceleași mijloace procesuale, indiferent de dreptul ce se va valorifica, dar când se exercită, acțiunea este influențată de dreptul subiectiv sau de interesul protejat prin lege, dobândind din natura judiciară și caracterul acestuia. În momentul în care se apelează la acțiune, aceasta se individualizează, devenind proces. Acțiunea civilă prezintă trei elemente specifice, și anume: părțile (sunt persoane fizice sau juridice interesate sub protecția unui drept subiectiv sau interes susceptibil de protecție juridică; cu excepția procedurii necontagioase, în care nu se urmărește stabilirea unui drept potrivit față de o altă persoană; procesul civil mai presupune existența unei persoane, care este chemată în judecată, întrucât se pretinde că ar fi încălcat sau contestat dreptul afirmat, ori față de care se dorește realizarea unui interes ocrotit de lege; denumirea generică a acestor persoane este aceea de părți, dar în cadrul fazelor și etapelor procesului civil, ele poartă denumiri diferite: reclamant și pârât, în cadrul judecării în prima instanță, apelant și intimat, în apel, recurent și intimat în recurs, contestator și intimat în revizuire, creditor și debitor în fața executării silite; pentru a fi parte în proces trebuie îndeplinite următoarele 3 condiții: calitatea procesuală, capacitatea procesuală și existența unui interes; calitatea procesuală presupune existența unei identități între persoana reclamantului și cel care ar fi titular al dreptului afirmat, precum și între persoana pârâtului și cel despre care se pretinde că ar fi obligat în raport juridic dedus judecării (calitatea procesuală succesivă); în cazul situațiilor juridice pentru a căror realizare calea justiției este obligatorie, calitatea procesuală activă aparține celui ce se poate preleva de acest interes, iar calitatea procesuală pasivă aparține celui față de care se poate realiza interesul respectiv; reclamantul fiind cel care pornește acțiunea, trebuie să justifice atât calitatea procesuală activă, cât și pe cea pasivă prin indicarea obiectului cererii și a motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază pretenția sa; după ce a fost sesizată, instanța trebuie să verifice atât calitatea procesuală activă, cât și calitatea procesuală pasivă, fie înainte începerii dezbaterilor, dacă acest lucru este posibil, fie în cadrul dezbaterilor asupra fondului, drepturile și obligațiile procedurale pot fi transmise în cursul procesului, ceea ce echivalează cu o transmisiune a calității procesuale, activă sau pasivă; transmisiunea poate fi legală (succesiunea în cadrul persoanelor fizice, reorganizarea persoanelor juridice care este parte în proces prin comasare, absorbție ori fuziune ori divizare) sau convențională (cesiune de creanță: vânzarea sau donarea bunului litigios); din punct de vedere întinderii transmisiunii calității procesuale aceasta poate fi: universală (fuziunea, absorbția), cu titlu universal (divizarea totală sau parțială) și cu titlu particular (transmisiunea convențională); lipsa calității procesuale este o excepție de fond, absolută și peremptorie; dacă instanța constată lipsa calității procesuale, va respinge cererea ca fiind introdusă de o persoană fără calitate sau ea fiind introdusă împotriva unor persoane fără calitate; dacă într-o cerere reală se indică lipsa calității procesuale active, iar instanța după ce a unit excepția cu fondul constată că reclamantul nu este titularul dreptului real, cererea va fi respinsă ca fiind introdusă împotriva unei persoane fără calitate; dacă într-o cerere reală se indică lipsa calității procesuale active, iar instanța după de a unit excepția cu fondul constată că reclamantul nu este titularul dreptului real, cererea va fi respinsă ca fiind introdusă de o persoană fără calitate, iar nu ca nefondată; dreptul românesc, cu o singură excepție (dacă cel arătat în titlu recunoaște pârâtului și reclamantul consimte, el va lua locul pârâtului care va fi scos din judecată), nu cunoaște instituția înlocuirii persoanei chemate în judecată și care nu are calitatea procesuală pasivă cu persoana care ar avea această calitate; calitatea procesuală nu poate fi confundată cu interesul; aparent orice persoană care are un interes personal să acționeze are și calitate procesuală activă și invers, absența calității procesuale este însoțită de o lipsă de interes; există însă numeroase situații în care dreptul la acțiune nu poate fi exercitat de unele persoane, deși acestea ar justifica un interes personal și/ ori direct; legea limitează numărul titularilor dreptului la acțiune nerecunoscând calitatea procesuală anumitor persoane (de ex. numai soții pot cere desfacerea căsătoriei prin divorț, tăgăda paternității poate fi făcută numai de către soțul mamei, moștenitorii pot însă continua acțiunea pornită de acesta; dreptul de acțiune pentru stabilirea filiației față de mamă, aparține numai copilului, cererile în nulitate pot fi intentate de un număr mai mare sau mai mic de persoane în funcție de natura lor); legea atribuie calitatea procesuală unor persoane sau organe care nu ar justifica un interes personal; în cazul acțiunii oblice, interesul nu îi este personal celui care exercită acțiunea ci debitorului acesteia; procurorul îi este recunoscut dreptul de a introduce orice cerere, cu excepția celor strict personale, în cazul în care consideră că aceasta este necesar pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale minorilor și ale persoanelor puse sub interdicție, precum și în alte cazuri prevăzute de lege; legea recunoaște calitatea procesuală activă și autorității tutelare în unele situații ce privesc minorii sau incapacitii în care interesul este personal, dar aparține minorului sau incapacitului după caz; capacitatea procesuală reprezintă aplicarea în plan procesual a capacității civile astfel: capacitatea procesuală de cunoștință constă în aptitudinile unei persoane de a avea drepturi și obligații pe plan procesual (în cazul persoanelor fizice capacitatea de folosință începe de la nașterea lor și se termină cu moartea lor; nimeni nu poate fi lipsit total de această calitate, însă în cazurile și în condițiile precizate expres de lege capacitatea procesuală de folosință poate fi limitată; capacitatea procesuală de folosință a persoanelor juridice se dobândește de la data înregistrării, iar pentru persoanele juridice care nu sunt supuse înregistrării sau înmatriculării, la data actului de dispoziție, la data recunoașterii actului de dispoziție, la data autorizării, ori la data îndeplinirii oricărei alte cerințe prevăzute de lege, după caz; conținutul capacității de folosință a persoanelor juridice este dominat de principiul specialității capacității de folosință, în sensul că persoana juridică nu poate avea decât acele drepturi și nu-și poate asuma decât acele obligații care corespund scopului ei; încetarea capacității procesuale de folosință a persoanei juridice are loc la data încetării persoanei juridice însăși, prin comasare, divizare

totală sau divizare urmată de lichidare; capacitatea procesuală de exercițiu constă în aptitudinea unei persoane de a-și valorifica singură drepturile procesuale și de a-și îndeplini singură obligațiile procedurale, deci de a sta în judecată; în cazul persoanelor fizice, capacitatea de exercițiu deplină se dobândește la împlinirea vârstei de 18 ani; minora de 15 sau 16 ani, prin căsătorie dobândește capacitate deplină de exercițiu; încetarea capacității de exercițiu deplină are loc definitiv sau temporar după caz prin moarte, prin punere sub interdicție judecătorească ori în situația anulării căsătoriei înainte ca femeia să fi împlinit 18 ani; în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, o persoană poate fi lipsită total de capacitatea de exercițiu, ori să aibă capacitate de exercițiu restrânsă; astfel reprezentarea intervine în cadrul persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu (minorii sub 14 ani și cei puși sub interdicție judecătorească); aceștia nu stau personal în proces, ci prin reprezentanții lor legali (părinți, tutore și curator); când cel lipsit de capacitate de exercițiu nu are reprezentant legal și există urgență în soluționarea cauzei, la cererea părții interesate instanța va numi un curator special, care să-l reprezinte pe incapabil până la numirea reprezentantului legal; se va numi un curator și atunci când există contrarietate de interese între reprezentant și curator; aceștia vor fi citați și vor sta personal în proces, dar asistați după caz de părinți sau tutore, care vor semna alături de minor cererile adresate instanței, iar în acest scop părinții sau tutorele vor trebui citați; dacă minorul împlinește în timpul procesului vârsta de 14 ani reprezentarea se transformă în asistare, astfel încât minorul va fi citat personal; în litigiile ce izvorăsc în contractul de muncă se citează numai minorul personal și tot el efectuează personal actele de procedură, autorizarea intervine în cazul în care reprezentantul legal al celui lipsit de capacitatea de exercițiu sau ocrotitorului legal care asistă pe minorul cu capacitatea de exercițiu restrânsă efectuează acte procedurale de dispoziție; pentru aceste acte este necesară autorizarea specială a organului competent; în cazul persoanelor juridice capacitatea de exercițiu se dobândește în temeiul legii de la data înființării lor și se sfârșește odată cu încetarea personalității juridice; persoana juridică își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile prin organele sale, actele făcute de aceste organe în limitele puterii lor ce le-au fost conferite, fiind actele persoanei juridice însăși; actele de procedură făcute de o persoană fără capacitatea de folosință sunt nule; actele de procedură îndeplinite de cel care nu are exercițiul drepturilor procedurale sunt anulabile; instanța însă va putea acorda un termen pentru îndeplinirea lipsurilor, iar actele vor putea fi ratificate, total sau parțial, de reprezentantul sau ocrotitorul legal; excepția lipsei de exercițiu va putea fi invocată în orice stare a pricinii, chiar și de către adversar, care are interesul să se pronunțe o hotărâre valabilă; interesul este folosul practic urmărit de cel ce a pus în mișcare acțiunea civilă, respectiv oricare din formele procedurale ce intră în conținutul acesteia; interesul poate fi material sau moral; interesul trebuie să îndeplinească următoarele cerințe: să fie legitim, juridic (această cerință vizează mai puțin exercițiul dreptului la acțiune și mai mult privește temeinicia sau netemeinicia pretenției formulate, deoarece pentru a afla dacă un interes este sau nu în conflict cu legea, este necesar să se dezbată fondul pretenției; se impune prin această cerință, faptul că interesul trebuie să fie în legătură cu pretenția formulată, deci cu dreptul subiectiv civil afirmat, ori cu situația judiciară legală pentru a cărei realizare calea justiției este obligatorie; excepția lipsei de interes este o excepție de fond, absolută și peremptorie; dacă interesul nu este născut și actual cererea va fi respinsă ca lipsită de interes fără a mai fi cercetată în fond; obiectul acțiunii civile, îl constituie protecția unui drept subiectiv sau a unui interes pentru a cărui realizare calea justiției este obligatorie; o acțiune civilă se concretizează în raport de forma concretă de manifestare a acesteia; astfel obiectul cererii de chemare în judecată constă în pretenția concretă a reclamantului; excepțiile procesuale au ca obiect invocarea încălcării unor forme procedurale sau a unor lipsuri a dreptului la acțiune; căile de atac au ca obiect desființarea hotărârii judecătorești ce se atacă; obiectul executării silite constă fie în obligarea debitorului de a preda bunul determinat prevăzut în titlu executoriu, fie în bunurile debitorului care pot fi valorificate pentru îndestularea creanței creditorului; privitor la obiectul fiecărui mijloc procedural care alcătuiește acțiunea civilă acesta trebuie să fie licit; cauza acțiunii civile o constituie scopul spre care se îndreaptă voința celui de reclamă sau se apără, scop explicat prin împrejurările și prin motivele speciale care au determinat partea să acționeze; mijloacele procedurale care intră în conținutul acțiunii civile au și ele o cauză specifică; astfel, cauza cererii de chemare în judecată este fundamentul pretenției formulate, deci cauza raportului juridic dedus judecării prin invocarea excepțiilor procesuale se urmărește fie întârzierea fie împiedicarea judecării fondului; cauza acțiunii civile trebuie să existe, deci trebuie ca persoana care se adresează justiției să urmărească un anumit scop; ea trebuie să fie reală, adică exercitarea acțiunii să fie determinată de scopul urmărit prin hotărârea judecătorească; dacă realitatea este disimulată, atunci cauza este falsă; condiția potrivit căreia acțiunea trebuie să fie licită și morală vizează cauza dreptului, dar dacă aceasta este ilicită sau imorală, se apreciază că aceeași calificare va dobândi și cauza acțiunii), obiectul și cauza.

Acțiune civilă în procesul penal – Reprezintă mijlocul de drept procesual prin care se urmărește repararea pagubei cauzată prin săvârșirea unei infracțiuni. Acțiunea civilă în procesul penal are ca obiect tragerea la răspunderea civilă a inculpatului precum și a părții civilmente responsabile în vederea obligării lor la repararea justă și integrală a pagubei cauzate prin infracțiune. Repararea pagubei se poate obține prin restituirea lucrurilor, prin restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii, prin desființarea totală sau parțială a unui înscris sau printr-o despăgubire bănească ce reprezintă valoarea pagubei cauzate: atât a pierderii suferite cât și a folosului de către partea civilă ce a fost lipsită. Regimul juridic al acțiunii civile rezultă prin săvârșirea unei infracțiuni, față de acțiunea civilă în răspunderea delictuală rezultată prin săvârșirea unei fapte ilicite civile, prezintă următoarele particularități: a. punerea în mișcare se face, în fața organelor judiciare penale, prin constituire de parte civilă a persoanei vătămate împotriva învinutului sau inculpatului și a persoanei responsabile civilmente; b. când persoana vătămată este o persoană lipsită de capacitatea de exercițiu sau de capacitatea restrânsă poate fi pornită și exercitată din oficiu; c. fiind supusă dispozițiilor răspunderii civile, extraprocesual, părțile pot să tranzacționeze asupra drepturilor și obligațiilor lor, fie înainte de pornirea procesului, fie în cursul acestuia, cu condiția însă de a nu urmări realizarea unui scop ilicit. În caz de neîndeplinire a obligațiilor pe care debitorul și le-a asumat, prin actul de tranzacție, partea vătămată nu se mai poate reîntoarce la procesul penal chiar dacă acesta se mai află în curs de desfășurare, întrucât acțiunea civilă a fost stinsă prin împăcarea părților. Față de acțiunea penală, acțiunea civilă în procesul penal are caracter subsidiar, în sensul că urmează a fi soluționată numai după ce a fost soluționată în prealabil această acțiune: caracteristica aceasta fiind exprimată în formula „penalul ține loc civilului”. Cu excepția cazurilor menționate, persoana vătămată are dreptul de a alege, pentru valorificarea pretențiilor civile decurgând dintr-o infracțiune, calea procesuală penală sau civilă.

Acțiune concertată – Se consideră că mai multe persoane acționează concertat când fiecare din ele decide să își exercite drepturile aferente acțiunilor deținute, în concordanță cu un acord explicit sau implicit intervenit între ele (Reg. BNR 11/ 2007).

Acțiune confesorie – Acțiune ce servește la apărarea unor drepturi reale (uzufruct, uz, abitație).

Acțiune cu drept de vot privilegiat – Acțiune a unei societăți care beneficiază de același drept de vot ca o altă acțiune cu o valoare mai mare sau o acțiune care are un drept de vot superior unei alte acțiuni cu aceeași valoare nominală.

Acțiune de stare civilă – Acțiune de stare civilă prin care se urmărește stabilirea sau modificarea unuiu sau a mai multora dintre elementele stării civile a unei persoane. După scopul concret urmărit acțiunea de stare civilă se divide în: a. acțiune de reclamație de stat, prin care o persoană cere și i se stabilească sau să i se modifice starea civilă, acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei; b. acțiunea în constatare de stat prin care o persoană cere ca starea civilă a alteia să fie modificată.

Acțiune directă – Acțiunea civilă pe care în unele cazuri expres prevăzute de lege, este îndreptățit să o promoveze creditorul pretinzând executarea creanței sale direct de la debitorul debitorului său, deși reclamantul nu este parte în contractul încheiat de propriul lui debitor cu părătul. Au dreptul să intenteze o atare acțiune de ex. muncitorii angajați de antreprenor spre a executa o lucrare pe care el s-a obligat prin contractul de antrepriză. Acțiunea directă constituie o excepție de la principiul relativității efectelor contractului, ea conferă creditorului o situație juridică privilegiată, asemănătoare celei pe care o are terț beneficiar a unei stipulații pentru altul în sensul că dreptul la acțiune se naște în puterea legii, direct în persoana creditorului, fără a fi trecut în prealabil prin patrimoniul debitorului sau astfel încât titularul acțiunii directe nu va intra în concurs cu ceilalți creditori fie chiar și privilegiați ai debitorului său. Împrejurarea face ca acțiunea directă să de deosebească de acțiunea oblică prin efectul căreia se sporește patrimoniul debitorului în folosul tuturor creditorilor săi.

Acțiune fără valoare nominală – Gen de acțiuni în care nu există o valoare nominală de emisiune fiind destinate, în general, tranzacționate speculativ.

Acțiune gratuită – Acțiune emisă pe baza rezervelor de capital al întreprinderii și care este distribuită gratuit acționarilor.

Acțiune ipotecară – Acțiune reală care se naște din ipotecă și care servește creditorului ipotecar la recuperarea creanței sale ajunse la scadență, prin urmărirea bunului ipotecat.

Acțiune în anulare – Acțiune prin care se solicită instanței desființarea cu efect retroactiv a unui act juridic lovit de nulitate relativă (varietate a acțiunii în nulitate).

Acțiune în concurență neloială – Mijloc de apărare pe cale judiciară a fondului de comerț prin care comerciantul, victima unor fapte de concurență neloială săvârșite de către un alt comerciant, se poate adresa instanței, cerându-i să ordone încetarea acestor fapte și obligarea autorului lor la despăgubiri chiar pentru un prejudiciu eventual (afectarea clientelei) sau moral.

Acțiune în constatare – Acțiune civilă prin care se solicită instanței, prin hotărârea sa, confirmarea existenței (atunci când nu este posibilă promovarea unei acțiuni în realizarea acestui drept) sau inexistenței unui drept (pretins drept al părătului).

Acțiune în regres – Acțiune (varietate a acțiunii civile) prin care o persoană obligată la o plată împreună cu alte persoane (în virtutea unei obligații legale sau convenționale, ori din proprie inițiativă) cere unora dintre ele pentru care a plătit să-i restituie plata făcută în numele lor (eventual și daunele interese aferente concretizate în dobânzi, alte cheltuieli etc.), fie subrogându-se creditorului, fie întemeindu-se pe unele raporturi juridice directe (gestiune de afaceri, îmbogățire fără justă cauză).

Acțiune în restituirea îmbogățirii fără justă cauză – Acțiune civilă prin care persoana care a suferit o diminuare a patrimoniului ei, ca urmare a îmbogățirii fără justă cauză a patrimoniului altei persoane, se adresează justiției cerând obligarea acesteia din urmă la restituirea valorii îmbogățirii realizată în detrimentul ei.

Acțiune în revendicare – Acțiune civilă reală prin care proprietarul ce a pierdut posesia bunului sau cere restituirea acestuia de la posesorul neproprietar. Acțiunea în revendicare constituie astfel un mijloc juridic specific de apărare a dreptului de proprietate; ea are caracter petitoriu, deoarece tinde să stabilească direct existența dreptului de proprietate al reclamantului și, totodată, caracter real de proprietate.

Acțiune în reziliere – Mijloc procedural prin care partea contractantă ce și-a executat prestația asumată printr-un contract sinalagmatic cu executare succesivă poate solicita justiției rezilierea acelui contract atunci când cealaltă parte nu și-a executat culpabil obligațiile contractualmente asumate.

Acțiune în rezoluțiune – Mijloc procedural prin care partea contractantă care și-a executat prestația asumată se poate adresa justiției pentru a solicita rezoluția contractului, respectiv atunci când cealaltă parte contractantă nu și-a executat culpabil propria sa prestație.

Acțiune în simulație – Mijloc procedural prin care se cere instanței de judecată să constate existența și conținutul actului secret cu scopul de a înlătura actul aparent sau acele clauze ale sale care anihilează sau maschează actul real.

Acțiune la purtător – Se caracterizează prin posibilitatea de a circula liber fiind acțiuni în care nu apar elemente de identificare ale titularului, posesorul fiind de facto titularul acesteia. Dreptul de proprietate asupra acestor acțiuni se transmite prin simpla tradițiune (remitere materială, predare, etc.) a lor. Totuși regimul de circulație al acestora este/ poate fi limitat de prevederile din actul constitutiv. Acțiuni emise de societățile comerciale de capitaluri fără ca pe ele să fie menționat numele titularului. Drepturile încorporate în asemenea acțiuni aparțin celui care le posedă, transmitându-se de la un posesor la altul prin simpla tradiție materială a titlului.

Acțiune nominativă – Acțiuni emise de societățile comerciale de capitaluri, care se caracterizează prin particularizarea acestora prin identificarea proprietarului prin menționarea tuturor elementelor necesare identificării acestuia. Aceste elemente de identificare apar în registrul de acțiuni al respectivei entități dar și la un registratar dacă este cazul, când respectiva entitate este listată pe o piață reglementată. Ele se caracterizează prin aceea că: a. numai titularii pot exercita drepturile pe care le încorporează; b. pot fi cesionate, dar pentru ca cesiunea să fie opozabilă terților trebuie să fie menționată în registrul societății, formalitate obligatorie și pentru ipoteza constituirii acțiunilor în gaj. Se utilizează, de regulă, numai atunci când există interes să se cunoască cine deține capitalul social.

Acțiune oblică – Acțiune civilă prin care creditorul chirografar exercită în numele debitorului său, subrogându-se lui, drepturile și acțiunile patrimoniale a căror exercitare acesta o neglijează sau o refuză. Acțiunea oblică se întemeiază pe dreptul de gaj general al creditorului, constituie un mijloc preventiv de apărare al lui împotriva neglijenței și are drept scop conservarea patrimoniului acesteia din urmă. Domeniul de aplicare al acțiunii oblice cuprinde numai drepturile și acțiunile ce privesc bunurile neurmăribile ale acesteia; de asemenea creditorul nu este îndreptățit să se substituie debitorului în administrarea patrimoniului acestuia, căci o astfel de imixtiune a creditorului ar răpi debitorului libertatea de acțiune, punându-l într-o situație asemănătoare a aceea a incapacității. Pentru exercitarea acțiunii oblice se cer îndeplinite următoarele condiții: a. debitorul să fi neglijat sau refuzat a-și exercita el însuși dreptul în care se subrogă creditorul; să existe un pericol de insolabilitate a debitorului prin pierderea dreptului neexercitat de el; c. creanța debitorului să fie certă și lichidă, nu se cere ca ea să fie exigibilă și cu atât mai puțin ca să existe un titlu executoriu deoarece acțiunea oblică constituie numai un mijloc de evitare a diminuării gajului general și nu un mijloc de executare silită. Exercitarea acțiunii oblice nu impune ca debitorul să fi fost în întârziere de a-și valorifica dreptul neglijat și nici ca

creanța să fie anterioară dreptului pe care creditorul intenționează să-l valorifice în numele debitorului. Creditorul promovează această acțiune împotriva terțului căruia îi este opozabil dreptul debitorului; nu este necesar ca acesta din urmă să fie introdus în proces, dar introducerea sa în cauză este totuși utilă pentru a-i face hotărârea judecătorească opozabilă și pentru a-l împiedica să tranzacționeze fraudulos cu părâtul. Terțul părât are dreptul să opună creditorului reclamant toate excepțiile pe care le-ar fi putut opune debitorului. Acțiunea oblică nu atrage și indisponibilitatea drepturilor debitorului, acesta poate dispune de ele chiar după intentarea acțiunii actele sale fiind opozabile creditorului chiar atunci când au fost exercitate numai de către unul din ei, căci orice valoare ce se adaugă patrimoniului debitorului sporește gajul general al tuturor creditorilor.

Acțiune ordinară – Expresie ce exprimă acțiunile pentru care societatea emitentă plătește dividende variabile corespunzător rezultatelor economice obținute, distribuirea dividendelor convenite făcându-se numai după achitarea prealabilă a dividendelor aferente acțiunilor preferențiale (privilegiate).

Acțiune petitorie – Acțiune reală destinată să ocrotească drepturile reale (de proprietate sau alt drept) imobiliare. Privește însăși fondul dreptului și ca atare aparține numai titularului dreptului real contestat sau încălcat (au acest caracter acțiunea în revendicare, acțiunea confesorie și cea negatorie).

Acțiune posesorie – Acțiune reală imobiliară prin care se urmărește aplicarea posesiunii imobilului. Poate fi intentată de posesor, indiferent dacă este sau nu proprietarul acelui imobil. Este de două tipuri: a. în complângere și b. în reintegrare.

Acțiune preferențială – Acțiune care conferă titularilor dreptul la dividend prioritar, distribuit înaintea oricăror beneficii, precum și drepturile recunoscute deținătorilor de acțiuni ordinare, cu excepția dreptului de a participa și de a vota în adunările generale.

Acțiune preferențială convertibilă – Acțiune preferențială care, la cererea posesorului (deținătorului, titularului) poate fi convertită în acțiune ordinară.

Acțiune preferențială cu dobândă variabilă – Acțiune preferențială ce comportă dividende exprimate procentual care se ajustează în funcție de dobânda curentă.

Acțiune preferențială cumulativă – Acțiune preferențială neachitată de societatea comercială emitentă din lipsă de lichidități ale cărei dividende emise la plată se acumulează până când situația economică a emitentului îngăduie plata lor.

Acțiune preferențială non-cumulativă – Acțiuni preferențiale cu referire la care dividendele aferente neachitate datorită lipsei de lichidități sau a situației economice precare a societății emitente nu se cumulează.

Acțiune preferențială non-participantă – Acțiuni preferențiale caracterizate prin aceea că primesc dividende prestabilite cu ocazia emisiunii lor.

Acțiune preferențială participantă – Acțiuni preferențiale care conferă titularului lor dreptul de a încasa un dividend fix prestabilit la emisiune, precum și un dividend suplimentar în funcție de rezultatele economice ale societății emitente.

Acțiune preferențială prioritară – Acțiune preferențială care conferă titularului lor dreptul de a încasa un dividend fix prestabilit la emisiune, precum și un dividend suplimentar în funcție de rezultatele economice ale societății emitente.

Acțiune preferențială revocabilă – Acțiune emisă cu clauza prin care se stipulează că emitentul are dreptul de a cere deținătorilor depunerea acțiunilor la sediul depozitarului, în vederea răscumpărării lor de către emitent la un preț prestabilit.

Acțiune privilegiată – Acțiune creată prin actul constitutiv al societății pe acțiuni și care asigură posesorilor lor avantaje mai mari decât acțiunile obișnuite și anume: fie dau dreptul la dividende speciale, fie comportă posibilitatea prelevării dividendelor mai înainte de orice repartizare, fie dau dreptul la dividende deși posesorul nu are calitatea de asociat.

Acțiune cu dividend cumulativ. Dacă o societate nu poate vărsa dividendele corespunzătoare acestei categorii de acțiuni, dividendele acumulate în exercițiul financiar următor vor fi plătite deținătorilor de acțiuni privilegiate, înaintea distribuirii către deținătorii de acțiuni obișnuite.

Acțiunea corozivă – Este proprietatea unei substanțe care are un efect distructiv față de mediul înconjurător, intrând într-o reacție electrochimică cu acesta (Cod BCH 1992).

Acțiunea în justiție – Este mijlocul legal în temeiul căruia se poate aduce înaintea justiției conflictul de drept născut din încălcarea unei norme. Prin ea se solicită instanței judecătorești constatarea sau realizarea unui drept și este condiția necesară ca o instanță să exercite atribuțiile sale jurisdicționale. Ea este concretizată în cererea de chemare în judecată (în materie civilă), în plângerea prealabilă adresată de persoana vătămată direct instanței de judecată, în condițiile prevăzute de lege (în materie penală).

Acțiunea pauliană – Prin care creditorul poate cere anularea actelor juridice făcute în fraudă drepturilor sale de către debitor. Văzând existența acestor acte acțiunea pauliană este îndreptată atât împotriva debitorului cât și a terțului care a beneficiat de pe urma lor: fundamentul juridic față de debitor rezidă pe de o parte în dreptul de gaj general al creditorului asupra patrimoniului acestuia, iar pe de altă parte în sensul că prin actele sale frauduloase debitorul comite un delict civil împotriva creditorului ale cărui consecințe negative este obligat a le repara; în ce îl privește pe terțul beneficiar, dacă a fost complice la fraudă, deci de rea credință, față de el, acțiunea pauliană se fundamentează pe principiul răspunderii civile delictuale, iar dacă a fost de bună credință în măsura în care a tras foloasele de pe urma actului ce a prejudiciat pe creditor este ținut să suporte consecințele desființării acelui act, pe baza principiului că nimeni nu se poate îmbogăți pe nedrept în defavoarea altuia. Pentru promovarea acțiunii pauliene sunt necesare următoarele condiții: a. să fi existat o fraudă din partea debitorului; b. să se fi cauzat o prejudiciere a drepturilor creditorului care să constea în micșorarea gajului general de natură să determine insolvabilitatea totală sau parțială a debitorului, c. actul atacat să nu constituie exercițiul unui drept strict personal al debitorului, d. creanța creditorului să fie anterioară actului atacat, căci dacă este posterioară acel act nu poate fi prejudiciabil și nici fraudulos pentru creditor; e. creanța să fie certă, lichidă și exigibilă, f. în cazul actelor cu titlu oneros terțul să fi participat în complicitate cu debitorul la fraudă. În principiu orice act încheiat de către debitor în prezența acestor condiții poate fi atacat prin acțiunea pauliană; actele cu titlu gratuit sunt atacabile chiar dacă terțul achizitor a fost de bună credință. Pe cale de excepție, unele acte care întrunesc condițiile necesare pentru promovarea acțiunii pauliene nu poate fi atacat pe această cale. Astfel de acte sunt: plata unei datorii, contractarea unei noi obligații, obligațiile legale, partajul. Acțiunea pauliană este o acțiune personală, revocatorie, efectul ei revocator este relativ limitat la raportul dintre creditor și terț. Față de terțul dobânditor, acțiunea pauliană are ca efect revocarea actului, dar numai în măsura în care aceasta este necesară pentru îndestularea creditorului; terțul poate opri această acțiune și să păstreze bunul plătind pe creditor. Actul revocat rămâne valabil în raporturile dintre debitor și terți; ca urmare valoarea lucrurilor care excede plata creditorului aparține nu debitorului, ci terțului dobânditor. Când terțul a dobândit cu titlu oneros, el are acțiune în regres împotriva debitorului pentru întreaga valoare de care a fost lipsit prin acțiunea creditorului urmăritor. Revocarea profită numai creditorului care a cerut-o și creditorilor care au intervenit în instanță; aceștia vor putea urmări pe cale silită bunurile chiar în mâinile terțului, ca și cum el n-ar fi ieșit din patrimoniul debitorului. Față de

creditorii care n-au intervenit în acțiune, actul atacat rămâne valabil, iar bunul înstrăinat rămâne în patrimoniul dobânditorului neputând fi urmărit de ei.

Acțiunea penală – Mijloc prevăzut de lege prin intermediul căruia se realizează în justiție, tragerea la răspunderea penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni și pedepsirea acestora. Acțiunea penală se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege (ordonanța procurorului de punere în mișcare a acțiunii penale, rechizitoriul de trimitere în judecată, dacă acțiunea penală nu a fost pusă în mișcare în cursul urmăririi) și constituie mijlocul de sesizare a instanței, care, odată investită, este obligată să judece. Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal (art. 9 C.Proc.Pen.).

Acțiuni aflate pe piață – Totalitatea acțiunilor emise de o societate comercială de capitaluri și vândute de aceasta fie fondatorilor, fie altor persoane și pentru care emitenta plătește posesorilor lor dividende, când se realizează profit într-un an financiar.

Acțiuni ale administratorilor – Acțiuni pe care administratorii unei societăți anonime sunt obligați să le depună ca garanție a responsabilității lor pe toată durata mandatului. Ele nu diferă față de celelalte acțiuni emise de societate.

Acțiuni autorizate – Număr maxim de acțiuni care poate fi emis de o societate comercială în întreaga sa existență, reglementat prin legislație, acolo unde este cazul.

Acțiuni comune – Acțiuni ordinare.

Acțiuni emise – Expresie ce desemnează atât acțiunile autorizate vândute pe piață de societatea emitentă și care sunt deținute de către posesorii lor cât și acțiunile ce urmează a fi supuse distribuției primare, deci care încă nu sunt vândute și se află în stoc la societatea emitentă, urmând a fi puse în vânzare la cererea celor interesați.

Acțiuni de folosință – Titlu emis în locul unei acțiuni rambursate și care dă drept la o parte din activele ce ar rezulta din lichidarea societății și incorporând drepturi sociale.

Acțiuni dușmănoase contra statului – Infracțiune care constă în faptele de trădare și faptele de trădare prin ajutarea inamicului, săvârșite de un cetățean străin sau de o persoană fără cetățenie, care nu domiciliază pe teritoriul statului român (art. 158 C.Pen.).

Acțiuni împotriva ordinii constituționale – Infracțiune care face parte din grupul infracțiunilor contra siguranței statului care constă în inițierea, organizarea, săvârșirea sau sprijinirea de acțiuni care pot pune în pericol sub orice formă ordinea constituțională, caracterul național, suveran, independent, unitar și indivizibil al statului român (art. 166 C.Pen.).

Acțiuni neemise – Expresie ce desemnează totalitatea acțiunilor autorizate care urmează a fi emise într-un viitor nedeterminat.

Acțiuni puse în vânzare – Expresie care desemnează acțiunile aflate în procesul distribuției primare și, cu referire la societatea emitentă, nici nu a încasat contravaloarea și nici nu are obligația să plătească dividende.

Acțiuni soft – Acțiuni și intervenții referitoare la formarea și instruirea resurselor umane, proiectarea programelor de studii, cercetări științifice, consiliere ocupațională, comunicații și interconectări de afaceri, studii de piață, etc. și, în general, orice intervenții care nu privesc infrastructura materială.

Acțiuni teaurizate – Acțiuni pe care societatea emitentă le-a răscumpărat de pe piață ulterior finalizării distribuției primare, spre a le vinde la un preț mai convenabil.

Acționar semnificativ – Orice persoana fizică, persoana juridică (nemijlocit și singură ori prin intermediul sau în legătură cu alte persoane fizice sau juridice) sau grupul de persoane fizice și/ sau juridice care acționează împreună și care dețin direct sau indirect o participație de 10 % (cumulat) ori mai mult din capitalul social al unei societăți ori din drepturile de vot în adunarea generală a acționarilor ori o participație care permite exercitarea unei influențe semnificative asupra gestiunii și politicii de afaceri a acesteia (asupra conducerii, asupra luării deciziilor în adunarea generală sau în consiliul de administrație, după caz), după caz (L 58/ 1998, L 32/ 2000).

Acțiune în timp a legii civile – Legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, noua lege nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare la data intrării sale în vigoare. De la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă prevede altfel. În cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a noii legi, legea veche va continua să guverneze natura și extinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel. Dispozițiile legii noi se aplică modalităților de exercitare a drepturilor sau de executare a obligațiilor, precum și de înstrăinare, preluare, transformare sau de stingere a acestora. De asemenea, dacă legea nouă nu prevede altfel, clauzele unui act juridic încheiat anterior intrării în vigoare a legii noi contrare dispozițiilor ei imperative sunt, de la această dată, lipsite de orice efect juridic.

Acțiune ordinară – Un instrument de capitaluri proprii care este subordonat tuturor celorlalte clase de instrumente de capitaluri proprii (IAS 33.5).

Acțiune ordinară potențială – Un instrument financiar sau alt contract care îi poate da acționarului dreptul la acțiuni ordinare (IAS 33.5).

Acțiuni noi – Acțiuni emise în cursul unui exercițiu financiar în cadrul un ei creșteri a capitalului social. De regulă, aceste acțiuni nu au același statut ca cele vechi, ele sunt cotate separat până la plata dividendului următor.

Acțiuni ordinare care pot fi emise în mod contingent – Acțiunile ordinare care pot fi emise pentru o sumă foarte mică sau pentru nici o sumă sau pentru alte tipuri de contraprestații cu privire la îndeplinirea unor condiții specificate într-un contract contingent privind emisiunea de acțiuni (IAS 33.5).

Acțiuni ordinare potențiale diluante – Acțiunile ordinare potențiale a căror conversie în acțiuni ordinare ar scădea rezultatul pe acțiune sau ar crește pierderile pe acțiune din activitățile continue (IAS 33.41).

Acumula – A aduna, a strânge, a concentra, a înmagazina.

Acumulare – Acțiunea de a acumula și rezultatul ei; proces de depunere a materialului transportat de ape, vânturi, ghețari, etc.

Creștere a concentrației unei substanțe în sol întrucât aportul este mai mare decât consumul și/ sau pierderea (Cod bune practici fermă 2006).

Acumulare de capital – Creșterea capitalului unei firme sau țări; transformarea plusvalorii în capital în procesul reproducției largite a capitalului. În opinia economiștilor, creșterea capitalului are atât semnificații, cât și moduri diferite de realizare. În acest sens se distinge: a. acumulare de capital în condițiile menținerii (intacte) a structurii componentelor existente anterior; b. acumulări de capital prin modificarea structurii componentelor existente anterior în condițiile în care au loc substituiri între ele și altele noi, ceea

ce implică reorganizarea lor. Sursele acumulărilor de capital sunt: a. profitul propriu, b. amortismentele proprii, c. aportul de capital, d. creditul. Orice unitate economică poate recurge la una sau mai multe surse instantanee sau succesiv.

Acumularea primitivă a capitalului – Proces istoric constând în separarea prin mijloace violente și în proporții de masă a micilor producători de mijloacele de producție, concentrarea prin metode de jaf și de exploatare a averilor în mâinile unei minorități/majorități și formarea pe această bază, a unor condiții de producție.

Acute cogitare – A gândi profund.

Acuza – A incrimina, a învinui sub aspect penal.

Acuzare – Concept care desemnează învinuirea adusă unei persoane de a fi săvârșit fapte penale grave (crime). În teoria dreptului se utilizează termenul probe în acuzare prin care se face dovada vinovăției învinuitului sau inculpatului, în opoziție cu probe în apărare care dovedesc nevinovăția acestuia.

Acuzat – Este persoana învinuită de săvârșirea unor fapte penale de o anumită gravitate numite crime. Noțiunea corespunde celei de învinuit sau inculpat din legislația procesuală română.

Acuzator – Este persoana care acuză. În procesul penal, dovedirea vinovăției revine acuzării, adică procurorului, respectiv părții vătămate, în situația în care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a acesteia adresată direct instanței de judecată. Procurorul nu are numai sarcina de a dovedi învinuirea, ci este obligat să administreze probe și în favoarea inculpatului.

Acuzație – Acuzare, învinuire, învinovățire.

Acvacultură – Creșterea sau cultivarea de viețuitoare acvatice cu tehnicile destinate măririi peste capacitatea naturală a mediului a producției de organisme acvatice, acestea fiind proprietatea unei persoane fizice sau juridice (O.U.G. nr. 23/ 2008).

Ad absurdum – Până la absurd.

Ad aliena voluntatem loqui – A vorbi conform voinței altuia.

Ad assem perdere – A pierde până la ultimul bănuț.

Ad exemplar – După exemplul.

Ad extremum – Până la capăt.

Ad hoc – Pentru aceasta, într-un scop anume, anume pentru acest scop, de circumstanță.

Ad honores – În mod onorific, fără a primi o plată.

Ad infinitum – La infinit.

Ad interim – Pentru un răstimp determinat.

Ad libitum – La alegere, după preferință, după voie, după faptă, după plac, oricum.

Ad litem – În vederea procesului.

Ad litteram – Cuvânt cu cuvânt, literă cu literă, în mod literal (ad verbum).

Ad notam – Spre cunoștință, de reținut.

Ad nutum – Putere discreționară (de a revoca în orice moment fără vreo justificare).

Ad omnes casus – Pentru orice împrejurare.

Ad ostentationem – În mod ostentativ.

Ad probationem – Spre probare, condiție de formă a unui act juridic în vederea exprimării faptului că acesta este cerut de lege numai pentru dovada actului/ faptului respectiv, iar nu pentru însăși validarea lui.

Ad publicandum – Spre știință publică.

Ad referendum – Spre dare de seamă, despre documente cărora urmează să li se dea o rezoluție.

Ad rem – La obiect.

Ad solemnitatem – Spre respectare, exprimă faptul că o condiție esențială sau un element constitutiv al unui act juridic este cerut de lege pentru însăși validarea actului respectiv.

Ad totum – Pentru întreg, pentru tot.

Ad usum – După obicei.

Ad validatem – Spre validare, indică condiția esențială sau un element constitutiv cerute pentru validitatea unui act juridic și nu pentru dovada acestuia.

Ad valorem – Baza de raportare, de calculare a unei taxe sau a unui comision, calcul după valoare (exemplu valoarea unei mărfi la care se calculează u procent prestabilit).

Adagii juridice procesuale – Formulări generale care exprimă axiomatic anumite reguli de drept. Rezumă idei particulare deduse din experiență și tradiție. Cea mai mare parte a acestora provine din dreptul roman. Astfel, în dreptul procesual civil, unele adagii juridice procesuale au dobândit forță obligatorie, fiind inserate în cuprinsul diferitelor taxe de lege, iar altele se impun prin acuratețea raționamentului logic pe care îl conțin. Ca reguli generale de drept adagiile juridice procesuale devin inaplicabile în cazurile de excepție.

Adaos comercial – Suma cuprinsă între prețul cu amănuntul și prețul cu ridicata, destinată acoperirii cheltuielilor de circulație și obținerii profitului de către toate societățile comerciale participante la cumpărarea și revânzarea mărfurilor.

Adapta – A transforma pentru a corespunde anumitor cerințe, a face potrivit pentru întrebuintare în anumite împrejurări, a face să se potrivească; a (se) transforma prin adaptare; a (se) acomoda, a (se) desprinde, a (se) obișnui.

Adaptabil – Care se poate adapta sau acomoda (ușor), acomodabil.

Adaptare curriculară – Corelarea conținuturilor componentelor curriculumului național cu posibilitățile elevului cu CES, din perspectiva finalităților procesului de adaptare și de integrare școlară și socială a acestuia (Ord. MECS 5573/ 2011).

Adâncimea pieței – Indicator al gradului de interes al investitorilor pentru piață, rezultat din compararea volumului titlurilor tranzacționate cu volumul titlurilor listate, cu cât sunt mai multe tranzacții, cu atât adâncimea pieței este mai mare (market dept' s).

Addendum – Act adițional la un contract.

Add-Valorem – La valoare, potrivit valorii. Este folosit de regulă la calcularea cuantumului unor taxe, prin aplicarea unor cote procentuale asupra valorii impozabile a mărfii.

Adept – Persoană care aderă la convingerile cuiva, partizan al unei idei, teorii, doctrine, etc.

Adera – A deveni adeptul unui partid, al unei mișcări, al unei ideologii, al unei acțiuni, cunoscându-i și împărtășindu-i convingerile; a ține strâns lipit de ceva; a deveni parte la un tratat pe care nu l-a semnat.

Aderare – Acțiunea de a adera și rezultatul ei.

Aderent – Parte contractantă din contractul internațional de factoring având calitatea de vânzător de bunuri sau furnizor de servicii care cedează pentru o perioadă de timp dreptul asupra creanțelor sale comerciale cu termen scurt rezultate din vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii către un comerciant specializat în factoring, numit factor, subrogându-l în drepturile lui. Vânzătorului îi revine obligația de a plăti comisionul convenit și de a menționa pe factură invitația sa ca acesta să fie plătit societății de factoring.

Adevărat – Conform cu adevărul, de care nu se poate îndoi nimeni, netăgăduit, incontestabil, real, veritabil, autentic; drept, just, corect,

Adeveri – A (se) confirma, a (se) susține, a (se) întări justetea, exactitatea unui fapt sau a unei afirmații, a (se) dovedi ca adevărat.

Adeverință – Dovadă scrisă (înscris) de recunoaștere a unui fapt, a unui drept.

Adeverire – Faptul de a (se) adeveri.

Adeveritor – Care adevărește.

Adeziune – Aderare, atașare (la ceva), solidarizare conștientă (cu ceva); a adera; contract ale cărui clauze sunt stabilite de către una din părți, cealaltă parte neavând decât posibilitatea de a adera la acel contract, acceptându-l ca atare, sau de a nu-l încheia; atracție între două suprafețe aflate în contact foarte strâns, datorită forțelor intermoleculare, care acționează la distanțe relativ mici.

Aditivi – Compuși oxigenați; sunt compuși diferiți de hidrocarburi care sunt adăugați la sau amestecați cu un produs pentru a modifica proprietățile combustibilului (de exemplu cifra octanică, cifra cetică, proprietățile la rece, etc.) cum ar fi: a. compuși oxigenați precum alcoolii (metanol, etanol), eterii (de exemplu MTBE sau metil terț butil eter, ETBE sau etil terț butil eter, TAME sau terț amil metil eter); b. esterii (de exemplu rapita sau ester dimetilic etc.); c. compuși chimici (de exemplu TMP, TEP și detergenții) (Reg. CE 1.099/ 2008).

Adhuc sub indice lis est – Până în acest moment, litigiul se află la dispoziția judecătorului, controversa nu este decisă.

Adjoncțiune – Adăugare.

Adjudeca – A atribui (prin hotărâre judecătorească) un bun scos la licitație persoanei care oferă prețul cel mai mare.

Adjudecare – Noțiune specifică care desemnează atribuirea, în condițiile unor cerințe expres indicate și pe baza îndeplinirii unor formalități prestabilite, inclusiv prin hotărâre judecătorească, a proprietarilor asupra unui bun vândut prin licitație publică persoanei fizice sau juridice (numită adjudecatar) care a oferit cel mai mare preț; decizie prin care organizatorii unei licitații acceptă oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere al prețului de plată anume prevăzute în caietul de sarcini sau în documente similare ce stau la baza licitației.

Adjudecatar – Persoană căreia i se adjudecă un bun la o licitație publică.

Adjudecație – Act prin care se adjudecă un obiect, o antrepriză, etc., la o licitație publică.

Adjudecător – Persoană care face adjudecarea la o licitație publică.

Adjunct – Care face parte din conducerea unei instituții, a unei întreprinderi sau a unui serviciu din cuprinsul acestora, având funcția imediat subordonată titularului.

Adjuncțiune – Formă a accesiunii mobiliare ce constă în unirea a două lucruri mobile care deși formează un singur tot, rămân totuși distincte unul de altul, pentru a putea fi despărțite și utilizate conform destinației fiecăruia, după despărțire dreptul de proprietate asupra noului bun revine proprietarului lucrului principal, cu obligația de a plăti proprietarului lucrului secundar prețul aceluși bun. În acest caz se consideră ca principal acela dintre lucrurile reunite pentru uzul, ornamentul sau completarea căruia a servit încorporarea celuilalt lucru. Dacă însă lucrul utilizat în acest scop are valoare superioară valorii lucrului considerat ca principal, și dacă încorporarea s-a făcut fără cunoștința proprietarului lucrului mai prețios, acest din urmă proprietar își poate revendica lucrul sau cerând despărțirea lucrurilor reunite și despărțirea lui. Atunci când nu se poate stabili care din lucrurile reunite a servit pentru uzul, ornamentul sau completarea celuilalt, este considerat ca principal acela dintre ele care are o valoare mai mare, iar dacă ambele au aceeași valoare a cărui volum este mai mare.

Administra – A conduce, a cârmui; a gospodări o întreprindere, instituție, etc.; a folosi un mijloc de probă într-un proces; a da unui bolnav un numit medicament, a trage o bătaie.

Administrație – Acțiunea de a administra.

Administrație specială – Exercițarea responsabilității fiduciare de către administratorul special, pe o perioadă determinată, asupra activelor fondului de pensii, în scopul limitării pierderilor pentru protejarea drepturilor convenite participanților și beneficiarilor (L 411/2004).

Administrația activelor – Administrarea unor patrimonii sau elemente ale acestora de către o bancă sau o persoană mandatată în acest scop.

Administrația amenajărilor de îmbunătățiri funciare – Totalitatea activităților desfășurate în vederea realizării condițiilor necesare exploatării, întreținerii și reparațiilor infrastructurii de îmbunătățiri funciare din cadrul amenajărilor de îmbunătățiri funciare declarate de utilitate publică, inclusiv asigurarea pazei și protecției infrastructurii de îmbunătățiri funciare (L 138/ 2004).

Administrația contractului prin arbitraj – Funcție îndeplinită de către arbitrajul comercial internațional, la cererea părților, constând în precizarea de către arbitri a unui element al contractului lăsat obscur de către contractanți, ori în revizuirea și adaptarea contractului (mai ales în cazul când este încheiat pe durată lungă și implică o cooperare continuă între părțile contractante – joi venture). Îndeplinirea unei astfel de funcții depășește sarcinile jurisdicționale ale arbitrajului dar ea devine utilă și chiar necesară atunci când părțile o reclamă ca atare.

Administrația falimentului – Activitate care începe după pronunțarea hotărârii judecătorești declarative de faliment și care avea drept scop constatarea, conservarea și întregirea activului patrimonial al falitului, stabilirea pasivului și a masei credale și găsirea unei soluții amiabile de natură să dea satisfacție interesului creditorilor în mod proporțional cu creanța fiecăruia dintre ei. Administrarea falimentului se înfăptuiea cu concursul judecătorului sindic, a masei credale și a instanței judecătorești. Noile proceduri sunt implementate de Legea nr. 85 din 5 aprilie 2006 privind procedura insolvenței (Legea nr. 64/ 1995 privind procedura reorganizării și lichidării judiciare a fost abrogată).

Administrația impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului consolidat – Reprezintă ansamblul activităților desfășurate de organele fiscale în legătură cu: a. înregistrarea fiscală; b. declararea, stabilirea, verificarea și colectarea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului consolidat; c. soluționarea contestațiilor împotriva actelor fiscale (OG 92/ 2009).

Administrarea pădurilor – Totalitatea activităților cu caracter tehnic, economic și juridic desfășurate de ocoalele silvice, de structurile de rang superior sau de Regia Națională a Pădurilor (Romsilva) în scopul gestionării durabile a pădurilor, cu respectarea regimului silvic.

Administrarea probelor – Reprezintă etapa procesuală ce presupune examinarea a trei aspecte: a. propunerea probelor care se face în faza inițială a procesului. (De regulă propunerea probelor trebuie făcută prin cererea de chemare în judecată și prin întâmpinare ori cel mai târziu la prima zi de înfățișare. Reclamantul trebuie să arate în cererea de chemare în judecată dovezile pe care se sprijină fiecare capăt de cerere și dacă reformulează cererea reconvențională, va arăta dovezile pe care își întemeiază pretențiile. Reclamantul la prima zi de înfățișare, poate cere instanței să-i acorde un termen pentru întregirea sau modificarea cererii precum și pentru a pune noi dovezi; de asemenea reclamantul poate cere un termen pentru a depune întâmpinarea la cererea reconvențională a pârâtului și a propune dovezile în apărare. Pârâtul la cerere întregită sau modificată de către reclamant, poate face o nouă întâmpinare, în care să indice dovezile cu care se apără față de noile pretenții ale reclamantului. Dacă pârâtul nu a depus întâmpinare, la prima zi de înfățișare, președintele îi va pune în vedere să arate excepțiile, dovezile și toate mijloacele sale de apărare, despre care se va face vorbire în încheierea de ședință. Sancțiunea nerespectării acestor reguli constă în decăderea părților din dreptul de a propune probele cu care tind să-și dovedească pretențiile și apărările lor. De la această sancțiune există trei tipuri de excepții, în care partea poate totuși să ceară probe: când nevoia dovezii ar reieși din dezbateri și partea nu o poate prevedea; când administrarea dovezii nu pricinuieste amânarea judecării, când dovada nu a fost cerută în termen din pricina neștiinței și lipsei de pregătire a părții. Părțile au obligația să propună probele în același timp. Dacă o parte a renunțat la o dovadă pe care a propus-o, partea adversă poate să și-o însușească. Instanța poate ordona dovezile pe care le va găsi de cuviință, chiar dacă părțile se împotrivesc). b. incuviințarea probelor de către instanță după ce în prealabil au fost puse în discuția contradictorie a părților. (Ulterior discutării probelor, instanța va da încheierea de admitere sau de respingere a probelor respective, care trebuie să fie motivată. Încheierea prin care incuviințează dovezile va arăta faptele ce vor trebui dovedite, precum și mijloacele de dovadă ce vor trebui incuviințate. Când o parte s-a opus la o probă de cealaltă parte, încheierea va arăta și temeiurile pentru care proba a fost incuviințată sau respinsă, pentru ca această încheiere, formând un corp comun cu hotărârea ce se va pronunța pe fond, este supusă controlului judiciar. Dacă instanța a incuviințat o probă ea nu mai poate reveni asupra ei decât motivat și numai dacă proba a devenit neconcludentă sau inutilă. În situația în care s-a incuviințat o dovadă ce necesită cheltuieli, sub sancțiunea decăderii, partea este obligată să depună în termen de 5 zile suma fixată de instanță. Depunerea sumei se va putea face și după împlinirea termenului, dacă prin aceasta nu se amână judecata. Dacă proba a fost ordonată de instanță din oficiu, suma se avansează de partea în folosul căreia se administrează). c. administrarea propriu-zisă a probelor.

Administrarea titlurilor – Ansamblu de operațiuni pe care le face o bancă pentru clienții săi care i-au încredințat un depozit de titluri; departament (serviciu) al unei bănci care ar executa aceste operațiuni.

Administreat – Persoană care se află sub conducerea cuiva.

Administrativ – Care aparține administrației; care emană de la un organ de administrație, al administrației de stat.

Administrator – Persoană care administrează, care conduce o administrație sau un serviciu în administrația statului; persoană abilitată prin actul constitutiv al unei societăți comerciale sau prin hotărârea adunării generale a asociaților/ acționarilor să reprezinte și să angajeze juridic societatea în raporturile cu terți, precum și să gestioneze patrimoniul și afacerile acesteia. Societatea comercială pe acțiuni constituită în conformitate cu dispozițiile legislației în vigoare și cu prevederile prezentei legi, denumită societate de pensii, care are ca obiect exclusiv de activitate administrarea fondurilor de pensii și, opțional, furnizarea de pensii private (L 411/2004).

Administrator al arhivei electronice – Persoana fizică sau juridică acreditată de autoritatea de reglementare și supraveghere specializată în domeniu să administreze sistemul electronic de arhivare și documentele arhivate în cadrul arhivei electronice (OMCSI 15.06.2009, L 135/ 2007).

Administrator al aerodromului – Persoana fizică sau juridică care conduce și gestionează un aerodrom aflat în proprietatea publică sau în proprietatea privată a unor persoane fizice sau juridice (Codul aerian 1997).

Administrator al societății comerciale – Persoană fizică sau juridică investită cu aducerea la îndeplinire a voinței sociale a unei societăți comerciale. Administrarea societății comerciale trebuie să aibă capacitatea de exercițiu deplină, să prezinte onorabilitate, să aibă, de regulă, cetățenie română (atunci când legea sau actele constitutive o impun), în celelalte cazuri putând fi administratori ai societății comerciale și investitori străini, să aibă calitatea de asociat, când legea sau actele constitutive o impun (SNC și SCS); o persoană nu poate funcționa în mai mult de trei continente (în cazurile SA și SCA) interdicție ce nu se poate aplica însă administratorului care este proprietarul a cel puțin o pătrime din totalul acțiunilor sau este administrator a unei societăți ce deține o atare proporție. Administratorii sunt desemnați la constituirea societății, sau ulterior de către adunarea generală. În societățile de persoane, asociații au posibilitatea să stabilească durata mandatului administratorilor, soluție ce se aplică și în cazul SRL. În societățile de capitaluri primii administratori numiți prin actul constitutiv, pot îndeplini această funcție de durată stabilită de asociați fără să poată depăși patru ani, în cazul în care nu s-a stabilit durata mandatului, legea o prezumă a fi de doi ani. La expirarea mandatului administratorii pot fi realeși dacă prin actele constitutive nu s-a prevăzut altfel. Numirea administratorilor este supusă publicității prin registrul comerțului, unde se depun și semnăturile administratorilor împuterniciți. Activitatea administratorilor este remunerată. Raporturile dintre administratori și societatea comercială sunt reglementate de regulile aplicabile mandatului. Administratorul are următoarele obligații: de a îndeplini formalitățile de publicitate necesare constituirii societății: de a depune semnăturile la registrul comerțului, pentru în cazul în care a fost desemnat reprezentant al societății; de a prelua și păstra documentele privind constituirea societății comerciale; de a face toate operațiunile cerute pentru îndeplinirea obiectului societății; de a urmări efectuarea de către asociați a vărsămintelor datorate; de a ține corect registrele cerute de lege; de a întocmi bilanțul societății și contul de beneficii și pierderi, precum și de a repartiza legal beneficiile și plata dividendelor; de a lua parte la toate adunările societății, la consiliile de administrație și organelor de conducere a acestora; de a aduce la îndeplinire obligațiile prevăzute în actele constitutive sau în lege. Administratorii pot face toate operațiile cerute pentru aducerea la îndeplinire a obiectului societății, în afară de restricțiile arătate în contractul de societate, fiind abilitat să reprezinte societatea în raporturile juridice ale acesteia. Funcția de administrator încetează prin revocarea acestuia, prin renunțarea sau demisia lui.

Administrator judiciar – Este persoana fizică sau juridică, practician în insolvență, autorizat în condițiile legii, desemnat să exercite atribuțiile prevăzute de lege în perioada de observație și pe durata procedurii de reorganizare (L 85/ 2006).

Administrator-sechestr – Persoana fizică sau juridică căreia organul de executare îi încredințează spre păstrare și conservare, pe durata producerii executării silită imobiliare, imboldul supus urmăririi. Instituirea administrator-sechestr este prima măsură pe care trebuie s-o ia organul de executare, înainte de a trece la întocmirea formelor urmărite; ea poate privi numai imobilele pentru care s-au luat înscrise ipotecare în cadrul măsurilor asiguratorii care au fost menționate și în cuprinsul înștiințării de plată. Instituirea administrator-sechestr se consențează într-un proces verbal semnat de organul de executare, respectiv persoana fizică numită în această calitate; executorul judecătoresc predă imobilul urmărit, administratorul-sechestr făcând mențiune în procesul verbal despre starea sa în momentul predării. În esență administratorul-sechestr are rolul să păstreze imobilul urmărit pe durata de executare silită. Pe durata numirii acestuia, debitorul pierde dreptul de a-și administra bunul supus urmăririi și de a percepe fructele lui. Administrator-sechestr are un mandat legal căruia îi revin următoarele sarcini: să asigure păstrarea în bune condițiuni a imobilului, sens în care îi revine îndatorirea să ia toate măsurile necesare pentru conservarea lui; să adune chiriile și alte venituri ale imobilului, terții debitori (locatarii) fiind înștiințați despre numirea administrator-sechestr pentru a face plata valabilă în mâinile acestuia; din sumele încasate administrator-sechestr va plăti cheltuielile curente întreținerii imobilului, precum și impozitele, restul sumelor vor fi consemnate la CEC, în vederea distribuirii prețului. Atribuțiile ca și mandatul administrator-sechestr încetează la data efectuării ultimului act de executare care se apreciază prin referire la forma în care s-a făcut valorificarea imobilului urmărit. La expirarea mandatului acesta trebuie să dea socoteală cu privire la veniturile încasate și la cheltuielile făcute; socotelile respective vor fi făcute în cadrul operațiunii de distribuire a prețului. Instituirea administrator-sechestr produce următoarele efecte: procesul verbal de instituire, indisponibilizarea imobilului urmărit; acest act procedural constituie totodată și un sechestr definitiv prin efectul căruia indisponibilizarea se convertește dintr-o măsură asiguratorie într-o măsură definitivă, cu efecte pe toată durata executării silită. O copie a procesului verbal de instituire a administrator-sechestr trebuie comunicată judecătoriei pentru a fi notată în registrele de publicitate; formalitatea este necesară pentru ca actul de instituire să dobândească opozabilitatea și față de terți. Prin efectul instituirii administrator-sechestr se produce și întreruperea prescripției dreptului de a cere executare silită.

Administrator special – Persoană juridică autorizată să administreze un fond de pensii administrat privat, desemnată sau selectată de către Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, și se subrogă în drepturile și obligațiile administratorului pentru o perioadă determinată (L 411/2004).

Reprezentantul desemnat de adunarea generală a acționarilor/ asociațiilor debitorului, persoană juridică, să efectueze în numele și pe seama acestuia actele de administrare necesare în perioadele de procedură când debitorului i se permite să-și administreze activitatea și să le reprezinte interesele în procedură pe perioada în care debitorului i s-a ridicat dreptul de administrare. Adunarea generală a acționarilor, asociațiilor sau membrilor persoanei juridice va fi convocată de administratorul judiciar ori de lichidator, pentru desemnarea administratorului special, în termen de maximum 20 de zile de la deschiderea procedurii sau, după caz, de la ridicarea dreptului debitorului de a-și administra averea. Adunarea generală va fi prezidată de administratorul judiciar sau de lichidator, după caz (L 85/ 2006).

Administrație – Totalitatea organelor de administrație ale unei entități, ale statului, secție a unei instituții însărcinată cu administrarea acelei instituții; totalitatea organelor de guvernământ asupra unui teritoriu, fără dreptul de a dispune de acesta; parte a armatei care se ocupă cu organizarea, întreținerea, completarea și mobilizarea forțelor armate, precum și cu probleme privitoare la ordinea interioară a trupelor; conducere politico-administrativă a unui stat, a unei regiuni, etc.; secția unei instituții însărcinată cu administrarea acesteia.

Administrație de stat – Formă de activitate a statului pentru realizarea funcțiilor sale.

Administrație publică locală – Totalitatea autorităților locale care funcționează în unitățile administrativ teritoriale.

Admisibilitatea probelor – Ansamblul condițiilor în prezența cărora judecătorul poate încuviința administrarea dovezilor solicitate de către participanții la proces. Admisibilitatea probelor este condiționată de îndeplinirea următoarelor cerințe cumulative: a. proba să nu fie interzisă de lege: la înscrisurile autentice nu pot fi combătute constatările personale ale agentului instrumentator decât prin înscrierea în fals; este inadmisibilă proba prin care s-ar combate o prezumție legală absolută; în situația în care legea nu îngăduie acțiunea în justiție pentru valorificarea unui drept, proba devine inutilă; b. proba să fie verosimilă: obiectul probațiunii nu trebuie să tindă la dovedirea unor fapte imposibile; c. proba să fie pertinentă: ea trebuie să aibă legătură cu obiectul procesului, în caz contrar va constitui un mijloc de tergiversare a judecății; d. proba să fie concludentă: ea nu trebuie să se refere la împrejurările care dacă sunt cunoscute, pot ajuta instanța la rezolvarea pricinii. Cel ce solicită încuviințarea unei probe este obligat să arate instanței ce anume dorește să dovedească prin proba respectivă, pentru ca instanța să poată aprecia seriozitatea și concludența acestora.

Admite – A primi ca bun, a considera ca adevărat, a fi de acord cu ceva, a îngădui, a permite; a da curs favorabil unei cereri; a primi de la un solicitator, a accepta pe un candidat.

Admitere – Acțiunea de a permite; examen de acceptare a unui candidat într-o instituție de învățământ.

Admitere în principiu – Faza formativă pentru instanță, a procedurii de partaj, procedurii de revizuire (când este însă obligatoriu finalizată printr-o încheiere interlocutorii care constă de exemplu calitatea de coproprietate a părților, cota parte ce li se cuvine, bunurilor supuse împărțelii, datoriile și creanțele față de defunct, confirmă regularitatea introducerii cererii de revizuire precum și existența în cazul dat, a cel puțin unui motiv dintre acelea ce potrivit legii fac posibilă revizuirea ori verifică dacă intervenientul justifică un interes, dacă există legătură între cererea de intervenție și cererea principală, etc.). Instanța este legată de această încheiere, astfel că nu mai poate reveni asupra ei și respinge acțiunea, cererea de intervenție sau, respectiv cererea de revizuire. Având caracter interlocutoriu și rezolvând problemele esențiale ale fondului procesului încheierea de admitere în principiu trebuie, sub sancțiunea nulității, să fie semnată de toți judecătorii din completul de judecată, precum și de grefier; de asemenea ea trebuie să fie motivată. Pentru valabilitatea acestei încheieri nu este însă necesar să se întocmească o minută, formalitate necesară numai la hotărârea de admitere în fond a acțiunii, respectiv a cererii de revizuire. Perimarea acțiunii de partaj atrage și elucidarea încheierii de admitere în principiu. Încheierea de admitere în principiu trebuie dată de instanța competentă să soluționeze pricina: declinarea de competență are drept consecință că instanța investită prin declinare cu judecata cauzei trebuie să dea o încheiere proprie iar nu să continue judecata pe baza încheierii de admitere în principiu dată de instanța competentă care sa desesizat. Instanța de fond nu poate include cu ocazia soluționării acțiunii de partaj în masa de bunuri supusă împărțelii și alte bunuri decât cele reținute prin încheierea de admitere în principiu chiar dacă existența lor ar fi fost semnalată prin raportul de expertiză întocmit în cauză pentru definitivarea împărțelii; în cazul în care pârâtul a cerut prin acțiune separată întregirea masei cu bunurile neindicate de reclamant,

instanța este obligată să conexeze această cerere cu acțiunea reclamantului chiar dacă în acțiunea respectivă a fost dată deja încheierea de admitere în principiu. Instanța va putea completa încheierea de admitere în principiu cu o încheiere suplimentară pentru a include în masa de partajat și acele bunuri din posesia reclamantului care au fost omise din încheierea inițială. După admiterea în principiu, în general, instanța nu mai poate admite și administra noi probe cu privire la probleme rezolvate prin încheierea respectivă, de natură să conducă la pronunțarea altei soluții decât cea prefigurată prin încheierea de admitere în principiu, deoarece s-ar nesocoti astfel caracterul interlocutoriu al acelei încheieri. Împrejurarea de a nu se fi dat o încheiere de admitere în principiu nu constituie motiv de nulitate a hotărârii de partaj, dacă dispozitivul acesteia conține toate datele unei asemenea încheieri și precizează modalitatea de sistare a stării de indiviziune. Admiterea în principiu este obligatorie în cazul intervenției voluntare când instanța se pronunță prin încheiere interlocutorie, în urma ascultării părților și terțului intervenit și a modificării dacă terțul justifică un interes, dacă există legătură între cererea de intervenție și cererea principală, sunt întrunite toate celelalte condiții de exercițiu ale formelor procedurale ce alcătuiesc acțiunea civilă (calitatea procesuală și capacitatea procesuală), dacă intervenția principală este făcută în termen, dacă este admisibilă. Prin admiterea în principiu, terțul devine parte din proces și va lua procedura în starea în care se află în acel moment, actele de procedură următoare îndeplinindu-se și față de ei.

Admonesta – A mustra cu severitate (în calitate oficială), a dojeni aspru (un subaltern).

Admiterea acțiunii – Situație prin care instanța de fond, apreciind asupra conținutului raportului juridic litigios dedus judecătii îi va da câștig de cauză reclamantului. Situația admiterii acțiunii corespunde nevoii de apărare pe cale judiciară a dreptului subiectiv încălcat sau nerecunoscut și readucerii lui din nou în starea de a asigura titularului său prerogativele recunoscute. Prin admiterea acțiunii, titularul obligației este constrâns să dea, să facă sau să nu facă ceva, în raport de pretențiile pe care titularul dreptului le-a dedus în fața instanței de judecată împotriva sa. Admiterea acțiunii poate fi: a. totală, adică așa cum a fost formulată și determinată prin obiectul ei, dacă reclamantul și-a dovedit pretențiile în întregime; b. în parte, atunci când reclamantul nu și-a putut dovedi decât parțial pretențiile sale. Se poate ajunge la admiterea acțiunii și în căile de atac, ordinare și extraordinare.

Admonestare – Acțiunea de a admonesta, adresa oficială care conține o mustrare, etc. adresată cuiva, admonestație, admonițiune.

Admonitiv – Care admonestează, care cenzurează.

Admonițiune – Cercetare făcută de judecător, admonestare.

Adopta – A accepta ceva în urma unui vot; a înfia un copil, a-și însuși felul de a vedea sau de a se comporta al cuiva, a accepta o părere, o metodă, etc.

Adoptare – Adoptarea legilor, votare a proiectelor de legi de către organele legislative; acțiunea de a adopta.

Adoptarea legilor – Proces de elaborare a legilor de la faza de inițiere până la punerea lor în aplicare. Această procedură cuprinde următoarele etape: a. inițiativa legislativă: cuprinde posibilitatea de a propune proiecte de legi sau propuneri de legi corelate cu obligația parlamentului de a examina, dezbate și a pronunța asupra acestora. Se deosebește de posibilitatea generală a oricărui subiect de drept de a face propuneri parlamentului. Dreptul la inițiativă legislativă este acordat anumitor organisme statale sau politice care, prin poziția și competența lor au posibilitatea cunoașterii realității economice, sociale, culturale și de dezvoltare ale colectivității sociale. În general au inițiativa legislativă: camerele parlamentare, comisiile parlamentare, deputații, senatorii, organele de stat cu activitate permanentă, guvernul, instanța judecătorească supremă, organizații politice sau cetățenești, cetățenii. În România potrivit Constituției în vigoare, au dreptul de instituție legislativă: Guvernul, deputații, senatorii și cetățenii (inițiativa legislativă a țărilor trebuie să provină de la cel puțin 250.000 de cetățeni cu drept de vot; cetățenii care își manifestă dreptul de inițiativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe sau în municipiul București trebuie să fie înregistrate cel puțin 10.000 de semnături în sprijinul acestei invitații; nu pot forma obiect al inițiativei cetățenești: problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia și grațierea; inițiativa legislativă a Guvernului se exprimă prin prezentarea de proiecte de legi, în timp ce deputații, senatorii și cetățenii prezintă propuneri legislative; b. examinarea și aprobarea proiectului de lege de către comisiile parlamentare; c. includerea proiectului de lege sau a propunerilor legislative pe ordinea de zi a ședinței camerei parlamentare; d. dezbaterile proiectului de lege în plenul camerelor parlamentului. Dezbaterile încep prin expunerea de motive făcută de către inițiatorul proiectului de lege, urmată de raportul comisiei parlamentare competente; după aceea proiectul sau inițiativa sunt supuse discuției generale și apoi discuției pe articole înainte sau cu ocazia dezbaterilor în plen; deputații pot propune amendamente iar după ce discută textele convențiilor internaționale, în vederea ratificării, pot propune rezerve sau declarații. Cu privire la amendamente este instituită regula de a se cere întotdeauna avizul comisiei parlamentare sau a raportului acesteia comisii, atunci când parlamentul le dezbate fără a cere avizul comisiei, precum și de a se asculta inițiatorul proiectului de lege. Cel care a propus amendamentul poate să-l retragă când este supus votului. Dacă se aduc mai multe amendamente la același articol de lege, acestea sunt supuse votului în ordinea propunerii lor, iar dacă adoptarea unui amendament implică în mod necesar respingerea altuia, acesta din urmă nu mai este supus la vot; e. votarea proiectului de lege are loc în fiecare cameră, după discutarea pe articole a proiectului. După votarea în camera sesizată el se trimite celeilalte camere. Dacă aceasta din urmă respinge proiectul de lege sau propunerea legislativă, ele se trimit pentru o nouă dezbateră, camerei ce le-a adoptat. O eventuală nouă respingere este definitivă; f. medierea și consilierea, este înaintată în acele situații în care o cameră a coterat un proiect de lege cu modificări față de prima cameră. Potrivit Constituției în vigoare este instituită numai medierea (dacă una din camere adoptă un proiect de lege au o propunere legislativă într-o redactare diferită de cea aprobată de cealaltă cameră, președinții camerelor vor iniția, prin intermediul unei comisii de paritate procedura de mediere. În cazul în care comisia nu ajunge la un acord sau dacă una din camere nu aprobă raportul comisiei de mediere, textele aflate în divergență se supun dezbaterii Camerei deputaților și Senatului, în ședință comună, care vor adopta textul definitiv; g. semnarea legilor de către președintele camerei (în cazul în care ședința a fost condusă de către un vicepreședinte, acesta va semna legea); h. promulgarea legilor de către șeful statului și publicarea legilor (promulgarea este actul prin care șeful statului autentifică textul legii, în sensul de a constata și atesta regularitatea adoptării sale; constituie o obligație dacă legea a fost adoptată regulamentar). Potrivit constituției în vigoare șeful statului este obligat să promulge o lege adoptată în cel mult 20 de zile de la primire (șeful statului însă la exercitarea rolului de garant al respectării Constituției și al bunei funcționări a autorității publice poate cere o singură dată reexaminarea legii. În acest caz promulgarea legii se face la cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare sau de la primirea deciziei Curții Constituționale prin care i s-a confirmat constituționalitatea). Publicarea legilor este operațiunea de care este legată intrarea lor în vigoare. De regulă legile intră în vigoare la data publicării lor oficiale. Dar legea poate să prevadă o dată la care intră în vigoare, dată ce poate fi anterioară ori ulterioară datei publicării (unele legi pot intra în vigoare odată cu adoptarea lor dar numai pentru organul emitent și pentru subiectele de drept care, în mod oficial au luat cunoștință de prevederile legii). Constituția în vigoare dispune că legea se publică în Monitorul Oficial al

României și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei; h. aprobarea legii prin referendum, se impune în cazul proiectelor de legi de revizuire a constituției. Referendumul trebuie organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării de către cele două camere parlamentare a proiectului sau propunerii de revizuire; i. adoptarea proiectului de legi sau propunerii legislative cu procedură de urgență. Urgența privește numai dezbaterea și votarea legii în camerele parlamentului. Poate avea loc din proprie inițiativă sau la cererea guvernului; j. angajarea răspunderii guvernului, asupra unui proiect de lege. În cazul în care guvernul nu este demis printr-o moțiune de cenzură, proiectul de lege se consideră adoptat. Această procedură se derulează numai în ședință comună a celor două camere, adoptarea legilor în ședințe comune care în care apare inutilă procedura de mediere.

Adoptat – Persoană fizică cu referire la care s-a îndeplinit procedura prevăzută de lege privind realizarea adopției. Regula generală este că numai minorii pot avea calitatea de a fi adoptat. Legea prevede totuși că poate fi adoptată și persoana majoră care în timpul minorității a fost crescută de cel care voiește să o adopte.

Adopția – Act juridic în temeiul căruia se stabilesc raporturi de rudenie, pe de o parte între adoptat și descendenții săi și adoptator, ori adoptat și rudele acestuia, pe de o parte, asemănătoare acelor existente între părinți și copii. Prin adopție copilul care este lipsit de părinți sau de îngrijire este primit în familia adoptatorului, unde urmează a fi crescut ca și un copil firesc al adoptatorului. De aceea adoptatorul își asumă, prin încheierea adopției, răspunderi ce revin părintelui. Codul familiei reglementează două feluri de adopție: a. cu efecte restrânse. Aceasta se caracterizează prin următoarele: 1. legături de rudenie dintre adoptat și descendenții săi, pe de o parte și părinții firești și rudele acestora, pe de o parte, se mențin; 2. între adoptat și descendenții săi, pe de o parte și adoptator, pe de altă parte, se stabilesc raporturi de rudenie asemănătoare acelor dintre părinți și copii; b. cu efecte depline. Aceasta se caracterizează prin următoarele: 1. legături de rudenie între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și părinții firești și rudele acestora, pe de o parte, încetează; cu toate acestea impedimentul la căsătorie rezultând din rudenie se menține; 2. între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și adoptator și rudele acestuia pe de altă parte, se stabilesc raporturi de rudenie. Adopția prezintă următoarele caractere generale: se face în interesul adoptatului. Acest principiu este corespunzător principiilor cărora statul ocrotește căsătoria și familia și apără interesele mamei și copilului. Interesul adoptatului trebuie avut în vedere nu numai la încuviințarea adopției, ci și în timpul în care acesta există, precum și atunci când se pune problema desfacerii ei. Aprecierea interesului adoptatului trebuie să se facă în cadrul dispozițiilor legale, iar interesul adoptatului nu înseamnă că adoptatorul nu poate avea și el un interes moral în încheierea adopției în dorința de a-și manifesta sentimentele de ocrotire socială, pentru a veni în ajutorul copiilor care nu se pot bucura de ocrotirea părintească. De asemenea, între interesul adoptatului și cel al adoptatorului nu poate exista opoziție, deoarece între membrii familiei nu există conflicte de interes. De aceea, principiul că adopția se face numai în interesul adoptatului trebuie înțeles în sensul că scopul principal al adopției este acela de a oferi posibilitatea copiilor care nu se pot bucura de ocrotire părintească de a fi crescuți și educați în familia adoptatorului. Adopția este un act solemn. Caracterul solemn al adopției rezultă din următoarele: a. consimțământul necesar în vederea adopției se poate da numai în forma autentică prevăzută de lege; b. adopția se încuviințează numai de către instanța judecătorească competentă. Adopția prezintă următoarele condiții de fond: consimțământul la adopție (consimțământul celui care adoptă, consimțământul soțului celui care adoptă, consimțământul părinților firești ai celui ce urmează a fi adoptat); cel care adoptă trebuie să aibă capacitatea deplină de exercițiu; cel care adoptă trebuie să îndeplinească și celelalte condiții care sunt cerute pentru a fi tutore; diferența de vârstă între cel ce adoptă și cel ce urmează a fi adoptat trebuie să fie de cel puțin 18 ani; adopția să fie în interesul celui ce urmează a fi adoptat. Pentru a se putea încheia adopția este necesar să nu existe impedimente la adopție; lipsa impedimentului din rudenie; lipsa impedimentului rezultând din calitatea de soț; lipsa impedimentului rezultând dintr-o adopție anterioară; confirmarea Comitetului Român pentru Adopție cerută în cazul în care adopția se încheie între un cetățean străin sau un cetățean român cu domiciliul ori reședința în străinătate și un cetățean român. De asemenea se cere ancheta socială efectuată de autoritățile străine competente de la domiciliul adoptatorilor, în care să se arate opinia acestora cu privire la adopție. Adopția trebuie să îndeplinească unele condiții de formă referitoare la declarația de adopție și la procedura adopției. La cererea pentru încuviințarea adopției trebuie anexate următoarele acte: a. acte privind adoptatul (certificat de naștere, în copie legalizată, certificat de naștere și după caz de căsătorie sau de deces al părinților firești ai minorului, în copie legalizată, declarația autentică de consimțământ la adopție, dată de părintele sau părinții firești, tutore sau ocrotitorii legali, ori, după caz, avizul autorităților tutelare; certificatul medical privind sănătatea minorului, eliberat după caz de policlinica județeană, municipală sau de sector, confirmarea Comitetului Român pentru Adopții că minorul nu a putut fi încredințat sau adoptat în țară, în intervalul de cel puțin șase luni de la luarea în evidență; b. acte privind adoptatorii (declarație autentică în care adoptatorii să precizeze dacă adopția se face cu efectele depline sau cu efectele restrânse; certificat de naștere și căsătorie, în copie legalizată; certificatele privind antecedentele penale; certificate privind starea de sănătate; un act eliberat de autoritățile străine competente, din care să rezulte că pot să adopte potrivit legislației țării respective; ancheta socială efectuată de autoritățile străine competente de la domiciliul adoptatorului, în care să se arate opinia acestora cu privire la adopție. Competența materială pentru încuviințarea adopției aparține tribunalului. Încuviințarea adopției este de competența tribunalului de la domiciliul adoptatorului. Aceasta întrucât, pe de o parte, tribunalul trebuie să stabilească dacă adoptatorul prezintă toate garanțiile că va putea asigura adoptatului o normală dezvoltare fizică și morală iar acest lucru este în măsură să-l facă în cele mai bune condiții autoritatea competentă de la domiciliul adoptatorului și pe de altă parte prin faptul că adoptatul locuiește la adoptator, care va exercita drepturile și îndatoririle părintești față de adoptat, sub îndrumarea și controlul autorităților tutelare de acel domiciliu. De la regula menționată există o singură excepție în sensul că încuviințarea adopției unui copil părăsit sau din părinți necunoscuți sau care se află în îngrijirea unei instituții de ocrotire este competent tribunalul în a cărui circumscripție se află sediul acelei instituții. Cererea pentru încuviințarea adopției făcută de un străin sau de un cetățean român cu domiciliul în străinătate este de competența tribunalului în raza căruia domiciliază cel ce urmează a fi adoptat. În cazul în care cel ce urmează a fi adoptat este cetățean român cu domiciliul sau reședința în străinătate, cererea adresată instituției române este de competența Tribunalului municipiului București. Instanța de judecată are următoarele atribuții: a. verifică îndeplinirea condițiilor de formă, precum și lipsa impedimentelor la adopție. O atenție deosebită trebuie acordată verificării consimțământului necesar pentru adopție. În unele situații instanța poate lua consimțământul părinților pentru adopție. Verificarea cerințelor legale pentru adopție se face cu ajutorul actelor depuse de către părinți și a anchetei sociale privitoare atât la cel ce urmează a fi adoptat; b. în unele situații făcând verificări, instanța judecătorească este chemată să aprecieze asupra unor împrejurări (dacă adopția se face în interesul adoptatului, dacă cel ce vrea să adopte are rele purtări sau interese potrivnice cu cele ale celui ce urmează a fi adoptat și deci nu îndeplinește sub aceste aspecte condițiile de a fi tutore, dacă există motive temeinice pentru încuviințarea adopției deși diferența de vârstă între adoptator și adoptat este mai mică de 18 ani); 3. după ce verifică îndeplinirea cerințelor legale pentru adopție instanța este obligată să se

pronunțe prin hotărârea motivată de incuviințare sau de respingerea adopției. Hotărârea de incuviințare trebuie să arate felul adopției care a fost incuviințată cu efecte restrânse sau cu efecte depline. Faptul că hotărârea a fost motivată de temeinicia soluției adoptate și totodată, părțile sunt informate asupra motivelor soluției.

Adresa – A (se) îndrepta vorba către cineva, a (se) îndrepta către o persoană, o instituție, etc. cu o invitație, o cerere, etc.; a face apel la; a scrie adresa pe o scrisoare, pe un pachet etc.

Adresant – Persoană a căreia îi este adresată o scrisoare, un colet, etc., destinatar.

Adresă – Comunicare oficială făcută în scris de o organizație, o instituție, etc., indicație (pe scrisori, pe colete, etc.) cuprinzând numele și domiciliul destinatarului, date care indică domiciliul unei persoane.

Adresă unde se locuiește efectiv – Adresa locuinței pe care o persoană o folosește în mod continuu peste 183 de zile dintr-un an calendaristic, întreruperile de scurtă durată nefiind luate în considerare. Dacă șederea are un scop exclusiv de vizită, concediu, tratament sau alte scopuri particulare asemănătoare și nu depășește perioada unui an, nu se consideră a fi adresa unde se locuiește efectiv. În situația în care domiciliul fiscal nu se poate stabili potrivit celor anterioare, domiciliul fiscal este locul unde se află majoritatea activelor. În cazul celorlalte creanțe ale bugetului general consolidat, prin domiciliu fiscal se înțelege domiciliul reglementat potrivit dreptului comun sau sediul social înregistrat al societății (OG 92/ 2009).

Adsorbție – Proces fizico-chimic de fixare și acumulare a unei componente dintr-un amestec de gaze sau a unei substanțe dizolvate dintr-o soluție pe o suprafață solidă sau lichidă cu concentrație mai mare decât în restul gazului sau soluției (Cod bune practici fermă 2006).

Adulterini nummi – Bani falși.

Adunare – Întrunire a mai multor persoane în scopul discutării unor probleme de interes general, grup format din aceste persoane; organ de stat cu funcții reprezentative, legislative sau consultative; acțiunea de a se aduna și rezultatul ei; una din cele 4 operații aritmetice, care constă în totalizarea mai multor numere într-unul singur; concentrare a unor ființe într-un singur loc; semnal dat pentru strângerea într-o formație ordonată a unei trupe sau a unui grup organizat; culegere, colecție; petrecere.

Adunare constituantă – Adunare alcătuită din reprezentanți aleși de cetățeni, după anumite norme, în vederea votării sau modificării unei constituții.

Adunare deschisă – Ședință deschisă; ședință sau adunare la care sunt invitate și persoane din afara organizației respective.

Adunare generală – Organ colectiv format din totalitatea (ori majoritatea, după caz) membrilor asociați și care reprezintă voința societății, se adună conform unor norme bine precizate de lege sau statutul acesteia, care decide cu privire la problemele majore ale societății, la planurile apropiate sau îndepărtate, la problemele ce se pot ivi în activitate și în tot ceea ce privește societatea în general.

Adunare generală a acționarilor – Organ de deliberare și de decizii al unei societăți comerciale: este formată din totalitatea acționarilor, asociaților societății, exprimă voința socială, cu rol decizional în cazul problemelor esențiale ale societății. Este reglementată de legislație specifică. În țara noastră este reglementată expres de legea 31/ 1990 în cazul societăților pe acțiuni sau comandită pe acțiuni (adunarea generală a acționarilor) și societăți cu răspundere limitată (adunarea generală a asociaților). În cazul societății în nume colectiv și societății în comandită simplă, deciziile privitoare la societate se iau de către asociați pe baza principiilor care guvernează adunarea generală, cu excepția cazurilor când aplicarea lor ar contraveni particularităților acestor forme de societate. Adunarea generală poate fi: a. adunarea generală ordinară și b. adunarea generală extraordinară. Adunarea generală se convoacă de către administrator și de către asociați. Administratorii sunt obligați să convoace adunarea generală cel puțin o dată pe an sau ori de câte ori este necesar. Soluția este aplicabilă oricărei societăți comerciale, indiferent de forma sa. Asociații sunt în drept să ceară convocarea adunării generale în cazul imposibilității administratorilor. Pentru cazul SA și SCA legea prevede că administratorii sunt obligați să convoace de îndată adunarea generală, la cererea acționarilor reprezentând 1/10 din capitalul social sau o cotă mai mică, dacă din contractul de societate se prevede astfel și dacă cererea cuprinde dispoziții ce intră în atribuțiile adunării. În asemenea cazuri adunarea trebuie convocată în termen de o lună de la data cererii. Dacă administratorii nu se conformează acestei obligații legale, asociații se pot adresa instituției judecătorești de la sediul societății, după care audierea părților, va putea ordona convocarea și va desemna unul dintre acționari să prezinte adunarea. În cazul SRL un asociat sau un număr de asociați care reprezintă cel puțin ¼ din capitalul social vor putea cere convocarea adunării generale, arătând scopul acestei convocări. Deși legea nu o prevede expres, cererea este adresată administratorilor iar în cazul când aceștia nu îi dau curs timp de o lună se va urma o procedură reglementată de lege. În cazul SNC și SCS asociații au deschisă calea instanței judecătorești, dacă administratorul nu își îndeplinește obligația legală privind convocarea adunării asociaților. Pentru o bună organizare a adunării generale, convocarea trebuie să cuprindă în mod obligatoriu anumite elemente. Potrivit legii ea trebuie să conțină locul și data adunării precum și ordinea de zi. Locul adunării este sediul societății, dacă în actele constitutive nu s-a prevăzut altfel. În convocare trebuie să se precizeze și locul unde se va desfășura adunarea. Data adunării trebuie fixată încât să asigure timpul necesar ajungerii convocării la cunoștința asociaților. Termenul de întrunire nu poate fi mai mic de 15 zile, de la data comunicării convocării. Ordinea de zi trebuie să fie explicită, ea trebuie să arate toate problemele care vor face obiectul dezbaterilor adunării. Dacă în ordinea de zi figurează propuneri pentru modificarea actelor constitutive, convocarea va trebui să cuprindă textul integral al propunerii. Convocarea trebuie adusă la cunoștința asociaților. Modalitatea de încunoștințare este diferită ținând seama de forma societății în special de numărul asociaților. În cazul SA sau SCA, care au un număr mare de acționari, înștiințarea se face prin publicarea convocării în Monitorul Oficial, precum și într-unul din ziarurile răspândite în localitatea în care se află sediul societății sau din cea mai apropiată localitate. În cazul SRL datorită faptului că acesta nu poate avea mai mult de 50 de asociați, comunicarea convocării se face prin scrisoare recomandată, dacă prin actele constitutive nu s-a prevăzut și o altă modalitate. În cazul SNC și SCS comunicarea convocării trebuie să se facă în așa fel încât să asigure participarea asociaților la adunarea generală. Dreptul asociatului de a participa la adunarea generală se exercită personal de către fiecare asociat sau prin reprezentant, în condiții speciale (acționarii nu vor putea fi reprezentați în adunarea generală decât prin acționari, în baza unei procuri speciale; în cazul acționarilor care nu au capacitate legală, ca și în cazul persoanelor juridice, participarea la adunarea generală se realizează prin reprezentanții lor legali care pot să dea procură specială altor acționari, administratorii și funcționarii societății nu pot reprezenta pe acționari, sub sancțiunea nulității, dacă în lipsa votului acestora nu s-ar fi obținut majoritatea cerută; aceste reguli se aplică și la SCS, SNC și SRL). Ședința adunării generale se va ține în ziua, ora și locul arătat în convocate. Ședința adunării generale se deschide de președintele consiliului de administrație sau de către acela care îi ține locul. Acesta va desemna dintre acționari doi sau mai mulți secretari, care vor verifica lista de prezență a acționarilor, arătând capitalul pe care îl reprezintă fiecare, precum și

procesul verbal întocmit de cenzori pentru constatarea îndeplinirii tuturor formalităților cerute de lege și statut pentru ținerea adunării. În situația în care sunt întocmite toate condițiile cerute de lege pentru prezența la adunarea generală și pentru luarea de hotărâri se trece la dezbaterile problemelor care fac obiectul ordinii de zi. În cazul celorlalte forme ale societății comerciale, adunarea este condusă de unul dintre administratorii societății și se bazează pe aceleași principii. Dreptul de vot în adunarea generală este determinat de participarea la capitalul social. Orice acțiune dă dreptul la un vot în adunarea generală, numai dacă prin contractul de societate ori statutul acesteia nu limitează numărul voturilor aparținând acționarilor care posedă mai mult de o acțiune în scopul protejării unor acționari de dominația celor care dețin un număr mare de acțiuni. În cazul SRL dreptul de vot al asociaților se bazează pe același principiu, în sensul că fiecare parte socială dă dreptul la un vot. În cazul SNC și SCS întrucât legea nu reglementează dreptul de vot acesta trebuie reglementat prin contractul de societate, de regulă pornindu-se de la participarea la capitalul social. Pentru a-și exercita dreptul de vot în adunarea generală asociații trebuie să facă dovada calității lor; exercițiul dreptului de vot este suspendat pentru acționarii care nu au achitat vărsămintele ajunse la scadență. Dreptul de vot se exercită în adunarea asociaților (în cazul SRL, prin statut, se va putea stabili că votarea se poate face prin corespondență). Dreptul de vot nu poate fi cedat, iar orice convenție privind exercitarea într-un anumit fel a dreptului de fond este nulă. În cazul unui conflict de interese între un asociat și societate, asociatul trebuie să se abțină de la deliberarea privind operația în cauză, în caz contrar asociatul răspunzând pentru daunele produse societății, în măsura în care fără votul său, nu s-ar fi putut obține majoritatea cerută. Este interzis administratorilor să voteze, chiar în baza acțiunilor care le posedă, descărcarea gestiunii lor sau o chestiune în care persoana sau administrația lor ar fi în discuție. Pot însă vota bilanțul și contul de profit și pierderi în situația în care fiind posesorii a cel puțin $\frac{1}{2}$ din capitalul social, nu se poate forma majoritatea legală, fără votul lor. De regulă adunarea generală ia deciziile prin vot deschis. Pe cale de excepție votul secret este obligatoriu, indiferent de prevederile actelor constitutive, pentru alegerea membrilor consiliului de administrație și a cenzorilor, pentru revocarea lor și pentru luarea hotărârilor referitoare la răspunderea administratorilor. Desfășurarea lucrărilor adunării generale se consemnează într-un proces verbal semnat de președinte și secretar, care va cuprinde mențiuni cu privire la îndeplinirea formalităților de convocare, data și locul adunării, acționarii prezenți, numărul acțiunilor precum și dezbaterile în rezumat și hotărârile luate. La cererea acționarilor se vor consemna și declarațiile făcute de ei în ședință. La acest proces verbal se anexează actele referitoare la convocarea, precum și listele de prezență a acționarilor. Procesul verbal se trece în registrul adunării generale. Deciziile adunării generale sunt obligatorii pentru toți asociații (la SA și SCA hotărârile adunării generale sunt obligatorii chiar și pentru acționarii care nu au luat parte la adunare ori au votat contra). Pentru a fi opozabile terților hotărârile adunării generale trebuie supuse publicității. Hotărârile adunării generale adoptate cu încălcarea legii ori a actelor constitutive se pot anula pe cale judecătorească. Cererea de anulare a hotărârii adunării generale se poate face în termen de 15 zile de la data publicării în Monitorul Oficial. Competența de soluționare în prima instanță aparține tribunalului în a cărei rază se află sediul social. Odată cu sesizarea instanței reclamantul poate cere președintelui instanței sau judecătorului de serviciu suspendarea executării hotărârii atacate. În această situație reclamantul poate fi obligat la plata unei sancțiuni. Împotriva ordonanței de suspendare se poate face recurs în termen de 15 zile de la pronunțare. Cererea de anulare a hotărârii generale se va judeca în camera de consiliu a instanței. Hotărârea definitivă de anulare trebuie să fie menționată în registrul comerțului și publicată în Monitorul Oficial. De la data publicării ei, hotărârea de anulare este opozabilă tuturor acționarilor.

Reuniunea tuturor acționarilor unei entități constituite pe bază de acțiuni; reprezintă organul suprem de decizie în cadrul acestei entități (general meeting of shareholders).

Adunare generală extraordinară – Se întrunește ori de câte ori este nevoie a se lua o hotărâre în problemele care impun modificarea actelor constitutive ale societății (prelungirea duratei societății, mărirea sau reducerea capitalului social, schimbarea obiectului ori a formei societății, mutarea sediului, fuziunea cu alte societăți, dizolvarea anticipată a societății). În SA și SCA, pentru validitatea deliberărilor adunării extraordinare, când contractul de societate nu prevede altfel, este necesară prezența acționarilor reprezentând $\frac{3}{4}$ din capitalul social, iar hotărârile se iau cu votul unui număr de acționari care să reprezinte cel puțin un anumit procent precizat legislativ și/ sau statutar din capitalul social. Dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite, la convocările următoare, pentru validitatea deliberării este necesară prezența acționarilor reprezentând jumătate din capitalul social, iar hotărârile se iau cu votul unui număr de acționari care să reprezinte cel puțin $\frac{1}{3}$ din capitalul social. În SRL pentru hotărârile având ca obiect modificările contractului de societate sau ale statutului este necesar votul tuturor asociaților, afară de cazurile când legea dispune altfel. Soluția unanimității asociaților se impune și în cazul modificărilor aduse contractului de societate, în cazul SNC și SCS.

Adunare generală ordinară – Se întrunește de cel puțin o dată pe an, în cel mult trei luni de la încheierea exercițiului financiar. Adunarea generală ordinară poate discuta și decizii asupra oricărei probleme înscrise pe ordinea de zi. Adunarea generală ordinară este obligată să discute, să aprobe sau să modifice bilanțul după ascultarea raportului administratorilor și cenzorilor și să fixeze dividendul cuvenit asociaților; să aleagă pe administratori și cenzori; să se pronunțe asupra gestiunii administratorilor; să stabilească bugetul de venituri și cheltuieli și programul de activitate, pentru exercițiul următor. În SA sau SCA, pentru valabilitatea deliberării adunării ordinare este necesară prezența acționarilor care să reprezinte cel puțin jumătate din capitalul social; hotărârile se iau de acționari care dețin majoritatea absolută din capitalul social, reprezentat în adunare, dacă în contractul de societate, statut sau lege nu se prevede o majorare mai mare. Dacă nu se realizează prezența cerută sau majoritatea necesară luării hotărârilor, adunarea ce se va întruni, după o a doua convocare, poate să deliberaze asupra aceluiași probleme oricare ar fi partea de capital reprezentată de acționarii prezenți, iar hotărârile se iau cu majoritatea celor prezenți. În SRL asupra problemelor obișnuite adunarea generală decide prin votul reprezentând majoritatea absolută a asociaților și a părților sociale. În cazul SNC și SCS deciziile se iau prin votul asociaților care reprezintă majoritatea absolută a capitalului social. Pentru restul problemelor curente de gestiune se impune necesitatea existenței unanimității de voturi a asociaților.

Adunare legislativă – Organ reprezentativ al statului, al puterii legislative, competent a se pronunța prin vot asupra proiectelor de legi.

Adunarea creditorilor – Organ de aplicare a procedurii de reorganizare și lichidare judiciară format din totalitatea creditorilor cunoscuți ai debitorului falit.

Adunarea generală a acționarilor – Organ suprem de decizie al societății pe acțiuni care se compune din totalitatea acționarilor care participă la formarea voinței funcționale proporțional cu valoarea aporturilor lor sociale, îndeplinind rolul de depozitar al voinței sociale. Are plenitudine de competență și de atribuții numind celelalte organe ale societății, fixează limitele sferei lor de activitate, execută control riguros asupra activității acestora, decide modificarea actului constitutiv al societății potrivit necesităților din scopul urmărit de societate, etc. Puterile adunării generale, deși depline, sunt multivalente, dar totuși nu sunt nelimitate, întinderea lor fiind

limitată de actul constitutiv al societății, act ce poate fi modificat de aceasta, respectând anumite condiții, prin dispozițiile imperative ale legii și prin drepturile intangibile și inderogabile ale acționarilor.

Aerodrom – Suprafață delimitată pe pământ sau pe apă, care cuprinde, eventual, clădiri, instalații și materiale, destinată de a fi utilizată, în totalitate sau în parte, pentru sosirea, plecarea și manevrarea la sol a aeronavelor. Aerodromul utilizat exclusiv pentru elicoptere se numește heliport (Codul aerian 1997).

Aeronavă – Aparatul care se poate menține în atmosferă cu ajutorul altor reacții ale aerului decât cele asupra suprafeței pământului (Codul aerian 1997).

Aeronavă turistică sau de afaceri – Aeronava particulară destinată curselor al căror itinerar este stabilit de către utilizator (Reg. CEE 2454/ 92).

Aerone de stat – Aeronavele folosite pentru servicii militare, vamale sau de poliție (Codul aerian 1997).

Aeroport – Ansamblu constituit din terenul, clădirile și instalațiile necesare decolării, aterizării, manevrării, adăpostirii și întreținerii avioanelor, inclusiv instalațiile comerciale conexe activităților aeriene.

Aerodromul deschis pentru operațiuni comerciale de transport aerian (Codul aerian 1997).

Aeroport comunitar – Orice aeroport aflat pe teritoriul vamal al Comunității (Reg. CEE 2454/ 92).

Aeroport comunitar internațional – Orice aeroport al Comunității care, după autorizare de către autoritățile competente, este deschis traficului aerian cu țările terțe (Reg. CEE 2454/ 92).

Aeroport internațional – Aeroportul nominalizat ca aeroport de intrare și de plecare, destinat traficului internațional al aeronavelor, și în care sunt asigurate facilitățile de control pentru trecerea frontierei de stat, pentru controlul vamal, de sănătate publică, pentru controlul veterinar și fitosanitar, precum și pentru alte facilități similare (Codul aerian 1997).

Aeropoștal – Care aparține poștei aeriene, privitor la această poștă.

Aerotransport – Transport executat cu ajutorul avioanelor, transport aerian.

Afacere – Acțiune importantă, concretizată într-o relație contractuală, încheiere în scopul de a câștiga bani sau de a obține profit moral; tranzacție financiară, comercială sau industrială, bazată de obicei pe speculații sau înțelegeri de oportunitate, întreprindere cu rezultat favorabil; treabă, încheiere, ocupație.

Afecta – A destina (o sumă de bani, o cantitate de materiale, etc.) unui anumit scop.

Afectare – O pierdere sau o anomalie a structurii corpului ori a unei funcții fiziologice (inclusiv funcțiile mintale). Prin noțiunea de anomalie se înțelege aici variațiile semnificative de la norma stabilită statistic (adică o deviație de la media populației stabilită conform normelor standard măsurate), iar această noțiune trebuie utilizată exclusiv în acest sens, conform CIF (Ord. MECTS 5573/ 2011).

Aferat – Care este sau care pare că are multe treburi, că este foarte ocupat.

Aferent – Care este în legătură cu ceva, care depinde de ceva sau decurge din ceva; care se cuvine sau revine cuiva.

Affectio societatis – Element definitoriu al contractului de societate exprimând voința asociaților de a colabora, în condiții de egalitate, la realizarea scopului comun care este obținerea de beneficii ce urmează a fi împărțite între ei.

Affidavit – Declarație făcută sub jurământ asupra posesiei și originii unor titluri într-o zi de referință.

Affirmatio este prior negatione – Afirmația este prioritară față de negație.

Afieri – A risipi o avere, un bun, etc.; a se dedica, a se consacra.

Afif – Care nu are nici un ban; lefter; ușor, sprinten.

Afilia – A se alătura altei organizații, instituții, etc., stabilind raporturi de subordonare sau de colaborare.

Afiliat – Alăturat, subordonat unei organizații, unei instituții, unei societăți.

Afiliație – Afiliere.

Afilie – Acțiunea de a se afilia, afiliație; alăturarea unei societăți față de o alta în vederea stabilirii unor raporturi de colaborare sau subordonare.

Afin – Rudă prin alianță; persoană aflată într-un raport juridic de afinitate.

Afinitate – Legătura juridică dintre soț și rudele (firești sau prin adopție) ale celuilalt soț. Izvorul afinității se află în căsătorie: soții nu sunt afini între ei, fiecare dintre aceștia aflându-se în relație de afinitate cu rudele celuilalt. Gradul de afinitate ca și linia acesteia se stabilesc după aceleași reguli ca și rudenia firească, fiind identice cu linia și gradul de rudenie dintre celălalt soț și rudele sale. Legea dispune că judecătorul poate fi recuzat, printre altele, și pentru motivul că este afin până la al patrulea grad inclusiv cu vreuna din părți, poate fi considerat motiv de recuzare și faptul că judecătorul este afin, în linie directă sau colaterală până la al patrulea grad inclusiv cu avocatul sau cu mandatarul uneia dintre părți sau când este căsătorit cu fratele sau sora vreunei din părți, de asemenea afinul nu poate fi audiat ca martor. Afinitatea încetează odată cu încetarea căsătoriei.

Afipte și publicații – Acte de procedură ale organelor de executare silită prin care se aduce la cunoștința publică data și locul vânzării unor bunuri imobile supuse urmăririi. În prezent între afipte și publicații nu mai există nici o deosebire de conținut fiind utilizate practic, numai afipte. Afiptele și publicațiile îndeplinesc o dublă funcție: a. de a încunoștința persoanele care au drepturi reale asupra imobilelor despre vânzare; b. de a asigura o concurență cât mai mare la vânzarea imobilului prin licitație publică. Persoanele care au drepturi reale asupra imobilului supus urmăririi le pot comunica instanței spre a fi luate în considerare cu prilejul adunării prețului. Afiptele și publicațiile urmează să cuprindă următoarele elemente: a. numele, prenumele, profesia, domiciliul sau reședința creditorului și ale debitorului; b. titlul executoriu pe baza căruia se face urmărirea; c. identificarea completă a imobilelor ce se urmărește, d. locul, ziua și ora stabilită pentru vânzarea și adjudecarea imobilului, e. prețul indicat de creditor în cererea adresată instanței competente, înainte de plata taxelor pentru afipte și publicații, f. condițiile vânzării și sarcinile existente asupra imobilului urmărit, g. somația către toți cei care ar pretinde vreun drept asupra imobilului, ca înaintea adjudecării, să arate instanței competente pretențiile lor sub sancțiunea de a nu fi luate în seamă. Elementele pe care trebuie să le cuprindă afiptele și publicațiile sunt prevăzute de lege sub sancțiunea nulității actelor de urmărire silită, cu excepția greșelilor parțiale privitoare la descrierea bunurilor. Afiptele și publicațiile se pun la poartă sau pe pereții casei ce urmează să se adjudece sau în localitatea unde este așezat imobilul respectiv. Vânzarea imobilului poate avea loc doar după trecerea unui termen de cel puțin cinci zile de la data afișării ultimelor afipte și publicații.

Afirma – A susține (cu tărie), a declara (în mod ferm); a se remarca, a se manifesta în chip deosebit.

Afirmare – Acțiunea de a se afirma și rezultatul ei.

Afirmarea unui drept – Susținere făcută de reclamant în legătură cu existența unui raport juridic litigios. Dreptul afirmat în justiție trebuie să izvorască dintr-un raport juridic recunoscut și garantat de lege.

Afirmativ – Care are un caracter de afirmare, un sens pozitiv (despre o enunțare); care conține o afirmație (despre judecăți).

Afirmație – Declarație, susținere a unei păreri (exprimată cu tărie); vorbe care exprimă o afirmare.

Afirmatii – Declarații ale conducerii, explicite sau de altă natură, care sunt cuprinse în situațiile financiare.

Afișa – A expune, a lipi un afiș; a manifesta în mod ostentativ o anumită atitudine, a face paradă de...; a apare (în societate) împreună cu cineva în mod ostentativ.

Afișare – Expunerea unor acte de procedură în anumite locuri indicate în mod expres de lege, pentru a încunoștința pe cei în cauză sau interesați de existența și conținutul lor. Legea procesuală prescrie afișarea următoarelor acte: a. afișarea citației pe ușa locuinței celui citat, în cazul în care acesta lipsește sau refuză primirea ei; b. afișarea actelor de procedură emise de executorul judecătoresc, prin care se aduce la cunoștința celor interesați prin expunerea lor la locul de afișaj al instanței, primăriei localității în care este situat imobilul, despre vânzarea la licitație publică a unui imobil al cărui proprietar este debitorul urmărit.

Afluență – Mulțime de oameni care se îndreaptă spre același punct, spre aceeași idee; aflux, îmbulzeală, năvală; cantitate mare, abundență, belșug de produse.

Afreta – A închiria o navă pentru transportul de mărfuri, a navlosi.

Afretare – Navlosire.

Afurca – A ancora o navă cu ajutorul a două ancore, având lanțurile cu lungime egală și fixate într-un punct cu o cheie; ansamblu de manevre și de cabluri folosite în afurcarea unei nave.

Afurcare – Acțiunea de a afurca și rezultatul ei.

Agency – Instituție juridică specifică dreptului anglo-saxon, cuprinzând intermedierea cu toate formele sale de manifestare, inclusiv cea realizată pe bază de contract de muncă, precum și gestiunea de afaceri, contractul de antrepriză, răspunderea delictuală indirectă, contractul de muncă, precum și toate formele de reprezentare, mai puțin reprezentarea incapacabilului și reprezentarea proprie dreptului familiei; raport juridic stabilit prin intermediul împuternicirii date de o persoană numită principal unei alte persoane numită agent, care acceptă să acționeze în numele acesteia.

Agency act of the parties – Expresie care desemnează varietatea de „agency” convenită prin acordul de voințe intervenită între principal și agent.

Agency by agreement – Varietate de „agency” presupunând că raportul juridic stabilit între principal și agent are ca sursă acordul părților.

Agency by consent – Expresie care desemnează varietatea de „agency” care are la bază acordul de voințe intervenit între principal și agent.

Agency by estoppel – Expresie prin care se desemnează varietatea de „agency” care presupune că sursa raportului juridic dintre principal și agent este prezumția legală de reprezentare fondată pe o împuternicire aparentă (a celui dintâi pentru cel din urmă).

Agent – Reprezentant oficial al unei instituții, al unei organizații, al unui stat, etc. care îndeplinește anumite însărcinări; persoană autorizată de o altă persoană, numită principal, să acționeze în numele și/ sau contul acestuia din urmă în tranzacțiile implicând o terță parte; funcția unei firme de brokeraj care acționează ca intermediar executând ordine de bursă în contul clientului și încasând un comision pentru tranzacția încheiată (vezi și broker).

Persoană fizică sau juridică care furnizează servicii de plată în numele și pe seama unor instituții de plată/ emitente de monedă electronică (OUG 113/ 2009; L 127/ 2011).

Agent comercial – Intermediar, persoană fizică sau juridică, ce desfășoară o activitate independentă cu caracter profesional sau de durată, constatând în mijlocirea unei operații comerciale în numele și pe seama unui mandat, fără a fi subordonat acestuia. Pentru operațiile pe care le realizează are dreptul la un comision în procentaj, calculat la valoarea operației. Activitatea agentului comercial se poate desfășura sub două forme: fie ca mandatar cu dreptul de reprezentare având împuternicirea de a negocia și încheia operații comerciale în numele și pe seama mandatului, fie ca mandatar fără reprezentant, comisionar, activitatea sa limitându-se la obținerea comenzilor sau ofertelor pe care le transmite mandatului, operația juridică să se încheie direct între mandant și terț. Intermediarii pot fi independenți sau autonomi, în categoria cărora se încadrează intermediarii care poartă denumiri diferite, supuși toți aceluiași regim juridic. Agenții comerciale se pot specializa în tratarea operațiilor comerciale dintr-un anumit sector de activitate profesional, ca de exemplu agenții de schimb, de asigurare, de navlosire, de bursă, etc.

Agent de asigurare – Persoana fizică sau juridică abilitată, în baza asigurării unui asigurător, să negocieze sau să încheie în numele și în contul asigurătorului contracte de asigurare cu terții, conform condițiilor stipulate în contractul de mandat încheiat, fără să aibă calitatea de asigurător sau de broker de asigurare (L 32/ 2000).

Agent de bursă – Persoanele fizice care acționează pe piața bursieră ca angajați ai societăților financiare sau ca independenți, îndeplinind funcțiile de intermediar (broker) sau comisionar de titluri (dealer); persoanele fizice care acționează pe piața bursieră ca reprezentanți/ împuterniciți ai unor societăți financiare sau ca independenți, executând ordine în bursă în contul clienților; termen utilizat în unele țări pentru a desemna persoana fizică cu statut de funcționar public, care deține dreptul exclusiv de a încheia tranzacții în bursă; termenul se folosește și în sensul de reprezentant al unei societăți de bursă.

Persoană fizică împuternicită de o persoană juridică sau de o persoană fizică să negocieze oferte, să efectueze tranzacții și să încheie contracte în numele și pe contul persoanei fizice sau juridice care l-a împuternicit (L 357/ 2005).

Agent de compensație – Denumire dată persoanei delegată de fiecare societate bancară pentru a participa la ședințele de compensație multilaterală interbancară.

Agent de decontare – O entitate care pune la dispoziția instituțiilor și/ sau contrapărții centrale, care participă la sistem, conturi de decontare prin care ordinele de transfer din sistem sunt decontate și care poate acorda credite respectivelor instituții și/ sau contrapărții centrale, în scopul decontării (L 253/ 2004).

Agent de marketing al fondului de pensii – Persoana fizică sau juridică mandatată de administrator să obțină acordul de aderare a participanților (L 411/2004).

Agent de muncă temporară – Reprezintă societatea comercială autorizată de Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, care pune provizoriu la dispoziție utilizatorului personalul calificat și/ sau necalificat pe care îl angajează și îl salarizează în acest scop. Condițiile de înființare și funcționare, precum și procedura de autorizare a agentului de muncă temporară se stabilesc prin hotărâre a Guvernului (Legea 53/ 2003 Codul muncii).

Agent de navă – Întreprindere comercială având ca obiect reprezentarea, în portul unde este situată, a intereselor navei aflate în acel port.

Agent de navlosire – Este agentul numit de importatori sau exportatori în vederea procurării spațiilor necesare încărcării mărfurilor pe navă, fără a se folosi de acest scop un curtier maritim. Agentul de navlosire negociază în numele și în contul mandanților săi.

Agent de piață – Participant la realizarea operațiunilor comerciale pe piețele de mărfuri și valori.

Agent de schimb – Persoană deținând un loc în bursă unde execută ordinele de vânzare-cumpărare ale clienților săi; intermediar având calitatea de comerciant și exclusivitatea operațiilor de negociere (vânzare, cumpărare).

Agent de schimb valutar – Specialist bancar în comerțul cu devalize.

Agent de transfer – Firmă care ține evidența titularilor de acțiuni și obligațiuni, emite și anulează certificate de titluri și soluționează problemele legate de pierderea, distrugerea sau furtul certificatelor, poate fi o firmă specializată pe astfel de activități sau chiar societatea emitentă a titlurilor (transfer agent).

Agent de valori mobiliare – Persoană fizică legal autorizată care, acționează în exclusivitate ca reprezentant al unei societăți de intermediere autorizate de Comisia Națională a Valorilor Imobiliare, execută ordine de vânzare-cumpărare în contul acelei societăți.

Agent diplomatic – Trimis al unui stat într-un alt stat pentru a-l reprezenta în probleme diplomatice.

Agent economic – Orice persoană fizică sau juridică care produce, importă, transportă, depozitează sau comercializează produse ori părți din acestea, ori prestează servicii; persoană sau grup de persoane îndeplinind funcții bine determinate în viața economică. Agenții economici sunt entități de natură socială recunoscute și, eventual, oficializate ca atare, prin care anumiți subiecți, indivizi sau grupuri, concep și promovează, în mod coerent, acțiuni decurgând din interesele lor. Agenții economici pot fi abordați ca agenți elementari și agenți agregați. Primii reprezintă entitățile primare autonome ale vieții economice, având o identitate proprie, ei acționează ca subiecți diferiți, de sine stătători ai vieții economice. Cei din grupa a doua includ toți agenții economici elementari care îndeplinesc aceeași funcție economică principală și au același rol în economia țărilor.

Agent economic din sectorul gazelor naturale – Persoana juridică care desfășoară cel puțin una dintre următoarele activități: producție, transport, distribuție, furnizare sau depozitare de gaze naturale, precum și activități de proiectare și execuție, aferente acestora (Legea nr. 351/ 2004).

Agent pentru servicii de investiții de investiții financiare – O persoană fizică autorizată de CNVM (Comisia Națională a Valorilor Mobiliare) care acționează ca reprezentant exclusiv al unei societăți de servicii de investiții financiare în executarea de operațiuni cu instrumente financiare în numele și pe seama acelei societăți.

Agent pentru valori mobiliare – Expresie ce desemnează persoana fizică legal autorizată care, acționând ca reprezentant exclusiv al unei societăți de valori mobiliare, execută ordinele de vânzare și/ sau cumpărare de valori mobiliare sub numele și pe contul acelei societăți.

Agent procedural – Funcționar căruia legea îi impune obligația de a îndeplini anumite acte de procedură. Agentul procedural are obligații deosebite în materia înmânării citațiilor și a comunicării actelor de procedură. Legea stabilește obligațiile agentului procedural în privința înmânării și a comunicării actelor de procedură.

Agent servant – Agentul care, primind o împuternicire de la principal, printr-un contract de „agency”, acționează sub controlul și pe baza dispozițiilor acestuia.

Agenturare – Termen prin care se desemnează în mod generic activitatea desfășurată de firme specializate în diferite domenii precum: transporturi maritime, operațiuni valutare, asigurări, operațiuni cu mărfuri etc.

Agentură – Casă de afaceri condusă de un agent, totalitatea afacerilor efectuate de o astfel de casă, agenție; grupare aflată în slujba intereselor unui stat sau a unor cercuri financiare ori politice și interesele acestora.

Agenți aeronautici civili – Orice persoană juridică autorizată să desfășoare activități în domeniul aeronauticii civile (Codul aerian 1997).

Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit – Organismul responsabil cu asigurarea funcției de plată în cadrul PNDR, care are în structura sa 42 de oficii județene de plată pentru dezvoltare rurală și pescuit (OJPDRP) și 8 centre regionale de plată pentru dezvoltare rurală și pescuit (CRPDRP) (Schema ajutor de stat 25.01.2010).

Agenția pentru dezvoltare și amenajare rurală – Instituție ce administrează unele categorii de terenuri aflate în proprietatea statului. Exercițiu dreptul de preemțiune, în cazul în care acest drept nu este exercitat de coproprietarii sau proprietarii vecini cu suprafețe de teren situate în extravilan, pentru stat. Proprietarul terenului care urmează să fie vândut este obligat să încunoștințeze agenția iar aceasta va comunica în scris persoanelor menționate despre această intenție, în termen de 15 zile de la data când a fost încunoștințată. În numele statului și pentru aceasta, agenția este obligată să se pronunțe în termen de 30 de zile dacă se exercită sau nu un drept de preemțiune. Dacă agenția nu se pronunță în acest termen, terenul se vinde în mod liber.

Agenția Română de Dezvoltare (ARD) – Departament în subordinea Guvernului, constituită din reorganizarea Agenției Române pentru Promovarea Investițiilor și Asistenței Economice din Străinătate. ARD urmărește realizarea programului de reformă al guvernului și dezvoltarea economică prin dezvoltarea economică, prin atragerea și utilizarea resurselor externe de capital. În acest scop ARD are următoarele atribuții: a. coordonarea asistenței economice externe guvernamentale multilaterale și bilaterale; b. orientarea resurselor externe de capital către restructurarea și dezvoltarea sectoarelor prioritare ale economiei naționale, privatizarea sectorului de stat și încurajarea întreprinderilor particulare, c. corelarea politicii în domeniul investițiilor străine cu procesele interne de reformă, urmărirea asigurării cadrului juridic, instituțional și a infrastructurii necesare pentru atragerea capitalului străin în România, d. promovarea din exterior a posibilităților de investiții în România, acordarea de asistență agenților economici români publici sau privați, asociațiilor profesionale, instituțiilor și organismelor economice guvernamentale de investiții cu participare străină.

Agenție – Reprezentanță, filială sau sucursală a unei întreprinderi sau instituții situate în alt punct decât acela în care se află sediul principal; reprezentanță diplomatică, misiune condusă de un agent diplomatic.

Agenție comercială – Expresie prin care se desemnează în mod generic reprezentanța, sucursala sau filiala constituită de o societate comercială pe teritoriu unei țări, alta decât cea care a dat naționalitatea acelei societăți.

Agenție de implementare – Structură responsabilă cu programarea, organizarea licitațiilor și contractarea, respectiv monitorizarea și implementarea programelor finanțate de către Comisia Europeană.

Agenție de navlosire – Persoana juridică având ca obiect reprezentarea intereselor navelor comerciale, indiferent de pavilion, într-un anumit port sau în toate porturile țării de reședință a agentului comercial. Cunoscută în general sub denumirea de agenție

maritimă, agenția de navlosire acționează în numele și pe contul mandatului dat de armator sau comerciant. Îngrijindu-se ca nava să primească o bună asistență de la sosirea ei până la plecare, în toate acțiunile pe care le desfășoară în portul respectiv, în așa fel încât armatorul să poată obține beneficii maxime, agenția de navlosire are în principal, următoarele atribuții: asistă pe comandantul de navă în relațiile sale cu autoritățile portuare, cu încărcătorii și primitorii mărfurilor, cu furnizorii și atelierile de reparații etc., îndeplinind în acest scop în numele navei anumite formalități, în funcție de specificul operațiilor și natura faptelor juridice, săvârșite la vamă, la căpitania portului comercial, etc. obține libera practică a navei, depune în numele comandantului raportul și protestul maritim la autoritățile competente, depune la vamă declarația vamală de provizii, manifestul vamal de mărfuri ce se încarcă și se descarcă, se ocupă de toate formele necesare pentru introducerea navei în port, obținerea danei, a personalului și utilajelor portuare, organizarea încărcării și descărcării mărfurilor și predarea acestora posesorului conosamentului către destinatari, întocmește conosamentele și manifestele mărfurilor încărcate, încheie time-sheet-ul sau istoricul operațiilor, procura documentelor de transport, plătește taxele portuare, încasează navluri, informează pe armator despre faptele care privesc nava, avizează agențiile portuare următoare de escală despre situația navei și data sosirii etc. Pentru serviciile prestate de agenția de navlosire primește o remunerație și anume o sumă fixă denumită “comision de agenție” și un comision special asupra navlurilor încasate prin intermediul lor.

Agenzie de plată – Organism național desemnat de statul român având rolul de a asigura managementul plăților din fondurile comunitare. Are următoarele funcții; elaborează și transmite Comisiei Europene estimări ale cheltuielilor, cererile de plată intermediare și finale, în baza cheltuielilor efectuate de beneficiarii finali; elaborează și transmite Comisiei Europene, spre aprobare, cererile de plată în avans; primește plățile de la Comisie; transferă contribuțiile financiare ale Uniunii Europene către beneficiarii finali; păstrează evidențe contabile și financiare privind operațiunile efectuate; furnizează Comisiei evidențe detaliate privind plățile; asigură recuperarea sumelor plătite în mod eronat din fondurile comunitare; restituie sumele neutilizate, datorate fondurilor provenind de la Comisia Europeană.

Agenzie de presă – Instituție care culege informații din toate domeniile de activitate, furnizându-le mass mediei.

Agenzie economică – Reprezentantă a unei țări într-o țară străină, care efectuează operații economice internaționale.

Agio – Diferență cu care prețul (cursul) unei valute/ monede sau al unei hârtii de valoare depășește valoarea nominală a acesteia; supravaloare a unei monede în raport cu paritatea sa sau o dobândă pivot; noțiune reflectând corelațiile care există între valoarea nominală și cursul (valoarea) de piață a unui titlu de credit (cursul pieței evoluează relativ independent de valoarea nominală în funcție de raportul cerere-ofertă, de factori speculativi, etc. când cursul pieței este mai mic decât valoarea nominală rezultă o diferență în minus, respectiv o pierdere pentru posesor, numită disagio); supraprofit rezultat din speculații cu semne monetare sau hârtii de valoare; diferența între cursul unui titlu străin cotelat mai bine în afara țării sale de origine decât la bursele naționale; diferența valutară încasată în plus, calculată în procente, în raport cu valuta convertibilă plătită (când o operațiune de switch este inițiată de o firmă din țara debitoare, în contul de clearing); beneficiul ce revine posesorului unui titlu de credit când cursul pieței depășește valoarea nominală a titlului.

Agiota – A face speculă cu valoarea sau cu marfa al cărui preț este variabil.

Agiotaj – Speculă cu semne monetare sau cu hârtii de valoare în vederea obținerii unui câștig.

Agregat – Grup de mașini care lucrează împreună pentru realizarea unei anumite operații tehnice; profesor universitar care funcționează pe lângă o catedră condusă de alt profesor.

Agrement – Aprobare dată sau cerută de guvernul unei țări pentru numirea reprezentanților diplomați; plăcere, distracție.

Agrement tehnic – Document care atestă aptitudinea de utilizare a noilor produse, procedee și echipamente în construcție, pentru care nu sunt elaborate documente normative naționale.

Agresiune – Atac împotriva unui stat sau a unei persoane.

Agresor – Stat care săvârșește o agresiune urmărind cucerirea de teritorii și de a înrobi populații; persoană care săvârșește o agresiune și devine susceptibilă de a fi trasă la răspundere penală.

Agricol – Care ține de agricultură, care se referă la agricultură, folosit în agricultură; care se ocupă cu agricultura; care își sprijină economia în special pe agricultură.

Agricultor – Persoană care se ocupă cu agricultura.

Înseamnă o persoană fizică sau juridică sau un grup de persoane fizice sau juridice, indiferent de statutul juridic pe care grupul și membrii săi îl dețin în temeiul dreptului național, a cărui exploatare se află pe teritoriul Comunității și care desfășoară o activitate agricolă (Reg. CEE 73/ 2009).

Agricultură – Cultivare a pământului; ramură importantă a economiei; ramură a producției materiale care are ca obiect cultura plantelor și creșterea animalelor în vederea obținerii unor produse alimentare și a unor materii prime, totalitatea metodelor și a lucrărilor întreprinse în acest scop. Face parte din sectorul primar al activității economice, fiind prima formă de producție materială. Caracteristicile agriculturii constau în: pământ, principalul mijloc de producție; procesul de producție se întrepătrunde cu cel natural; durata timpului de reproducție este determinată de timpul necesar transformărilor biologice; dependența rezultatelor, de condițiile naturale, determinând impactul mai puternic al factorilor de risc și incertitudine. Fiind rezultatul acțiunii factorilor economici cu cei naturali, agricultura poate fi din acest punct de vedere economie intensivă și extensivă.

Agricultură extensivă – Sistem de producție agricolă caracterizat prin aceea că sporirea producției se bazează pe extinderea suprafețelor cultivate, pe creșterea suprafețelor agricole, pe creșterea numărului de animale, ceea ce poate duce la dispersarea resurselor folosite și la o eficiență scăzută.

Agricultură intensivă – Sistem de agricultură în care creșterea producției se realizează preponderent prin folosirea de mijloace tehnice performante, tehnologii și metode moderne de cultivare a pământului și de creștere a animalelor. Specific agriculturii intensive este folosirea eficientă a factorilor de producție și realizarea de randamente ridicate.

Agrimensor – Specialist în agrimensură.

Agrimensură – Tehnica măsurătorilor topografice și cadastrale simple ale terenurilor agricole.

Agrochimic – Privitor la agrochimie, care aparține agrochimiei.

Agrochimie – Știință care se ocupă cu studiul circuitului substanțelor nutritive în mediul de creștere și de dezvoltare a plantelor agricole, în vederea stabilirii măsurilor de sporire a producției și de îmbunătățire a calității produselor.

Agrochimist – Specialist în agrochimie.

Agronom – Specialist în agronomie.

Agronomic – Care ține de agronomie, privitor la agronomie.

Agronomie – Complex de științe care cuprinde totalitatea cunoștințelor teoretice și practice referitoare la producția agricolă.

Agrosilvic – Privitor la agricultură și la silvicultură, care ține de agricultură și de silvicultură.

Agrotehnic – Știință care se ocupă cu relațiile dintre factorii de vegetație, sol și plantele cultivate; totalitatea procedeele tehnice de cultivare a unei plante agricole; care aparține agrotehnicii, care se referă la agrotehnică.

Agrotehnician – Specialist în agrotehnică.

Agroterase – Terasă amenajată pentru pomicultură și viticultură.

Agrozootehnic – Agrozootehnie, care ține de agrozootehnic, privitor la agrozootehnie.

Agrozootehnician – Specialist în agrozootehnie.

Agrozootehnie – Tehnica cultivării plantelor furajere și a creșterii animalelor domestice, agrozootehnică.

Aiar – Determinare a greutatei totale a unei mărfi ambalate în saci (prin înmulțirea greutății medii a unui sac cu numărul total de saci).

Ajusta – A adapta, a potrivi o piesă la un ansamblu, un obiect de îmbrăcăminte de corp.

Ajustaj – Relație între dimensiunile a două piese care se assemblează prin întrepătrundere.

Ajustare – Acțiunea de a ajusta.

Ajustare fiscală la frontieră – Expresie prin care se desemnează regimul fiscal îndeplinind rolul de barieră netarifară în armonie cu care produsele exportate sunt scutite de impozite indirecte, iar produsele importate sunt impozitate la fel ca și cele indigene.

Ajustare la convertire – Sumă care în momentul convertirii obligațiunilor rezultă din diferența între prețul de rambursare al vechilor obligațiuni și prețul celor noi ținând cont, dacă este cazul, de dobânzile care au curs.

Ajustarea evenimentelor după data bilanțului – A se vedea evenimentele ulterioare datei bilanțului.

Ajustarea valorii – Ridicarea sau scăderea valorii unui post de activ din bilanț până la valoarea zilei respective; rezervă făcută pentru a ține cont de deprecierea unui post de activ din bilanț.

Cuprinde toate corecțiile destinate să țină seama de reducerile valorilor activelor individuale, stabilite la data bilanțului, indiferent dacă acea reducere este sau nu definitivă. Ajustarea de valoare poate fi: permanentă (denumită amortizare) și/ sau provizorie (denumită ajustare pentru depreciere sau pierdere de valoare, în funcție de caracterul permanent sau provizoriu al ajustării activelor) (OMFP 3055/ 2009).

Ajustări din experiență – Efectele diferențelor între ipoteze actuariale și ceea ce s-a întâmplat de fapt (IAS 19.7).

Ajustor – Muncitor calificat care execută operații de ajustare.

Ajutor – Subvenție, premiu (OMMFPS 2170/ 2010).

Ajutor de stat – Orice măsură care îndeplinește criteriile Tratatului de Instituire a Comunității Europene (art. 87 (1)). Conform acestui tratat o entitate economică care primește sprijin financiar din partea guvernului obține un avantaj față de competitorii săi de pe piață. Astfel, următoarele forme de ajutor de stat sunt considerate compatibile cu piața comună: a. ajutorul de stat cu caracter social, acordat consumatorilor individuali, cu condiția ca acest ajutor să fie acordat fără discriminare cu privire la originea produselor implicate; b. ajutorul pentru înlăturarea efectelor cauzate de dezastre naturale sau de evenimente excepționale; c. ajutorul acordat economiei anumitor teritorii afectate de anumite evenimente. Următoarele categorii de stat pot fi considerate compatibile: a. ajutorul pentru promovarea dezvoltării economice în regiuni unde standardul de viață este foarte scăzut sau cu nivelul ridicat al șomajului; b. ajutorul pentru promovarea unui proiect important de interes comun european sau pentru remedierea unor serioase dereglări în economia unui stat membru; c. ajutorul pentru facilitarea dezvoltării anumitor activități economice, atunci când aceste ajutoare nu afectează în mod nejustificat condițiile comerciale într-o măsură contrară interesului comun; d. ajutorul pentru conservarea patrimoniului cultural atunci când acest ajutor nu afectează condițiile comerciale și concurența în Comunitatea Europeană într-o măsură contrară interesului comun; e. alte categorii similare de ajutor de stat specificate prin hotărârea Consiliului Europei luată prin majoritate calificată, la propunerea Comisiei Europene (Tratatul de instituire a Comisiei Europene, Schema de Ajutor de stat din 25.01.2010).

Ajutor de șomaj – Drept de asigurări sociale aparținând șomerului, ca persoană aptă de muncă, și care nu poate fi încadrată din cauza lipsei locurilor de muncă disponibile corespunzătoare pregătirii sale. Ajutorul de șomaj este de două feluri: a. persoane al căror contract de muncă a fost desfăcut din inițiativa angajatorului pentru motivele prevăzute de art. 130 alin. 1 lit. a-f din Codul muncii sau cărora, după caz le-a încetat calitatea de membru în cooperativa meșteșugărească din motive neimputabile lor; persoane al căror contract de muncă a fost desfăcut din inițiativa societății, dacă s-a stabilit prin dispoziția sau hotărârea organului competent, nelegalitatea hotărârii luate de angajatori ori lipsa vinovăției persoanei în cauză, iar reintegrarea în muncă nu mai este obiectiv posibilă la angajatorul la care a fost încadrată anterior sau la persoana juridică ce a preluat patrimoniul acesteia; c. persoanele al căror contract de muncă a fost desfăcut din inițiativa lor, pentru motive care, potrivit legii, la reîncadrare nu întrerup vechimea în muncă; d. persoanele care au fost încadrate cu contract de muncă pe durată determinată. Pentru aceste categorii de persoane (salariați) acordarea ajutorului de șomaj este condiționată de existența unei perioade de contribuție de cel puțin 6 luni în ultimele 12 luni premergătoare datei de înregistrare a cererii pentru plata de ajutor de șomaj. Această condiție nu trebuie îndeplinită de: a. absolvenții de învățământ încadrându-se în termen de un an de la absolvire nu au beneficiat integral de ajutorul de integrare profesională; b. persoanele autorizate să presteze o activitate individuală caz în care aceste persoane trebuie să fi avut o perioadă de contribuție de cel puțin 12 luni în ultimii 2 ani, anterior înregistrării cererii dacă și-au încheiat activitatea renunțând la autorizația de funcționare; beneficiază de ajutor de integrare profesională: 1. absolvenții instituțiilor de învățământ în vârstă de 18 ani, care nu au surse de venit proprii la nivelul a cel puțin jumătate din salariul minim de bază pe țară și care într-o perioadă de 60 de zile de la absolvire nu au reușit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale; 2. absolvenții instituțiilor de învățământ în vârstă de cel puțin 16 ani, în cazuri justificate de lipsa susținătorilor legali sau imposibilitatea dovedită a acestora de a presta obligația legală de întreținere datorată minorilor; 3. tinerii care înainte de efectuarea stagiului militar nu au fost încadrați cu contract de muncă și care într-o perioadă de 30 de zile de la lăsarea la vatră nu s-au putut angaja; 4. absolvenții de școli speciale pentru handicapați care nu au loc de muncă vor fi luați în evidență imediat după absolvire și beneficiază de plata ajutorului de șomaj pentru integrarea lor profesională de la data înscrierii în aceste evidențe. Sunt excluse de la beneficiul ajutorului de șomaj: 1. persoanele care dețin împreună cu membrii familiei terenuri agricole în suprafețe de cel puțin 10.000 m² în zonele colinare și de șes cel puțin 40.000 m² în zonele montane; 2. persoanele care au surse de venituri proprii sau care realizează venituri din prestarea unor activități autorizate, în condițiile prevăzute de lege și care obțin în acest mod un venit de cel puțin jumătate din salariul minim brut pe țară din care s-a

dedus impozitul prevăzut de lege; 3. persoanele cărora li s-a oferit un loc de muncă corespunzător pregătirii și nivelului studiat, situației personale și stării de sănătate situat la o distanță de cel puțin 50 km de localitatea de domiciliu sau li s-a recomandat de către oficiul de muncă, în scris, să urmeze cursuri de calificare și recalificare și au refuzat nejustificat oferta sau recomandarea; 4. persoanele care îndeplinesc condițiile de înscriere la pensie pentru munca depusă și limită de vârstă; absolvenții învățământului liceal care urmează norme speciale de pregătire, indiferent de forma acestora și de durata lor. Stabilirea cuantumului de ajutor de șomaj și de ajutor de șomaj de integrare profesională se face după cum urmează: 1. 60 % din salariul de bază brut pe țară din care s-a dedus impozitul prevăzut de lege în cazul beneficiarilor de ajutor de șomaj de integrare profesională care provin din rândul absolvenților, învățământului preuniversitar, profesional sau de ucenici, în vârstă de minim 18 ani sau, după caz, 16 ani; 2. 70 % din salariul de bază minim brut pe țară din care s-a dedus impozitul prevăzut de lege, în cazul beneficiarilor de ajutor de șomaj de integrare profesională care provin din rândul absolvenților învățământului superior; 3. 50 % din media salariului brut de bază avut în ultimele trei luni în care s-a dedus impozitul prevăzut de lege în cazul beneficiarilor de ajutor de șomaj care au vechime în muncă de până la 5 ani, dar nu mai puțin de 75 % din salariul de bază minim brut pe țară din care s-a dedus impozitul prevăzut de lege; 4. 55 % din media salariului de bază brut avut în ultimele 3 luni, din care s-a dedus impozitul prevăzut de lege, în cazul beneficiarilor de ajutor de șomaj care au vechime în muncă de până la 10 ani, dar nu mai puțin de 80 % din salariul de bază minim brut pe țară din care s-a dedus impozitul prevăzut de lege; 5. 60 % din media salariului de bază brut sau avut în ultimele 3 luni, din care s-a dedus impozitul prevăzut de lege, în cazul beneficiarilor de ajutor de șomaj care au vechime în muncă de minim 15 ani, dar nu mai puțin de 85 % din salariul minim brut pe țară din care s-a dedus impozitul prevăzut de lege. Cuantumul de ajutor de șomaj pentru persoanele fizice autorizate să presteze o activitate individuală precum și pentru membrii asociațiilor familiale care își desfășoară activitatea în temeiul legii se stabilește după cum urmează: 1. 40 % din venitul mediu lunar, rămas după plata impozitului stabilit potrivit legii, pe ultimele 12 luni, pentru cei care au contribuit la constituirea fondului de ajutor de șomaj o perioadă de până la 5 ani, dar nu mai puțin de un an; 2. 50 % din venitul mediu lunar, rămas după plata impozitului stabilit conform legii, pentru cei care au contribuit la constituirea fondului de șomaj pe o perioadă de peste 5 ani. În cazul salariaților și membrilor cooperației meșteșugărești dreptul la ajutorul de șomaj se naște în momentul încetării contractului de muncă și a calității de membru cooperat, sub condiția înscrierii la oficiile forței de muncă în termen de 30 de zile de la încetarea activității; dacă înscrierea la oficiile de muncă are loc după expirarea termenului de 30 de zile, dreptul la ajutorul de șomaj se naște la data înscrierii, în cazul în care salariatul a încetat contractul de muncă drept urmare a unor hotărâri nelegale de desfacere a contractului de muncă, dreptul la ajutor de șomaj se naște din momentul rămânării definitive și/ sau irevocabile a hotărârii judecătorești de reintegrare în muncă, a ordonanței de scoatere de sub urmărire penală ori punere în libertate, ori a hotărârii de achitare, cu respectarea condiției ca cererea să se facă în termen de 30 de zile de la data respectivă. În caz contrar dreptul la ajutorul de șomaj se naște în momentul înscrierii la oficiile forței de muncă.

Alega – A invoca ceva în sprijinul unei idei sau ca justificare a unei acțiuni.

Alegație – Faptul de a alega; invocare a unei teorii, a unei păreri în sprijinul unei afirmații făcute sau pentru a justifica ceva.

Alegător – Persoană care are drept de vot, care votează.

Alege – A prefera ceva sau pe cineva, a-și fixa preferințele asupra unui fapt sau asupra unei persoane, a decide; a desemna pe cineva prin vot, a vota.

Alegere – Acțiunea de a alege și rezultatul ei.

Alegere deschisă – Vot deschis; vot sau alegere la vedere, pe față, prin ridicare de mâini.

Aleza – A prelucra interiorul unei piese cilindrice, dându-i diametrul cerut, a calibra perfect dimensiunile unui orificiu dintr-o piesă mecanică.

Alezaj – Suprafață interioară, cilindrică sau conică, a unei piese; diametrul interior al cilindrului unui motor.

Alezare – Acțiunea de a aleza.

Alezor – Unealtă așchietoare de formă cilindrică sau conică utilizată la alezare.

Alia – A încheia un tratat de alianță; a se înțelege cu cineva, a se coaliza în vederea unei acțiuni comune; a topi laolaltă anumite metale sau anumite metale cu metaloizi pentru a obține un aliaj.

Aliaj – Produs metalic obținut prin topirea laolaltă a anumitor metale cu metaloizi.

Aliaje de metale prețioase – Amestecul a două sau mai multe metale în care conținutul de metal prețios este de cel puțin 333/1000 (OUG 190/ 2000).

Alianță – Legătură, înțelegere între două sau mai multe grupuri, în vederea realizării unui obiectiv comun; înțelegere politică între două sau mai multe state, pe baza unui tratat, prin care statele respective se obligă să acționeze în comun sau să se ajute în anumite împrejurări, în special în caz de război ori al unui atac îndreptat de alte state împotriva unuia dintre statele aliate.

Aliat – Unit, împreună cu cineva într-o alianță în vederea unei acțiuni comune; despre un stat care a încheiat un tratat de alianță; persoană, clasă, partid care se unește cu cineva în vederea unei acțiuni comune.

Aliena negotia non curare – A nu te amesteca unde nu este treaba ta.

Alienabil – Atribut juridic caracteristic unor categorii de bunuri sau de drepturi, exprimând posibilitatea înstrăinării acestora prin acte juridice, în condițiile prevăzute de lege.

Alimba – A descărca pe alte vase o parte din încărcătura unei nave, pentru a o putea face și navigheze în ape de mică adâncime.

Alimbare – Faptul de a alimba; operațiune constând în transferarea (descărcarea) parțială sau completă a încărcăturii (caricul) unei nave maritime pe o navă de tonaj mai mic în vederea micșorării pescajului acesteia în scopul scoaterii acesteia din starea de eșuare sau pentru a crea posibilitatea trecerii sale în ape mai mici, fie pentru trecerea peste o zonă care pune în pericol continuarea deplasării fie pentru a face posibilă preluarea încărcăturii în dane portuare de mică adâncime, pentru efectuarea preluării caricului la locul unde acea navă a fost ancorată.

Aliment – Produs în stare naturală sau prelucrat care servește ca hrană.

Aliment nepreambalat – Aliment vrac care nu este supus operațiunii de preambalare și care, pentru vânzare, este măsurat sau cântărit în prezența consumatorului (L 296/ 2004).

Aliment nerecomandat – Aliment cu un aport substanțial de compuși cu efect dăunător sănătății, ca grăsimi, sare, zahăr, îndulcitori, aditivi alimentari, în detrimentul compușilor cu efect benefic, cum ar fi fibre, vitamine, minerale (L 123/ 2008).

Alimenta – A consuma sau a da să consume alimente, a (se) hrăni, a (se) aproviziona, a furniza materiale, energie, utilaje etc. unor instalații, întreprinderi etc. pentru asigurarea funcționării sau activității acestora.

Alimentar – De alimente, privitor la alimente.

Alimentare – Acțiunea de a (se) alimenta și rezultatul ei; hrănire, alimentație, nutriție.

Alimentator – Dispozitiv care servește la alimentarea unei mașini sau a unei instalații cu combustibil sau materie primă.

Alimentație – Alimentare, nutriment; introducere în organism a substanțelor nutritive.

Alimentație sănătoasă – Acel mod de alimentație dovedit științific a fi optim creșterii, dezvoltării și menținerii stării de sănătate a copiilor și adolescenților în colectivități (Legea 123/ 2008).

Alinia – A (se) așeza în linie dreaptă, a îndrepta traseul unei străzi, a așeza un grup de construcții după o linie dinainte stabilită, a ajusta elementele componente ale unui sistem pentru a-i asigura o bună funcționare.

Aliniament – Linie dreaptă, determinată pe un teren prin poziția mai multor puncte sau obiecte; poziția mai multor puncte sau obiecte de-a lungul unei linii drepte; porțiune dreaptă din traseul unei căi de comunicație, cuprinsă între două curbe consecutive.

Aliniament de teren – Linie de teren marcată prin jaloane, țaruși, etc.

Aliniere – Acțiunea de a (se) alinia și rezultatul ei.

Aliud este celare, aliud tacere – Una este să tănuiești, altceva să taci.

Aliunde stare, aliunde sentire – A se situa într-o tabără și a fi de părere celeilalte.

Aller et retour – Trading; termen de bursă ce desemnează cumpărarea și revinderea după o scurtă perioadă în perspectiva realizării unui beneficiu de curs.

Allonge – Termen prin care se desemnează adaosul la titlul cambial, adaos ce semnifică o prelungire a spațiului grafic al aceluia titlu; alonjă.

Aloca – A prevedea într-un buget pentru un anumit scop o sumă de bani, de materiale, etc.

Alocabil – Care poate fi alocat.

Alocare – Acțiunea de a aloca și rezultatul ei.

Alocație – Sumă acordată de stat (de la bugetul de stat) sau de o instituție într-un anumit scop (destinată satisfacerii anumitor necesități personale și colective); indemnizație acordată de stat, în anumite condiții, unei persoane. Alocație bugetară, sumă bănească repartizată periodic de stat în vederea angajării cheltuielilor prevăzute pentru instituțiile publice sau acordarea de sprijin financiar (inclusiv valutar) întreprinderilor, instituțiilor și membrilor societății. În cazul politicii familiale, statul prestează o serie de servicii care cuprind în principal o serie de alocații.

Alodial – Care aparține alodiului, care se referă la alodiu.

Alodiu – Proprietate funciară liberă, scutită de orice sarcină de vasalitate.

Alonjă – Pagina atașată unei cambii sau acțiuni nominative și destinată andosărilor succesive; piesă mobilă sau demontabilă care servește la prelungirea unor obiecte; mișcare de întindere rapidă a brațelor; lungime a brațelor unui sportiv angajat într-o luptă directă cu un adversar.

Alpestru – Alpin, de mare altitudine.

Alpin – Care aparține sau este caracteristic munților Alpi; care aparține regiunilor muntoase înalte.

Alt auditor – Un auditor, altul decât auditorul principal, care are responsabilitatea de a raporta asupra informațiilor financiare ale unei componente care sunt incluse în situațiile financiare auditate de către auditorul principal. Alți auditori includ firmele auditate, indiferent dacă folosesc același nume sau nu, colaboratorii, precum și auditorii neafiliați.

Alte afirmații – Informațiile financiare sau nefinanciare (altele decât situațiile financiare sau raportul auditorului asupra acestora) incluse în raportul anual, fie ca urmare a legii, fie pentru că așa se obișnuiește.

Alte beneficii pe termen lung ale angajaților – Beneficiile angajaților (altele decât beneficiile postangajare și beneficiile pentru terminarea contractului) care nu sunt datorate în totalitate în termen de 12 luni, după sfârșitul perioadei în care angajații prestează serviciul în cauză (IAS 36.6).

Alte hidrocarburi – Această categorie include țițeiul sintetic obținut din nisipuri asfaltice, uleiurile minerale extrase din sisturile bituminoase etc., lichidele obținute din lichefierea cărbunelui, în urma transformării gazului natural în benzină, hidrogenul și uleiurile emulsionate, etc. (Reg. CE 1.099/ 2008).

Alte lucrări de finisare a clădirilor – Reprezintă lucrările de instalare a piscinelor private, curățirea pereților exteriori ai clădirilor cu ajutorul aburilor, prin sablare și alte activități similare, alte lucrări de finisare a clădirilor neclasificate (fără a include curățirea pereților interiori ai clădirilor și ai altor construcții) (O.U.G. nr. 34/ 2006).

Alte lucrări de instalații – Reprezintă instalarea sistemelor de iluminat și semnalizare luminoasă pentru șosele, drumuri, căi ferate, aeroporturi și porturi, instalarea, în clădiri sau în alte tipuri de construcții, a instalațiilor și echipamentelor neclasificate în alte tipuri de lucrări (O.U.G. nr. 34/ 2006).

Alte lucrări speciale de construcție – Reprezintă activitățile de construcție specializate referitoare la un aspect comun pentru mai multe tipuri de lucrări și care necesită competențe sau echipamente specializate, realizarea de fundații, inclusiv baterea pilonilor, forarea și construcția de puțuri de apă, adâncirea puțurilor, montarea structurilor metalice (dar nu de fabricație proprie), arcuirea structurilor metalice, așezarea cărămidilor și a blocurilor de piatră, montarea și demontarea schelelor și platformelor de lucru proprii sau închiriate, construcția de coșuri, industriale și furnale (fără a include închirierea de schele fără ridicare sau demontare) (O.U.G. nr. 34/ 2006).

Alte produse lactate – Reprezintă orice produs lactat, altul decât laptele, în special laptele degresat, smântâna, untul, iaurtul și brânzeturile; în cazul în care este oportun, acestea se traduc în „echivalent lapte” prin aplicarea coeficienților precizați de reglementările în vigoare (Reg. CEE 1234/ 2007).

Alter ego – Un alt eu.

Alteră – A suferi sau a face să sufere transformări sub acțiunea mediului extern; a (se) descompune, a (se) strica; a denatura, a falsifica, a se transforma.

Alterabil – Care se alterează.

Alterabilitate – Însușirea a ceea ce este alterabil.

Alterare – Acțiunea de a (se) altera și rezultatul ei; ansamblu al schimbărilor fizice, chimice și biochimice produse în roci la/ sau aproape de suprafața scoarței terestre sub acțiunea agenților atmosferici, plantelor și microorganismelor.

Alterat – Descompus, stricat; denaturat, falsificat; schimbat, modificat.

Alterna – A reveni sau a face să revină succesiv, a lua pe rând locul altuia, a se succeda sau a face să se succedă la intervale aproximativ egale; a se schimba prin alternanțe.

Alternant – Care alternează.

Alternanță – Însușirea de a alterna, revenire succesivă.

Alternare – Acțiunea de a alterna și rezultatul ei.

Alternativă – Posibilitate de a alege între două soluții, între două situații etc. care se exclud; relație între două judecăți în care, dacă o judecată este adevărată, cealaltă este neapărat falsă.

Alți participanți la procesul de muncă – Persoane aflate în întreprindere și/ sau unitate, cu permisiunea angajatorului, în perioada de verificare prealabilă a aptitudinilor profesionale în vederea angajării, persoane care prestează activități în folosul comunității sau activități în regim de voluntariat, precum și șomeri pe perioada participării la o formă de pregătire profesională și alte persoane care nu au contract individual de muncă încheiat în formă scrisă și pentru care se poate face dovada prevederilor contractuale și a prestațiilor efectuate prin oricare alt mijloc de probă (L 319/ 2006).

Aluat – Pastă obținută din făină amestecată cu apă, grăsimi, etc., din care se prepară pâine, prăjituri, etc. cocă; bucată de aluat folosită ca plămădeală; prăjitură făcută din aluat.

Alunecări de teren – Deplasarea terenului aflat în pantă sub acțiunea apelor subterane și a altor factori. Există alunecări de teren active și antice (stinse), pe care repartizarea construcțiilor este periculoasă (și, astfel, se interzice aceasta). Acest caz trebuie să atenționeze cumpărătorii terenurilor pentru construcții.

Alura – Fel de a se mișca; mers, umblet; înfățișare; mod de deplasare al unui animal; ritm în care se desfășoară o acțiune individuală sau colectivă în întrecerile sportive, mod în care se desfășoară un eveniment, o întâmplare, etc.

Amalgam – Aliaj de mercur cu alt metal; amestec de elemente dispartate, talmeș-balmeș.

Amalgama – A amesteca/ alia mercurul cu un alt metal; a prepara un amalgam; a amesteca la un loc toate elementele dispartate, eterogene.

Amalgamare – Acțiunea de a amalgama.

Amanet – Gaj, ostatic; contract prin care un debitor predă/ remite creditorului său posesiunea unei sume ca garanție (gaj) a restituirii altui bun (în general imobiliar) sau a unei sume împrumutate (pentru a-și garanta datoria). În temeiul acestui contract, creditorul are dreptul să rețină bunul în posesia sa (drept real) până la plata datoriei, iar în caz de neplată, să se despăgubească, cu preferință față de ceilalți creditori, din prețul rezultat prin valorificarea celui bun (a gajului).

Amaneta – A pune ceva ca amanet.

Amanetare – Acțiunea de a amaneta; operație prin care un debitor pune la dispoziția creditorului său un bun, care garantează plata la scadență a unei obligații de plată. Dacă debitorul nu reușește să achite la scadență obligația asumată, atunci creditorul poate să vândă bunul depus cu amanet.

Amarare – Operațiune de fixare a mărfurilor care sunt încărcate la bordul navelor (în magazii sau pe punte), pe locurile în care sunt stivuite precum și a oricăror obiecte care nu se află fixate corespunzător pe navă, spre a se evita deplasarea lor în timpul transportului datorită tangajului și ruliului. Modalitățile acestei operații țin seama și de considerații de ordin comercial. Ea se execută în mod obligatoriu înainte de plecarea navei în cursă constituind o sarcină a comandantului fiind strâns legată de măsurile de securitate a navei și a tuturor persoanelor aflate la bord, în timpul navigației. Pentru amararea mărfurilor în vrac, îndeosebi cerealele, există reguli cu caracter special. Ținând seama de caracterul oneros al amarării contractele trebuie să cuprindă clauzele privind modul de suportare a cheltuielilor făcute cu amararea.

Amănunt – Cu amănuntul, cu bucata, în detaliu, în mici cantități; element secundar neesențial al unui obiect, al unui fenomen sau al unui eveniment, detaliu.

Ambala – A împacheta ceva într-un material protector, în vederea ușurării manipulării lui și a transportului; a face ca viteza unui motor să devină mai mare decât viteza lui nominală; a începe să fugă foarte tare (fără a putea fi oprit); a se lăsa purtat de mânie, de entuziasm, a se avânta într-o discuție aprinsă; a se antrena, a se aprinde.

Ambalarea mărfurilor – Operațiune de condiționare exterioară a mărfurilor în scopul menținerii cantitative și calitative în timpul transportului, precum și pentru conferirea unui aspect comercial și protector produselor în conformitate cu normele specifice prestabilite în vederea comercializării acestora. Ambalarea mărfurilor joacă un rol important în cazurile în care distanțele de transport sunt mari. Normele în acest domeniu pot fi incidente și specifice, uzuale ori expres stabilite în domeniu de către autoritățile din țările importatoare. Astfel, în funcție de natura mărfurilor, de distanțele și duratele de transport, de tipul și mijloacele de transport, etc. este necesar să se asigure rezistența adecvată a ambalajelor care trebuie să aibă aspect comercial, să fie marcate și etichetate corespunzător conform clauzelor contractuale, uzanțelor sau normelor obligatorii de pe piața de distribuție, astfel încât să permită identificarea coletelor, a greutății și/ sau numărului acestora, dacă este necesar a originii mărfurilor, să ofere indicațiile cerute cu privire la compoziția mărfurilor și la modul de utilizare sau consum al acestora, etc.

Ambarcader – Locul unde se îmbarcă mărfurile și călătorii pe vapor.

Ambarcație – Vas plutitor de mici dimensiuni, cu vâsle, vele sau motor.

Ambarcațiune – Ambarcație.

Ambarcațiune de agrement – Orice ambarcațiune destinată curselor al căror itinerar este stabilit de către utilizator (Reg. CEE 2454/ 92).

Ambardee – Îndepărtare bruscă și involuntară a unei nave din drumul urmat, datorită curenților marini sau vântului.

Ambasadă – Reprezentanță diplomatică pe lângă guvernul unei țări străine, condusă de un ambasador; clădire unde își are sediul această reprezentanță.

Ambasador – Reprezentant diplomatic cu rangul cel mai înalt; persoană trimisă cu o misiune specială pe lângă un stat sau un for internațional.

Ambranșament – Ramificație secundară a unei linii ferate, a unei conducte de canalizare.

Ambuteiaj – Blocare într-un port sau într-un bazin a unor nave din cauza îngrămădirii lor într-un spațiu mic, a aglomerării, a dificultăților de manevrare provocate de aglomerare, etc.; blocare a circulației rutiere, din cauza îngrămădirii în dezordine a unor vehicule; îmbuteliere.

Ambutisa – A prelucra prin deformare plastică, la cald sau la rece, un semifabricat din tablă pentru a obține capace, cutii, farfurii, etc.

Ambutisare – Acțiunea de a ambutisa.

Ameliora – A (se) îmbunătăți, a (se) îndrepta, a (se) perfecționa; a supune ameliorării un animal sau o plantă.

Ameliorabil – Care poate fi ameliorat.

Ameliorant – Care ameliorează, ameliorator.

Ameliorare – Acțiunea de a (se) ameliora și rezultatul ei; îmbunătățire, îndreptare, ameliorație; proces de creare de noi rase de animale sau de plante de cultură sau de îmbunătățire a celor existente.

Ameliorare a solului – Ansamblu de procedee tehnice (îndeosebi de îmbunătățiri funciare), hidroameliorative, pedoameliorative și agroameliorative, care sunt folosite pentru îmbunătățirea radicală și durabilă a unui sol neproductiv sau slab productiv (terenuri degradate prin eroziune, sărături, înmlăștinire, alunecări, etc.) prin eliminarea factorilor care limitează fertilitatea acestuia în vederea reintroducerii lor în circuitul agricol, sau îmbunătățirii condițiilor de dezvoltare a culturilor agricole (Cod bune practici fermă 2006).

Ameliorare agrosilvică a terenurilor – Ansamblul de lucrări de ameliorare a solurilor agricole, în special de prevenire și combatere a eroziunii solului, efectuate cu ajutorul plantațiilor forestiere de protecție; disciplină științifică având ca obiect de studiu această categorie de lucrări.

Amelioratorul – Reprezintă: a. persoana fizică sau juridică care a descoperit sau dezvoltat un nou soi; b. persoana care a angajat persoana prevăzută la lit. a. sau care i-a comandat acesteia activitatea de creare ori de descoperire de noi soiuri, dacă contractul prevede că dreptul de ameliorator aparține celui dintâi; c. succesorul în drepturi al persoanei prevăzute la lit. a. sau b. după caz (L 266/ 2002).

Amenaja – A aranja, a organiza în vederea utilizării; a realiza o amenajare.

Amenajabil – Care se poate amenaja.

Amenajament – Sistem de măsuri pentru organizarea exploatarea forestiere, cuprinzând refacerea, ameliorarea, mărirea fondului forestier, protecția și exploatarea lui rațională; sistem de măsuri privind organizarea, folosirea și îmbunătățirea unei pășuni pentru o anumită perioadă de timp.

Amenajament silvic – Document de bază în gestionarea pădurilor, cu conținut tehnico-organizatoric și economic, fundamentat ecologic (L 46/ 2008).

Amenajare – Acțiunea de a amenaja și rezultatul ei; ansamblul de lucrări prin care elementele unui sistem tehnic sunt dispuse și utilizate astfel încât sistemul să corespundă cât mai bine scopului pentru care a fost realizat.

Amenajare a teritoriului – Complex de activități pentru coordonarea politicii economice, sociale, culturale și ecologice în conformitate cu valorile fundamentale ale societății luate în ansamblu, în vederea realizării unui cadru natural și construit armonios, care să favorizeze viața socială și culturală a populației. Activitatea de amenajare a teritoriului are drept scop realizarea următoarelor obiective: a. dezvoltarea economică și socială echilibrată în condițiile respectării specificului fiecărei zone; b. ameliorarea calității vieții oamenilor și colectivităților umane; c. gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului înconjurător; d. utilizarea rațională a teritoriului.

Amenajare de desecare și drenaj – O rețea la scară mare de structuri, pompe, canale și conducte, care poate fi folosită pentru a transporta apa de la unul sau mai multe sisteme de desecare și drenaj către un curs natural de apă sau emisar și care cuprinde terenul, clădirile, drumurile de acces și infrastructura aferente, necesare pentru a exploata, întreține și repara amenajarea și sistemele componente (L 138/ 2004).

Amenajare de irigații – O rețea la scară mare de structuri, pompe, canale și conducte care poate fi folosită pentru a preleva apa din resursele autorizate de apă și a distribui apa pentru irigații unuia sau mai multor sisteme de irigații și care cuprinde terenul, clădirile, echipamentul, drumurile de acces și infrastructura aferente, necesare pentru a exploata, întreține și repara amenajarea (L 138/ 2004).

Amenajare de îmbunătățiri funciare – O rețea de sisteme de irigații, sisteme de desecare și drenaj și lucrări de apărare împotriva inundațiilor sau de combatere a eroziunii solului, care deservește o suprafață de teren definită și care include terenul, clădirile, echipamentul, drumurile de acces și infrastructura aferente, necesare pentru a exploata, întreține și repara amenajarea și sistemele componente (L 138/ 2004).

Amenajare de îmbunătățiri funciare declarată de utilitate publică – O amenajare de îmbunătățiri funciare din domeniul public sau privat al statului (L 138/ 2004).

Amenajare hidroalică – Amenajare pentru prevenirea acțiunilor dăunătoare ale unui curs de apă și pentru valorificarea resurselor lui potențiale.

Amenajare hidroameliorativă – Totalitatea lucrărilor destinate reglării regimului de apă de la suprafață și din profilul solului, pentru crearea condițiilor favorabile dezvoltării culturilor și exploatarea terenurilor.

Amenajare piscicolă – Unitatea de bază a acvaculturii, reprezentată de: a. eleșteu, b. iaz, c. stație de reproducere artificială, d. vivieră flotabilă, e. lacuri de acumulare în care se practică acvacultura și f. alte instalații destinate acvaculturii (O.U.G. nr. 23/ 2008).

Amenajarea pădurilor – Ansamblul de preocupări și măsuri menite să asigure aducerea și păstrarea pădurilor în stare corespunzătoare din punctul de vedere al funcțiilor ecologice, economice și sociale pe care acestea le îndeplinesc (L 46/ 2008).

Amenda – A aplica cuiva o amendă; a îmbunătăți, a modifica prin amendamente un text, mai ales o lege; a îmbunătăți unele însușiri ale solului prin incorporarea unor amendamente.

Amendabil – Care se poate amenda; referitor la texte de legi care pot fi îmbunătățite, modificate prin amendamente.

Amendament – Text care se introduce într-un proiect de lege, pentru a preciza, a completa sau modifica unele dispoziții; îmbunătățire, modificare adusă unui proiect de act normativ sau de tratat; operație de îmbunătățire a proprietăților fizice ale solului cultivat, în vederea obținerii unor recolte îmbunătățite; substanță care se încorporează în sol pentru a schimba unele însușiri fizice și chimice nefavorabile ale acestuia, în vederea îmbunătățirii condițiilor de nutriție ale plantelor cultivate.

Amendare – Acțiunea de a amenda; aplicare a unei amenzi.

Amendă – Pedepsă în bani; sancțiune concretizată în plata unei anumite sume de bani, reglementată prin acte normative, suportată de persoane fizice sau juridice pentru abateri privind îndeplinirea unor obligațiuni cu caracter fiscal, civil sau administrativ, ori prin săvârșirea unor infracțiuni. Amenda este o sursă de venituri pentru administrațiile publice și, totodată, o pârghie economico-financiară în mecanismul economico-social; sancțiune patrimonială ce se aplică autorului unei fapte ilicite,

persoană fizică sau juridică constând în obligarea ei la plata unei sume de bani. Amenda poate fi civilă, penală, contravențională, judiciară, etc., după natura normelor juridice încălcate.

Amendă civilă – Reprezintă: 1. sancțiune civilă constând în suma de bani pe care debitorul unei obligații de a se face sau a nu se face ceva este obligat, prin hotărâre judecătorească pronunțată la cererea creditorului, în temeiul unui text expres de lege să o plătească în folosul statului, pentru fiecare zi întârziere, până la executarea în natură a obligației sale; 2. suma de bani pe care autorul unei fapte ilicite este obligat, prin hotărâre judecătorească, să o plătească în folosul statului pentru fiecare zi întârziere, până la îndeplinirea măsurilor stabilite de instanță în vederea restabilirii dreptului nepatrimonial al unei alte persoane căruia i s-a adus atingere prin săvârșirea faptei respective. La fel ca și daunele cominatorii, amenda civilă nu are rol de despăgubire ci doar de constrângere patrimonială în vederea îndeplinirii unei obligații civile sau a unor măsuri stabilite de instanță pentru restabilirea unui drept încălcat. Spre deosebire de daunele cominatorii plata amenzii civile este definită și ea nu scutește pe debitor de obligația de a plăti, separat creditorului sau titularului dreptului nepatrimonial încălcat, despăgubiri civile pentru pagubele cauzate de întârziere sau neexecutate. Prin această din urmă trăsătură amenda civilă se deosebește și de penalitățile civile care, având și o funcție reparatorie, nu se cumulează cu despăgubirile ce i se impută asupra cuantumului acestora.

Amendă cu caracter administrativ – Sancțiune pe care o aplică instanța de judecată, (procuror) în caz de înlocuire a răspunderii penale cu răspunderea care atrage o sancțiune cu caracter administrativ, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru această înlocuire. Limitele legii sunt determinate de lege (art. 91 C.Pen.).

Amendă judiciară – Sancțiune de drept procesual civil susceptibil de aplicare către instanța de judecată unui participant la proces și care constă în obligarea celui vizat la plata unei sume de bani către stat. Amenda penală se aplică mai ales în cazul săvârșirii de către parte a unui abuz de drept procesual, în una din următoarele ipoteze: a. introducerea cu rea-credință a unei cereri de recuzare sau prin care se solicită strămutarea pricinii, obținerea scutirii de plată a taxei de timbru ca urmare a inducerii în eroare a organelor financiare; b. declarația cu rea-credință a reclamantului că nu cunoaște domiciliul pârâtului, datorită căruia acesta din urmă este citat prin publicitate; c. solicitarea cu rea-credință a verificării unui înscris care emană de la o parte; d. introducerea cu rea-credință a contestației la executare. Instanța dispune aplicarea amenzii judiciare printr-o încheiere susceptibilă de apel sau recurs. În anumite cazuri legea prevede că amenda judiciară este cominatorie, constând în obligarea celui sancționat la plata unei sume de bani pentru fiecare zi întârziere în executarea unei obligații de a face. De asemenea în litigiile de această natură se va putea dispune aplicarea unei amenzi judiciare cominatorii organului administrativ pârât pentru asigurarea executării de către el a obligației privind admiterea unui act administrativ ori eliberarea unui înscris (certificat, adeverință), impusă prin hotărâre judecătorească. Amenda judiciară este susceptibilă de aplicare și unor persoane care deși nu participă la proces în calitate de părți sau terți concură totuși la desfășurarea acestuia ca de exemplu agentul de procedură care îndeplinind defectuos sau neîndeplinind procedura de citare sau de comunicare, ocazională amânarea judecării pricinii, martorului care nu se prezintă la instanță cu toate că a fost legal citat, sau care prezentându-se, refuză să depună mărturie; expertului care nu depune în termen raportul de expertiză sau refuză nejustificat îndeplinirea însărcinării ce i se încredințează de către instanță. În toate aceste cazuri, încheierea prin care se dispune aplicarea amenzii judiciare este executorie și totodată susceptibilă de apel sau recurs; instanța poate reveni asupra amenzii sau poate hotărî reducerea ei, la cererea celui sancționat și ținând seama de justificările invocate de el.

Amendă penală – Pedepsă principală care constă în suma de bani pe care infractorul este condamnat de instanță să o plătească. Ea este prevăzută, în cele mai multe cazuri, ca o sancțiune alternativă cu pedeapsa închisorii și se aplică numai în limitele prevăzute de lege (art. 63 C.Pen.).

Amenințare – Infracțiune care face parte din grupul infracțiunilor privind libertatea persoanei care constă în fapta de a amenința o persoană cu săvârșirea unei infracțiuni sau a unei fapte păgubitoare îndreptată împotriva ei, a soțului ori a unei rude apropiate, dacă este de natură să o alarmeze (art. 193 C.Pen.).

Ameriza – A executa o amerizare.

Amerizaj – Amerizare.

Amerizare – Acțiunea de a ameriza; evoluție a unui hidroavion prin care acesta coboară și alunecă pe suprafața apei până la oprire; amerizaj, aterizare a unei nave pe suprafața apei.

Amerizor – Dispozitiv al unui hidroavion care permite manevrarea în timpul decolării sau amerizării.

Amestec – Intervenție într-o afacere; participare (cerută, necerută sau forțată) la treburile sau relațiile altora; ingerință; reunire de lucruri diverse; complex format din elemente diferite, amestecătură, combinație, mixtură; produs obținut prin punerea laolaltă a mai multor substanțe care își păstrează proprietățile caracteristice.

Amesteca – A (se) face un amestec; a provoca dezordine, a încurca diverse lucruri între ele; a pătrunde unele într-altele; a se pierde, a dispărea în; a se amesteca; a interveni, a se băga, a se vârî (nechemat) într-o acțiune, într-o discuție, etc.

Amestecare – Acțiunea de a (se) amesteca.

Amestecat – Compus din elemente diferite; împestrițat, pestriț, eterogen.

Amestecătură – Produs al amestecării, amestec; îngrămădire întâmplătoare de lucruri sau de ființe, formație lipsită de unitate.

AMEX – American Stock Exchange, a doua bursă de valori, ca volum de tranzacții din SUA, situată în New York. Tradițional, la AMEX sunt cotate firmele de dimensiuni mici și mijlocii, în timp ce la NYSE sunt cotate marile corporații; are cel mai mare număr de firme străine cotate.

Amiabil – Arbitru căreia părțile i-au conferit puteri speciale, autorizându-l să soluționeze litigiul “ex aequo et bono”, adică “după cuget și chibzuire”, fără a fi obligat a se baza pe dispozițiile legale aplicabile litigiului. Valabilitatea unei asemenea imputerniciri de fond de a face o judecată “în echitate”, depinde în primul rând de legea aplicabilă convenției arbitrar de deoarece voința părților determină conținutul puterilor pe care ele înțeleg să le confere arbitrilor, având deci libertatea să decidă și condițiile în care se supun arbitrajului. Cu toate acestea dacă părțile prin convenția lor arbitrară au decis să se adreseze unui centru permanent de arbitraj, la care se aplică un regulament cu caracter obligatoriu sau o lege care interzice funcție de mediator amiabil, arbitrii nu vor putea rezolva litigiul ca mediatorii amiabili. În acest sens, uneori se prevede că arbitrii vor hotărî mediatorii amiabili, dacă aceasta este voința părților și dacă legea care reglementează arbitrajul permite acest lucru. Astfel spus părțile pot prin convenția lor să încredințeze arbitrilor puterea de mediatorii amiabili numai dacă legea procedurală aplicabilă o permite. Aplicația cumulativă a legii convenției arbitrar și a legii procedurale, în măsura în care nu coincid, conduce până la urmă la aplicarea legii respective, respectiv la înlăturarea convenției arbitrale, privind soluționarea litigiului de către mediatorii amiabili.

Înțelegător, prietenos, binevoitor; prietenește.

Amnistia – A acorda amnistie unui infractor; a scoate un delict de sub rigorile/ sancțiunile legii.

Cauza care înlătură răspunderea penală alături de prescripția răspunderii penale, lipsa plângerii prealabile și împăcarea părților. Această cauză înlătură posibilitatea aplicării sancțiunilor și nu privește caracterul penal al faptei. Amnistia este un act de clemență al puterii supreme legislative (Parlamentul României), prin care este înlăturată răspunderea penală pentru fapta săvârșită.

Amnistiaabil – Care poate fi amnistiat.

Amnistie – Act al puterii de stat prin care se înlătură răspunderea penală pentru o infracțiune săvârșită.

Amnistiere – Acțiunea de a amnistia și rezultatul ei.

Amonificare – Proces biochimic de eliberare a azotului amoniacal din compuși organici cu azot (Cod bune practici fermă 2006).

Amortisment – Reprezintă: 1. sumă determinată de obicei ca nivel anual, destinată compensării treptate, sub formă valorică a uzurii fizice și morale, a mijloacelor fixe utilizate în activitatea productivă (amortismentul se constituie pe seama costurilor de producție, nivelul anual al amortismentului se determină prin raportarea valorii totale a mijloacelor fixe productive amortizabile la durata normală de funcționare a acestora); suma în valută, destinată efectuării treptate a plăților în vederea rambursării de către debitor a unor credite și împrumuturi contractate în străinătate.

Amortizare (depreciere) – Procedeu contabil ce constă în reducerea valorii fondurilor fixe pentru a ține cont de uzură și depreciere; rambursarea unei datorii la scadență sau anticipat sau a unui împrumut prin tragere la sorți de obligațiuni de piață.

Alocarea sistematică a valorii depreciabile (amortizabile) a unui activ pe întreaga durată de utilizare a acestuia (IAS 38.8). În cazul unei mobilizări necorporale sau a fondului comercial, termenul “amortizare” este, în general, utilizat în loc de “depreciere”, cei doi termeni având același sens.

Reprezintă: 1. proces economico-financiar de compensare treptată, prin intermediul costurilor de producție a uzurii fizice și morale, exprimată sub formă valorică, a mijloacelor fixe de producție, pe măsura transferării valorii lor asupra produselor rezultate din procesul de producție (prin acest proces se creează mijloace financiare necesare înlocuirii mijloacelor fixe respective, după scoaterea lor din funcțiune); 2. modalitate de rambursare treptată, la termene stabilite, a ratelor și dobânzilor aferente unui credit sau împrumut extern.

Amortizare a împrumuturilor – Expresie ce desemnează stingerea treptată a împrumuturilor prin rambursarea sumelor împrumutate făcută prin plăți periodice la intervale de timp convenite de părți.

Amortizare accelerată – Presupune realizarea a 50 % din valoarea de intrare asupra cheltuielilor de exploatare, în primul an de folosință (se mai numește și amortizare fiscală).

Amortizarea cambiei – Anularea pe cale judecătorească, după o procedură specială, a titlului cambial care a fost sustras, pierdut sau distrus, în scopul de a se da astfel posesorului acelui titlu posibilitatea de a-și exercita drepturile cambiale. Ordonanța de amortizare prin care se încheie această procedură, trebuie notificată trasului, pentru ca acesta să ia cunoștință că nu mai are obligația să plătească celui care ar prezenta titlul anulat.

Amortizarea titlului de credit – Mijloc juridic prin care se lipsește de eficiență un titlu de credit.

Amovibil – Care poate fi mutat, revocat, concediat; care poate fi separat de restul ansamblului fără ca acesta să se defecteze.

Amovibilitate – Faptul de a fi amovibil.

Ampatament – Distanța dintre axele osiilor extreme ale unui vehicul.

Amplasa – A așeza, a fixa o mașină, o instalație, o instalație etc. pe un anumit loc.

Amplasament – Loc de așezare a unei instalații, a unui dispozitiv, a unor mașini, a unei construcții, executarea unor canale, etc..

Înseamnă un spațiu geografic determinat, aflat sub controlul managerial al unei organizații acoperind activități, produse și servicii, inclusiv totalitatea infrastructurilor, echipamentelor și materialelor; un amplasament este cea mai mică entitate care poate fi luată în considerare pentru înregistrare (Reg. CE 1221/ 2009).

Amplasare – Faptul de a amplasa.

An agricol – Perioadă de timp cuprinsă între începutul muncilor agricole de toamnă, care privesc recolta anului următor, și strângerea recoltei din anul în curs.

An bugetar – Anul financiar pentru care se aprobă bugetul, se întocmește și se execută. Anul bugetar este anul calendaristic care începe la data de 1 ianuarie și se încheie la data de 31 decembrie (L 500/ 2002; L 273/ 2006).

An de analiză – Anul pentru care se stabilesc furnizorii de energie electrică care nu și-au îndeplinit cota de achiziție de certificate verzi pentru acel an și modul de alocare operatorilor de rețea a sumei bănești rezultate din penalizarea furnizorilor (OANRE nr. 62 / 2009).

Anagrama – A schimba ordinea literelor unui cuvânt pentru a obține un alt cuvânt; a transcrie sub formă de anagramă.

Anagramatic – Care formează o anagramă.

Anagramatiza – A anagrama.

Anagramă – Schimbare a ordinii literelor sau a unei fraze pentru a obține un alt cuvânt sau o altă frază; cuvânt obținut prin această schimbare; joc distractiv care folosește acest procedeu.

Analist – Autor de anale; specialist în analiza matematică sau psihologică; persoană care dovedește o aptitudine deosebită în cunoașterea, în analiza și în descrierea a ceva.

Analitic – Care se bazează pe analiză, care procedează prin analiză; care folosește calculul algebric și infinitezimal.

Analiza – A cerceta un întreg, un fenomen, etc., examinând fiecare element în parte; a examina un text din diferite puncte de vedere; a identifica compoziția unei substanțe.

Analiza bilanțului – Analiza economică efectuată pe baza unui bilanț și a conturilor anuale ale unei firme pentru a-i aprecia solvabilitatea.

Analiza comparativă – Compararea unui element de referință, o nouă tehnică managerială, ce presupune “căutarea celor mai eficiente metode care să conducă la performanțe superioare”. Constă în compararea sistematică și permanentă a performanțelor produsului/ serviciului și practicilor curente de lucru, identificarea direcțiilor și tehnicilor de acțiune în vederea perfecționării lor și motivarea clară a programelor de acțiuni colective propuse. Aceasta se poate realiza prin raportarea la performanțele proprii a performanțelor unor firme de prestigiu. Se mai numește și benchmarking.

Analiza de portofoliu – Analiza unui depozit de titluri luând drept criteriu valoarea bursieră, venitul, ca și repartitia plasamentelor pe ramuri, țări și monede. Această prestație este oferită de către bănci în cadrul consultanței plasamentelor.

Analiza financiară – Analiza sistematică a diferitelor titluri pentru a elabora o strategie de plasament. Aceasta poate fi analiză fundamentală și analiză tehnică.

Analiză a pieței – Metodă de cercetare a pieței care constă în descompunerea proceselor și fenomenelor caracteristice ei, pentru a le descoperi elementele de bază și a defini evoluțiile viitoare ale lor. Ea se completează cu o sinteză, pentru a se stabili corelațiile care există între elementele componente. Analiza pieței trebuie să definească calitatea și prețul mărfurilor pentru a-i satisface pe cumpărători, posibilitățile de desfacere, canalele de distribuire a produselor. Ele trebuie să furnizeze informații cât mai precise asupra mărimii și caracteristicilor pieței potențiale, asupra timpului și intensității eforturilor de marketing, necesar pentru vânzarea produselor și asupra normelor și standardelor de costuri și performanțe necesare îndeplinirii cerințelor pieței. Analiza pieței cuprinde următoarele etape: definiția clară și corectă a pieței, termeni geografici, demografici, calendaristici, sezonieri, psihologici; măsurarea potențialului pieței, stabilirea gradului de saturare în profil teritorial, elaborarea de hărți necesare strategiei de piață; determinarea caracteristicilor pieței prin analiza datelor anterioare și prin observații, anchete, sondaje etc.; definirea influenței motivaționale care stă la baza cumpărării sau necumpărării unui anumit produs sau serviciu într-o perioadă dată de timp.

Analiză fundamentală – Metodă de estimare a perspectivelor bursiere pentru un titlu financiar prin luarea în calcul a unor indicatori ai situației economice generale precum și a rezultatelor economico-financiare ale firmei emitente a titlului; adepții acestei metode se numesc “fundamentalisti” (fundamental analysis). Utilizează informații privind profitabilitatea companiei precum și potențialul de profitabilitate al acesteia în viitor, pentru a determina o relativă valoare corectă a acesteia și constă în examinarea bilanțului, a conturilor anuale, a poziției pe piață și a perspectivelor unei întreprinderi în contextul macroeconomic, apoi a sectoarelor și ramurilor. Analiza fundamentală studiază cauzele și efectele, luând în considerare cauzele externe piețelor de tranzacționare, dar care au efect asupra prețurilor. Aceste cauze externe se referă la indicatorii economici ai entității, nivelul investițiilor, managementul companiei, politica guvernamentală, etc.

Analiză tehnică – Metodă de estimare a perspectivelor bursiere pentru un titlu financiar, care pleacă de la observarea și interpretarea evoluției anterioare a titlului respectiv; adepții acestei metode, care folosesc o serie de modele grafice ale prețurilor în bursă, se numesc “chartiști” de la chart = grafic (technical analysis). Utilizează studiul pieței ca și tendința istorică și încearcă să măsoare condițiile de piață axându-se în special pe examenul evoluției bursiei, al cotației, al comportamentului anumitor titluri sau sectoare, apoi a titlurilor în sine. Se utilizează diferite studii statistice ale pieței, încercând să se interpreteze aceste date și să se explice pe baza lor mișcările prețurilor din piață. Cei care utilizează această metodă consideră că studiul evoluției pieței oferă suficiente date pentru a-ți forma o imagine despre evoluția viitoare a prețurilor, presupunând faptul că tendința prețurilor istorice indică modul de comportare al acestora în viitor.

Analizabil – Care poate fi analizat.

Analizare – Acțiunea de a analiza și rezultatul ei.

Analiza cost-beneficii – Evaluare care compară costurile și beneficiile unui proiect. Se folosește adesea pentru evaluarea proiectelor din sectorul public, pentru care se face o încercare de cuantificare a beneficiilor sociale și economice.

Analiza de risc – Metodă de evaluare a probabilității de apariție a unor factori care să împiedice obținerea rezultatelor urmărite pentru implementarea unor proiecte/ acțiuni.

Analiza socio-economică – Cadrul analitic care compară costurile și beneficiile pentru a stabili în ce măsură, date fiind alternativele, un proiect propus va conduce sau nu la un progres suficient al economiei și al societății.

Analiză – Metodă științifică de cercetare care se bazează pe studii sistematice al fiecărui element în parte; examinare amănunțită a unei probleme; identificare, determinare a compoziției unei substanțe prin descompunerea ei în elemente constitutive.

Analiză de mediu – Înseamnă o analiză inițială/ preliminară aprofundată a aspectelor/ problemelor de mediu, a impactului asupra mediului și performanței de mediu care decurg din activitățile, produsele și serviciile unei organizații (Reg. CE 1221/ 2009, Reg. CE 761/ 2001).

Analog – Asemănător, corespondent; care are structură, origine, caracteristici economice, materiale și tehnice, etc. asemănătoare cu ale altuia; care prezintă analogie; pupitru înalt pe care se pun cărțile de cult în biserica ortodoxă.

Analog al obiectului evaluat – Obiectul care are structură, origine, caracteristici economice, materiale și tehnice, funcție, etc. asemănătoare cu ale obiectului evaluat, prețul care a fost determinat în baza materialelor unei tranzacții care a avut loc în condiții asemănătoare.

Analogia legii și analogia dreptului – În cazul nereglementării prin lege ori prin acord al părților și lipsei de uzanțe, se aplică, dacă aceasta nu contravine esenței raporturilor, norma legislației civile care reglementează raporturi similare (analogia legii). Dacă aplicarea analogiei legii este imposibilă, drepturile și obligațiile părților se determină în funcție de principiile generale și de sensul legislației civile (analogia dreptului). Nu se admite aplicarea prin analogie a normelor care limitează drepturile civile sau care stabilesc răspundere civilă. Instanța de judecată nu este în drept să refuze înfăptuirea justiției în cauzele civile pe motivul că norma juridică lipsește sau este neclară.

Analogic – Întemeiat pe analogie, produs prin analogie.

Analogie – Asemănare (parțială) între două sau mai multe opțiuni, situații, fenomene, sisteme etc.; metodă de aplicare a normelor juridice care constă în soluționarea unui caz neprevăzut în mod direct în vreo normă juridică, fie prin aplicarea normei care prevede cazul cel mai asemănător (analogia legii), fie prin aplicarea principiilor generale ale sistemului de drept, respectiv (analogia dreptului).

Ananghie – Situație grea, dificilă în care se află cineva.

Anarhic – Care se referă la anarhie, care este propriu anarhiei, care duce la anarhie; care dovedește indisciplină; dezorganizat, haotic.

Anarhie – Stare de dezorganizare, de dezordine, de haos, într-o țară, într-o instituție, etc.; atitudine de nesupunere, de indisciplină a individului față de o colectivitate organizată.

Anarhism – Stare de anarhie; curent politic reprezentând interesele și ideologia unui grup care neagă în genere orice putere de stat, inclusiv organizarea politică; atitudine a anarhistului.

Anarhist – Partizan al anarhismului.

Anarhosindicalism – Curent din mișcarea sindicală internațională, influențat de ideile anarhismului.

Anastrofă – Schimbare a ordinii obișnuite a cuvintelor într-o propoziție, cu scopul de a atrage atenția asupra unui amănunt.

Anatemă – Osândire, ostracizare a cuiva de către biserică, excludere din rândul bisericii; afurisenie.

Anatemiza – A arunca anatema asupra cuiva.

Anatemizare – Acțiunea de a anatemiza.

Anatocism – Operație financiară prin care dobânda obținută la o sumă dată cu împrumut este transformată în capital; capitalizarea periodică (de regulă la sfârșitul fiecărui an, uneori chiar la intervale de timp mai mici, de exemplu la contractul de cont curent la fiecare trei luni) a dobânzii corespunzătoare unei sume de bani sau a unei valori certe, lichide și exigibile; convenție prin care părțile stipulează că dobânda să se adauge la suma datorată și să producă ea însăși dobândă în continuare. Fiind prea oneros pentru debitor anatocismul este interzis de lege în afară de unele cazuri expres determinate (vezi și camătă). Astfel în contractul de cont curent, soldul rezultat la încheierea contului, la sfârșitul fiecărei perioade convenite de părți, cuprinzând și dobânzile din trecut este, la rândul său, producător de dobânzi.

Ancadrament – Chenar decorativ în relief, care înconjură o ușă, o fereastră, etc.

Ancastrament – Locaș în zidăria unei chei pentru fixarea unei pasarele, a unei schele, etc.

Ancestral – Transmis prin ereditate; ereditar, strămoșesc.

Ancheta – A supune unei cercetări amănunțite; a face o anchetă.

Anchetare – Acțiunea de a ancheta.

Anchetator – Persoană care face o anchetă.

Anchetă – Cercetare ordonată sau efectuată de o autoritate publică, pentru a clarifica/ lămurii împrejurările în care s-a produs un fapt, a strânge dovezile corespunzătoare și pentru a stabili răspunderile; cercetare științifică făcută pe teren.

Anchetă administrativă – Activitatea concretă de identificare, de strângere și de analiză a informațiilor pentru determinarea cauzelor, emiterea concluziilor și, pe baza lor, stabilirea unor recomandări privind securitatea zborurilor, precum și de formularea unor propuneri și recomandări de îmbunătățire a activităților în vederea prevenirii accidentelor și incidentelor de aviație (Codul aerian 1997).

Anchetă în futurum – Procedură contegiasă în cadrul căreia părțile au posibilitatea de a solicita constatarea și conservarea unei probe dacă există pericol de dispariție sau dacă aceasta ar fi greu de administrat în viitor.

Ancombrament – Spațiu necesar pentru montarea, așezarea etc. a unui utilaj, unui obiect, etc.

Ancora – A fixa o navă sau un corp plutitor de fundul apei cu ajutorul unei ancore, a se opri, a ajunge (definitiv) undeva; a (se) fixa; a lega un sistem tehnic de un alt sistem tehnic sau de pământ (pentru a împiedica deplasarea sau răsturnarea lui).

Ancoraj – Ancorare; loc unde se ancorează; ansamblu de piese care servește la ancorare; sistem de cabluri, sfori etc. prin care se fixează un stâlp, o construcție înaltă, etc.

Ancorare – Acțiunea de a (se) ancora; ancoraj.

Ancorator – Dispozitiv folosit la navele cu vele pentru coborârea ancorei.

Ancoră – Piesă grea de metal cu brațe ca niște gheare, care se coboară cu un lanț, o frânghie sau o parâmă de pe o navă în fundul apei, unde se agață pentru a ține nava în loc; bară (de metal) în formă de T sau de X care împiedică un zid să se dărâme; cablu care fixează stâlpi, coșuri înalte de fabrică, etc.

Ancorot – Ancoră mică folosită la ambarcațiile ușoare.

Ancrasa – A se acoperi de impurități (zgură, ulei, rugină, etc.) care împiedică buna funcționare a pieselor unui mecanism.

Ancrasare – Depunere de praf și de reziduuri pe anumite piese ale unui sistem tehnic, care împiedică funcționarea normală.

Andosa – A indica, în scris, pe versoul unei hârtii de valoare (cec, poliță, etc.) numele persoanei împuternicite să încaseze contravaloarea acestora.

Andosament – Mențiune scrisă pe verso unui titlu de credit (cambie, cec, bilet la ordin) în virtutea căreia acest titlu se transmite unui nou dobânditor (numit andosatar).

Andosant – Persoană fizică sau juridică care andosează un cec sau o poliță; andosator.

Andosare – Acțiunea de a andosa; transfer de titlu de valoare către un terț printr-o mențiune în acest sens pe verso-ul documentului, urmată de semnătura deținătorului (endorsment); declarație scrisă pe spatele unui titlu pentru transferul de proprietate către andosant.

Andosare condiționată – Angajament rezultând dintr-o acceptare, dintr-o garanție/ cauțiune și care nu devine efectiv decât în anumite condiții. Aceste angajamente aparținând unei bănci figurează în afara bilanțului.

Andosare în alb – Andosare care nu conține numele noului proprietar al titlului ci numai semnătura cedentului. Andosarea la purtător echivalează cu o andosare în alb.

Andosare prin procură – Prin această andosare beneficiarul (girantul) nu dobândește proprietatea nici asupra poliței nici asupra creanței. Girantul este numai reprezentantul celui care a făcut andosarea.

Andosare restrictivă – Girantul care inserează într-un titlu/ poliță cuvintele „nu la ordin” sau o expresie echivalentă nu rămâne garant pentru acceptare și plată decât către o singură persoană, beneficiarul andosării. Dacă acesta va dori să transmită acest titlu care nu mai este la ordin, nu va putea face acest lucru decât în forma și cu efectele unei cesiuni ordinare.

Andosat – Beneficiarul unui gir; cel care beneficiază de transferul de proprietate al unui titlu și drepturile aferente pe calea andosării; care poartă (pe verso) numele persoanei împuternicite să încaseze contravaloarea cecului sau poliței.

Andosatar – Persoana căreia i s-a transmis prin andosare un titlu de valoare precum cambie, cec, bilet la ordin, etc.

Andosator – Persoană fizică sau juridică care posedă un titlu de credit cum ar fi cambia, cecul, biletul la ordin etc. transmițându-l andosatarului.

Anemograf – Anemometru care înscrie datele înregistrate.

Anemografie – Disciplină care se ocupă cu studierea curenților, a vânturilor.

Anemogramă – Diagramă de înregistrare a unui anemograf.

Anemometric – Care aparține anemometriei, privitor la anemometrie.

Anemometrie – Știință a măsurării gazelor în conducte, a aerului în atmosferă, a unui avion în aer.

Anemometru – Instrument de măsurarea vitezei gazelor în conducte, a aerului în atmosferă, a unui avion în aer.

Anemoscop – Instrument care indică direcția vântului.

Anemostat – Aparat folosit pentru difuzarea aerului cald într-o instalație de încălzire centrală în încăperi.

Anemotrop – Motor eolian.

Anex – Atașat unui lucru (principal), alăturat.

Anexa – A alipi, a alătura, a atașa la ceva, a încorpora prin violență, a face un act de anexiune.

Anexare – Acțiunea de a anexa, anexiune.

Anexat – Alăturat, alipit, adăugat la ceva, încorporat prin violență.

Anexă – Ceea ce este alăturat sau alipit, ca element secundar sau dependent, pe lângă ceva mai important; material suplimentar care dezvoltă sau lămurește un text; înscris alăturat altuia considerat act principal, fie ca parte integrantă a acestuia, de regulă cu scopul de detaliere a conținutului, fie pentru a dovedi unele elemente ale conținutului actului principal.

Anexionism – Politică de anexiune.

Anexiune – Alipire cu forța de către un stat a unui teritoriu aparținând unui alt stat.

Anfiladă – Șir de clădiri, de portice sau de coloane care se succedă în linie dreaptă.

Angaja – A lua pe cineva sau a intra în slujbă, a (se) încadra într-un loc de muncă; a (se) tocmi; a primi să efectueze o lucrare, o însărcinare (specială sau nu) etc. în condiții determinate; a lua cu chirie un vehicul; a se obliga la ceva, a-și lua angajament, a atrage după sine o obligație; a se antrena într-o acțiune; a apuca sau a face să apuce într-o anumită direcție; a o lua pe un anumit drum; a începe o acțiune.

Angajament – Promisiune, făgăduială de a realiza ceva; angajare a cuiva într-un loc de muncă; contract prin care o persoană își pune serviciile sale la dispoziția unei alte persoane sau a unei instituții și care prevede condițiile de angajare; obligație asumată printr-un contract.

Angajament bugetar – Actul prin care o autoritate publică competentă, potrivit legii, afectează fonduri publice unei anumite destinații, în limita creditelor bugetare aprobate (L 500/ 2002; L 273/ 2006).

Angajament de distribuție – Operațiunea de cumpărare de la emitent, de către societăți financiare autorizate, a hârtiilor de valoare nou emise în vederea revânzării acestora către public, fie direct, fie prin interpunerea comercianților de titluri (underwriting).

Angajament de plată – Act juridic unilateral prin care persoana angajată cu contract de muncă recunoaște paguba cauzată societății comerciale sau regiei autonome și își asumă obligația de a o repara. Angajamentul de plată produce efecte asemănătoare unei recunoașteri extrajudiciare și ale unui înscris sub semnătură privată; el are deopotrivă valoarea unui titlu executoriu. Angajamentul de plată trebuie să cuprindă mențiuni privitoare la numele și prenumele persoanei încadrate în muncă, suma recunoscută a fi datorată, data emiterii și semnătura debitorului.

Titlu executoriu ce constituie, alături de decizia de imputare, una din cele două modalități de recuperare a prejudiciului, în situația răspunderii materiale a salariaților sau a obligației de restituire a acestora față de angajator (art. 107 C.M.).

Angajament ferm – Un acord irevocabil de a schimba o cantitate specificată de resurse la un preț specificat, la o dată sau mai multe date viitoare specificate (IAS 39.9).

Angajament ferm de cumpărare – O înțelegere cu o terță parte irevocabilă pentru ambele părți, opozabilă din punct de vedere legal, care specifică toți termenii de referință incluzând prețul și durata tranzacțiilor, și care include o penalizare pentru nerespectarea termenilor contractuali de o asemenea valoare încât ducerea la îndeplinire a obligațiilor contractuale este probabilă într-o măsură foarte ridicată (IFRS 5.A).

Angajament de confidențialitate – Denumire generică dată îndatoririlor asumate de părți de a păstra discreție cu privire la diferite aspecte implicate în desfășurarea raportului juridic obligațional stabilit între ei. Prin aceasta se urmărește protejarea anumitor informații transmise între părți cu prilejul executării contractului (cum ar fi de vânzare-cumpărare, asistență tehnică, de licență, de muncă, de brevete de invenții, etc.).

Angajament de distribuție – Contract prin care distribuitorul preia o serie de mărfuri/ titluri de credit pentru a le transmite consumatorilor/ posesorilor.

Angajament legal – Faza din procesul execuției bugetare, reprezentând orice act juridic din care rezultă sau ar putea rezulta o obligație pe seama fondurilor publice (L 500/ 2002; L 273/ 2006).

Angajament standby – Serviciul de investiții financiare prin care o SSIF caută subscriitori sau cumpărători în numele emitentului sau al vânzătorului instrumentelor financiare și garantează acestora o valoare minimă a subscrierilor sau cumpărărilor, angajându-se să subscrie sau să cumpere pe cont propriu orice instrument financiar care nu a fost vândut.

Angajamente – Datorii, fonduri ale terților. În unele țări se face distincție prin lege între pasivele pe termen scurt (la vedere și până la o lună) și totalul angajamentelor/ pasivelor terților.

Angajamente față de străinătate – Datorii față de străinătate, mai ales sub forma depozitelor bancare.

Angajare – Acțiunea de a (se) angaja.

Angajat – Persoană încadrată într-un loc de muncă, militar care servește pe baza unui angajament voluntar.

Angajat în mod evident – O entitate este în mod demonstrabil angajată să plătească beneficiile de terminare dacă, și numai dacă, entitatea are un plan oficial detaliat pentru terminare și nu are o posibilitate realistă de abandonare a acesteia. Planul oficial detaliat trebuie să includă cel puțin: poziția, funcția și numărul aproximativ de angajați ale căror contracte de muncă trebuie să fie terminate, beneficiile pentru terminare pentru fiecare nomenclator al meseriilor sau funcțiilor și data la care planul va fi implementat. Implementarea va începe cât mai curând posibil și perioada de timp până la implementarea completă va fi de așa natură încât modificările semnificative ale planului să nu fie probabile (IAS 19.134).

Persoana fizică, parte a unui contract de muncă ori raport de serviciu, care prestează muncă pentru și sub autoritatea unui angajator și beneficiază de drepturile prevăzute de lege, precum și de prevederile contractelor sau acordurilor colective de muncă aplicabile (L 62/ 2011).

Angajator – Reprezintă persoana fizică sau juridică ce poate, potrivit legii, să angajeze forță de muncă pe bază de contract individual de muncă. Persoana juridică poate încheia contracte individuale de muncă, în calitate de angajator, din momentul dobândirii personalității juridice. Persoana fizică dobândește capacitatea de a încheia contracte individuale de muncă în calitate de angajator, din momentul dobândirii capacității depline de exercițiu (Legea 53/ 2003 Codul muncii).

Persoana fizică sau juridică ce se află în raporturi de muncă ori de serviciu cu un lucrător și care angajează responsabilitatea întreprinderii și/ sau unității (L 319/ 2006).

Persoana fizică sau juridică cu sediul, respectiv domiciliul, în România ori sucursala, filiala, agenția, reprezentanța din România a unei persoane juridice străine cu sediul în străinătate, autorizată potrivit legii, care încadrează forță de muncă în condițiile legii (L 76/ 2002).

Persoană fizică sau juridică ce poate, potrivit legii, să angajeze forță de muncă pe bază de contract individual de muncă ori raport de serviciu (L 62/ 2011).

Angajați și alte persoane care prestează servicii similare – Persoane care prestează servicii personale către entitate și fie persoanele sunt privite ca angajați în scopuri legale sau fiscale, fie persoanele lucrează pentru entitate sub îndrumarea acesteia în același mod ca persoanele care sunt considerate angajați în scopuri legale sau fiscale, fie serviciile prestate sunt similare celorlalte prestate de angajați. De exemplu, termenul vizează tot personalul din conducere, adică persoanele care au autoritatea și responsabilitatea pentru planificare, direcționare și controlare a activității entității, inclusiv directorii non-executivi (IFRS 2.A).

Angara – Sarcină, greutate materială, necaz, belea; nume generic dat obligațiilor în muncă impuse țăranimii.

Angrena – A antrena sau a fi antrenat într-o acțiune; a intra între dinții unei alte roți dințate spre a transmite o mișcare de rotație.

Angrenaj – Grup de persoane care realizează sarcini bine stabilite, în perfectă armonie; sistem de roți dințate care se îmbucă una în cealaltă (cu scopul de a transmite mișcarea).

Angrenare – Acțiunea de a (se) angrena.

Angrenat – Care se mișcă în perfectă armonie; care se îmbucă una într-alta (transmițându-și mișcarea – despre roți dințate).

Angro – En-gros; în cantitate mare, cu ridicata, cu toptanul.

Angrosist – Persoană fizică sau juridică care cumpără și vinde marfă angro (en gros).

Anihila – A înlătura, a anula efectul unui lucru, acțiunea cuiva sau a ceva.

Anihilare – Acțiunea de a anihila.

Anihilator – Care anihilează.

Animal – Ființă organizată, uni sau pluricelulară, înzestrată cu facultatea de a simți și de a se mișca; vietate, jivină, dobitoc.

Animal de companie – Înseamnă orice animal care nu este destinat producției de alimente, aparținând unei specii care este hrănită, crescută sau deținută, dar care în mod normal nu este folosită pentru consumul uman (Reg. CE 767/ 2009).

Animal pentru reproducție sau producție – Animale din speciile de bovine (incluzând speciile Bison bison și Bubalus bubalus) și de suine, altele decât animalele pentru tăiere, inclusiv cele destinate pentru reproducție, producția de lapte sau carne, tracțiune, târguri sau expoziții, cu excepția animalelor care participă la evenimentele culturale sau sportive (ANSVSA 61/ 2006).

Animal pentru tăiere – Un animal din speciile de bovine (incluzând speciile de Bison bison și Bubalus bubalus) sau de suine destinat pentru a fi transportat la un abator sau la un centru de colectare, din care acesta se poate livra numai la abator (ANSVSA 61/ 2006).

Animale destinate producției de alimente – Înseamnă orice animal care este hrănit, crescut sau ținut pentru producerea de alimente pentru consumul uman, inclusiv animale care nu sunt folosite pentru consumul uman dar care aparțin unor specii care sunt în mod normal folosite pentru consumul uman (Reg. CE 767/ 2009).

Animale nedestinate producției de alimente – Înseamnă orice animal care este hrănit, crescut sau ținut, dar care nu este destinat consumului uman, cum ar fi animalele de blană, animalele de companie și animalele deținute în laboratoare, grădini zoologice sau circuri (Reg. CE 767/ 2009).

Animale pentru blană – Înseamnă orice animal care nu este destinat producției de alimente, care este hrănit, crescut sau ținut pentru producția de blană, și care nu este destinat consumului uman (Reg. CE 767/ 2009).

Animalic – De animal, specific animalelor.

Animalier – Care se referă la animale, de animal.

Animam debere – A fi foarte vinovat.

Animare – Acțiunea de a (se) anima și rezultatul ei.

Animat – Însuflețit, plin de animație.

Animator – Persoană care însuflețește, inițiază o acțiune, o activitate; persoană care animă un spectacol de varietăți creând atmosferă; partener de moravuri ușoare care însoțește pentru a anima.

Animație – Mișcare continuă și zgomotoasă de ființe, vehicule, etc.; însuflețire.

Animozitate – Atitudine ostilă față de cineva, neînțelegere între două persoane.

Animus sibi habendi – Elementul psihologic sau intelectual al posesiei, concretizat în voința celui ce stăpânește în fapt lucrul, de a exercita acea stăpânire pentru sine și de a se comporta față de bunul respectiv ca un proprietar ori ca titular al unui drept real.

Aniversa – A sărbători împlinirea unui număr de ani de la data la care s-a petrecut un eveniment.

Aniversar – Care amintește de un eveniment petrecut la aceeași dată cu unul sau mai mulți ani în urmă.

Aniversară – Aniversare.

Aniversare – Faptul de a aniversa; zi în care se aniversează ceva, un eveniment.

Anomal – Care prezintă o anomalie, referitor la o anomalie.

Anomalie – Care se abate de la normal, de la regula obișnuită; ceea ce constituie un defect.

Anomie – Dezordine, dezorganizare (într-o structură/ societate dată).

Anonim – Persoană cu nume necunoscut, care-și tăinuiește numele; autor necunoscut a ceva, al unei opere; care rămâne neștiut, necunoscut, fără personalitate.

Anonimat – Starea celui anonim.

Anormal – Care se abate de la normal, contrar regulilor, normelor obișnuite; cu infirmități fizice sau psihice.

Anormalitate – Faptul sau însușirea de a fi anormal; situație anormală.

Anotimp – Fiecare dintre cele patru subdiviziuni ale anului, care prezintă caractere specifice de climă și de lumină.

ANRE – Agenția Națională de Reglementare în Domeniul Energiei.

Angrocament – Aglomerare, îngrămădire de bolovani, de piatră, de beton etc., care formează platforme de întărire, diguri, etc.

Ansamblu – Tot unitar rezultat din unirea mai multor elemente (de același gen); totalitate; colectiv.

Ansamblu de vehicule – Ansamblul format dintr-un autovehicul tractor și unul sau două vehicule tractate (OMLPTL 211/ 2003).

Antablament – Element de arhitectură așezat deasupra zidurilor sau coloanelor unei construcții, care susține acoperișul.

Antagonic – Antagonist, contradicție; contradicție care constituie conținutul procesului de dezvoltare și care nu se rezolvă decât prin distrugerea elementului vechi în favoarea celui nou, a celui mai slab în favoarea celui mai puternic.

Antagonism – Formă a contradicției dintre grupuri sau persoane cu interese fundamentale opuse; contradicție de neîmpăcat.

Antagonist – Care se află în antagonism (unul față de altul), antagonic.

Ante – Element de compunere care înseamnă “înainte”, “în față”, “anterior” și care servește la formarea unor termeni.

Antecalculație – Calculare a prețului de cost făcută înainte de producerea unei mărfi sau de începerea unei lucrări.

Antecedent – Fapt, întâmplare anterioară unei anumite date sau stări; care se află înainte, care s-a întâmplat înainte; tot ceea ce poate constitui punctul de plecare al unei demonstrații.

Antecedent penal – Fapt penal existent în trecutul inculpatului și de care instanța judecătorească ține seama la stabilirea pedepsei.

Antecedentă – Precădere, preferință; fenomen prin care un râu își păstrează traseul cursului său, indiferent de deformările provocate de diferite fenomene (ex. cele tectonice).

Antecesor – Predecesor, antemergător; persoană ce a dobândit cu orice titlu de la o altă persoană bunuri, drepturi sau obligații, prima persoană fiind denumită succesor în drepturi, iar cea de a doua autor (în succesiuni).

Antecesor în drepturi – Denumire generală dată oricărei persoane fizice sau juridice de la care alte persoane, denumite în raport cu acesta, succesorii în drepturi sau avânzi-cauza (având cauza) au dobândit, cu orice titlu, fie un patrimoniu, fie unul sau mai multe bunuri, drepturi sau obligații determinate. În principiu antecesorul în drepturi transmite succesorilor săi în drepturi elementele patrimoniale în starea în care se găseau în momentul transmisiunii.

Antecontract – Convenție prin care una din părțile contractante (promitent) se obligă față de cealaltă (beneficiar) să încheie în viitor la cererea acesteia din urmă un anumit contract determinat în esență de această convenție.

Antecontract de vânzare-cumpărare – Acord de voință contractual prin care părțile își asumă reciproc obligația de a încheia între ele, în viitor, un anumit contract de vânzare-cumpărare stabilind și conținutul esențial al acestuia. Antecontractul de vânzare-cumpărare nu este reglementat, fiind o creație a practicii judiciare; este frecvent utilizat pentru a lega juridic părțile care pentru moment nu pot sau nu vor să încheie un contract valabil de vânzare-cumpărare a unui imobil. Antecontractul de vânzare-cumpărare nu poate avea efect translativ, de proprietate, dar constituie un contract valabil din care izvorăsc pentru părți obligații de a face îndatorirea de a îndeplini toate operațiile necesare pentru ca vânzarea-cumpărarea să poată fi perfectată conform legii. Pe lângă obligația de a încheia în viitor contractul promis, părțile vor să-și asume prin antecontract și alte obligații. Drepturile și obligațiile izvorâte din antecontractul de vânzare-cumpărare pot fi transmise prin cesiune sau moștenire, în condițiile dreptului comun. Încheierea antecontractului de vânzare-cumpărare nu este supusă nici unei condiții speciale de formă, antecontractul având un caracter consensual. Neîndeplinirea din culpa uneia dintre părți a obligațiilor de a face sumate din antecontractul de vânzare-cumpărare îndreptățește cealaltă parte la acțiunea în rezoluțiune, cu consecința restituirii reciproce a prestațiilor primite și la antrenarea răspunderii contractuale a părții în culpă, potrivit dreptului comun. Restituirea reciprocă a prestațiilor intervine și în cazurile în care antecontractul ar fi lovit de nulitate, ca și acela în care perfectarea contractului de vânzare-cumpărare promis prin antecontract ar deveni imposibilă din motive neimputabile nici uneia dintre părți, cazuri în care nici una dintre părți nu va putea fi obligată la despăgubiri. Dreptul la acțiune în restituire este prescriptibil în termenul general de prescripție de 3 ani care începe să curgă de la data când reclamantul a recunoscut faptul că efectuarea vânzării nu este posibilă. Dacă antecontractul de vânzare-cumpărare este constatat printr-un înscris sub semnătură privată, pe baza acestui înscris și pe baza constatării că deși s-au respectat modalitățile de plată ale prețului convenit în antecontract, una din părți sau succesorii ei în drepturi refuză să se prezinte la notarul public în vederea autentificării contractului de vânzare-cumpărare promis, instanța judecătorească este îndreptățită să pronunțe la cererea celeilalte părți o hotărâre care să țină loc de act autentic de înstrăinare și care să servească la intabularea dreptului de proprietate al cumpărătorului în cartea funciară sau la transferarea operației în registrul de înscripții și transcripții imobiliare; prin aceasta se asigură eficiența juridică a antecontractului de vânzare-cumpărare realizându-se silit prin justiție finalitatea urmărită de părți prin încheierea acestuia.

Antedata – A pune pe un act, pe o scrisoare, etc. o dată anterioară celei reale.

Antedată – Dată anterioară celei considerate ca prezentă sau anterioară unei date reale.

Antedeviz – Evaluare scrisă prealabilă a costului unei construcții proiectate.

Antemăsurătoare – Evaluare cantitativă referitoare la o lucrare sau la o operație, făcută (în scris) înaintea executării ei.

Anteport – Zonă la intrarea într-un port, înconjurată parțial de diguri de apărare și destinată staționării temporare a navelor; avanport.

Anteproiect – Schiță sumară a unui proiect, care cuprinde numai elementele esențiale și caracteristice unei lucrări.

Anterior – Care precedă o anumită dată; precedent; care este așezat în partea dinainte.

Anterioritate – Însușirea de a fi anterior.

Antet – Indicație tipărită în partea de sus a unei foi de hârtie sau a unui plic, cuprinzând numele, adresa, etc. unei instituții sau ale unei persoane.

Antetitlu – Text care apare înaintea titlului propriu-zis al unei lucrări, cuprinzând numele instituției sub ale cărei auspicii apare cartea, numărul seriei, numele colecției, etc.

Antevorbitor – Persoană care a vorbit, într-o adunare publică, înaintea altor persoane.

Anti – Element de compunere însemnând “împotriva”, “opus”.

Anticameră – Cameră de așteptare situată la intrarea într-un birou, într-un cabinet al unei persoane cu muncă de răspundere, etc.

Anticipa – A face sau a spune ceva înainte de o anumită dată (fixată) sau înaintea timpului cuvenit.

Anticipare – Acțiunea de a anticipa, anticipație.

Anticipat – Realizat înainte de termenul sau momentul cuvenit.

Antidiluare – O creștere a rezultatului pe acțiune sau o reducere a pierderii pe acțiune rezultată în ipoteza că instrumentele convertibile sunt convertite, că opțiunile și warantele sunt exercitate, sau că acțiunile ordinare sunt emise după îndeplinirea anumitor condiții specifice (IAS 33.5).

Antiteză – Opoziție dialectică între două fenomene, idei, judecăți, etc.; figură de stil bazată pe opoziția dintre două idei, fenomene, situații, personaje, expresii, etc. care se pun reciproc în relief.

Antitrust – Concept prin care se desemnează ansamblul de reglementări legale din diferite țări ce interzice realizarea de înțelegeri monopoliste între participanții la comerț de natură să determine limitarea sau chiar dispariția liberei concurențe.

Antracit – Cărbune de pământ de calitate superioară având în compoziția sa mult carbon, puține substanțe volatile și apă, de culoare neagră lucioasă, foarte dens, fiind un prețios combustibil.

Cărbune de calitate superioară utilizat în activități industriale și casnice. Conține în general mai puțin de 10% materii volatile și are o mare concentrație de carbon (aproximativ 90% carbon fix). Puterea sa calorifică brută depășește 23.865 kJ/ kg (5.700 kcal/ kg), măsurată la o masă de cărbune fără cenușă, dar umed (Reg. 1.099/ 2008).

Antren – Însuflețire, vioiciune, animație, bună dispoziție.

Antrena – A (se) pregăti prin exerciții metodice (fizice, tactice, tehnice, tehnologice, psihologice și teoretice) pentru a obține cele mai bune rezultate într-o activitate sportivă; a atrage sau a se lăsa atras într-o acțiune, într-o discuție, etc.; a (se) înflăcăra; a trage după sine, a pune în mișcare, a mișca un organ de mașină sau o mașină; a deplasa un material (solid, lichid sau gazos) cu ajutorul unui element în mișcare.

Antrenament – Proces complex și sistematic de pregătire a unui sportiv, a unui cal, etc. pentru a avea o bună comportare în competițiile sportive, în scopul obținerii unor performanțe; exercițiu metodic la care este supus un organ, un aparat, un aparat sau întregul organism al unui animal, în scopul obținerii unei producții superioare.

Antrenant – Care atrage, care stimulează (într-o activitate); atrăgător, distractiv.

Antrenare – Acțiunea de a antrena.

Antrepozit – Clădire (din incinta unui port, a unei vămi, etc. sau a punctelor cu trafic intens de transport) special amenajată pentru depozitarea stocurilor de mărfuri sau de materiale.

Antrepozit vamal – Antrepozitul aflat sub controlul organelor vamale ale unui stat, destinat să servească la depozitarea mărfurilor ce urmează a fi vămuite și care sunt eliberate numai după îndeplinirea formalităților aferente vămuirii și efectuarea plății taxelor corespunzătoare.

Antreprenor – Persoana fizică sau juridică care propune și realizează o afacere, om de afaceri; persoană care conduce o antrepriză. Acesta se obligă, de obicei, în baza unui contract (de antrepriză) și a unui caiet de sarcini, să execute pe riscul său pentru o altă persoană (contractantul său numit client, beneficiar) o anumită lucrare, în schimbul unei sume de bani, dinainte stabilită (în general în raport cu rezultatul muncii sale). Dacă antreprenorul contractează executarea unei părți din lucrarea la care s-a angajat, cu un subantreprenor, el se numește antreprenor general și rămâne singur răspunzător față de client pentru întreaga lucrare. Trebuie să fie o personalitate credibilă (în fața colaboratorilor și a terților), înzestrat cu o motivație și voință puternice, precum și cu competențe profesionale și manageriale, cu o concepție umanistă îndreptată spre satisfacerea la cel mai înalt nivel a dorințelor clienților. Trebuie, de asemenea, să dispună de fondurile necesare și să obțină o perfectă coerență între proiectul propus și cel care-l realizează.

Antrepriză – Întreprindere care execută lucrări industriale, comerciale, de construcții, etc.; lucrarea propriu-zisă. Contract în temeiul căruia una dintre părți, antreprenorul se obligă să execute pe riscul său o anumită lucrare sau să presteze un anumit serviciu pentru cealaltă parte (beneficiarul), în schimbul unui preț stabilit în raport cu rezultatul activității. Contractul este bilateral, cu titlu oneros, consensual. Uzanțele comerciale aplicabile contractului de antrepriză au în general valoare contractuală, aplicându-se în temeiul și în limita legii care cărmuiește contractul. Contractul de antrepriză îl constituie lucrarea sau serviciul promis de antreprenor și prețul datorat de beneficiar. Lucrarea sau serviciul trebuie să fie posibile și determinate sau determinabile, prețul trebuie să fie fixat în numerar, determinat sau determinabil, sincer și serios. Efectele contractului dau naștere la obligații în sarcina ambelor părți. Antreprenorul este ținut să execute lucrarea sau să presteze serviciul la care s-a obligat să facă predarea și să garanteze pe beneficiar de conformitatea prestației. Antreprenorul are o poziție independentă față de beneficiar în desfășurarea activității, el are deplină libertate în organizarea și conducerea lucrărilor și nu este ținut să le execute personal, exceptând cazul când s-a convenit altfel. Antreprenorul execută lucrarea și prestează serviciul cu materialele sale, în afară de convenția părților în alt sens. Dacă materialele sunt puse la dispoziție de beneficiar, aceasta se află în păstrarea antreprenorului, care trebuie să le utilizeze potrivit cu destinația lor și cu respectarea regulilor tehnice în materie, să dea socoteală de întreținere și să restituie ce a rămas la terminarea lucrării. Antreprenorul trebuie să înștiințeze fără întârziere pe beneficiar despre împrejurările care pun în pericol executarea, calitatea sau destinația lucrării, cum ar fi materialele ce i s-au pus la dispoziție sau instrucțiunile necorespunzătoare date de beneficiar. În cazul în care beneficiarul deși înștiințat nu ia măsuri într-un termen potrivit cu împrejurările antreprenorul poate sista executarea, denunțarea contractului sau îl execută pe riscul beneficiarului. Beneficiarul are dreptul ca pe cheltuielile sale, să controleze materialele și modul de executare a lucrărilor fără a stânjeni nejustificat pe antreprenor și să-i comunice observațiile sale. Pentru conformitatea lucrărilor sau serviciilor antreprenorul răspunde potrivit dispozițiilor de la contractul de vânzare care se aplică în mod corespunzător. Beneficiarul este obligat să recepționeze și dacă este cazul să preia lucrarea predată de antreprenor, precum și să plătească prețul. După ce a primit comunicarea antreprenorului privind terminarea lucrărilor sau serviciilor, beneficiarul în perioada de timp convenită, trebuie să le verifice și dacă sunt conforme cu cele contractate să le preia. În funcție de natura lucrării, beneficiarul poate avea obligația de a le ridica. Beneficiarul care a recepționat lucrarea fără rezerve pierde dreptul de a invoca viciile aparente ale lucrării. Dreptul de proprietate și riscurile asupra lucrării se transmit beneficiarului în lipsă de altă convenție a părților la data recepției. În funcție de natura lucrării se poate conveni efectuarea unei recepții provizorii, urmate la îndeplinirea termenului convenit de recepția definitivă. Beneficiarul este obligat să plătească prețul la primirea întregii lucrări în afară de convenția contrară a părților. Dacă lucrarea a pierit sau a fost deteriorată înainte de recepție din cauză de forță majoră, beneficiarul nu este ținut de plata prețului în afară de cazul când este în întârziere. Dacă s-a contractat pe baza unui preț ferm, prețul nu poate fi modificat din cauza sporirii prețurilor materiilor prime, materialelor sau mâinii de lucru. Dacă în cursul executării lucrării apare necesitatea executării unor lucrări neprevăzute în deviz antreprenorul are dreptul la sporirea corespunzătoare a prețului numai dacă nu putea prevedea necesitatea acestor lucrări. Pentru garantarea prețului, antreprenorul are cu privire la bunul ce formează obiectul lucrării un drept de gaj, dacă este un bun mobil sau un drept de ipotecă, dacă obiectivul privește construirea, reconstruirea sau repararea unui mobil.

Antreu – Prima încăpere (de dimensiuni mici) a unei locuințe, în care se intră venind din afară; vestibul.

Anturaj – Totalitatea persoanelor care constituie mediul social particular al cuiva, care înconjură în mod obișnuit pe cineva; mediul, compania, societatea în care trăiește cineva.

Anual – Care are loc odată pe an, care durează un an; care corespunde unui an.

Anuar – Publicație periodică anuală care prezintă activitatea unei instituții, întreprinderi etc. sau care conține studii științifice; publicație anuală a unei instituții științifice.

Anuitate – Sumă de bani (incluzând o parte din capital și dobânda corespunzătoare), de obicei constantă, care se plătește periodic (de obicei anual) spre a rambursa un capital sau o datorie și a unei părți a amortizării sale; obligație bănească anulată a unui

comerciant derivată din rambursarea creditelor și împrumuturilor contractate; rentă fixă anuală care se plătește necondiționat sau în funcție de producerea unor evenimente. Anuitatea se compune din ratele scadente în anul respectiv la creditele și împrumuturile angajate, plus dobânzile aferente. Anuitatea rămânând invariabilă, cu excepția cazului în care se modifică rata dobânzii, partea dobânzii descrește treptat și partea amortizării crește. Primul care a angajat creditele respective (debitorul) este un element de pasiv (o obligație) iar secundul este un element de activ (un drept).

Anul fiscal – Anul fiscal este anul calendaristic. Când un contribuabil se înființează sau încetează să mai existe în cursul unui an fiscal, perioada impozabilă este perioada din anul calendaristic pentru care contribuabilul a existat (L 571/ 2003).

Anula – A declara nul, a desființa, a suprima sau a abroga un act, o dispoziție, etc., a declara nul, a șterge, a bara; a egala cu zero o expresie matematică.

Anulabil – Care se poate anula; caracterul unui act juridic de a fi susceptibil de anulare. Un act juridic este anulabil din momentul în care a fost încheiat cu încălcarea dispozițiilor legale de protecție a incapacităților sau vicierea consimțământului uneia dintre părți și până în momentul în care el a fost confirmat de către partea îndreptățită a cere anularea lui sau în care dreptul material la acțiunea în anulare s-a stins prin prescripție extinctivă.

Anulabilitate – Posibilitate a unui act, document, etc. de a fi anulat.

Anular – De forma unui inel, care se înfățișează ca un inel.

Anulare – Acțiunea de a anula, anulație; sancțiune civilă constând în desființarea retroactivă, prin hotărâre judecătorească, a unui act juridic lovit de nulitatea relativă.

Procedură legală ce constă în declararea ca nul a unui titlu pierdut. În unele țări, trebuie prezentat de trei ori în publicațiile oficiale un avis de prezentare a titlului. Odată depășit termenul legal, titlul este anulat prin decizie judecătorească.

Anulație – Anulare.

Anume – Care se face, se spune, etc. în mod special; cu numele de, iată care, adică; înadins, special, cu scopul; în mod precis, exact.

Anumit – Care a fost hotărât, precizat; deosebit, special, aparte; unul, oarecare.

Anunț – Înștiințare.

Anunț de ofertă publică – Anunțul lansat de o persoană sau un grup de persoane prin care se aduc la cunoștința publicului principalele informații privind condițiile ofertei publice, inclusiv cele referitoare la modalitățile prin care prospectul/ documentul de ofertă este disponibil publicului.

Anunț preliminar de ofertă publică de preluare – Anunțul lansat de o persoană sau un grup de persoane care intenționează să preia o societate ale cărei valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată/ sunt tranzacționate în cadrul unui sistem alternativ de tranzacționare și care, după avizarea de către CNVM, se publică în cel puțin un cotidian central și unul local din raza administrativ teritorială a emitentului și se transmite societății subiect al preluării precum și operatorului pieței reglementate/ sistemului alternativ de tranzacționare pe care se tranzacționează valorile mobiliare respective.

Anunța – A aduce la cunoștință, a vesti, a încunștința; a vesti cuiva (rostindu-i numele cu voce tare).

Anunțare – Acțiunea de a anunța.

Anunțator – Care anunță, vestește sau prevestește ceva.

Anvelopă – Înveliș de protecție al camerei de aer a unei roți de vehicul, confecționat din cauciuc; învelitoare de carte, supracopertă; atmosferă difuză care învâluie figurile dintr-un tablou.

Anvergură – Desfășurare, întindere; distanță între extremitățile aripilor unui avion.

Anxietate – Stare de neliniște continuă, de așteptare încordată, însoțită de palpitații, jenă în respirație, etc.; o stare afectivă vagă pe care individul o resimte ca o insecuritate generală, fără obiective clare. Ea constă în teama de o nenorocire, de un accident, teamă amplificată de imaginație, putându-se transforma în stări obsesive și determină săvârșirea unor fapte antisociale.

Anxios – Neliniștit, îngrijorat, încordat.

Apagogenic – Raționament indirect prin reducere la absurd.

Apanaj – Bun material sau spiritual care se atribuie cuiva sau este acaparat exclusiv de cineva; ceea ce este propriu unei persoane sau unui lucru; porțiune dintr-un domeniu feudal acordată fiilor clasei domnitoare și din marile familii nobile; proprietate sau venit acordată în chip arbitrar, din averea țării.

Aparat – Sistem de piese care servește pentru o operație mecanică, tehnică, științifică, etc.; sistem tehnic care transformă o formă de energie în alta; totalitatea serviciilor care asigură bunul mers al unei instituții sau al unui domeniu de activitate; ansamblul mijloacelor care servesc pentru un anumit scop.

Aparat critic – Totalitatea notelor și comentariilor care însoțesc o ediție critică.

Aparat de stat – Totalitatea organelor de stat care îndeplinesc funcțiile acestuia.

Aparat de utilizare – Sistemul complex destinat să consume gazele naturale (combustibil sau materie primă), cu îndeplinirea condițiilor legale de funcționare, parte componentă a instalației de utilizare a gazelor naturale (Legea nr. 351/ 2004).

Aparat științific – Totalitatea documentelor, izvoarelor, surselor de investigație științifică folosite de un cercetător.

Aparataj – Totalitatea aparatelor folosite într-un anumit domeniu de activitate.

Aparatură – Totalitatea aparatelor care asigură funcționarea și controlul unei anumite instalații, mașini, etc.

Aparatură casnică sau de uz gospodăresc – Aparatură și echipament de un anumit tip, destinat în principal utilizării în gospodării private, de exemplu, mașini de spălat pentru menaj (OINS 337 din 2007).

Aparent – Care este altfel decât pare la prima vedere, care este doar în aparență așa cum arată; în aparență; care apare cu claritate (potrivit minții).

Aparență – Înfățișare exterioară (și adesea neconformă cu realitatea) a cuiva sau a ceva; după exterior, la prima vedere.

Apariția dreptului de proprietate – Dreptul de proprietate apare pe baza producerii sau dobândirii bunurilor în urma unei tranzacții, prin moștenire, prin restabilirea dreptului de proprietate și prin alte mijloace care nu contravin legislației în vigoare. Producția și veniturile obținute prin folosirea bunurilor aparțin proprietarului acestor bunuri, dacă actele legislative sau contractele existente nu prevăd altceva. Producția și veniturile obținute de arendaș din folosirea bunurilor arendate sunt proprietatea acestuia.

Apariție – Faptul de a apărea, de a se arăta privirii, ivire; moment inițial al unui proces în curs de dezvoltare; ieșire de sub tipar a unei cărți, a unui periodic, etc., publicare.

Apartment – Locuință (într-o casă mai mare)/ suprafață locativă compusă din mai multe camere (și dependințe) situate la același nivel sau la niveluri diferite, care formează o unitate locativă de sine stătătoare determinată ca atare prin construcția sa și servește ca locuință.

Aparte – În mod separat, deosebit (de), deosebit, special, anumit.

Apartenență – Faptul de a ține, de a fi legat de cineva sau ceva, proprietatea de a fi un element al unui ansamblu.

Apartine – A ține, a depinde de cineva sau de ceva, a fi proprietatea cuiva, a face parte dintr-o anumită clasă, dintr-o anumită organizație, etc.

Apatrid – Persoană care nu are cetățenia nici unui stat (OUG nr. 194/ 2002).

Apă brută – Apa captată din surse de suprafață sau subterane, care are calitatea sursei în momentul prelevării, necesitând proces de tratare conform cerințelor calitative (Cod bune practici fermă 2006).

Apă freatică – Apa din stratul acvifer freatic (Cod bune practici fermă 2006).

Apă de percolare – Apa care se infiltrează în sol și este dirijată în profunzimea lui (Cod bune practici fermă 2006).

Apă poluată – Apă cu un conținut de nitrați mai mare de 50 mg/ l (Cod bune practici fermă 2006).

Apă a solului – Apa aflată în sol, ocupând solul poros, sau o parte din acesta (Cod bune practici fermă 2006).

Apăra – A interveni în ajutorul cuiva sau a ceva pentru a-l susține împotriva unei acțiuni ostile; a păzi un teritoriu, un oraș, etc., a menține o poziție prin luptă; a se împotrivi unui atac, unei acțiuni ostile; a pune la adăpost de o primejdie, de frig, etc., a feri, a ocroti; a susține pe cineva sau ceva, respingând obiecțiile aduse, a pleda cauza cuiva înaintea justiției; a aduce în sprijinul său argumentele necesare pentru a dovedi că este pe nedrept învinuit

Apărare – Acțiunea de a se apăra, una din formele principale de luptă, care urmărește oprirea ofensivei inamicului, totalitatea măsurilor luate în acest scop. Parte într-un proces care apără cauza cuiva. Reprezintă: 1. în sens larg totalitatea prerogativelor și garanțiilor procesuale recunoscute de lege părților în vederea valorificării drepturilor și intereselor lor legitime (legea procesuală acordă părților o serie de prerogative procesuale, cum sunt: dreptul de a formula cereri, de a solicita probe, de a exercita căile legale de atac, etc.); 2. în sens restrâns actul procesual prin care pârâtul tinde la respingerea acțiunii îndreptate împotriva sa (apărarea pârâtului poate viza însăși temeinicia acțiunii sau numai partea formală a judecății. În considerarea acestei finalități se face distincție între: a. apărarea de fond (propriu-zisă), prin care pârâtul pune în discuție însăși temeinicia pretențiilor invocate de reclamant, urmărind astfel respingerea acțiunii; ea poate fi invocată de regulă în tot cursul judecății, hotărârea pronunțată pe baza unei apărări de fond dobândește autoritatea sau puterea de lucru judecat; b. apărarea procesuală (pe cale de excepție), materializată în obiceiurile formulate de pârât și prin care acesta urmărește fără a nega existența dreptului subiectiv, întârzierea judecății sau respingerea acțiunii ca inadmisibilă; ea poate fi invocată de regulă numai “li limime litis”, hotărârea pronunțată în temeiul unei excepții de procedură lăsând, în principiu, neatins fondul cauzei).

Apărarea de fond – Susținere pe care pârâtul o face în fața instanței de pe poziția sa procesuală, de un pretins titular al obligației în vederea obținerii unei soluții care să-i fie lui favorabilă și potrivnică, în tot sau în parte reclamantului. Constituie apărare de fond faptul plății, invocarea unor cauze exoneratorii, compensația, beneficiul unui drept, faptul că dreptul dedus judecății este afectat de modalități (condiție suspensivă). Apărarea de fond are următoarele reguli: a. întrucât se poartă pe poziții opuse asupra celui alt obiect ca și în cazul pretenției reclamantului instanța trebuie să-i dea răspuns atât în motivarea căii cât și în dispozitivul hotărârii; b. trebuie să îndeplinească în general aceleași condiții de exercițiu ca și acțiunea reclamantului; c. sub raportul prescripției extinctive are aceeași durată în timp ca și acțiunea; d. îi dă dreptul pârâtului la contraprobe, dacă s-a admis proba pentru reclamant, contraproba fiind de drept admisă pentru pârât; e. trebuie folosită în urma apărărilor ce pot fi făcute pe cale de excepție. Dacă pârâtul obține câștig de cauză în urma folosirii unei apărări de fond, hotărârea apărată de instanță în favoarea sa are putere de lucru judecat cu privire la însuși conținutul raportului juridic litigios dedus judecății. În consecință reclamantul nu va mai putea relua judecata într-un nou proces, pentru aceeași cauză și același obiect.

Apărător – Care apără, care protejează; persoană care apără sau sprijină pe cineva sau ceva; persoană care apără cauza cuiva în fața justiției; persoană care are calificarea profesională și cunoștințe de specialitate și are dreptul să acorde asistență juridică sau să reprezinte părțile într-un proces (de regulă apărătorul este un avocat); nume dat unor obiecte sau dispozitive (tehnice) cu rol protector.

Apărea – A se arăta în fața cuiva, a deveni vizibil cuiva, a se ivi, a lua naștere; a se arăta (cuiva) sub o anumită înfățișare, a lua (pentru cineva) un anumit aspect; a ieși de sub tipar.

Apăsa – A se lăsa cu toată greutatea asupra unui lucru, a exercita o presiune asupra unui corp, a presa; a accepta, a sublinia în vorbire un cuvânt, o frază, etc., a asupri, a oprima, a face să sufere, a chinui, a copleși.

Apăsare – Acțiunea de a apăsa și rezultatul ei; stare a celui chinuit, copleșit de suferință, de griji materiale sau morale.

Apăsat – Din mers, pași; energic (și sacadat); care trebuie subliniat, marcat, arătând hotărâre, fermitate.

Apăsător – Care asuprește, oprimă, care copleșește, chinuiește.

Ape de suprafață – Ape interioare și respectiv marine, stătătoare și curgătoare ale căror suprafețe sunt în contact cu atmosfera (Cod bune practici fermă 2006).

Ape interioare – Toate apele aflate în interiorul liniei de bază, de la care se măsoară extinderea apelor teritoriale (Cod bune practici fermă 2006).

Ape subterane – Ape aflate la suprafața terenului în zona de saturație și în contact direct cu solul sau cu subsolul (Cod bune practici fermă 2006).

Apeduct – Ansamblul de construcții și de instalații care servesc la transportarea apei de la locul de captare până la cel de folosire.

Apel – Citire cu voce tare a numelor unor persoane dintr-un colectiv, spre a verifica prezența lor într-un anumit loc; chemare scrisă sau orală adresată maselor, unei colectivități, etc.; cerere, rugămintă; acțiune făcută de o instanță judecătorească superioară, spre a obține anularea unei ședințe date de o instanță judecătorească inferioară și judecarea în fond a procesului; producere a unui semnal sonor sau luminos prin care se marchează cererea de a stabili o legătură telefonică, telegrafică, internet, etc.

Mijloc procedural prin care partea nemulțumită de hotărârea primei instanțe sau procurorul solicită instanței ierarhice superioare reformarea hotărârii apeland. Apelul este o cale de atac ordinară suspensivă de executare, de reformare și devolutivă. După cum apelul constituie o formă de manifestare a acțiunii civile, un mijloc procedural, ce intră în conținutul acesteia, tot așa dreptul de apel reprezintă o componentă a dreptului la acțiune, cu toate consecințele care decurg de aici. Aceasta înseamnă că pentru consecința dreptului de apel trebuie îndeplinite condițiile generale de exercițiu ale dreptului la acțiune, la care se adaugă și unele condiții

speciale. Apelul fiind o etapă a fazei judecătorești, nu reprezintă un proces distinct de cel declanșat prin cererea de chemare în judecată ci o continuare a acestuia, hotărârea primei instanțe neconstituind decât actul prin care se finalizează o etapă a procesului respectiv. În mod normal ar urma ca apelul să îi vizeze pe cei care au avut calitatea de parte la judecată în prima instanță, indiferent de poziția procesuală pe care au avut-o (reclamant, pârât, intervenient voluntar, intervenient forțat). Cel nemulțumit de hotărâre, pentru a putea exercita dreptul de apel trebuie să justifice un interes, ceea ce presupune că el a căzut total sau parțial în pretenții ca urmare a judecătii în fața primei instanțe. Va fi respinsă ca lipsă de interes cererea de apel formulată de partea care a obținut câștig de cauză în prima instanță. Aceeași este soluția ca și în cazul în care, prin cererea de apel, se invocă faptul că s-a săvârșit neregularitate procedurală față de adversar, deoarece folosul practic se răsfrânge asupra apelantului, deci interesul nu este personal (într-o asemenea situație apelantul pentru a obține reexaminarea fondului va trebui să invoce în termen ale motive de apel). Însă apelul părții care în prima instanță a obținut satisfacerea integrală a pretențiilor sale subsidiare nu este lipsit de interes deoarece hotărârea atacată implică respingerea pretențiilor principale. Ca și judecata în prima instanță și în apel, calitatea procesuală se raportează la dreptul substanțial. În acest sens legea prevede ca în apel să nu se poată schimba calitatea părților. Datorită faptului că apelul are ca obiect reformarea unei hotărâri judecătorești, intervine alt element specific, anume că oricare dintre părțile inițiale poate fi apelant sau intimat, după caz (dacă este acea parte care a formulat cererea de apel sau împotriva căreia s-a declanșat apel). Tocmai de aceea în practică se întâlnesc expresii precum „în calitate de apelant” sau „în calitate de intimat”, în care termenul de calitate primește o altă accepțiune. Și în apel poate avea loc o transmisiune a calității procesuale legată sau convențională. Apelul poate fi formulat de cel cu capacitate deplină de exercițiu, personal sau prin mandatar. Cel cu capacitate de exercițiu restrânsă trebuie să fie asistat de ocrotitorul său legal, iar cel fără capacitate de exercițiu (minorul până la împlinirea vârstei de 14 ani și persoana pusă sub interdicție) va sta în judecată prin reprezentantul său legal (părinți, tutore sau curator, după caz). Dacă la judecată în fața primei instanțe a existat o capacitate procesuală (activă, pasivă sau mixtă) se ridică problema condițiilor în care coparticipanții pot să-și exercite dreptul de a ataca hotărârea cu apel. În soluționarea acesteia se pornește de la regula potrivit căreia actele de procedură, apărările și concluziile unuia dintre reclamanți sau părți nu pot nici folosi nici păgubi celorlalți. Așadar se aplică principiul independenței procesuale, oricare dintre participanți având posibilitatea de a declara apel, dar numai pentru apărarea propriilor interese. În privința coparticipanților care a renunțat la dreptul de apel, nu a declarat apel, și-a retras apelul, ori a cărui apel a fost anulat sau perimat, hotărârea primei instanțe devine definitivă, iar asupra acestuia nu se vor extinde, în principiu efectele admiterii apelului unuia dintre ceilalți coparticipanți. Dacă între coparticipanți există raporturi de solidaritate sau indivizibilitate, prin aplicarea acestei reguli, exercitarea căii de atac a apelului de către unii dintre ei va folosi și celorlalți, în sensul că efectele admiterii apelului se vor extinde și asupra coparticipanților care nu au declarat apel sau ale căror cereri de apel au fost respinse în temeiul unor excepții procesuale. Regula se aplică nu numai atunci când raportul de drept substanțial dedus judecătii este un raport obligațional ci și atunci când este vorba de un drept real ce se poartă asupra unui bun despre care se pretinde că aparține în coproprietate sau în diviziune coparticipanților. Astfel dacă soții au introdus o cerere în revendicarea unui bun comun apelul unuia dintre soți profită și celuilalt; apelul unuia dintre cei ce se pretind a fi coproprietarii bunului în litigiu profită și coparticipanților care nu au declarat apel. A nu se accepta această soluție înseamnă a se stabili proprietatea exclusivă celui ce a introdus apel deși nu a existat o cerere în acest sens deci a admite implicit posibilitatea unor cereri noi în apel, în contra interdicției categoriei prevăzută de art. 294 C.Proc.Civ. De altfel, art. 48 se referă la „natura juridică” fără a mai face alte distincții, iar unde legea nu distinge nici interpretul nu trebuie să distingă. Se pune problema de a ști dacă apelul introdus de către o persoană ce nu are procură de la partea interesată poate fi însoțit de acesta din urmă. Apelul trebuie însă ratificat în termen ceea ce înseamnă că instanța de apel nu mai are posibilitatea de a acorda un termen pentru îndeplinirea lipsei de dovezi calității de reprezentant convențional. Pentru a putea exercita dreptul de apel mai este necesar ca partea nemulțumită de hotărâre să nu fi renunțat la dreptul la apel. Renunțarea poate să fie expresă sau tacită, însă aceasta din urmă trebuie să fie dedusă din împrejurări neechivoce. Art. 283 C.Proc.Civ. dispune ca partea care a renunțat la apel cu privire la o hotărâre nu mai are drept de a face apel. Pentru a putea renunța la dreptul la apel partea trebuie să aibă capacitatea de exercițiu și mai este necesar ca litigiul să se mai poarte asupra unor drepturi de care părțile să poată dispune. Codul roman cu conține nici o dispoziție expresă cu privire la momentul în care se poate renunța la apel. Renunțarea la apel poate interveni numai după pronunțarea hotărârii, deoarece numai în acest moment exercițiul dreptului de apel devine posibil. În acest sens sunt și prevederile art. 267 C.Proc.Civ. care deși nu interzic expres renunțarea înainte de pronunțarea hotărârii, arată că după pronunțarea părtea poate renunța la calea de atac menționându-se această împrejurare într-un proces verbal, semnat de președinte și de grefier; textul permite și renunțarea ulterioară momentului pronunțării, fie prin înfățișarea părții înaintea președintelui, fie prin înscris autentic. Partea care execută de bunăvoie o hotărâre care nu este susceptibilă de executare silită face un act juridic unilateral. Dacă însă i se recunoaște dreptul de a ataca hotărârea pe care a executat-o de bunăvoie, înseamnă să se accepte ca partea să-și revoce actul unilateral, deși aceasta este în principiu irevocabil. Achiesarea tacită la hotărâre trebuie admisă cel puțin pentru următoarea ipoteză. Ambele părți cad parțial în pretenții la judecată în prima instanță însă una nu i se face o comunicare valabilă hotărârii. Întrucât cele trei cazuri de echipolență sunt de strictă interpretare astfel încât nu se poate considera că partea a fost decăzută din dreptul de a introduce apel, de vreme ce pentru ea termenul de apel încă nu a început să curgă. Însă eventualul apel ar fi lipsit de obiect deoarece hotărârea primei instanțe a fost înlocuită de cea a instanței de apel. De aceea se poate spune că partea care a achiesat tacit la hotărârea primei instanțe, astfel ar fi apelat-o și ea mai înainte de pronunțarea hotărârii în apelul adversarului. Dreptul de apel se exercită de către partea nemulțumită de hotărârea primei instanțe potrivit părții adverse. În cadrul raporturilor juridice simple, cel nemulțumit de hotărâre (apelantul) introduce cererea de apel împotriva adversarului (intimatul). Dacă la prima instanță a existat o coparticipare procesuală, pot fi unul sau mai mulți apelanți și unul sau mai mulți intimati, după cum au declarat apel unul sau mai mulți coparticipanți, respectiv s-a formulat apel împotriva unora sau mai multora coparticipanți. În cazul raporturilor juridice procesuale mai complexe când la judecată în fața primei instanțe au fost atrași în proces și terți. Dacă s-a formulat o cerere de intervenție principală, iar instanța a respins atât cererea de chemare în judecată cât și cererea de intervenție, pot declara apel fie intervenientul fie ambii dar intimatul va fi pârâtul. Reclamantul ar comite o greșeală dacă ar introduce apelul nu numai împotriva pârâtului ci și contra intervenientului întrucât ar crea acestuia din urmă posibilitatea de a-și însuși cererea de apel a reclamantului, până la prima zi de înfățișare. În cazul în care instanța a admis cererea de chemare în judecată și a respins cererea de intervenție principală, poziția procesuală de apelant poate fi dobândită de pârât sau de intervenient, iar reclamantul va deveni intimat. Când ambele cereri au fost admise în parte, ori cererea a fost admisă în parte și cealaltă a fost respinsă, toate cele trei părți pot avea poziția procesuală de apelant cât și cea de intimat în același timp. Soluțiile sunt asemănătoare ca și în cazul în care s-a formulat o cerere de chemare în judecată a altei

persoane ce ar putea pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul sau o cerere de arătare a titularului dreptului real, deoarece terțul a dobândit potrivit art. 58 și art. 66 C.Proc.Civ. poziția de intervenient principal. Dacă pârâtul a introdus o cerere de chemare în garanție, pârâtul poate declara apel împotriva reclamantului; acest apel nu este condiționat de faptul că și chematul în garanție s-a introdus apel împotriva pârâtului, deoarece acesta din urmă are interes ca eventuala insolvență a garantului să nu se reflecte în patrimoniul său iar chematul în garanție poate intenta apel contra pârâtului, invocând inexistența obligației sale de garanție sau de faptul că pârâtul nu avea dreptul să se îndrepte împotriva sa cu o cerere de despăgubire dar și contra reclamantului deși între ei nu există raporturi de drept substanțial, invocând netemeinicia cererii de chemare în judecată și, pe cale de consecință, lipsa de obiect a cererii de chemare în garanție. Când a admis cererea de chemare în judecată și a respins cererea în garanție formulată de pârât acesta are interes să declare apel fie contra reclamantului în garanție, fie împotriva ambilor (de regulă cererea de apel a pârâtului are două capete: unul principal vizând soluția instanței cu privire la cererea de chemare în judecată și altul subsidiar referitor la soluția dată în cererea de chemare în garanție). Dacă ambele cereri au fost respinse (cea de chemare în judecată ca nefondată, iar cea de chemare în garanție ca lipsită de obiect sau de interes) reclamantul va introduce apel împotriva pârâtului nu și a chematului în garanție intrucât între ei nu există raporturi juridice substanțiale; însă reclamantul poate introduce apel atât împotriva pârâtului, cât și a reclamantului în garanție, dacă respingerea cererii de chemare în judecată este urmare apărărilor formulate în favoarea pârâtului. Pentru această situație se ridică două probleme: aceea a mijlocului prin care se reia în discuție cererea de chemare în garanție poate face apel împotriva reclamantului. În cazul în care instanța a admis cererea de chemare în judecată și a respins cererea de chemare în garanție formulată de către reclamant (ca lipsită de interes sau de obiect) hotărârea poate fi apelată de către pârât care își va îndrepta cererea de apel împotriva reclamantului, iar uneori chiar și a chematului în garanție, dacă soluția referitoare la cererea de chemare în judecată este rezultatul activității procesuale a terțului în sprijinul părții garantate; cele două probleme semnalate se ivesc și în această situație. Dacă ambele cereri au fost respinse, reclamantul poate face apel atât contra pârâtului cât și a chematului în garanție. Când s-a respins cererea de chemare în judecată și s-a admis cererea de chemare în garanție, reclamantul poate declara apel contra pârâtului, iar chematul în garanție fie contra reclamantului fie contra pârâtului. În legislație se prevede că intimatul poate să adere la apelul principal făcut de partea adversă cu o cerere proprie făcută odată cu întâmpinarea sau cel mai târziu la prima zi de înfățișare în apel. Se face distincția între trei forme de apel: apelul principal, apelul incidental și apelul provocat. Apelul principal ar presupune ipoteza în care partea nemulțumită de hotărârea primei instanțe introduce cererea de apel împotriva părții adverse (aceasta este singura formă de apel, reglementată). Apelul incidental ar fi acela făcut de partea împotriva căreia s-a introdus deja apel principal și care ar fi îndreptat împotriva apelantului. Intimatul ar avea interesul să formeze un apel incidental dacă a căzut și el parțial în pretenții. Dacă însă a câștigat în prima instanță, intimatul va răspunde cu o simplă întâmpinare prin care va solicita instanței de apel să mențină hotărârea atacată. Apelul provocat ar fi acela care spre deosebire de apelul incidental nu ar fi putut exista în lipsa apelului principal. Dacă în cererea de apel figurează ca părți numai reclamantul și pârâtul de la prima instanță, atunci instanța de apel nu poate să-l introducă din oficiu pe terțul chemat în garanție. Legea acordă această calitate procesuală activă în anumite condiții nu numai titularului dreptului, ci și altor persoane sau organe, în măsura în care acestea au participat la judecată în prima instanță ele vor putea apela hotărârea pronunțată. Procurorul poate declara apel împotriva oricărei hotărâri judecătorești nedefinite, indiferent de faptul că a participat sau nu la judecată, chiar și atunci când este vorba despre o hotărâre pronunțată într-o cerere cu caracter strict personal. Sunt unele situații în care legiuitorul a suprimat dreptul de apel prevăzând fie că hotărârea este definitivă fie că hotărârea se dă fără drept de apel. În anumite cazuri în care instanțele judecătorești exercită asupra unor acte cu sau fără caracter jurisdicțional, ce emană de la organele care nu fac parte din sistemul instanțelor judecătorești indiferent că sunt sau nu organe cu activitate jurisdicțională hotărârile rămân definitive. Apelul este singura cale de atac pentru care legea nu prevede expres motivele de exercitare. Așadar cauza apelului constă în nemulțumirea părții interesate. Termenul de apel suspendă de drept executarea silită iar acest efect suspensiv este continuat prin introducerea în termen a cererii de apel. Apelul nu mai are efect suspensiv dacă hotărârea în prima instanță a fost dată cu execuție vremelnică, indiferent că aceasta din urmă este de drept sau judecătorească. Efectul devolutiv al apelului vizează numai ceea ce s-a judecat de către prima instanță. Un litigiu poate fi dedus în întregime în fața instanței de apel însă devoluțiunea operează numai cu privire la aspectele judecate de instanța în a cărei hotărâre este apelată. În apel nu se poate schimba calitatea părților iar sub acest aspect noțiunea de calitate se raportează la dreptul substanțial. Apelul este o cale devolutivă de atac astfel încât judecata lui ar urma să se finalizeze cu hotărâre care să înlocuiască hotărârea ce a fost apelată.

Apel în marjă – Cererea cu titlu de obligativitate, formulată de casa de compensare/ contrapartea centrală către un membru compensator, către un client sau un membru necompensator pentru încadrarea în limitele impuse contului de marjă.

Apela – A se adresa cuiva cu o rugămintă, cu o cerere, a cere concursul cuiva; a introduce un apel.

Apelant – Persoană care a introdus un apel.

Apele naționale navigabile ale României – Sunt formate din marea teritorială, apele interioare navigabile, radele și acvatoriile portuare precum și din bazinele șantierelor navale. Regimul și întinderea mării teritoriale și ale apelor maritime interioare se stabilesc prin lege. Apele interioare navigabile sunt constituite din: a. fluviul Dunărea, râurile, canalele și lacurile situate în interiorul României, pe porțiunile lor navigabile; b. apele navigabile de frontieră, de la malul românesc până la linia de frontieră; c. apele maritime interioare. Fluviul Dunărea, râurile, canalele și lacurile situate în interiorul teritoriului României, pe porțiunile lor navigabile, precum și apele navigabile de frontieră, de la malul românesc până la linia de frontieră, constituie căile navigabile interioare ale României. Căile navigabile precum și administratorii acestora, din punct de vedere al navigației, sunt stabilite nominal și pe porțiuni, prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministerului. Acvatoriile portuare sunt constituite din totalitatea suprafețelor apelor incluse în limitele porturilor. Radele sunt suprafețe de apă destinate adăpostirii sau staționării navelor și, în cazuri speciale, operării navelor și pot fi: a. rade interioare, care fac parte din acvatoriile portuare; b. rade exterioare, suprafețe de apă în afara limitelor porturilor. Bazinele șantierelor navale sunt suprafețe de apă în incinta șantierelor navale care, împreună cu cheiurile aferente, sunt destinate activităților de construcții și reparații nave (O.G. 42/ 1997).

Aperiodic – Care nu variază periodic (în timp).

Apetență – Tendința cuiva către ceea ce îi poate satisface nevoile, înclinațiile, etc. naturale.

Apicol – Provenit din albinărit, de albinărit, care aparține apiculturii, privitor la apicultură.

Apicultor – Persoană care se ocupă cu apicultura; albinar, prisăcar, stupar.

Apicultură – Știință care se ocupă cu creșterea și îngrijirea rațională a albinelor, în scopul folosirii produselor lor; albinărit, prisăcărit, stupărit.

Aplana – A face să dispară o neînțelegere, un conflict.

Aplanare – Acțiunea de a aplană și rezultatul ei.

Aplica – A pune un lucru pe (sau peste) altul fără a le fixa, a le uni, a face din ele un corp comun; a pune ceva în practică, a întrebuița, a folosi, a face, a administra; a raporta un principiu general la un caz concret, particular.

Aplicabil – Care se poate aplica.

Aplicabilitate – Posibilitatea de a fi pus în practică.

Aplicare – Acțiunea de a aplica și rezultatul ei.

Aplicare prospectivă – Aplicarea prospectivă a unei modificări în politica contabilă și a recunoașterii efectului unei modificări în estimările contabile, respectiv reprezintă: aplicarea unei politici contabile tranzacțiilor, altor evenimente și condiții care au apărut după data la care politica a fost modificată și recunoașterea efectului modificării în estimările contabile în perioadele curente și viitoare afectate de modificare (IAS 8.5).

Aplicare retroactivă – Aplicarea de noi politici contabile referitoare la tranzacții sau alte evenimente și condiții ca și cum acea politică ar fi fost aplicată întotdeauna (IAS 8.5).

Aplicarea în spațiu a normelor de drept procesual civil – Aplicarea normelor de drept procesual civil în spațiu prezintă un aspect intim și unul internațional, eventualele probleme referitoare la regimul de publicitate imobiliară fiind rezolvate prin aplicarea regulii “locus regit actum”.

Aplicarea legii penale – Activitate de folosire a legii penale ca temei pentru tragerea la răspunderea penală și pentru aplicarea sancțiunilor legale împotriva celor care au săvârșit infracțiuni. Aplicarea legii penale are loc în raport cu spațiul, timpul, persoanele și faptele (Cap. 2, art. 3 C.Pen.).

Aplicarea legii procesuale penale – Se face în raport cu spațiul și cu timpul, în privința normelor de procedură nepunându-se problema personalității, realității și universalității, așa cum aceste principii sunt aplicabile legii penale. În aplicarea legii procesuale penale în spațiu guvernează principiul teritorialității potrivit căruia ea își are aplicabilitatea pe întregul teritoriu al României.

Aplicarea legilor de procedură civilă asupra persoanelor – Principiu ce determină sfera de acțiune a normelor de drept procesual civil cu privire la părți și ceilalți participanți în instanță. Aplicarea legilor de procedură asupra persoanelor se întemeiază pe principiul constituțional al egalității în fața legilor al tuturor cetățenilor. În aceeași măsură acest principiu se aplică și persoanelor fizice sau juridice străine. Legea procesuală civilă intră în vigoare la data publicării ei în Monitorul Oficial. Actele de procedură efectuate sub imperiul vechii legi, rămân valabile, iar actele de procedură îndeplinite după intrarea în vigoare a vechii legi nu vor fi supuse prevederilor acesteia. Distinct de problema neretroactivității legilor se ridică problema de a ști care este legea aplicabilă efectelor viitoare ale unei situații juridice născute, modificate sau stinse înainte de abrogarea legii care a cărmuit-o. De regulă legiuitorul prevede în cuprinsul noului act și dispozițiile referitoare la rezolvarea conflictelor normelor. Au fost și situații în care în lipsa unei dispoziții legale exprese s-au aplicat prevederile corespunzătoare din prevederile anterioare precum și dispozițiile tranzitorii. Pentru rezolvarea conflictelor în timp ale normelor de drept procesual civil se pornește de la clasificarea acestor norme în funcție de obiectul lor de reglementare. Normele de organizare judecătorească sunt în principiu de imediată aplicare. Astfel, în cazul desființării unei instanțe judecătorești principiile în curs de judecată în momentul apariției legii noi trece la instanța care îi ia locul. Este posibil ca un litigiu ce a început să fie judecat într-o anumită compunere să fie continuat într-o altă compunere.

Aplicat – Care își găsește o aplicație imediată.

Aplicativ – Care își găsește o aplicație imediată, care este legat nemijlocit de viața practică.

Aplicația EORI – Aplicație informatică ce permite atribuirea numerelor EORI și a numerelor de înregistrare în sistemul informatic (Norme tehnice ANAF ANV din 18 iunie 2009).

Aplicație – Faptul de a aplica, ceea ce se aplică, lucru care rezultă din aplicarea aceasta; faptul de a pune în practică; aptitudine, talent, înclinație.

Apodictic – Care exprimă raporturi și legături necesare între lucruri sau fenomene (despre judecăți, demonstrații, etc.; care exclude posibilitatea unei opoziții).

Apolinic – Care este orientat spre ordine, măsură și armonie, caracterizat printr-o contemplare senină, detașată; lucid, rațional.

Apolitic – Care este în afara politicii, care nu se ocupă cu politica; care susține sau practică apolitismul.

Apolitism – Indiferent față de viața și activitatea politică.

Apologet – Susținător fervent (și adesea exagerat) al meritelor cuiva sau a ceva.

Apologetic – Care conține o apologie, care ține de apologie; sistem (adesea neîntemeiat) de apărare sau justificare a unei idei, doctrine, etc.; parte a teologiei care are ca scop justificarea concepțiilor religioase.

Apologie – Elogiu, laudă ferventă (și adesea exagerată) adusă unei persoane, unei idei, etc.; apărare (servilă sau interesată) a cuiva sau ceva; discurs, scriere care face apologia cuiva sau a ceva.

Apometru – Contor pentru apă.

Aport – Contribuție materială, intelectuală, morală, etc. adusă de cineva într-o acțiune comună.

Aport social – Obligația luată de un asociat la intrarea sa într-o societate comercială de a aduce o contribuție (constând în mijloace materiale, mijloace de plată, etc.) la formarea capitalului social.

Apoteriori – Bazat pe experiență, dobândit în urma experienței.

Apoteriorism – Concepție filozofică potrivit căreia toate cunoștințele se capătă prin experiență individuală.

Apostilă – Rezoluție scrisă pe o petiție, pe un raport, etc.; semnătură pusă pe un asemenea act.

Aprecia – A determina prețul, valoarea unui bun, a evalua; a prețui pe cineva sau ceva (pentru calitățile sale), a prețui; a socoti, a considera (că).

Apresiasiabil – Destul de mare, destul de mult, destul de tare.

Apresiasiat – Care se bucură de prețuire, de stimă (pentru calitățile sale).

Apresiasiativ – Care constituie sau conține o apreciere.

Apresiasiator – Care apreciază.

Apresiasiere – Acțiunea de a aprecia și rezultatul ei.

Apresiasierea probelor – Operațiune care constă în evaluarea și compararea probelor administrate și formularea concluziilor cu privire la puterea probantă și valoarea lor într-o cauză penală.

Aproba – A încuviința o acțiune, o părere, o propunere etc. a cuiva, a fi de aceeași părere cu cineva; ; a rezolva în mod favorabil cererea, propunerea etc. cuiva.

Aprobare – Faptul de a aproba, act prin care se aprobă ceva.

Opțiunea forului deliberativ al autorităților competente de încuviințare a propunerilor cuprinse în documentațiile prezentate și susținute de avizele tehnice favorabile, emise în prealabil. Prin actul de aprobare (lege, H.G., hotărâre a consiliilor județene sau locale, după caz) se conferă documentațiilor putere de aplicare, constituindu-se astfel temei juridic în vederea realizării programelor de amenajare teritorială și dezvoltare urbanistică, precum și a autorizării lucrărilor de execuție a obiectivelor de investiții (Legea nr. 350/ 2001).

Aprobativ – Care exprimă o aprobare, care aprobă, aprobator.

Apropria – A-și însuși un lucru (străin); a face ca un lucru să fie străin să fie potrivit pentru un anumit scop.

Apropriere – Acțiunea de a apropria.

Aprova – A se inclina longitudinal cu pupa mai sus decât prova o navă (datorită încărcării neuniforme).

Aprovare – Acțiunea de a aprova.

Aprovizionă – A(ți) asigura, a(ți) procura (pentru un timp oarecare) hrană, provizii, materiale, etc.

Aprovizionare – Acțiunea de a (se) aproviziona; serviciu într-o întreprindere care se ocupă cu aprovizionarea.

Aproxima – A stabili valoarea sau valorile apropiate pentru o anumită mărime (căutată).

Aproximare – Faptul de a aproxima.

Aproximativ – Care este aproape de o mărime dată, aproape adevărat; vag, imprecis; în jur de, cam, aproape, vreo, circa.

Aproximație – Evaluarea aproximativă a unei mărimi, a unei situații.

Apta oratio – Cuvântare corect alcătuită.

Apunta – A se așeza/ ateriza pe puntea unui portavion (după ce a evoluat în aer).

Apuntament – Punte (de regulă din lemn) de-a lungul malului apei, servind la acostarea unei ambarcații.

Apunare – Faptul de a apunare.

Apupa – A inclina longitudinal nava cu prora mai sus decât pupa (datorită încărcării neuniforme).

Apupare – Acțiunea de a se apupa.

Ar – Unitate de măsură a suprafețelor de teren egală cu 100 m², sau a suta parte dintr-un hectar.

Aranja – A pune ceva în ordine, în rândulială, a-și potrivi ținuta exterioară, a face ca ceva să funcționeze în bune condiții, a conveni cu cineva să facă într-un anumit fel, a face cuiva un rău.

Aranjament – Faptul de a aranja într-un anumit fel, felul în care este aranjat ceva; acord, înțelegere, învoială; fiecare din grupele de obiecte luate într-un ansamblu și care se deosebesc între ele prin natura sau prin ordinea obiectelor.

Aranjament comercial – Înțelegere convenită în scris între parteneri de afaceri din țări diferite prin care se dau rezolvări problemelor generate de raporturile comerciale stabilite între aceștia.

Aranjare – Acțiunea de a aranja.

Aranjat – Pus în ordine, în rândulială, cu ținuta exterioară îngrijită, care și-a făcut un rost în viață.

Arat – Acțiunea de a ara, pământ care a fost pregătit cu plugul pentru cultivare.

Arbitraj – Acțiune de înlocuire a unui titlu dintr-un portofoliu cu alt titlu pentru a obține un randament mai mare sau profit mai mare în perspectivă; cumpărarea și revânzarea simultană a aceluiași titlu financiar pentru a obține profit din diferențele de curs existente pe două piețe diferite, practică și pentru devize, bancnote și pentru ratele dobânzii (arbitrage).

Arbitraj ad-hoc – Arbitraj ocazional, imediat; formă de jurisdicție nestatală, cu caracter particular, susceptibilă de utilizare în raporturile de comerț internațional, constituită prin voința părților litigante în vederea soluționării litigiului ivit între ele. Constituie drept comun în materie de arbitraj comercial internațional.

Arbitraj cu competență generală – Arbitraj cu sferă generală de activitate jurisdicțională în ce privește litigiile izvorâte din raporturile de comerț internațional și cooperare economică internațională.

Arbitraj cu competență specială – Arbitraj specializat pe soluționarea anumitor litigii, de regulă cele izvorâte din comerțul cu anumite mărfuri, produse, servicii, etc.

Arbitraj cu vocație universală – Arbitraj a cărui competență teritorială se extinde la scară globală fiind abilitat să soluționeze litigii dintre participanții la raporturile de comerț internațional din toate țările lumii, indiferent de zona geografică în care acestea sunt situate.

Arbitraj de comerț internațional – Mijloc corespunzător de a regla rapid și echitabil litigiile internaționale care pot să rezulte din tranzacțiile comerciale în domeniul schimbului de bunuri și de servicii și din contractele de cooperare industrială; metode de soluționare a litigiilor născute din relațiile comerciale internaționale; jurisdicție specială și derogatorie de la dreptul comun procesual menită să asigure rezolvarea litigiilor izvorâte din raporturile comerciale internaționale și totodată să faciliteze participarea cât mai intensă a statului la diviziunea mondială a muncii.

Arbitraj de drept strict – Varietate a arbitrajului de comerț internațional care se distinge prin aceea că arbitrii statuează o soluție potrivit normelor de drept incidente în cazul dat pe care părțile sunt obligate să le respecte.

Arbitraj de echitate – Este o formă a arbitrajului comercial internațional care se realizează după principiile de echitate și nu potrivit normelor de drept.

Arbitraj de tip bilateral – Arbitraj creat printr-o convenție bilaterală a cărui competență este limitată la soluționarea litigiilor izvorâte din raporturile de comerț internațional dintre subiecții de drept aparținând ordinii juridice naționale a statelor părți la acea convenție.

Arbitraj de tip regional – Arbitraj constituit printr-o convenție multilaterală perfectată între statele dintr-o anumită zonă geografică și care are competența să soluționeze litigiile de comerț internațional ivite între subiecții de drept aparținând ordinii juridice naționale dintre statele semnatare ale acelei convenții.

Arbitraj forțat – Varietate de arbitraj neutilizat în comerțul internațional, care se distinge prin aceea că, în opoziție cu arbitrajul la care părțile recurg în temeiul autonomiei lor de voință, este întâlnit în situația în care pentru o anumită materie legea prevede că orice contencios va fi soluționat numai pe cale de arbitraj și numai după o anumită procedură.

Arbitraj instituțional – Formă a arbitrajului de comerț exterior a cărei existență nu depinde de durata unui anumit litigiu și care presupune exercitarea atribuțiilor jurisdicționale în mod neîntrerupt, fiind organizat în cadru instituționalizat prevăzut prin lege și având caracter de permanentă continuitate.

Arbitraj național – Arbitraj referitor la un contract lipsit de aderențe internaționale întrucât toate elementele susceptibile de a-i conferi asemenea aderențe (cum ar fi locul încheierii, cel al executării obligațiilor asumate de părți, domiciliul, reședința, cetățenia persoanei fizice ori sediul persoanei juridice etc.) se află într-un singur stat, au legătură de un singur stat.

Arbitraj străin – Concept prin care, uneori, în doctrina juridică și practica de comerț internațional se desemnează arbitrajul referitor la un contract cu aderențe internaționale, adică având legătură cu cel puțin două state diferite, cu cel puțin două sisteme naționale de drept.

Arbitraj valutar – Operațiune bancară de punere în mișcare a unor fonduri în valută urmărind obținerea de câștig din diferențele de curs ori de dobândă ale unei sau mai multor valute pe o piață sau pe mai multe piețe simultan ori succesiv, după scurgerea unei anumite perioade de timp.

Arbitraj valutar de curs – Varietate a arbitrajului valutar concretizată într-o operațiune bancară de vânzare-cumpărare de valute având ca finalitate obținerea unui câștig rezultat din: diferența dintre cursurile acelorași valute înregistrate pe aceeași piață la date diferite; diferența aceleiași valute înregistrată în același timp pe piețe diferite și diferența între valute diferite pe piețe diferite în același timp sau la date diferite.

Arbitraj valutar de dobândă – Varietate a arbitrajului valutar constând într-o operațiune bancară concretizată în efectuarea unui plasament de fonduri în valută pe termen scurt cu finalitatea obținerii unui câștig provenit din: diferența de dobândă existentă la un moment dat la aceeași valută pe aceeași piață între instrumente diferite de plasare; diferența de dobândă existentă la un moment dat pentru aceeași valută pe piețe diferite; diferența de dobândă la aceeași valută pe aceeași piață sau pe piețe diferite prezumată a se realiza în timp; diferența de dobândă între valute diferite, luată în considerare cu arbitrajul valutar de curs, pentru evitarea riscului valutar.

Arbitragist – Operator bursier care practică arbitrajul.

Arbitru – Persoane cu înaltă calitate juridică și cunoștințe de specialitate în materie de comerț exterior și relații economice internaționale (necesare soluționării litigiilor în acest domeniu), desemnate și înscrise, în această calitate, pe o listă de către organul competent, dintre care părțile litigante aleg pe componenții instanței arbitrale cu vocație de a soluționa litigiul ivit între ele.

Arbitrum boni viri – Expertiză.

Arboret – Porțiunea omogenă de pădure atât din punctul de vedere al populației de arbori, cât și al condițiilor staționale (L 46/ 2008).

Arboretum – Suprafața de teren pe care este cultivată, în scop științific și educațional, o colecție de arbori și arbuști (L 46/ 2008).

Arenda – A da sau a lua în arendă.

Arendare – Acțiunea de a arenda; înțelegere contractuală prin care proprietarul funciar (arendator) transmite pe o perioadă determinată dreptul de folosință a unei suprafețe de teren unei alte persoane (arendăș) în schimbul unei sume de bani denumită arendă.

Arendăș – Persoană care ia în arendă un bun (mai ales o proprietate agricolă mai întinsă).

Arendă – Cedare temporară a dreptului de exploatare a unor bunuri, în schimbul unei plăți; folosire, exploatare a unui bun astfel cedat; sumă de bani sau produsul natural plătit de arendaș proprietarului funciar pentru arendarea unui bun, ca preț pentru obținerea temporară a dreptului de a folosi pământul respectiv. Arenda cuprinde pe lângă renta funciară, amortismul pentru investițiile realizate de proprietarul funciar și dobânda la capitalul investit; contract prin care proprietarul unui bun (de obicei un teren agricol) îl cedează, în mod temporar, altei persoane (arendăș) spre a-l exploata în schimbul unei sume de bani.

Areometrie – Parte a fizicii care studiază măsurarea densității lichidelor.

Areometru – Aparat care servește la determinarea densității unui lichid sau a concentrației unei soluții.

Arest – Deținere sub pază a unei persoane; loc unde sunt ținute cei arestați; reținere în temeiul legii unei persoane care a comis sau care se bănuiește că a comis o infracțiune.

Aresta – A ține pe cineva sub pază legală în vederea unui proces sau a cercetărilor judiciare; a închide, a arestui; a lipsi pe cineva de libertate ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni sau în vederea unei judecăți sau cercetări (are loc în temeiul unui mandat de arestare, dat de parchet sau de o instanță judiciară).

Arestant – Arestat.

Arestare – Acțiunea de a aresta; privarea de libertate a unei persoane prin arestarea sa.

Arestarea nelegală și cercetarea abuzivă – Este o infracțiune care face parte din grupul infracțiunilor care împiedică îndeplinirea justiției. Constă în două fapte prevăzute în același text: arestarea nelegală și cercetarea abuzivă. Arestarea nelegală constă în reținerea sau arestarea nelegală ori supunerea unei persoane la executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative, în alt mod decât cel prevăzut prin dispozițiile legale. Cercetarea abuzivă constă în întrebuintarea de promisiuni, amenințări sau violențe împotriva unei persoane aflate în curs de cercetare, ancheta penală ori de judecată, pentru obținerea de declarații, precum și față de un martor, expert sau interpret (art. 266 C.Pen.).

Arestat – Persoană care se află în stare de arest.

Arestui – A aresta.

Argint – Metal prețios de culoare albă strălucitoare, maleabil și ductil, cu o mare conductibilitate electrică; compus, ban, para, om plin de energie.

Arginta – A acoperi un obiect metalic cu un strat subțire de argint; a argintui; a face să aibă strălucirea argintului; din argint.

Argintar – Persoană care lucrează sau vinde argint.

Argintărie – Obiecte de argint, magazin în care se vând obiecte din argint.

Argintii – Arginta.

Argintiu – Care are culoarea și strălucirea argintului, argintos; sunet, voce limpede, cristalină.

Argintos – Argintifer.

Argintui – A arginta, din argint.

Argintuit – Argintat, argintui.

Argon – Gaz incolor și inodor, care se găsește în atmosferă și care servește la formarea de atmosfere protective în diverse procese tehnologice, la umplerea becurilor, etc.

Argument – Raționament, dovadă adusă în sprijinul unei afirmații; variabila independentă a unei funcții.

Argument ad hominem – Argument împotriva unei persoane.

Argumenta – A susține, a întări, a dovedi, a demonstra ceva cu argumente.

Argumentare – Acțiunea de a argumenta și rezultatul ei; totalitatea argumentelor aduse în sprijinul unei afirmații; argumentație.

Argumentație – Argumentare, argumentațiune.

Argumentațiune – Argumentație.

Argumentum a contrario – Argument dedus din ceea ce este contrar; tip de raționament în logică, în care concluzia este dedusă din contrariul premisei.

Argumentum ab autoritate – Argumentul autorității.

Argumentul achilleum – Argument fals.

Argumentul ad ignorantiam – Argument fundamentat pe necunoașterea lucrurilor.

Argumentul ad rem – Argument la cheștiune.

Argumentul est ficta res, quae tamen fieri protest – Argumentul este un fapt imaginat care ar putea totuși să se petreacă.

Argumentum ex concessis – Argument întemeiat pe consecințe.

Argumentum ex silentio – Argument rezultat din tăcere, tăcerea este un răspuns, tăcerea preopinentului este un argument că acceptă afirmația enunțată.

Argumentum poderantur, non numerantur – Argumentele se cântăresc, nu se numără.

Arguție – Argumentare sofistică bazată pe fapte nesemnificative sau nesigure; subtilitate exagerată în argumentare.

Arhaic – Care aparține sau este caracteristic unor vremuri extrem de îndepărtate din trecut.

Arhi – Element de compunere care servește la formarea unor substantive, cărora le dă un sens de superioritate, sau la formarea de adjective cărora le transmite un sens de superlativ.

Arhicunoscut – Foarte cunoscut.

Arhiplin – Care este foarte plin, plin până la limita maximă posibilă.

Arhitect – Specialist în arhitectură.

Arhitect peisagist – Absolventul cu titlul oficial de calificare în arhitectură (licență sau licență cu master integrat) cumulat cu titlul oficial de masterat în peisagistică, recunoscute de statele membre, titlul profesional fiind conferit prin atestat al Registrului Urbaniștilor din România (Reg. CSRUR 29 iulie 2010).

Arhitect urbanist – Absolventul cu titlul oficial de calificare în arhitectură, recunoscut de statele membre, cu durata studiilor de minimum 5 ani și cu experiență în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului de 6 ani, pentru absolvenții de studii universitare până în anul 2002 inclusiv, sau care au absolvit cu diplomă un program de studii de specializare postuniversitară/ de masterat cu o durată de 2 ani, cu o încărcare de minimum 120 de credite, în domeniul urbanismului și al amenajării teritoriului, titlul profesional fiind conferit prin atestat al Registrului Urbaniștilor din România (Reg. CSRUR 29 iulie 2010).

Arhitectonic – Care aparține arhitecturii, din domeniul arhitecturii; folosit în arhitectură, arhitectural; îmbinare artistică a elementelor constitutive ale unei construcții.

Arhivar – Funcționar însărcinat cu păstrarea actelor sau documentelor unei arhive, cu clasarea documentelor și actelor într-o arhivă.

Arhivă – Totalitatea documentelor sau actelor unei instituții, unui oraș, etc. care se referă la activitatea lor trecută; birou, cameră, instituție, etc. unde se păstrează asemenea acte.

Arhivă electronică – Sistemul electronic de arhivare, împreună cu totalitatea documentelor în forma electronică arhivate (OMCSI 15.06.2009, L 135/ 2007).

Arhivist – Specialist în arhivistică.

Arhivistică – Știință care se ocupă cu studiul și organizarea documentelor cu valoare istorică.

Aria de aplicabilitate a unei revizuri – Procedurile de revizuire care sunt considerate necesare în împrejurările date pentru atingerea obiectivului unei revizuri.

Aria de aplicabilitate a unui audit – Procedurile de audit care, în baza raționamentului auditorului și Standardelor Internaționale de Audit, sunt considerate a fi adecvate în împrejurările date pentru atingerea obiectivului unui audit.

Arie – Loc amenajat unde se treieră cerealele, arman; suprafață de teren sau platformă pe care se așează cărămidile la uscat, se notează unele elemente de construcție, se prepară betonul, etc.; măsură a unei suprafețe (exprimată în valori numerice); suprafață, teritoriu considerat zonă de răspândire a unui fenomen; întindere, suprafață.

Arie cu management multifuncțional – Spațiu terestru și/ sau acvatic (arie cu resurse gospodărite) în care, concomitent cu conservarea naturii, se efectuează valorificarea reglementată a florei, faunei, resurselor de apă și pășunilor, și se practică turismul reglementat.

Arie geografică – Una din cele 41 de zone în care este împărțită România din punct de vedere al resurselor de numerotație geografice, corespunzătoare unui indicativ de arie geografică; un indicativ de arie geografică identifică un județ, cu excepția indicativelor 21 (în domeniul Oz = 2) și 31 (în domeniul Oz = 03), care identifică municipiul București și județul Ilfov (Dec. ANRCTI 2895/ 1997).

Arie naturală protejată – Spațiu natural, delimitat geografic, cu elemente naturale reprezentative și rare, desemnat și reglementat în scopul conservării și protecției tuturor factorilor de mediu din limitele lui.

Arie protejată – Înseamnă o zonă definită geografic desemnată și gestionată în vederea realizării obiectivelor specifice de conservare (L 137/ 2010).

Arie protejată transfrontalieră – Înseamnă o arie compusă din două sau mai multe arii protejate aflate pe teritoriul a două sau mai multe părți, învecinate cu frontiera de stat, care rămân fiecare sub jurisdicția părții respective (L 137/ 2010).

Arierate – Datorii bănești aflate la restanță.

Arierate financiare – Sume de bani pe care u stat le datorează altui stat, neachitate la scadență, și care pot proveni din operațiuni juridice diverse precum: împrumuturi, emisiuni de obligațiuni nerambursate la termen, naționalizarea fără despăgubiri a unor

bunuri aparținând statului creditor ori cetățenilor acestuia, aflate pe teritoriul statului debitor, precum și din orice alte fapte păgubitoare.

Arima – A repartiza și a fixa încărcătura la bordul unei nave sau aeronave pentru a obține menținerea echilibrului normal al acestora.

Arimaj – Arimare.

Arimare – Acțiunea de arima; arimaj; termen prin care se desemnează operațiunea de distribuire, ordonare și așezare compactă și metodică a mărfurilor în compartimentele ori pe puntea navei, a cărei efectuare se îndeplinește conform planului de încărcare (cargo-plan).

Aripă – Organ al păsărilor, al unor insecte și al unor mamifere, care servește la zbor; ocrotire, protecție; înotătoare la pești; nume dat unor obiecte, părți ale unor aparate etc. care au forma ori funcțiunea sau poziția unor aripi; parte a unei construcții care se prezintă ca o prelungire laterală, fiecare dintre extremitățile unei construcții (în raport cu partea centrală); fiecare dintre cele două ziduri de sprijin care pleacă de la portalul unui tunel și susțin taluzurile de la capete; capăt, margine, flanc al unei trupe (dispușe în ordine de bătaie); fracțiune cu o anumită orientare politică din cadrul unei organizații, al unui partid.

Aristocrat – Persoană care aparține aristocrației.; aristocratic.

Aristocratic – Care aparține aristocrației, propriu aristocrației, aristocrat.

Aristocratism – Atitudine, concepție aristocratică.

Aristocrație – Pătură a unei clase sociale sau a unui grup social care se bucură de mari privilegii, datorate originii, bogăției și poziției sale sociale; clasă socială dominantă, formată din marii proprietari; clasă dominantă a nobililor.

Arivism – Comportare de arivist, caracter specific arivistului.

Arivist – Persoană care caută să parvină la o situație în societate prin mijloace necinstite.

Arma – A pune mecanismul unei arme (de foc) în poziția imediat precedentă descărcării ei; a (se) înarma; a dota cu armătură o piesă sau un element de construcție din beton pentru a le mări rezistența; a consolida o galerie de mină etc. prin montarea unei armături; a lansa în serviciu o navă cu întreg utilajul necesar.

Arman – Arie; rotocol, cerc la suprafața unei ape.

Armare – Acțiunea de a (se) arma.

Armarea navei – Operațiune înfăptuită de armator concretizată în dotarea și asigurarea navei cu tot ceea ce este necesar pentru ca aceasta să corespundă cerințelor aferente îndeplinirii misiunii ce i-a fost încredințată.

Armat – Prevăzut cu o armătură; însoțite de acțiuni militare, de ciocniri războinice.

Armata – Totalitatea forțelor militare ale unui stat; oaste, oștire, armie; mare unitate militară compusă din câteva corpuri și unități din diferite arme, unitate militară; serviciu militar; colectivitate care acționează în vederea unui scop comun; mulțime, ceată, cârd, șir.

Armator – Persoană care armează o navă, proprietar al unei nave, în vederea transportului de mărfuri, pasageri, etc. în scopul câștigării navului.

Armatură – Armură.

Armă – Obiect, unealtă, aparat sau mașină care servește în lupta împotriva inamicului, la vânat, în unele întreceri sportive, în dispute, etc.; parte dintr-o armată, specializată și dotată pentru un anumit fel de luptă, serviciu militar specializat în acest sens; mijloc de luptă pe planul ideilor, al politici, etc.; ansamblul semnelor simbolice de pe o stemă, de pe un blazon, etc.

Armătură – Totalitatea barelor metalice prinse între ele care întăresc o construcție (de beton armat); construcție care susține o galerie subterană; totalitatea pieselor metalice ale unor instalații alcătuite din țevi sau conducte; totalitatea aparatelor și dispozitivelor de comandă, de control, de siguranță, etc. montate la o instalație, la o mașină, etc.; ansamblul conductoarelor unui condensator electric; învelișul protector al unui cablu electric.

Armistițiu – Suspendare temporară a acțiunilor militare în urma unui acord încheiat între părțile beligerante; înțelegere între două părți aflate în conflict de încetare temporară a acțiunilor.

Armonie – Potrivire desăvârșită a elementelor unui întreg; bună înțelegere în relațiile dintre două persoane, două colectivități, etc..

Armonios – Care este în armonie, plin de armonie, ale cărui părți componente formează un tot bine încheiat și echilibrat.

Armoniza – A pune în armonie sau a deveni armonios, a face să fie sau a fi în concordanță.

Armonizare – Acțiunea de a armoniza.

Armonizare fiscală – Set de măsuri adoptat de mai multe țări, de regulă membre ale unei uniuni vamale sau ale unei zone de liber schimb menite să uniformizeze regimul fiscal din acele țări.

Armură – Echipamentul pentru protecția individuală al unui războinic; mod de împletire a firelor din urzeală cu firele de bătătură într-o țesătură.

Armurărie – Loc unde se fabrică sau repară sau se vând arme.

Armurier – Persoană care fabrică, repară sau vinde arme (de foc), persoană însărcinată cu păstrarea și întreținerea armamentului.

Aroga – A-și atribui în mod abuziv o calitate, un drept.

Arogant – Care se poartă cu aroganță, care arată, trădează aroganță.

Aroganță – Purtare obraznică și sfidătoare, atitudine de mândrie disprețuitoare.

Aromatiza – A da un miros sau un gust plăcut unei substanțe cu ajutorul aromelor.

Aromatizare – Faptul de a aromatiza.

Aromă – Emanatie a unor substanțe mirositoare; miros tare și plăcut; mireasmă, parfum; substanță care dă unui produs miros sau gust plăcut.

Arpentaj – Metodă de întocmire a unui plan topografic prin folosirea instrumentelor de măsurat lungimi; tehnica măsurării pe teren a parcelelor cadastrale.

Arpentor – Specialist în arpentaj.

Arsenal – Întreprindere sau clădire în care se repară (eventual se fabrică și se depozitează) armament; totalitatea mijloacelor de luptă; totalitatea mijloacelor pe care le folosește cineva într-o acțiune, în exercitarea unei profesii, etc.

Artă culinară – Pricepere deosebită, meșteșug în pregătirea și aranjarea mâncărilor.

Arteră – Cale importantă de comunicație și de transport; conductă hidraulică principală de alimentare, prin care se transportă apa spre locul de consum; linie electrică de alimentare, prin care se transportă energie spre locul de consum; vas sanguin care asigură circulația sângelui de la inimă spre diverse organe și țesuturi.

Articol – Expunere scrisă (de proporții mai reduse) cu caracter publicistic, pe o temă politică, economică, științifică, etc.; diviziune într-un document oficial, marcată de obicei printr-un număr de ordine sau printr-o literă; diviziune într-un buget, într-un plan financiar, etc. care conține denumirea sursei de venit sau a motivului de cheltuieți; obiect care se vinde în comerț.

Articol bugetar – Subdiviziune a clasificății cheltuielilor bugetare, determinată în funcție de caracterul economic al operațiunilor în care acestea se concretizează și care desemnează natura unei cheltuieli, indiferent de acțiunea la care se referă (L 500/ 2002; L 273/ 2006).

Articol de fond – Articol care exprimă punctul de vedere al redacției unei publicații periodice în cele mai importante probleme ale actualității.

Articol pirotehnic – Orice articol care conține substanțe explozive ori un amestec exploziv de substanțe destinate producerii de căldură, lumină, sunet, gaz sau fum ori o combinație a acestor efecte prin intermediul reacțiilor chimice exoterme autoîntreținute (H.G. 612/ 2010).

Articol program – Articol care cuprinde concepția generală și programul de activitate al unei publicații periodice la începutul apariției sale.

Articole pirotehnice de divertisment – Articole pirotehnice destinate divertismentului (H.G. 612/ 2010).

Articole pirotehnice de scenă – Articole pirotehnice destinate utilizării pe scenă în interior sau în exterior, inclusiv în producții cinematografice ori de televiziune sau în scopuri asemănătoare (H.G. 612/ 2010).

Articole pirotehnice destinate vehiculelor – Componente ale dispozitivelor de securitate din vehicule, care conțin substanțe pirotehnice folosite pentru activarea acestora sau a altor mecanisme (H.G. 612/ 2010).

Articulație – Legătură între două sau mai multe corpuri solide, care permite rotația lor relativă în jurul uneia sau mai multor axe sau în jurul unui punct.

Artificial – Care imită un produs al naturii, care nu este natural; artificios; nesincer, prefăcut; care este făcut după criterii subiective, arbitrar.

Artificialitate – Caracterul a ceea ce este artificial; lipsă de naturalitate; artificiozitate.

Artificializa – A face să fie sau a deveni artificial.

Artificializare – Acțiunea de a (se) artificializa.

Artificialmente – În mod artificial.

Artificier – Muncitor sau militar specializat în manipularea explozivelor; muncitor specializat în fabricarea artificilor.

Artificios – Artificial.

Artificiozitate – Artificialitate.

Artificiu – Procedeu (ingenios) folosit spre a împodobi sau a modifica realitatea; podoabă (inutilă); amestec de substanțe chimice (colorate) și de carburanți, folosit la semnalizări luminoase, în scop decorativ, etc. și sârma scurtă în vârful căreia se află acest amestec și care, aprins, arde cu o flacără decorativă vie, aruncând mici scântei.

Artificiu de calcul – Procedeu prin care se ajunge la rezolvarea unui calcul pe o cale mai scurtă și mai ingenioasă decât calea obișnuită.

Artilerie – Ansamblu de arme de foc (cu accesorii) care servesc la aruncarea de proiectile grele la distanță; parte a armatei care mănuieste acest material.

Artilerist – Militar dintr-o unitate de artilerie.

Artist – Persoană de talent care lucrează în mod creator într-un domeniu al artei; actor; persoană care dă dovadă de talent în profesiunea pe care o exercită.

Artistic – Care aparține artei, privitor la artă, în domeniul artei; executat cu artă, cu talent.

Artizan – Persoană care execută produse de artizanat, meșteșugar care lucrează cu artă.

Artizanal – Care aparține artizanului sau artizanatului, privitor la artizani sau artizanat.

Artizanat – Meșteșug practicat cu artă; local, magazin în care se vând produse de artizanat.

Arvună – Aconto, avans, sumă de bani, obiect sau grup de obiecte, proprietăți, etc. ce sunt cedate unei părți ca garanție pentru executarea unei înțelegeri sau contact și, în caz de nerealizare din vina uneia dintre părți, este pierdută de către aceasta sau restituită îndoite, dacă cel în culpă este vânzătorul (joacă rolul fie a unei dovezi, fie a unui mijloc de decizie) (art. 1297 C.Civ.).

Arvuni – A aconta, a se angaja, a se tocmi în slujba cuiva.

Arvunire – Acțiunea de a arvuni.

As – Monedă romană de aramă sau de bronz folosită ca unitate monetară; carte de joc marcată cu un singur punct sau semn și care, de obicei, este considerată ca având cea mai mare valoare față de cărțile de aceeași culoare, birlic; persoană care se distinge în mod cu totul deosebit într-un domeniu oarecare prin pricepere sau îndemânare.

Asambla – A reuni, a fixa, a îmbina două sau mai multe piese, mecanisme, etc. ale unui sistem.

Asamblaj – Sistem format din două sau multe elemente tehnice îmbinate sau asamblate.

Asamblare – Acțiunea de a asambla și rezultatul ei.

Asana – A înlătura surplusul de ape dintr-o regiune (cu scopuri economice, de salubritate sau estetice) prin lucrări hidrotehnice executate pe spații întinse; a seca (o apă stătătoare); a îmbunătăți, a redresa.

Asanare – Acțiunea de a asana; pachet de măsuri destinate să restabilească viabilitatea economică a unei întreprinderi practicând o politică financiară mai strictă, reducând capitalul și în general datoriile, furnizând noi fonduri proprii, etc.

Asanator – Care asanează.

Ascendent – Care urcă, suitor; care se dezvoltă progresiv (de la inferior la superior, de la simplu la complex); cu caracter progresiv; rudă în linie directă care face parte dintr-o generație anterioară; autoritate morală.

Ascendență – Linie ascendentă de rudenie; familie din care se trage cineva, origine a cuiva.

Ascensional – Care tinde sau face să suie.

Ascensiune – Mișcare de jos în sus a unui mobil; suire, urcare (pe un munte); înălțare în atmosferă (cu balonul, etc.); dezvoltare, creștere, evoluție a cuiva (pe scară profesională, socială).

Ascensor – Cabină sau platformă cu ajutorul căreia se transportă, pe linie verticală, mărfuri sau persoane (în clădirile cu mai multe etaje).

Asemănare – Faptul de a (se) asemana; analogie, similitudine, întocmai, leit, la fel (cu cineva sau ceva).

Asemănat – Asemănător, în conformitate cu, conform cu.

Asemănător – Care seamănă cu cineva sau ceva, similar, asemenea, analog, asemănat.

Asemenea – Asemănător, care este astfel, tot așa, în același fel, deopotrivă, așijderea, pe lângă aceasta.

Asemeni – Asemenea.

Asertoric – Care are caracterul unei aserțiuni, care exprimă o situație de fapt.

Aserțiune – Enunț care este dat ca adevărat, afirmație.

Asezona – A pune ingrediente într-o mâncare.

Asezonare – Faptul de a asezona.

Asfalt – Rocă sedimentară, brună-neagră, formată prin bitumizarea unor substanțe organice sau prin oxidarea și polimerizarea petrolului; amestec de bitum cu materiale minerale, întrebuințat mai ales la pavarea drumurilor; drum, loc asfaltat.

Asfalta – A acoperi un drum, un teren etc. cu un strat de asfalt.

Asfaltare – Acțiunea de a asfalta.

Asfaltat – Acoperit cu un strat de asfalt.

Asfaltic – Care conține asfalt, care este impregnat sau acoperit cu asfalt.

Asfaltor – Muncitor specializat în lucrări de asfaltare.

Asiduitate – Stăruință, silință, sârguință, perseverență, tenacitate manifestate în realizarea unui scop.

Asiduu – Care manifestă, care arată asiduitate; stăruitor, perseverent, tenace.

Asietă – Înclinare longitudinală a unei nave din cauza repartizării uniforme sau neuniforme a încărcăturii; mod de fixare a impozitelor datorate statului.

Asigura – A oferi o garanție pentru înfăptuirea unui lucru; a face ca înfăptuirea să fie sigură; a pregăti ceva în mod sigur, durabil, a garanta; a da cuiva garanții asupra unui lucru, a încredința; a-și lua toate măsurile de precauție; a încheia un contract de asigurare a vieții, a unui bun; a realiza împiedicarea desfacerii sau deplasării elementelor asamblate ale unui sistem tehnic.

Asigurare – Operațiunea prin care un asigurător constituie, pe principiul mutualității, un fond de asigurare, prin contribuția unui număr de asigurați, expuși la producerea anumitor riscuri, și îi indemnizează pe cei care suferă un prejudiciu pe seama fondului alcătuit din primele încasate, precum și pe seama celorlalte venituri rezultate ca urmare a activității desfășurate (L 32/ 2000).

Acțiunea de a (se) asigura și rezultatul ei, punere în siguranță, încredințare, promisiune fermă; instrument (contractual) care oferă clienților protecție împotriva riscului; operație financiară, decurgând dintr-un contract sau dintr-o obligație prevăzută de lege, prin care asigurătorul se obligă ca în schimbul unei sume primite periodic să despăgubească pe asigurat pentru pierderile pe care acesta le-ar suferi în urma unor întâmplări independente de voința lui (prin plata unei sume de bani în cazul producerii unor daune eventuale cum ar fi moarte, incendiu, accident, inundație, etc.).

Asigurare de bunuri – Asigurare încheiată privind bunurile mobile sau imobile.

Asigurare de credit – Contract ce garantează unui creditor că va reintra în posesia fondurilor sale în caz de slăbire a puterii unui debitor.

Asigurare de persoane – Asigurare privind despăgubirea persoanelor fizice.

Asigurare de prim risc – Pentru orice daună care a intervenit pe parcursul valabilității unui contract de asigurare, cuantumul despăgubirii se stabilește la nivelul pagubei efective, în limita sumei asigurate (L 260/ 2008).

Asigurare facultativă – Asigurare încheiată prin consimțământul asigurătorului și asiguratului.

Asigurare multiplă – Asigurarea presupunând încheierea de către asigurat a unei pluralități de contracte de asigurare, cu mai mulți asigurători, pentru unul și același eveniment asigurat.

Asigurare obligatorie – Asigurare stabilită în temeiul legii.

Asigurare pentru răspundere civilă – Varietate de contract internațional de asigurare practică deopotrivă în domeniul auto, aerian și maritim, care se distinge prin aceea că este menită să acopere riscurile unui fapt cauzator de prejudicii pentru o terță persoană.

Asigurare rezonabilă – În contextul controlului de calitate este un nivel înalt, dar nu absolut, de asigurare. În contextul unei misiuni de audit este un nivel de asigurare ridicat, dar nu absolut, exprimat pozitiv în raportul auditorului ca fiind o asigurare rezonabilă cu privire la faptul că informațiile auditate nu conțin denaturări semnificative.

Asigurat – Persoana care are un contract de asigurare încheiat cu asigurătorul (L 32/ 2000).

Persoana fizică care realizează venituri, potrivit legii, și este asigurată pentru riscul pierderii locului de muncă, prin plata contribuției de asigurări pentru șomaj (L 76/ 2002).

Persoană fizică pentru care angajatorul este obligat să rețină și să plătească contribuția individuală de asigurări sociale, precum și persoana fizică ce achită, în nume propriu, contribuția de asigurări sociale, conform legii (L 263/ 2010).

Persoană, instituție, bun, etc. care se asigură; participant la contractul de asigurare care, în ipoteza producerii cazului asigurat, este îndreptățit să pretindă de la asigurator plata indemnizației de asigurare aferentă tipului de asigurare.

Asigurări sociale – Formă de ocrotire a cetățenilor, constând în acordarea de ajutoare materiale și asistență medicală, etc. în baza unui sistem bine precizat și structurat prin prevederi legislative; asigurări constituite în vederea garantării persoanelor în caz de boală, invaliditate, bătrânețe, moarte.

Asigurări sociale de sănătate – Formă a asigurărilor sociale de stat în condițiile stricte ale legii. Calitatea de asigurat a salariaților se dobândește din ziua încheierii contractului individual de muncă și se menține pe toată durata acestuia (L145/ 1997)

Asigurări sociale de stat – Ansamblu de măsuri constând în indemnizații (venituri de înlocuire), prestații și servicii care s asigură de către stat în cazul producerii efectelor unor riscuri sociale stabilite prin lege (beneficiază de acestea categoria principală a salariaților dar și alte categorii de persoane prevăzute de actele normative).

Asigurător – Persoana juridică română autorizată în condițiile legislației în vigoare să exercite activități de asigurare, sucursala sau filiala unui asigurător dintr-un stat terț, precum și sucursala unei societăți de asigurare sau a unei societăți mutuale dintr-un stat membru, care a primit o autorizație de la o autoritate competentă a statului membru de origine (L 32/ 2000).

Persoană, instituție, etc. care asigură; parte care, conform unui contract de asigurare, are obligația de a compensa un asigurat dacă are loc un eveniment asigurat (IFRS 4.A).

Participantul la contractul de asigurare căruia, în ipoteza producerii cazului asigurat, îi revine obligația să îndeplinească prestația implicată de tipul respectiv de asigurare.

Asigurător cu activitate compozită – Asigurător autorizat să desfășoare simultan activitate de asigurări de viață și activitate de asigurări generale (L 32/ 2000).

Asigurător dintr-un stat terț – Asigurător al cărui sediu real se află în afara Uniunii Europene, ale cărui filiale deschise în cadrul Uniunii Europene funcționează pe baza unei autorizații de la autoritatea competentă a statului membru gazdă (L 32/ 2000).

Asigurător reasigurat – Întreprinderea de asigurare care, încheind un contract de asigurare cu un asigurat pentru riscuri majore, se reasigură la rândul-i prin efectul unui contract de reasigurare perfectat cu un reasigurător care se obligă să participe la plata despăgubirilor, în ipoteza realizării acelor riscuri.

Asimetric – Lipsit de simetrie.

Asimila – A se integra sau a face să se integreze în alt grup social sau național prin pierderea trăsăturilor caracteristice proprii (obiceiuri, limbă, etc.); a considera egal, asemănător cu altă ființă, cu alt obicei, cu alt fenomen; a-și însuși cunoștințele, ideile, etc.; a (se) transforma sub influența altui sunet aflat în apropiere; a introduce în procesul de fabricație produse noi, o tehnologie nouă, etc.; a transforma în propria substanță materiile nutritive introduse în organism.

Asimilabil – Care poate fi asimilat, care se asimilează (ușor).

Asimilare – Acțiunea de a (se) asimila și rezultatul ei.

Asimilator – Care asimilează.

Asimilație – Fază a metabolismului în care materiile prime nutritive introduse în organism sunt transformate în substanțe proprii acestuia; modificare a unui sunet sub influența altuia aflat în apropiere.

Asincron – Turație a motorului electric (sau al modului de funcționare) diferită de a câmpului magnetic al statorului.

Asincronic – Mișcare sau fenomen care nu se suprapune în timp cu altă mișcare, cu alt fenomen.

Asista – A fi de față, a lua parte; a sta lângă cineva pentru a-l ajuta, pentru a-l apăra, etc.

Asistent – Care asistă, care este de față la ceva; persoană care asistă pe cineva care e de față pentru a da ajutor; grad didactic în învățământul superior, inferior lectorului; persoană care are acest grad.

Asistență – Totalitatea persoanelor care asistă la ceva (în special la o conferință sau la un spectacol); sprijin, ajutor (medical, material, etc.)

Asistență guvernamentală – Acțiunile întreprinse de guvern cu scopul de a acorda beneficii economice specifice unei entități sau unei categorii de entități care îndeplinesc anumite criterii (IAS 20.3).

Asistență judiciară internațională – Sprijinul reciproc pe care și-l dau statele în activitatea de descoperire, judecare și pedepsire a infractorilor. Această activitate se realizează în temeiul prevederilor legii procesuale penale, a convențiilor internaționale ori pe bază de reciprocitate.

Asistență juridică – Una din formele importante prin care se manifestă dreptul de apărare. Potrivit legii învinuitul sau inculpatul are dreptul să fie asistat de un apărător în tot cursul urmăririi penale și al judecării, iar organele judiciare sunt obligate să-i aducă la cunoștință acest drept (art. 171 C.Proc.Civ.).

Asistență medicală primară – Segmentul de asistență medicală care furnizează îngrijiri ce întrunesc toate caracteristicile precizate legal și având ca furnizor specializat și de sine stătător cabinetul de medicină de familie (L 95/ 2006).

Asistență mutuală – Înțelegere (colaborare) politico-militară între două sau mai multe state pentru apărarea comună împotriva unei amenințări comune sau a unui atac armat, pentru asigurarea securității sau preîntâmpinării agresiunii. Tratatul încheiat sunt defensive și obligă statele semnatare să-și acorde sprijin reciproc în cazul în care unul dintre ele este atacat.

Asistență publică integrată de urgență – Asistența asigurată de instituțiile publice de stat aflate în structurile Ministerului Sănătății, ministerului Administrației și Internelor și/ sau în structura autorităților publice locale, precum și de Serviciul de Telecomunicații Speciale din Direcția pentru apel unic de urgență 112. Ea include ansamblul de măsuri și activități cu caracter logistic, tehnic și medical, destinate în principiu salvării și păstrării vieții (L 95/ 2006).

Asistență socială – Sistem de ajutorare materială a persoanelor care nu sunt apte de muncă și nu dispun de mijloacele necesare traiului.

Asistență tehnică – Metodă de utilizare a cunoștințelor în sprijinul creșterii nivelului de expertiză al beneficiarilor de finanțare și al finanțatorilor unui proiect. Poate consta în: identificarea și punerea la dispoziția participanților în proiect a informațiilor privind cele mai bune practici dintr-un anumit domeniu; asigurarea instruirii necesare pentru o bună administrare a proiectului; consultații tehnice în derularea activităților; finanțarea altor activități de îmbunătățire a proiectelor implementate.

Asistenți – Personalul implicat într-un audit individual, altul decât auditorul.

Ask – Componentă a cotației, cel mai mic preț de vânzare cerut de piața bursieră la un moment dat (vezi și prețul cerut); cel mai mic preț la care un vânzător este dispus să ofere acțiunile sale la un moment dat.

Asocia – A se uni, a se grupa cu cineva pentru atingerea unui scop comun; a lua parte sau a face să ia parte, împreună cu alții, la o acțiune, la o inițiativă, etc.

Asociat – O parte într-o asocierie în participație care are controlul comun asupra acelei asocieri în participație (IAS 31.3).

Persoană care s-a unit cu alta (sau cu altele) pentru atingerea unui scop comun; persoană care face parte dintr-o asociație; persoană fizică sau juridică ce participă la formarea unui capital social subscriind un aport social care se poate concretiza în numerar, bunuri în natură, drepturi de proprietate industrială etc. (la societățile de capitaluri acesta se numește acționar).

Asociativ – Care aparține unei asociații, privitor la o asociație; elemente de funcționalitate al memoriei care evocă imagini prin asociație; operații matematice care duc la același rezultat independent de modul cum au fost grupate elementele unui grup ordonat.

Asociativitate – Proprietatea unei operații matematice de a fi asociativă.

Asociația de proprietari – Organizație a proprietarilor de apartamente dintr-o clădire cu mai multe apartamente proprietate privată sau mixtă (L 114/ 1996).

Asociația Națională a Societăților de Valori Mobiliare (ANSVM) – Instituție publică cu personalitate juridică, înființată prin decizia CNVM, care constituie piața oficială și organizată pentru negocierea valorilor mobiliare admise la cotă de către societățile de valori mobiliare membre (BVB – Bursa de Valori București).

Asociație – Grupare de persoane creată pentru a atinge un scop comun și organizată în baza unui statut; grup de plante format din mai multe specii caracteristice unui anumit mediu de viață; grupare de molecule, de stele, etc. cu însușiri comune; proprietate a psihicului de a lega între ele mai multe imagini senzoriale, idei, etc., apariția unei reprezentări atrăgând în conștiință o altă reprezentare asemănătoare sau întâlnită anterior; legătură între reprezentări, idei, etc. pe baza acestei proprietăți.

Asociație de societăți cooperative – Persoană juridică fără scop patrimonial constituită de către societăți cooperative de aceeași formă sau de forme diferite în scopul reprezentării intereselor membrilor asociații, conform prevederilor legale (L 1/ 2005).

Asociație patronală – Organizație patronală formată de obicei din reprezentanții agenților economici dintr-o anumită ramură de activitate cu scopul reprezentării intereselor acestora, creării unui cadru normativ general de activitate, etc.

Asociație profesională – Persoană juridică fără scop patrimonial constituită de către societăți cooperative în conformitate cu prevederile legale cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare, având ca obiect de activitate informarea, documentarea și perfecționarea profesională a membrilor cooperatori, precum și acțiuni promoționale pentru serviciile și produsele proprii (L 1/ 2005).

Asociere – Acțiunea de a (se) asocia și rezultatul ei; formă legală de afacere, asemănătoare cu proprietatea individuală, dar care presupune existența a doi sau mai mulți proprietari care împart profiturile sau pierderile într-un mod prestabilit (de obicei partenerii sunt responsabili pentru datoriile firmei).

Asociere (fără personalitate juridică) – Orice asociere în participațiune, grup de interes economic, societate civilă sau altă entitate care nu este o persoană imposibilă distinctă, în înțelesul impozitului pe venit și pe profit, conform normelor emise în aplicare (L 571/ 2003).

Asociere în participație – Înțelegere contractuală prin care două sau mai multe părți întreprind o activitate economică supusă controlului comun (IAS 31.3).

Asocierea auditorului cu informațiile financiare – Un auditor este asociat cu informațiile financiare în cazul în care anexează un raport referitor la acele informații sau consimte ca numele auditorului să fie folosit într-un context profesional.

Asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni – Este o infracțiune care face parte din grupul infracțiunilor care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială. Constă în fapta de a se asocia sau de a iniția constituirea unei asocieri în scopul săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni, altele decât cele contra siguranței statului (art. 167 C.Pen.) ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asocieri (art. 323 C.Pen.).

Asolament – Tehnică a împărțirii unui teren cultivabil în mai multe loturi (în raport cu numărul de plante care urmează a fi cultivate) și a repartizării prin rotație a fiecărei plante pe un lot anumit. Distribuția în spațiu, precum și rotația, într-un ciclu determinat și dirijat în timp, a culturilor. Se urmărește astfel crearea celor mai bune condiții de dezvoltare a culturilor, cât și conservarea și îmbunătățirea continuă a fertilității solului. Asolamentul presupune un plan de cultură, rațional și regenerativ, complexe lucrări agrotehnice, folosirea corectă a îngrășămintelor și substanțelor de protecție a plantelor și, acolo unde este cazul, a unor măsuri suplimentare de protecție a solului. Asolamentele se împart în; asolamente de câmp, asolamente furajere, asolamente de protecție a solurilor și asolamente speciale.

Asorta – A așeza laolaltă diverse lucruri pentru a forma un tot armonios; a aproviziona cu mărfuri variate; a se potrivi (ca nuanță, mărime, etc.).

Asortare – Acțiunea de a (se) sorta.

Asortat – Care se potrivește, care se armonizează (la culoare, mărime, calitate); aprovizionat, înzestrat cu mărfuri variate.

Asortiment – Totalitatea mărfurilor sau produselor de aceeași categorie, dar și diferite forme, calități, etc.

Aspect de mediu – Înseamnă un element al activităților, produselor sau serviciilor unei organizații care are sau poate avea un impact asupra mediului (Reg. CE 1221/ 2009).

Aspect de mediu direct – Înseamnă un aspect de mediu asociat unor activități, produse și servicii ale organizației, asupra cărora aceasta deține un control administrativ direct (Reg. CE 1221/ 2009).

Aspect de mediu indirect – Înseamnă un aspect de mediu care poate fi rezultatul interacțiunii dintre o organizație și terțe părți și care poate fi influențat într-o măsură rezonabilă de o organizație (Reg. CE 1221/ 2009).

Aspect ecologic – Înseamnă un element al activităților, produselor sau serviciilor unei organizații care poate interacționa cu mediul (Reg. CE 761/ 2001).

Aspect ecologic semnificativ – Este un aspect ecologic care are sau poate avea un impact semnificativ asupra mediului (Reg. CE 761/ 2001).

Aspect semnificativ de mediu – Înseamnă un aspect de mediu care are sau poate avea un impact semnificativ asupra mediului (Reg. CE 1221/ 2009).

Aspecte de audit care sunt în interesul guvernantei – Acele aspecte care apar într-un audit al situațiilor financiare și care, în opinia auditorului, sunt deopotrivă importante și relevante pentru cei însărcinați cu guvernanta în procesul de supervizare a raportării financiare și de publicare. Aspectele de audit care sunt în interesul celor însărcinați cu guvernanta includ doar acele aspecte care au venit în atenția auditorului ca rezultat al derulării auditului.

Aspecte privind mediul înconjurător – Acestea sunt reprezentate de: a. inițiative menite să prevină, reducă sau să remedieze pagubele cauzate mediului înconjurător, sau să asigure conservarea resurselor regenerabile și neregenerabile (astfel de inițiative pot fi cerute de legislația sau reglementările privind protecția mediului înconjurător, prin contract, sau pot fi întreprinse în mod voluntar), b. consecințele încălcării legislației și reglementărilor privind protecția mediului înconjurător, c. consecințele pagubelor de mediu provocate altora sau resurselor naturale și d. consecințele răspunderii pentru fapta altuia impuse prin lege (de exemplu răspunderea pentru pagubele provocate de proprietarii anteriori).

Asperitate – Proprietatea de a fi aspru, parte aspră a unei suprafețe.

Aspersiune – Stropire a unei culturi agricole cu aspersorul.

Aspersor – Dispozitiv cu ajutorul căruia se împrăștie apa adusă prin conducte, sub formă de picături imitând ploaia, asupra unei culturi agricole.

Aspirant – Persoană care aspiră la ceva, care dorește să obțină ceva; elev al unei școli de ofițeri de marină; diplomat al unei facultăți care se pregătea, sub conducerea unui profesor, pentru a obține titlul de candidat în științe.

Aspirantură – Sistem de pregătire postuniversitară și academică a viitorilor candidați în științe.

Aspirare – Acțiunea de a aspira și rezultatul ei.

Aspirator – Care aspiră; aparat pentru aspirarea fumului, a prafului, a gazelor, etc.

Aspirație – Aspirare, deplasare a unui fluid într-o conductă prin micșorarea presiunii aerului din ea; zgomot produs prin frecarea aerului în trecerea lui prin laringe în cursul pronunțării unor sunete; năzuință, dorință, râvnă.

Aspru – Cu suprafață zgurțuroasă care dă (la pipăit) o senzație specifică, neplăcută; tare și țepos; cu firele tari și țepoase; apă care conține (din abundență) săruri calcaroase; vin care are gust înțepător, acru; mare, intens, puternic; înverșunat; care provoacă suferințe, greu de îndurat; lipsit de indulgență, sever, neînduplecat, necruțător.

Assegno circolare – Cec circular.

Astăzi – În ziua de față, în ziua în curs; azi; ziua care e în curs; zi cu zi, zi după zi; în epoca prezentă, în timpul sau în vremea de acum.

Astfel – În modul acesta, în acest fel, într-un mod asemănător; așa; așa încât; prin urmare; în consecință; așadar.

Asuma – A lua ceva asupra sau pe seama sa; a se angaja să îndeplinească ceva.

Asset-based loan – Împrumut bazat pe bunurile firmei.

Assented bonds – Obligațiuni pentru care rata dobânzii și rambursarea nu se mai fac decât parțial; împrumut în suspensie.

Așa – În felul acesta, astfel.

Așadar – Prin urmare, va să zică; astfel.

Așchia – A rupe sau a tăia în așchii, în șuvițe sau în fășii; a prelucra un obiect înlăturând (sub formă de așchii) surplusul de material.

Așchie – Bucată mică, subțire, care se desprinde sau sare dintr-un material prin cioplire, prin spargere, etc.

Așchiere – Acțiunea de a așchia.

Așeza – A (se) pune pe ceva sau undeva pentru a ședea sau a face să șadă; a se lăsa din zbor pe ceva; a se așterne formând un strat; lichide în fermentație care se limpezesc; a se potoli, a se liniști; a se stabili într-o localitate, într-un loc; a (se) pune într-o anumită ordine; a (se) rândui, a (se) aranja; a pune la cale, a proiecta, a plănuși; a înfățișa un fapt într-o anumită lumină; a dispune, a decreta, a hotărî; a statornici, a fixa; a procura cuiva o situație mai bună; a căpătuși; a instala pe cineva într-o funcție.

Așezare – Acțiunea de a (se) așeza și rezultatul ei; loc unde se află (stabilit) cineva sau ceva; grup de locuințe, de construcții care alcătuiesc un mediu de viață umană; mod de organizare socială.

Așezat – Cumpătat, serios, cuminte.

Așezământ – Instituție creată pentru o activitate de folos comun.

Așezământ cultural – Instituție care duce o acțiune organizată de propagare a culturii în mase.

Aștepta – A sta undeva pentru a fi de față la ceva, pentru a vedea pe cineva, etc.; a adăsta; a avea răbdare, a da cuiva răgaz pentru a face ceva; a păsuși; a sta la îndoială, a ezita, a zăbovi; a lăsa să treacă timpul sperând să, sau că; a crede, a-și închipui, a prevedea, a conta (pe ceva).

Așteptare – Acțiunea de a (se) aștepta și rezultatul ei.

Așteptat – Faptul de a aștepta.

Atac – Mijloc prin care se cere reexaminarea unei hotărâri judecătorești care nu satisface una dintre părți; acțiune violentă și susținută (prin manifestații, prin scris, etc.) împotriva unei situații, unei teorii, etc. sau împotriva celor care le susțin; ofensivă a unor forțe armate care urmărește nimicirea sau prinderea inamicului și distrugerea unor obiective ale acestuia; moment culminant al unei ofensive; semnal care anunță începerea atacului; agresiune împotriva unei persoane, unui stat, etc.; inițiativă într-un joc sportiv.

Ataca – A cere justiției să reexamineze o hotărâre care nu satisface una dintre părți; a începe sau a duce un atac; a comite o agresiune împotriva unei persoane, unui stat, etc.; a avea sau a lua inițiativa într-un joc sportiv; a duce o campanie violentă și susținută împotriva unei situații, unei teorii, etc. sau împotriva celor care le susțin; a vătăma, a roade, a arde, a distruge; a se irita, a se enerva, a se infuria; a începe să studieze o problemă.

Atacabil – Care poate fi atacat.

Atacare – Acțiunea de a ataca.

Ataș – Anexă de metal prinsă lateral de o motocicletă, cu care se transportă obiecte sau persoane.

Atașa – A (se) alătura (vremelnice) de ceva sau de cineva; a se lega sufletește de cineva sau de ceva.

Atașabil – Care poate fi atașat; sociabil.

Atașament – Afecțiune puternică (și durabilă) față de cineva sau ceva.

Atașare – Acțiunea de a (se) atașa.

Atașat – Cel mai mic în grad dintre membrii unei reprezentanțe diplomatice.

Atelaj – Ansamblu format din animalele de tracțiune și harnașamentul acestor animale; animalele împreună cu vehiculul pe care îl trag (sau numai vehiculul).

Atelier – Local înzestrat cu unelte sau mașinile necesare, în care se desfășoară o anumită muncă organizată; parte dintr-o întreprindere industrială în care se execută aceeași operație sau același produs; totalitatea muncitorilor care lucrează într-un atelier; încăpere sau grup de încăperi în care își desfășoară activitatea un pictor sau un sculptor; artiștii, elevii, studenții care lucrează sub îndrumarea aceluiași maestru într-un atelier.

Atelier protejat – Spațiul adaptat nevoilor persoanelor cu CES/ dizabilități, în care acestea desfășoară activități de dezvoltare și perfecționare a abilităților, în vederea integrării în viața activă a tinerilor; poate funcționa în locații din comunitate, în centre de zi, în centre rezidențiale sau în unități de învățământ special (Ord. MECS 5573/ 2011).

Atenansă – Corp secundar al unei case, folosit pentru bucătărie, spălătorie, etc.; parte secundară a unei locuințe.

Atentatul care pune în pericol statului – Infracțiune care face parte din grupul infracțiunilor contra siguranței statului care constă în atentatul săvârșit contra vieții, integrității corporale ori sănătății unei persoane care îndeplinește o activitate importantă în stat sau altă activitate publică importantă, împrejurări care fac ca fapta să pună în pericol siguranța statului (art. 160 C.Pen.).

Atentatul contra unei colectivități – Inffracțiune care face parte din grupul infracțiunilor contra siguranței statului și constă în atentatul săvârșit contra unei colectivități prin otrăviri în masă, provocarea de epidemii sau prin orice alt mijloc, de natură să slăbească puterea de stat (art. 161 C.Pen.).

Atenua – A micșora intensitatea unui fenomen, importanța sau gravitatea unui fapt.

Atenuant – Care atenuează.

Atenuare – Acțiunea de a (se) atenua și rezultatul ei.

Ateriza – A face toate operațiunile necesare pentru a reveni și a se opri la sol o aeronavă; a sosi, a apărea pe neașteptate undeva.

Aterizaj – Aterizare.

Aterizare – Acțiunea de a ateriza; aterizaj.

Aterizor – Dispozitiv al unui avion care servește la alunecarea pe sol în scopul aterizării sau al decolării.

Atesta – A face dovada, a confirma un adevăr, a exista în scris; a confirma în grad pe un cercetător, pe un membru al corpului didactic universitar, etc.; a dovedi, a confirma; a confirma pe cineva într-o anumită funcție sau calitate.

Atestare – Acțiunea de a atesta și rezultatul ei.

Atestare profesională – Atestare profesională pe post; constă în examinarea/ testarea salariatului spre a se verifica, ținându-se seama și de activitatea sa anterioară, dacă și în ce măsură corespunde postului pe care îl deține potrivit contractului său de muncă (nu există un concept definit legal dar atestare profesională (pe post) este utilizat în diverse acte normative).

Atestarea dreptului de semnătură – Eliberarea certificatului de atestare, înscrierea în Registrul Urbaniștilor din România și dovedirea deținerii dreptului de semnătură prin modalități specifice (ștampila și certificatul) (Reg. CSRUR 29 iulie 2010).

Atestat – Act prin care se atestă ceva (mai ales certificat sau diplomă de studii).

Atipic – Care se abate de la caracteristicile obișnuite, de la tipul comun.

Atitudine – Ținută sau poziție a trupului; fel de a fi sau a se comporta (reprezentând adesea o anumită concepție), comportare.

Atitudine în fața riscului – Manieră în care persoane se raportează, în procesul luării deciziilor, la caracterul probabilist al evenimentelor. Există astfel posibilitatea ca, în baza experienței acumulate, indivizii să încerce să se asigure în fața riscului. În acest sens, teoria și practica internațională pun în evidență posibilitatea apelării la diferite sisteme de asigurare în fața riscului și incertitudinii practicate de instituțiile abilitate. În raport cu modul în care un individ se raportează la prezența riscului și incertitudinii în viața de zi cu zi, dar mai ales atunci când el decide să se implice într-o anumită afacere, distingem următoarele situații: aversiunea față de risc, asumarea riscului, neutralitatea în fața riscului. În acest ultim caz, persoanele par să fie preocupate nu atât de succesul (în sens larg) în afaceri, cât mai ales de rata medie de profitabilitate scontată în urma antrenării în această afacere.

ATM – Automat bancar care permite retragerea de numerar și alte tranzacții bancare electronice (plăți de telefonie fixă sau mobilă și a altor servicii de utilități publice, transferuri din contul de card în contul curent sau transferuri din contul de card în contul de card virtual pentru efectuarea de cumpărături pe internet) cu ajutorul unui card bancar și în baza unor instrucțiuni speciale.

Atmosferă – Îveliș gazos care înconjură pământul; aer; aer pe care îl respiră cineva; mediul social înconjurător, ambianță; stare de spirit care se creează în jurul cuiva sau a ceva; masă de gaze și de vapori aflată într-un spațiu în care au loc reacții chimice; unitate de măsură a presiunii gazelor.

Atmosferic – Care aparține atmosferei, privitor la atmosferă, din atmosferă.

Atom – Cea mai mică parte dintr-un element chimic care mai păstrează însușirile chimice ale elementului respectiv; corpuscul infinit de mic, indivizibil.

Atomic – Care ține de atomi, specific atomilor.

Atomicitate – Caracteristică esențială a pieței în cadrul căreia există numeroși cumpărători și vânzători, fără ca vreunul dintre ei să fie prioritar. Pentru ca pe o piață să existe atomicitate trebuie ca: a. atât vânzătorul cât și cumpărătorul să aibă putere economică mică și relativ apropiată între ei; b. nici unul dintre ei să nu poată influența (sensibil) piața prin modificarea cererii sau ofertei sale. Atomicitatea este o condiție esențială pentru piața cu concurență perfectă, care reprezintă un model teoretic de analiză. În realitate, nu există decât piață cu concurență imperfectă. Dacă pe o astfel de piață se manifestă atomicitatea relativă, se consideră că ea se caracterizează prin concurență “pură”. În ansamblu, ea rămâne imperfectă, întrucât nu îndeplinește și celelalte condiții de concurență perfectă.

Atomizator – Mic recipient, cilindric, pentru pulverizarea fină a unui lichid; atomizor.

Atomizor – Atomizator.

Atomoelectric – Care se bazează pe electricitatea produsă cu ajutorul energiei atomice.

Atot – Element de compunere însemnând “pe deplin”, “complet”, “desăvârșit”.

Atotcuprinzător – Care cuprinde totul, care cuprinde aspecte foarte largi, foarte variate, foarte numeroase ale unei probleme, ale unei activități, etc.

Atrage – A exercita o atracție, a apropia la sine; a determina (adesea prin viclesuguri) pe cineva să vină sau să se ducă undeva; a avertiza, a preveni (prin atragerea atenției); a exercita sau a simți o atracție; a ferma, a ademini, a ispiti, a tenta; a avea drept consecință, a determina.

Atragere – Acțiunea de a (se) atrage.

Atrăgător – Care atrage prin calitățile sale (plăcute); atractiv; care promite foloase, care dă satisfacții, care place.

Atribui – A da, a acorda, a conferi; a pune ceva pe seama, în socoteala cuiva.

Atribuire – Acțiunea de a atribui; contract prin care atributul este autorizat să înmăneze atribuitorului o sumă de bani, hârtii de valoare (titluri) sau alte bunuri fungibile, pe care atribuitorul are imputernicirea/ mandatul să le perceapă în numele său. Atribuitele care nu sunt definite în titlu ca efecte de schimb, dar sunt în mod expres create la ordin și, pe de altă parte, satisfac condițiile cerute pentru cambii, sunt asimilate acestora din urmă.

Atribuire directă – Acordarea de finanțări nerambursabile fără lansarea, în prealabil, a unei cereri de oferte. Este permisă doar în condiții speciale.

Atribut – Însușire (esențială) a unui obiect; semn distinctiv, simbol; parte secundară a propoziției, care determină un substantiv sau un echivalent al acestuia.

Atributiv – Care are funcție de atribut.

Atribuție – Sferă de autoritate, de competență, de activitate a cuiva; însărcinare, muncă dată cuiva spre îndeplinire.

Atribuții ale statului în relațiile funciare – Funcția de atribuire și de înstrăinare a terenurilor, de autentificare a dreptului deținătorilor de terenuri o au numai organele administrației de stat. Statul sprijină material, financiar și organizatoric dezvoltarea eficientă a tuturor normelor de gospodărire agricolă, tehnologizarea agriculturii în sensul îmbunătățirii lucrării și valorificării terenului cu reducerea corespunzătoare a pierderilor și deșeurilor poluante, efectuarea studiilor de impact ecologic, economic și social care să fundamenteze deciziile de promovare a noilor investiții în agricultură, măsurile de protecție a terenului ca fundament

al dezvoltării durabile a gospodăriilor, asigură folosirea economică a terenurilor și restrângerea suprafețelor ocupate de construcții, garantează dreptul de proprietate și celelalte drepturi ale deținătorilor de terenuri. Autoritățile administrației publice locale constituie comisii funciare din consilieri ai consiliilor locale, specialiști ai organelor de stat pentru reglementarea regimului proprietății funciare sau alții precizați expres de legislația în vigoare.

Atribuțiune – Atribuție.

Attorney at law – Avocat apărător.

Atu – Element care, într-o anumită împrejurare, oferă cuiva un avantaj sau o șansă în plus; carte (sau culoare) de joc socotită a avea cea mai mare valoare.

Atunci – În momentul acela (despre care este vorba), pe vremea aceea; într-un moment concomitent cu o acțiune sau urmând imediat după aceasta; numai în acest caz.

Ăță – Fir subțire (de bumbac, de in, de cânepă, etc.) folosit la cusut, la fabricat țesături, etc.; fibră extrasă din tulpina anumitor plante textile; fibră care se desprinde din pâstaia unor plante leguminoase (fasole, mazăre); fâșie de metal subțire, formată în urma ascuțirii pe tocilă a unor unelte.

Auctioneer – Agent comercial imputernicit prin lege să vândă la licitație publică pentru principal bunuri (în special mobile).

Aucțiune – Metodă de tranzacționare la bursă, de tipul licitației publice, ce presupune confruntarea deschisă, în sala de negocieri, a cererii și ofertei pentru titluri.

Audi prudenter et responde sapienter – Ascultă cu chibzuință și răspunde cu înțelepciune.

Audia – A asculta un martor în vederea rezolvării unui proces; a asculta un șir de lecții, de prelegeri, de înregistrări muzicale, etc.

Audient – Persoană care asistă în cursurile unei școli (superioare), fără a fi înscrisă printre elevii sau studenții ordinari și fără a susține examene.

Audiență – Întrevedere acordată unui solicitator de către o persoană care deține o funcție de răspundere.

Audierea – Ascultarea învinutului sau inculpatului, a celorlalte părți din procesul penal, a martorului, precum și a expertului se poate realiza pe tot cuprinsul procesului penal în modul și condițiile prevăzute de lege; constituie act procedural.

Audit – Inspecția sau examinarea oficială în vederea determinării eficienței, siguranței, calității și altele; termen folosit pentru a desemna verificarea profesională a unei informații (situații) în vederea exprimării unei opinii competente, argumentate și independente pe baza raportării la un criteriu (standard) de calitate.

Audit înseamnă verificare, revizie contabilă sau control financiar realizate de un specialist, de un profesionist independent, având calitate de cenzor, expert contabil sau contabil autorizat. Auditul poate fi financiar poate fi intern și extern și statutar, realizat de cenzori, experți contabili sau auditori care își exprimă părerea în cadrul unui raport cu privire la raportările contabile (dacă reflectă în mod real situația societății, etc.), la elemente bine precizate cum ar fi structurile de control intern, de operare contabilă, de gestiune, etc.

Audit de mediu – Înseamnă un instrument de gestionare care constă într-o evaluare sistematică, documentată și obiectivă a rezultatelor organizației, a sistemului de management și a procedurilor destinate protecției mediului în scopul de: a. a facilita controlul operațional al practicilor cu impact asupra mediului; b. a evalua respectarea politicii de mediu, inclusiv a obiectivelor generale și specifice ale organizației (Reg. CE 761/ 2001).

Audit extern – Un audit efectuat de un auditor extern.

Audit intern – Reprezintă activitatea de examinare obiectivă a ansamblului activităților entităților economice în scopul furnizării unei evaluări independente a managementului riscului, controlului și proceselor de conducere a acestuia. Auditul intern are ca obiective: a. verificarea conformității activităților din entitatea economică auditată cu politicile, programele și managementul acestuia, în conformitate cu prevederile legale; b. evaluarea gradului de adecvare și aplicare a controalelor financiare și nefinanciare dispuse și efectuate de către conducerea unității în scopul creșterii eficienței activității entității economice; c. evaluarea gradului de adecvare a datelor/ informațiilor financiare și nefinanciare destinate conducerii pentru cunoașterea realității din entitatea economică; d. protejarea elementelor patrimoniale bilanțiere și extrabilanțiere și identificarea metodelor de prevenire a fraudelor și pierderilor de orice fel (OUG 75/ 1999).

activitate de evaluare, organizată în cadrul unei entități ca un serviciu în folosul acesteia. Funcțiile sale includ, printre altele, examinarea, evaluarea și monitorizarea adecvării și eficacității controlului intern.

Audit intern de mediu – Înseamnă o evaluare sistematică, documentată, periodică și obiectivă a performanțelor de mediu ale unei organizații, a sistemului de management și a proceselor destinate protecției mediului (Reg. CE 1221/ 2009).

Audit legal – Înseamnă un audit al conturilor anuale sau al conturilor consolidate astfel cum este prevăzut de legislația în vigoare (Dir. 2006/ 43/ CE).

Audit public intern – Activitatea funcțional independentă și obiectivă, care dă asigurări și consiliere conducerii pentru buna administrare a veniturilor și cheltuielilor publice, perfecționând activitățile entității publice; ajută entitatea publică să își îndeplinească obiectivele printr-o abordare sistematică și metodică, care evaluează și îmbunătățește eficiența și eficacitatea sistemului de conducere bazat pe gestiunea riscului, a controlului și proceselor de administrare. Obiectivele auditului public intern sunt: a. asigurarea obiectivă și consilierea, destinate să îmbunătățească sistemele și activitățile entității publice; b. sprijinirea îndeplinirii obiectivelor entității publice printr-o abordare sistematică și metodică, prin care se evaluează și se îmbunătățește eficacitatea sistemului de conducere bazat pe gestiunea riscului, a controlului și a proceselor administrării. Sfera auditului public intern cuprinde: a. activitățile financiare sau cu implicații financiare desfășurate de entitatea publică din momentul constituirii angajamentelor până la utilizarea fondurilor de către beneficiarii finali, inclusiv a fondurilor provenite din asistența externă; b. constituirea veniturilor publice, respectiv autorizarea și stabilirea titlurilor de creanță, precum și a facilităților acordate la încasarea acestora; c. administrarea patrimoniului public, precum și vânzarea, gajarea, concesiunea sau închirierea de bunuri din domeniul privat/public al statului ori al unităților administrativ-teritoriale; d. sistemele de management financiar și control, inclusiv contabilitatea și sistemele informatice aferente (L 672/ 2002).

Auditor – Partenerul din cadrul misiunii de audit. Termenul “auditor” este folosit pentru a descrie fie partenerul din cadrul unui audit, fie firma de audit. Acolo unde se aplică partenerului din cadrul unui audit, termenul descrie obligațiile sau responsabilitățile partenerului din cadrul misiunii. Astfel de obligații sau responsabilități pot fi îndeplinite fie de partenerul din cadrul misiunii de audit, fie de un membru al echipei de audit. Acolo unde obligația sau responsabilitatea trebuie îndeplinită în mod expres de partenerul din cadrul unui audit, se folosește mai degrabă expresia “partener din cadrul unui audit” decât termenul “auditor”.

Termenul “auditor” poate fi folosit atunci când descrie serviciile conexe și angajamentele de asigurare, altele decât cele de audit. O astfel de referire nu înseamnă că o persoană care efectuează un serviciu conex sau un angajament de asigurare, altul decât cel de audit, trebuie să fie neapărat auditorul situațiilor financiare ale entității. Persoană care ascultă un curs, o conferință, un concert, etc.; ascultător, auzitor. În domeniul calității, persoana care a obținut, în modul stabilit, calificare pentru a efectua auditul calității produselor.

Înseamnă o persoană sau un grup de persoane din cadrul unei organizații sau o persoană fizică sau juridică din afara acesteia, care acționează în numele organizației respective și care efectuează o evaluare în special a sistemului de management de mediu existent și stabilește dacă se respectă politica și programul de mediu ale organizației, inclusiv în ceea ce privește conformarea cu cerințele legale aplicabile de mediu (Reg. CE 1221/ 2009).

Auditor al grupului – Auditorul(ii) statutar(i) sau firma(ele) de audit care efectuează auditul statutar/ legal al situațiilor financiare anuale consolidate (conturilor consolidate) (OUG 90/ 2008; Dir. 2006/ 43/ CE).

Auditor cu experiență – Persoană fizică (din interiorul sau din afara firmei) care dispune de o cunoaștere rezonabilă a: a. procesului de audit, b. Standardelor Internaționale de Audit și cerințelor legale și de reglementare aplicabile, c. mediul de afaceri în care operează entitatea și d. aspectele relevante pentru auditul și raportarea financiară din domeniul entității (ISA 230).

Auditor dintr-o terță țară – O persoană fizică ce efectuează audituri ale situațiilor financiare anuale (conturilor anuale) sau ale situațiilor financiare anuale consolidate (conturilor consolidate) ale unei societăți comerciale înregistrate într-o terță țară (OUG 90/ 2008; Dir. 2006/ 43/ CE).

Auditor existent – Auditorul situațiilor financiare ale perioadei curente.

Auditor extern – Acolo unde este cazul, termenul “auditor extern” este folosit pentru a face distincție între auditorul extern și auditorul intern.

Auditor nou – Auditorul situațiilor financiare ale perioadei curente, acolo unde situațiile financiare ale situației precedente au fost auditate fie de un alt auditor (în acest caz auditorul nou mai este cunoscut și ca auditor succesor), fie auditul este un angajament inițial de audit.

Auditor intern – O persoană care efectuează un audit intern.

Auditor legal – Înseamnă o persoană fizică care este autorizată în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare să efectueze audituri legale (Dir. 2006/ 43/ CE).

Auditor principal – Auditorul care are responsabilitatea de a raporta asupra situațiilor financiare ale unei entități atunci când acele situații financiare includ informații financiare ale unei componente sau ale mai multor componente auditate de către un alt auditor.

Auditor propus – Un auditor căruia i se cere să înlocuiască un auditor existent.

Auditor succesor – Un auditor care înlocuiește un auditor existent (cunoscut, de asemenea, și ca auditor nou).

Auditoriu – Totalitatea auditorilor; asistență; sală de cursuri într-o școală (de grad superior).

Auditorul financiar – Este persoana fizică sau juridică ce dobândește această calitate în condițiile legii. Auditorii financiari persoane fizice sau juridice, care au dobândit această calitate și sunt membri ai Camerei Auditorilor Financiari din România, în exercitarea independentă a profesiei pot desfășura: a. activitatea de audit financiar; b. activitatea de audit intern; c. activitatea de consultanță financiar-contabilă și fiscală; d. activități de asigurare a managementului financiar-contabil; e. activități de pregătire profesională de specialitate în domeniu; f. activități de expertiză contabilă; g. activități de evaluare; h. activități de reorganizare judiciară și lichidare (OUG 75/ 1999).

Auditorul precedent – Auditorul care a fost anterior auditorul unei entități și care a fost înlocuit de un auditor nou.

Auditorul statutar – Este persoana fizică autorizată, în conformitate cu prevederile legale, de către autoritatea competentă, respectiv Camera Auditorilor Financiari din România (CAFR), să efectueze audit statutar (OUG 90/ 2008).

Auditul de regularitate – Reprezintă examinarea acțiunilor asupra efectelor financiare pe seama fondurilor publice sau a patrimoniului public, sub aspectul respectării ansamblului principiilor, regulilor procedurale și metodologice care le sunt aplicabile (L 672/ 2002).

Auditul de sistem – Reprezintă o evaluare de profunzime a sistemelor de conducere și control intern, cu scopul de a stabili dacă acestea funcționează economic, eficace și eficient, pentru identificarea deficiențelor și formularea de recomandări pentru corectarea acestora (L 672/ 2002).

Auditul financiar – Reprezintă activitatea de examinare, în vederea exprimării de către auditorii financiari, a unei opinii asupra situațiilor financiare, în conformitate cu standardele de audit, armonizate cu standardele internaționale de audit și adoptate de Camera Auditorilor Financiari din România (OUG 75/ 1999).

Auditul performanței – Examinează dacă criteriile stabilite pentru implementarea obiectivelor și sarcinilor entității publice sunt corecte pentru evaluarea rezultatelor și se apreciază dacă rezultatele sunt conforme cu obiectivele (L 672/ 2002).

Auditul situațiilor financiare – Obiectivul unui audit al situațiilor financiare este de a permite auditorului să exprime o opinie legată de întocmirea situațiilor financiare sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu cadrul aplicabil de raportare financiară. Un audit al situațiilor financiare reprezintă o misiune de asigurare (vezi și misiune de asigurare).

Auditul statutar – Reprezintă auditul situațiilor financiare anuale sau al situațiilor financiare anuale consolidate, așa cum este prevăzut de legislația comunitară, transpusă în reglementările naționale (OUG 90/ 2008).

Augmenta – A mări, a spori ceva (prin adăugarea unor elemente de aceeași natură).

Aulă – Sală mare într-o clădire publică, destinată conferințelor, festivităților, cursurilor, etc.

Aur – Metal prețios de culoare galbenă strălucitoare, foarte maleabil și ductil, folosit pentru a fabrica în special obiecte de podobă, de artă, monede (servind din această cauză și ca etalon al valorii); lucru valoros, prețios; vâpaie, strălucire ca a aurului; fir de ață făcut din aur sau imitând aurul folosit la cusut, veșmânt cusut din asemenea fire; bani, avere, bogăție.

Aur alb – Apa folosită ca izvor de energie.

Aur dentar – Aliaj al aurului, utilizat la lucrări dentare (OUG 190/ 2000).

Aur financiar – Aurul achiziționat de persoane fizice ori juridice în scopul realizării unor plasamente de valoare. Aurul financiar cuprinde aurul sub formă de bare, lingouri, plachete, având titlul minim de 995/ 1000, precum și sub formă de monede din aur având titlul mai mare sau egal cu 900/ 1000, cotate pe una dintre piețele Uniunii Europene. Operațiunile cu aur financiar se realizează atât prin livrare fizică, cât și prin operațiuni în conturi de metal prețios sau hârtii de valoare exprimate în aur, deținute la bănci (OUG 190/ 2000).

Aur greu – Aur masiv.

Aur monetar – Acea parte a aurului financiar utilizat ca activ, care este deținut cu titlu de rezervă oficială de Banca Națională a României. Aurul monetar se prezintă de regulă sub formă de monede cu titlu minim de 900/ 1000, lingouri, precum și bare standard cu titlu minim de 995/ 1000 (OUG 190/ 2000).

Aur negru – Cărbune de pământ sau țiței (considerate ca surse de energie).

Aurar – Meșter care lucrează obiecte din aur; persoană care extrage aur din mine, din nisipul râurilor.

Aură – Nimb, aureolă; stare premergătoare crizei de epilepsie.

Aurărie – Obiecte de aur; mină de aur.

Aureola – A înconjura cu o aureolă; a încununa, a glorifica (cu calitățile sale).

Aureolat – Înconjurat cu o aureolă; plin de glorie, de faimă.

Aureolă – Cerc luminos pe care pictorii înconjură capetele unor personaje, mai ales ale sfinților; nimb, aureolă; zonă pe suprafața unui obiect, variat colorată, în care există o tranziție continuă de la o culoare la alta; zonă mai puțin luminoasă din jurul unei flăcări, unui arc electric, etc.; strălucire, glorie, faimă.

Auri – A acoperi un obiect cu un strat subțire de aur, a polei sau a sufla cu aur; a da o strălucire ca de aur, a face să pară de aur; a preface în aur.

Aurire – Acțiunea de a auri.

Aurit – Acoperit cu un strat subțire de aur sau imitând poleiala aurului; cusut sau țesut cu fir de aur sau auriu.

Auriu – De culoarea aurului.

Auro loquente omnis oratio inanis est – Când aurul vorbește, orice discuție este zadarnică.

Auster – Sobru, cumpătat, sever; lipsit de ornamente sau podoabe.

Austeritate – Însușirea de a fi auster.

Autarhic – Care are caracter de autarhie.

Autarhie – Politică prin care se tinde spre crearea unei economii naționale închise, izolate de economia altor țări; stat care practică autarhia; stare de autoizolare economică a unui stat; politică economică negativă, de izolare a firmei de alte companii.

Autentic – Care este conform cu adevărul, a cărui realitate nu poate fi pusă la îndoială; recunoscut ca propriu unui autor sau unei epoci; întocmit cu toate formele legale; înscris întocmit de părți sau de un organ competent în forme ce-i atribuie o anumită putere doveditoare.

Autenticitate – Faptul sau însușirea de a fi autentic.

Autentifica – A face un act să devină autentic, să aibă valoare autentică; a legaliza.

Autentificare – Acțiunea de a autentifica.

Procedură care permite prestatorului de servicii de plată să verifice modul de utilizare a unui anumit instrument de plată, inclusiv elementele de securitate personalizate ale acestuia (OUG 113/ 2009).

Autentificat – Întărit cu formele legale; legalizat.

Authority – Împuternicirea dată de principal agentului pentru ca acesta din urmă să acționeze pe seama și sub controlul celui dintâi în realizarea unei afaceri comerciale.

Auto – Element de compunere însemnând “de la sine”, “prin mijloace proprii”; element de compunere însemnând “automobil”, “automat”; automobil; care se efectuează cu ajutorul unui automobil, care privește automobilele.

Autoadministra – A se administra prin mijloace proprii.

Autoadministrare – Faptul de a se autoadministra.

Autoapărare – Apărare prin mijloace proprii.

Autoatelier – Atelier mobil folosit la depanări și reparări de vehicule.

Autobasculantă – Autocamion prevăzut cu benă basculantă.

Autobază – Centru de exploatare și întreținere a unor autovehicule.

Autobetonieră – Autocamion prevăzut cu o betonieră.

Autobiografic – Care conține o autobiografie, cu caracter de autobiografie.

Autobiografie – Expunere orală sau scrisă a vieții unei persoane făcută de ea însăși; operă literară aparținând genului epic, în care autorul își povestește viața.

Autobrec – Automobil cu caroserie închisă, care poate transporta în comun un număr redus de persoane.

Autobus – Autobuz.

Autobuz – Automobil cu caroseria închisă sau parțial decapotabilă, folosit la transportul în comun al unui număr mare de persoane. Autovehicul cu cel puțin 4 roți și o viteză maximă constructivă mai mare de 25 km/ h, conceput și construit pentru transportul de persoane pe scaune și în picioare, și care are mai mult de 9 locuri pe scaune, inclusiv locul conducătorului auto (OUG 109/ 2005).

Autobuz urban – Autobuz la care majoritatea locurilor sunt în picioare (OUG 109/ 2005).

Autocamion – Automobil mare cu caroserie deschisă sau cu platformă, folosit pentru transportul de materiale.

Autocamionetă – Automobil mai mic decât autocamionul, folosit pentru transportul de materiale; camionetă.

Autocar – Automobil cu caroseria deschisă sau decapotabilă, folosit de obicei în transportul interurban în comun (mai ales în excursii) al unui număr mare de persoane.

Autobuz cu mai mult de 22 de locuri pe scaune, destinat și echipat numai pentru transportul de persoane așezate pe scaune, având spații speciale pentru transportul bagajelor pe distanțe mari, amenajat și dotat pentru a asigura confortul persoanelor transportate, având interdicția de a transporta persoane în picioare (OUG 109/ 2005).

Autocisternă – Automobil prevăzut cu o cisternă (montată pe șasiu).

Autoclavă – Vas închis ermetic, folosit la sterilizări, la efectuarea reacțiilor chimice etc. sub presiune (și la temperaturi ridicate); capac care închide ermetic un recipient și se menține închis prin presiunea din recipient.

Autocombină – Combină autopropulsată.

Autoconducere – Conducere a activității sociale, economice, etc. de către colectivitatea respectivă însăși sau de către reprezentanții ei.

Autoconserva – A-și menține, a-și apăra propria viață, situație, condiție, etc.

Autoconservare – Faptul de a se autoconserva.

Autoconsum – Consumul de bunuri și de servicii finale de către producătorul însuși. Importanța lui este în funcție de nivelul economiei. În economiile de tip agrar tradițional, autoconsumul este mai amplu, pe când în economiile de piață moderne se diminuează. Autoconsumul este mai dezvoltat în mediul rural decât în mediul urban. Diminuarea în mediul rural depinde de modernizarea activităților agricole și de alinierea nevoilor agricultorilor la cele ale mediului urban. Consumul unităților economice din propria producție pentru a produce alte bunuri nu reprezintă autoconsum.

Autocontrol – Control exercitat asupra propriei persoane.

Autocrat – Conducător al unui stat, cu puteri absolute, autocrator.

Autocratic – Care are caracter de autocrație; care are puteri absolute.

Autocratism – Concepție, doctrină bazată pe autocrație.

Autocrator – Autocrat.

Autocrație – Formă de guvernare în care întreaga putere a statului e concentrată în mâna unei singure persoane; tiranie, absolutism; stat care are forma de guvernare descrisă mai sus.

Autocritic – Analiză critică a activității și comportării proprii, care constituie o metodă de bază în acțiunea de îmbunătățire a activității proprii.

Autodepanare – Reparare a unui autovehicul (pe locul unde acesta a rămas în pană); autoatelier folosit pentru asemenea reparații.

Autodeterminare – Principiu potrivit căruia o națiune are dreptul să-și aleagă singură statutul politic și calea de dezvoltare economică, socială și culturală; ansamblu de măsuri care pun în practică acest principiu.

Autodezvoltare – Creștere, dezvoltare prin sine, de la sine.

Autodidact – Persoană care și-a însușit, fără ajutorul unui profesor sau al unei forme de învățământ, cunoștințe științifice și o anumită cultură.

Autodizolva – Desființarea unei societăți, a unei organizații, etc. prin hotărârea sa proprie, a-și înceta activitatea în urma unei hotărâri luate conform prevederilor legale.

Autodizolvare – Faptul de a se autodizolva.

Autodrezină – Drezină autopropulsată.

Autodrom – Teren special amenajat pentru exerciții de conducere a automobilului.

Autodrum – Drum construit pentru a asigura circulația în bune condiții a autovehiculelor.

Autodubă – Automobil prevăzut cu o dubă, folosit pentru transportul de materiale, produse alimentare, corespondență, etc.; dubă.

Autoexcavator – Excavator prevăzut cu motor propriu pentru propulsie.

Autofinanța – A se finanța din fonduri proprii.

Autofinanțare – Faptul de a se autofinanța; alocarea pentru investiții a unei părți din beneficiile sau rezervele întreprinderii.

Autofurgon – Furgon autopropulsat; furgon.

Autofurgonetă – Furgonetă autopropulsată.

Autogară – Gară pentru autobuze și autocamioane.

Spațiu special delimitat, amenajat și dotat pentru a permite plecarea și sosirea autobuzelor, inclusiv a celor aflate în tranzit, asigurând urcarea sau coborârea persoanelor, precum și condiții și servicii pentru autobuze și pentru persoanele aflate în așteptare (OUG 109/ 2005).

Autogenă – Tip de sudură care folosește căldura produsă prin arderea acetilenei.

Autogestionar – Persoană, instituție, etc. care are gestiune proprie; autogestionare.

Autogir – Aeronavă prevăzută cu o elice de propulsie antrenată de un motor și cu o elice de suspensie care se învârtă în jurul unui ax vertical prin forța realizată de deplasarea aeronavei.

Autograf – Text sau semnătură, etc. scrisă de propria mână a autorului.

Autografie – Procedeu prin care se reproduce pe piatră litografică sau pe o hârtie specială un text, un desen, etc. (autograf); text, desen, etc. astfel reprodus.

Autoguverna – A se conduce singur (fără amestec străin).

Autoguvernare – Faptul de a se autoguverna.

Autohaltă – Haltă pentru autobuze.

Autohton – Care s-a format și s-a dezvoltat pe teritoriul unde trăiește (și în prezent), care este originar de aici; bășinaș, aborigen.

Autohtonism – Ansamblu de trăsături autohtone; exagerare a trăsăturilor specifice unei colectivități naționale.

Autoignora – A-și neglija, a nu lua în seamă propria persoană, propria existență.

Autoimpunere – Contribuție bănească pe care o fixează o colectivitate și o dă de bunăvoie, în vederea unor lucrări locale de interes general.

Autoîncărcător – Vehicul care încarcă automat o marfă, un obiect.

Automacara – Macara montată pe șasiul unui camion.

Automat – Aparat, mașină, etc. care este acționat printr-un dispozitiv mecanic; operație care se efectuează prin acțiunea unui dispozitiv mecanic; care se face, care se execută de la sine, fără participarea rațiunii sau a voinței; dispozitiv, mașină, aparat care efectuează o anumită operație fără intervenția omului; persoană fără voință, fără inițiativă, care face totul mecanic.

Automatic – De automat; ramură a științei și a tehnicii care se ocupă cu studiul metodelor și al mijloacelor pentru efectuarea proceselor tehnice fără participarea directă a omului.

Automatism – Caracterul a ceea ce este automatic; mișcare (ca) de automat; înălțuire de reacții care se desfășoară fără control; mișcare, gest stereotip la care nu participă conștiința.

Automatiza – A înzestra cu utilaj automat; acțiuni, gesturi, mișcări cu caracter de automatism, a căpăta astfel de acțiuni, gesturi, mișcări.

Automatizare – Acțiunea de a (se) automatiza și rezultatul ei; folosire a automatelor în procesul de producție, înzestrare cu automate; controlul automat al proceselor tehnologice. Termenul este utilizat și pentru a desemna o formă a progresului tehnic și descrie situațiile în care mașinile controlează funcționarea mașinilor în acest proces. Automatizarea are certe valențe pozitive asupra activităților economice, cum ar fi: creșterea productivității, reducerea costurilor unitare, îmbunătățirea calității produselor realizate, etc. Ea are însă și efecte mai puțin favorabile: reducerea locurilor de muncă, costuri mari de instalare a liniilor tehnologice automatizate, accelerarea uzurii morale a capitalului, etc.

Automișcare – Mișcare, dezvoltare neîntreruptă a naturii și a societății, cauzată de contradicții interne.

Automobil – Vehicul cu roți (normal patru, mai rar trei, două, șase sau mai multe) pneumatice sau nu, mișcate de un motor cu explozie internă, cu aburi, aer comprimat, electric, etc.; auto; vehicul care se mișcă cu ajutorul unui motor propriu.

Automobilism – Sport practicat cu ajutorul automobilului.

Automobilist – Persoană care practică automobilismul; persoană care conduce un automobil.

Automobilistic – De automobilist.

Automodel – Autovehicul miniatural prevăzut cu un sistem de propulsie și de comandă.

Automodelism – Ramură sportivă care se ocupă cu construirea de automodele.

Automodelist – Constructor de automodel.

Automotor – Vehicul de cale ferată, prevăzut cu motor propriu și folosit pentru transportul rapid de călători.

Autonom – Care se bucură de autonomie; care este liber, care nu depinde de nimeni.

Autonomie – Drept (al unui stat, al unei regiuni, al unei naționalități sau al unei minorități naționale, etc.) de a se guverna și administra singur, prin legi proprii, în cadrul unui stat condus de o putere centrală; situația celui care nu depinde de nimeni, care are deplină libertate în acțiunile sale; distanță maximă până la care se poate deplasa un avion, o navă, un vehicul, fără a avea nevoie de aprovizionare cu combustibil.

Autonomie de voință – Libertate contractuală recunoscută prin lege persoanelor, cu condiția de a respecta normele legale imperative și ordinea juridică a respectivului stat.

Autonomie locală – Dreptul și capacitatea efectivă a autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în numele și interesul colectivităților locale pe care le reprezintă, treburile publice, în condițiile legii. Acest drept se exercită de consiliile locale și primari, precum și de consiliile județene, autorități ale administrației publice locale alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Dispozițiile anterioare nu aduc atingere posibilității de a recurge la consultarea locuitorilor prin referendum sau prin orice altă formă de participare directă a cetățenilor la treburile publice, în condițiile legii. Autonomia locală este numai administrativă și financiară, fiind exercitată pe baza și în limitele prevăzute de lege. Autonomia locală privește organizarea, funcționarea, competențele și atribuțiile, precum și gestionarea resurselor care, potrivit legii, aparțin comunei, orașului sau județului, după caz.

Autopompă – Pompă (de incendiu) montată pe un autocamion și acționată de motorul acesteia.

Autopropulsat – Care se deplasează prin dezvoltarea unei surse proprii de energie.

Autopropulsie – Propulsie a unui vehicul realizată cu mijloace proprii.

Autor – Persoană care creează o operă literară, artistică, științifică sau publicistică; persoană care face, care produce sau comite ceva; persoană care comite o infracțiune. Participant la săvârșirea unei infracțiuni alături de instigator și complice. Este persoana care săvârșeste în mod nemijlocit fapta prevăzută de legea penală. Această persoană se mai numește și „autor material” deoarece execută acțiunea tipică ce constituie elementul material al infracțiunii. În literatura juridică se face deosebirea între autor unic, autori plurali, coautori, etc. (art. 24 C.Pen.).

Autorapid – Automotor cu viteză de tren rapid.

Autorecepție – Denumire dată recepției mărfurilor ce formează obiectul contractului extern efectuată în numele și pe seama cumpărătorului, atunci când acesta din urmă nu a recepționat, din culpa sa, acea marfă în termenul convenit prin contract.

Autoreferat – Expunere (scurtă) făcută de cineva asupra unei lucrări proprii (mai ales în vederea susținerii tezei de doctorat).

Autoregla – A (se) regla în mod automat.

Autoreglaj – Autoreglare.

Autoreglare – Acțiunea de a (se) autoregla; autoreglaj.

Autoritar – Căruia îi place să uzeze (și uneori să abuzeze) de dreptul de a comanda, de a da dispoziții; care găsește satisfacții în faptul de a fi ascultat.

Autoritate – Drept, putere, împuternicire de a comanda, de a da dispoziții sau de a impune cuiva ascultare; organ al puterii de stat competent să ia măsuri și să emită dispoziții cu caracter obligatoriu; reprezentant al unui asemenea organ al puterii de stat; prestigiu de care se bucură cineva sau ceva; persoană care se impune prin cunoștințele sale, prin prestigiul său.

Autoritate competentă – Autoritatea națională însărcinată/ împuternicită de lege sau de alte reglementări cu supravegherea prudențială a instituțiilor de credit; sunt abilitate să supravegheze și piața asigurărilor (L 58/ 1998, L 32/ 2000, OUG 99/ 2006).

Autoritatea competentă a unui stat, responsabilă pentru toate aspectele omologării de tip, în special pentru acordarea și, dacă este cazul, retragerea de certificate de omologare tip, care asigură legătura cu autoritățile competente ale altor state și care este îndreptățită să verifice dispozițiile luate de constructor pentru asigurarea conformității producției (OMLPTL 211/ 2003).

Autoritate contractantă – Parte dintr-un contract de finanțare care, în baza legii sau în baza unui alt contract de finanțare la care a avut calitatea de contractor, finanțează realizarea unui obiectiv, stabilind condițiile în care cealaltă parte (beneficiarul propriu-zis al finanțării) va realiza contractul ce se încheie în acest scop (conf. OG 59/ 1997). Practic, este o instituție publică sau privată care încheie cu un finanțator un contract privind implementarea unui program de finanțare al respectivului finanțator, atunci când finanțatorul nu se implică direct și în totalitate în derularea activităților de acordare a finanțărilor.

Oricare organism al statului – autoritate publică sau instituție publică – care acționează la nivel central ori la nivel regional sau local; oricare organism, altul decât enunțul anterior, cu personalitate juridică, care a fost înființat pentru a satisface nevoi de interes general fără caracter comercial sau industrial și care se află în cel puțin una dintre următoarele situații: a. este înființat, în majoritate, de către o autoritate contractantă, astfel cum este enunțată anterior, sau de către un alt organism de drept public, b. se află în subordinea sau este supusă controlului unei autorități contractante, astfel cum este definită anterior, sau unui alt organism de drept public, c. în componența consiliului de administrație/ organului de conducere sau de supervizare mai mult de jumătate din numărul membrilor acestuia sunt numiți de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită anterior, sau de către un organism de drept public; oricare asocieri formată de una sau mai multe autorități contractante dintre cele prevăzute în anunțurile anterioare; orice întreprindere publică ce desfășoară una sau mai multe activități specifice, atunci când acestea atribuie contracte de achiziție publică sau încheie acorduri-cadru destinate respectivelor activități; oricare subiect de drept, altul decât cele prevăzute anterior, care desfășoară una sau mai multe dintre activitățile specifice, în baza unui drept special sau exclusiv, acordat de o autoritate competentă, atunci când aceasta atribuie contracte de achiziție publică sau încheie acorduri cadru destinate efectuării respectivelor activități (O.U.G. nr. 34/ 2006).

Autoritate de certificare și plată – Structura organizatorică din cadrul Ministerului de Finanțe, responsabilă de certificarea sumelor cuprinse în declarațiile de cheltuieli transmise de Comisia Europeană, primirea de la Comisia Europeană a fondurilor transferate României și instrumentele structurale, precum și a celor alocate de la bugetul de stat, în cazul programelor operaționale care utilizează mecanismul plății directe (OUG nr. 64/ 2009).

Autoritate de implementare – Instituție responsabilă cu implementarea tehnică a programului. Funcțiile Autorității de implementare sunt reprezentate de: identifică, structurează programele și proiectele pentru finanțare, pe baza priorităților programelor existente; asigură implementarea tehnică a proiectelor și monitorizarea lor; pregătește planurile strategice, programele de lucru, bugetele și rapoartele de monitorizare; face raportări asupra stadiului de implementare a programelor, pregătește termenii de referință.

Autoritate de lucru judecat – Principiu juridic potrivit căruia hotărârile judecătorești definitive capătă autoritate (putere) de lucru judecat nemaiputând fi atacate decât prin intermediul căilor de atac extraordinare.

Autoritate fiscală competentă – Organul fiscal din cadrul Ministerului Finanțelor și serviciile de specialitate ale autorităților administrației publice locale, după caz, care au responsabilități fiscale (L 571/ 2003).

Autoritate publică – Orice organ de stat sau al unităților administrativ-teritoriale care acționează, în regim de putere publică, pentru satisfacerea unui interes public; sunt asimilate autorităților publice persoanele juridice de drept privat care, potrivit legii, au obținut statut de utilitate publică sau sunt autorizate să presteze un serviciu public, în regim de putere publică (L 554/ 2004).

Autoritate tutelară – Este reglementată în Codul familiei, instituție creată pe lângă autoritățile publice locale în vederea ocrotirii intereselor minorului lipsit de îngrijire părintească, în cazurile prevăzute de lege.

Autoritate vamală – Instituție guvernamentală constituită și organizată în vederea aplicării politicii vamale a țării în care funcționează.

Autoritate investită, în principal, cu aplicarea reglementărilor vamale (L 86/ 2006).

Autoritate vamală de decizie – Autoritatea vamală competentă să decidă asupra cererii de restituire sau de remitere din statul membru în care au fost înscrise în conturi drepturile respective (Reg. CEE 2454/ 92).

Autorități ale administrației publice locale – Consiliile locale ale comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București, consiliile județene și consiliul general al municipiului București, ca autorități executive (L 273/ 2006).

Autorități ale sistemului de sănătate publică – Sunt reprezentate de: a. Ministerul Sănătății, organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului; b. alte instituții care desfășoară activități în domeniul sănătății publice la nivel național, regional, județean sau local (L 95/ 2006).

Autorități responsabile de asigurarea aplicării legislației – Înseamnă autoritățile competente relevante, desemnate de statele membre pentru a identifica, preveni și investiga nerespectarea cerințelor legale, precum și pentru a lua măsurile de aplicare a legii, dacă este cazul (Reg. CE 1221/ 2009).

Autorități vamale – Reprezintă autoritățile competente „inter alta” să aplice reglementările vamale (Reg. CEE 2913/ 92).

Autoritățile competente – (în domeniul auditului statutar) Sunt autoritățile sau organele desemnate prin lege care sunt responsabile pentru reglementarea și/ sau supravegherea publică a auditorilor statutari/ legali și a firmelor de audit sau pentru aspecte specifice ale acestora. Prin referința la autoritatea competentă se înțelege o trimitere la autoritățile sau organismele/ organul(ele) responsabile pentru funcțiile la care se face referire (OUG 90/ 2008; Dir. 2006/ 43/ CE).

Autoritățile cu competențe în gestionarea fondurilor comunitare – Sunt agențiile de implementare în cadrul programelor PHARE și ISPA, Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, Agenția de Plăți și Intervenție în Agricultură, autoritățile de management în cadrul programelor operaționale finanțate din fonduri structurale și de coeziune, autoritățile naționale responsabile de participarea României la Instrumentul european de vecinătate și parteneriat finanțate din fonduri comunitare (OG 79/ 2003).

Autoritățile publice – Puterile publice existente în stat. Potrivit Constituției României autoritățile publice sunt: Parlamentul, care exercită puterea legislativă, președintele României, guvernul și administrația publică, instituții care formează puterea executivă, autoritatea judecătorească, care exercită puterea judecătorească.

Autoriza – A împuternici pe cineva sau ceva cu o autoritate (publică); a da cuiva dreptul de a face, de a spune ceva, etc.; a împuternici pe cineva de a exercita un drept, de a încheia un act sau pentru a face ceva; a încuviința formarea sau funcționarea unei persoane juridice.

Autorizare bugetară – Aprobare dată ordonatorilor de credite de a angaja și/ sau de a efectua plăți, într-o perioadă dată, în limita creditelor bugetare aprobate (L 500/ 2002).

Autorizare bugetară permanentă – Autorizarea Guvernului de a asigura permanent surse în bugetul de stat aferente plăților ratelor de capital, dobânzilor, comisioanelor și altor costuri aferente datoriei publice guvernamentale, conform legislației în vigoare (OUG 64/ 2007).

Autorizare operațiune de plată – Exprimare a consimțământului plătitorului pentru executarea operațiunii de plată (OUG 113/ 2009).

Autorizarea funcționării – Reprezintă asumarea de către solicitant a responsabilității privitoare la legalitatea desfășurării activităților declarate (L 359/ 2004).

Autorizarea operatorului aerian – Constatarea îndeplinirii de către un operator aerian a condițiilor prevăzute de reglementările aeronautice române, în vederea eliberării unui Certificat de Autorizație de operator aerian (Codul aerian 1997).

Autorizație – Actul emis indiferent sub ce formă de autoritatea competentă, care dă dreptul de a desfășura activitățile specificate în aceasta (L 58/ 1998). Actul emis de Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, care acordă dreptul de a desfășura operațiuni cu metale prețioase, aliaje ale acestora și pietre prețioase (OUG 190/ 2000).

Permisivunea dată de autoritățile vamale de a folosi un regim (Reg. CEE 2454/ 92).

Act emis indiferent sub ce formă de către autoritatea competentă, care dă dreptul de a desfășura activități specifice unei instituții de credit (OUG 99/ 2006).

Actul administrativ individual emis de A.N.R.E., cordat unei persoane fizice (Legea nr. 351/ 2004).

Permisivune, împuternicire (oficială) de a face ceva, de a exercita un drept, de a încheia ceva; document oficial prin care se dovedește un drept sau o împuternicire a cuiva.

Autorizație de construire – Constituie actul de autoritate al administrației locale pe baza căruia se asigură aplicarea măsurilor prevăzute de lege, referitoare la amplasarea, proiectarea, executarea și funcționarea construcțiilor. Autorizația de construire se

eliberează în temeiul și cu respectarea documentațiilor de urbanism și amenajare a teritoriului, avizate și aprobate potrivit legii. Autorizațiile de construire pentru rețele magistrale, căi de comunicație, amenajări pentru îmbunătățiri funciare, rețele de telecomunicații ori alte lucrări de infrastructură, care se emit în extravilanul localităților, se emit cu respectarea planurilor de amenajare a teritoriului, avizate și aprobate potrivit legii. Autorizația de construire se eliberează pentru: a. lucrări de construire, reconstruire, consolidare, modificare, extindere, schimbare de destinație sau de reparare a construcțiilor de orice fel, precum și a instalațiilor aferente acestora (cu unele excepții); b. lucrări de construire, reconstruire, extindere, reparare, consolidare, protejare, restaurare, conservare, precum și orice alte lucrări, indiferent de valoarea lor, care urmează să fie efectuate la construcții reprezentând monumente istorice, inclusiv la cele din zonele lor de protecție, stabilite potrivit legii; c. lucrări de construire, reconstruire, modificare, extindere, reparare, modernizare și reabilitare privind căi de comunicație, inclusiv lucrări de artă, rețele și dotări tehnico-edilitare, lucrări hidrotehnice, amenajări de albiu, lucrări de îmbunătățiri funciare, lucrări de instalații de infrastructură, noi capacități de producere, transport, distribuție a energiei electrice și/ sau termice, precum și de reabilitare și rețehnologizare a celor existente; d. împrejurimi și mobilier urban, amenajări de spații verzi, parcuri, piețe și alte lucrări de amenajare a spațiilor publice; e. lucrări de foraje și excavări necesare în vederea efectuării studiilor geotehnice, prospecțiunilor geologice, exploatărilor de cariere, balastiere, sonde de petrol și gaze, precum și exploatări de suprafață sau subterane; f. lucrări, amenajări de construcții cu caracter provizoriu necesare în vederea organizării execuției lucrărilor de bază, dacă nu au fost autorizate o dată cu acestea; g. organizarea de tabere de corturi, căsuțe sau rulote; h. lucrări de construcții cu caracter provizoriu: chioșcuri, tonete, cabine, spații de expunere situate pe căile și spațiile publice, corpuri și panouri de afișaj, firme și reclame, precum și anexele gospodărești ale exploatărilor agricole situate în extravilan; i. cimitire (noi și extinderi). Prin excepție se pot emite autorizații de construire și fără documentații de autorizare a teritoriului și de urbanism aprobate pentru: a. lucrări de modificare, de reparare, de protejare, de restaurare și de conservare a clădirilor de orice fel, cu condiția menținerii aceleiași funcțiuni, a suprafeței construite la sol și a volumetriei acestora; b. lucrări de reparare de căi de comunicație, dotări tehnico-edilitare și altele asemenea, fără modificarea traseului și, după caz, a funcționalității acestora; lucrări de reparare privind împrejurimi, mobilier urban, amenajări de spații verzi, parcuri și grădini publice, piețe pietonale și celelalte lucrări de amenajare a spațiilor publice; d. lucrări de cercetare și de prospectare a terenurilor (foraje și excavări) necesare în vederea efectuării studiilor geotehnice, exploatărilor de cariere, balastierelor, sondelor de petrol și gaze, precum și altor exploatări; e. organizarea de tabere de corturi (L 50/ 1991).

Autorizație de import/ export – Înscris oficial conținând aprobarea dată de organele de stat competente, în condițiile prevăzute de lege, participanților la raporturile de comerț internațional, subiecți de drept din ordinea juridică (persoane fizice sau juridice) pentru realizarea operațiunilor de import sau export de produse.

Autorizație de operator aerian – Documentul care atestă autorizarea unui operator aerian de a efectua activități de lucru aerian sau de aviație generală (Codul aerian 1997).

Autorizație de pescuit – Actul administrativ prin care se autorizează o persoană fizică sau juridică să exercite activitatea de pescuit (O.U.G. nr. 23/ 2008).

Autorizație de ramburs – Autorizație dată de o bancă corespondentului său străin de a trage asupra ei o sumă garantată în general printr-un credit documentar irevocabil din partea băncii cumpărătorului.

Autorizație de securitate la incendiu – Actul administrativ emis, în baza legii, de inspectoratul de situații de urgență județean sau al municipiului București, prin care se certifică, în urma verificărilor în teren și a documentelor privind realizarea măsurilor de apărare împotriva incendiilor, îndeplinirea cerinței esențiale, securitate la incendiu, la construcții, instalații tehnologice și alte amenajări; autorizația de securitate la incendiu conferă persoanelor fizice sau juridice, deținătoare ale construcțiilor, instalațiilor și ale altor amenajări, dreptul de a le edifica, de a le pune în funcțiune și de a le exploata din punctul de vedere al îndeplinirii cerinței esențiale, securitate la incendiu (L 307/ 2006).

Autorizație de transport internațional – Document care dă dreptul unui operator de transport rutier să efectueze în anumite condiții unul sau mai multe transporturi de tranzit sau destinație pe teritoriul unui stat, pe perioada sa de valabilitate (OUG 109/ 2005).

Autorizație prealabilă – Act administrativ ce condiționează posibilitatea încheierii legale a unui act sau a desfășurării unei anumite activități.

Autorizație unică – O autorizație care implică diferitele administrații vamale și reglementează înregistrarea pentru și/ sau încheierea unui regim, a unei depozitări, a unor operațiuni de transformare sau utilizări succesive (Reg. CEE 2454/ 92).

Autosanitară – Automobil special echipat care transportă bolnavii, răniții, etc.

Autoservire – Mod de desfacere a mărfurilor în magazine speciale sau a mâncării în restaurante, în care clientul se servește singur.

Autosport – Autoturism cu motor puternic, care poate realiza viteze mari și care este folosit în întrecerile sportive.

Autostop – Instalație de semnalizare luminoasă așezată la întretărirea străzilor pentru reglementarea circulației; instalație de oprire automată a unui vehicul feroviar când linia nu este liberă; procedeu prin care un pieton parcurge itinerarul propus apelând la serviciile (gratuite sau nu) ale automobilistilor ocazionali.

Autostradă – Șosea modernă de mare capacitate, rezervată exclusiv circulației autovehiculelor și având de obicei cele două sensuri de circulație separate între ele.

Autoșenilă – Autovehicul de transport care are ca organe de rulare șenilele.

Autoșeniletă – Autovehicul de transport prevăzut cu două șenile în spate și cu roți în față; autoșenilă.

Autotractor – Autovehicul de tracțiune de mare putere, montat pe roți de cauciuc, de metal sau pe șenile și de care este legată de obicei o remorcă.

Autotracțiune – Tracțiune care se face cu mijloace auto proprii.

Autoturism – Automobil cu caroserie închisă sau deschisă, cu care se transportă un număr redus de persoane; turism.

Autovehicul cu cel puțin 4 roți și o viteză maximă constructivă mai mare de 25 km/ k, conceput și construit pentru transportul de persoane, care are cel mult 9 locuri pe scaune, inclusiv locul conducătorului auto (OUG 109/ 2005).

Autoturn – Autovehicul, prevăzut cu o platformă care se poate înălța și roți, folosit la lucrările de instalații și întrețineri electrice aeriene.

Autoutilitară – Autovehicul pentru transportul unor produse de uz curent.

Autovehicul – Vehicul autopropulsat suspendat pe roți, șenile sau tălpi de alunecare, care servește la transportul oamenilor sau al bunurilor.

Vehiculul rutier care se deplasează prin propulsie proprie, cu excepția celui care circulă pe șine (OMLPTL 211/ 2003).

Autovehicul nou – Orice autovehicul care nu a mai fost înmatriculat (L 9/ 2012).

Autovehicul rulat – Autovehiculul care a mai fost înmatriculat (L 9/ 2012).

Autumnal – De toamnă, tomnatic.

Auxiliar – Element care ajută la ceva, care se află pe plan secundar față de ceva principal; element ajutător, ajutător; cu ajutorul căruia se poate rezolva mai ușor o problemă.

Auxiliar de comerț – Persoană care desfășoară o activitate de intermediere pentru o altă persoană (numită reprezentant) pe baza unui contract de muncă încheiat cu acesta și în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu. Spre deosebire de agenții de comerț, auxiliarul de comerț își desfășoară activitatea de intermediere aflându-se în raporturi de subordonare față de reprezentant.

Aval – Act prin care o persoană numită avalist garantează plata unei cambii unei alte persoane numită avalizat; garanție solidară garantând plata unei cambii și materializată printr-o semnătură; în legătură cu situația unui punct de pe cursul unei ape mai aproape de vărsare (în comparație cu un alt punct).

Avalist – Persoana ce garantează prin aval plata unei cambii. Este ținut în același mod ca și cel pe care l-a garantat (girant, acceptant sau tras), obligația fiind identică sub aspectul conținutului sau întinderii, cu obligația garantată; el apare astfel ca fiind garantul unui semnatar al cambiei.

Avalizat – Debitor cambial a cărui obligație este garantată de un avalist.

Avangardă – Subunitate sau unitate militară care se deplasează în fața forțelor principale ca element de siguranță; care merge în frunte, care conduce; care luptă împotriva formelor și tradițiilor consacrate (în literatură sau artă); mișcare literară, artistică, etc. care joacă (prin noutățile aduse) rol de precursor.

Avangardism – Atitudine fals revoluționară prin care se recurge la măsuri premature, care nu țin seamă de etapa de dezvoltare respectivă; curent literar artistic care luptă împotriva tradițiilor consacrate, recurgând adesea la formule îndrăznețe sau excentrice (care ar reprezenta arta viitorului).

Avangardist – Adept al avangardismului; care aparține avangardismului, privitor la avangardism.

Avanport – Zonă amenajată la intrarea într-un port, pentru o scurtă staționare a navelor.

Avanpost – Subunitate militară de siguranță, instalată în fața forțelor principale proprii aflate în staționare sau în apărare; poziție pe care se află o asemenea subunitate.

Avanpremieră – Spectacol dat ca ultimă repetiție în fața unui cerc de specialiști sau invitați.

Avans – Plată anticipată a unei părți dintr-o sumă curentă datorată ca retribuție sau salariu, ca acoperire a unei lucrări efectuate, în contul unor zile-muncă, la încheierea unui contract, etc.; sumă de bani datorată de importator exportatorului înainte de livrarea mărfii sau de executarea prestației la care acesta s-a angajat; interval de timp, distanță, etc. cu care cineva sau ceva se află înaintea altuia.

Avans contra amanet – Împrumut garantat printr-un gaj (vezi și „credit lombard”).

Avans pe marfă – Formă clasică de credit în industrie și comerț constând într-o operațiune de finanțare a unei întreprinderi și de preluare în contrapartidă pentru această finanțare de mărfuri care sunt puse gaj la creditor.

Avans pe piață – Formă de credit adaptată la un activ circulant din bilanț, suportul finanțării aflându-se în valorile de exploatare, în special producția neterminată, sau în încasări viitoare la rubrica de clienți.

Avans pe termen fix – Împrumut bancar de o anumită valoare ce trebuie rambursat la o scadență determinată sau la o denunțare prealabilă (6 săptămâni, 3 sau 6 luni, în general).

Avans pe titluri – Formă de credit concretizată într-o operație de finanțare în vederea satisfacerii nevoilor de fond de rulment ale unei întreprinderi presupunând depunerea ca gaj la creditor a unui număr de titluri de valoare cu negociere curentă (garanția concretizată în titluri de gaj trebuie să cuprindă valori cotate pe o piață largă și să constituie o acoperire a creditului consimțit).

Avansa – A înainta, a merge (pentru a se apropia de o țință urmărită); a progresa, a înainta; a promova în muncă, în grad; a preda, a acorda cu anticipație o sumă de bani, un bun material, etc.

Avansare – Acțiunea de a avansa; modalitate de modificare a contractului individual de muncă, realizată prin schimbarea felului muncii, în sensul trecerii salariatului în aceeași unitate, ori în alta, prin transfer, dintr-o funcție sau meserie într-o alta superioară, ceea ce, de regulă, implică și o majorare a salariului de bază iar, dacă este cazul, și acordarea ori majorarea indemnizației de conducere.

Avansat – Care a ajuns la o treaptă de dezvoltare înaintată, la un stadiu înaintat.

Avantaj – Folos mai mare pe care îl obține cineva (în raport cu altul); favoare, privilegiu de care se bucură cineva sau ceva; superioritate (a cuiva sau a ceva față de altcineva sau de altceva) bazată pe o situație, pe o împrejurare favorabilă.

Avantaj absolut – Apare atunci când o entitate produce mai multe bunuri și servicii decât altă entitate din aceleași resurse, aceeași cantitate de resurse.

Avantaj comparativ – Capacitatea de a produce un bun sau un serviciu cu un cost de oportunitate mai mic decât al altor producători, acesta fiind temeiul economic al specializării și schimbului de bunuri și servicii.

Avantaj competitiv – Unul din factorii care rezultă din punerea la punct a unei strategii concurențiale și care permite unei firme să câștige segmente din piața concurenților.

Avantajă – A acorda cuiva un avantaj; a scoate în relief calitățile fizice ale cuiva.

Avantajant – Avantajos.

Avantajare – Acțiunea de a avantaja.

Avantajos – Care oferă un avantaj, convenabil; care scoate în relief calitățile fizice ale cuiva.

Avantbec – Parte a unui picior de pod situată către punctul de unde curge apa, amenajată special pentru a-l proteja împotriva presiunii apei și a corpurilor transportate de ea.

Avantren – Partea superioară a unei mașini agricole cu tracțiune animală, care asigură stabilitatea și direcția mașinii în timpul lucrului.

Avanzii cauza – Persoanele cărora le-au fost transmise drepturile altor persoane.

Avaria – A face să sufere sau a suferi o avarie; a (se) strica, a (se) deteriora.

Avariât – Care a suferit o avarie.

Avarie – Stricăciune, deteriorare (însemnată) suferită de o navă, de o mașină, de o construcție, etc.; pagubă materială rezultată din distrugerea sau degradarea (parțială sau totală) a unei mărfi transportate cu o navă sau a navei însăși; pierdere totală sau parțială a mărfurilor asigurate, distrugerea integrală sau parțială a acestora, ori deteriorarea lor de o manieră care să le modifice caracteristicile fizice sau chimice.

Avarie – Faptul de a (se) avaria.

Avă – Rețeaua de fibre textile care formează mai mulți pereți de plasă, cu diferite mărimi ale laturii ochiului (O.U.G. nr. 23/ 2008).

Averaging – Metodă de plasament ce constă în alocarea regulată a aceleiași sume pentru cumpărarea de titluri determinate (acțiuni, părți din fondul de plasament), ceea ce permite să se stabilească o medie (average) și să coboare prețul de achiziție a titlurilor. Investitorul primește mai multe titluri atunci când cursul este scăzut și mai puține când este ridicat.

Avere – Totalitatea bunurilor care se află în posesiunea/ patrimoniul unei persoane, a unei colectivități; avut, avuție; sumă foarte mare de bani.

Averea debitorului – Reprezintă totalitatea bunurilor și drepturilor sale patrimoniale, inclusiv cele dobândite în cursul procedurii insolvenței, care pot face față executării silită, în condițiile reglementate de Codul de procedură civilă (L 85/ 2006).

Avers – Fața unei monede sau a unei medalii, înfățișând chipul emițătorului, stema țării, etc. (în opoziție cu revers).

Aversă – Ploaie torențială de scurtă durată.

Aversiune – Sentiment de dezgust sau de antipatie profundă față de cineva sau ceva.

Aversiune față de risc – Dorința de a evita incertitudinea. Aversiunea față de risc este cuantificată matematic printr-o valoare așteptată, pe care investitorul își dorește s-o minimizeze sau elimine în scopul obținerii unei certitudini mai mari.

Avertisment – Înștiințare prealabilă, prevenire, semnal (asupra unui risc sau a unei primejdii); sancțiune administrativă aplicată unui angajat pentru o abatere disciplinară și prin care se atrage atenția acestuia că va fi sancționat mai aspru la o nouă abatere: mustrare pentru o abatere; demers prin care un stat atrage atenția altui stat cu privire la consecințele pe care încălcările dreptului internațional ale acestuia le poate avea asupra relațiilor reciproce.

Avertiza – A trage cuiva atenția, a preveni pe cineva (că va suferi consecințele acțiunii pe care intenționează să o săvârșească).

Avertizare – Acțiunea de a avertiza.

Avertizor – Aparat care semnalează un pericol, o avarie (la un sistem tehnic, etc.).

Aviatic – De aviație, privitor la aviație.

Aviator – Persoană care pilotează un avion sau care face parte din echipajul unui avion (ori al unei aeronave mai grele decât aerul).

Aviație – Zbor cu ajutorul avioanelor sau al altor aeronave mai grele decât aerul; tehnica acestui zbor; ramură a aeronauticii care se ocupă cu construcția și funcționarea acestor aeronave; totalitatea aeronavelor de care dispune o țară, o societate de transport, etc.; forță militară aeriană; diviziune a armatei care cuprinde această forță.

Avicol – Care aparține aviculturii, care se referă la avicultură.

Avicultor – Specialist în avicultură.

Avicultură – Știință care se ocupă cu creșterea rațională a păsărilor de curte în scop economic; profesiune bazată pe această știință.

Avid – Stăpânit de dorințe puternice, cuprins de interes, de pasiune; cuprins de poftă necumpătată, de lăcomie; lacom.

Aviditate – Însușirea de a fi avid; lăcomie.

Avion – Vehicul aerian mai greu decât aerul, care se menține în aer datorită unor aripi și se deplasează cu ajutorul elicei și motoarelor sau al reactoarelor; aeroplan.

Avionetă – Avion mic.

Aviz – Înștiințare scrisă cu caracter oficial; document prin care se comunică o înștiințare cu caracter oficial; părere, apreciere competentă emisă de cineva (din afară) asupra unei probleme aflate în dezbatere; rezoluție a unei autorități competente cu privire la unele probleme pentru care a fost consultat. Analiză și acord de principiu, eventual cu recomandări, asupra unui proiect, în întregul său, sau numai asupra unei părți, în funcție de competența legală. Aprecieri competente emise asupra unei probleme aflate în dezbatere.

În domeniul cambiilor, informație obligatorie pentru purtătorul unei cambii, care a făcut obiectul unui protest din partea andosatorului imediat și al trăgătorului, dacă trasul refuză să-și execute obligațiile.

Aviz consultativ – Părere cerută unui organ competent, dar peste care organul care a cerut-o poate trece.

Aviz de confirmare – Avis expediat titularului unui cont sau unui depozit de titluri care îl va returna semnat băncii sale pentru a confirma exactitatea unui extras. Dacă avizul nu este returnat băncii în termenul convenit, aceasta reprezintă o recunoaștere tacită a exactității sale.

Aviz de credit – Document ce indică faptul că în creditul unui cont a fost făcută o înregistrare.

Aviz de debit – Document ce indică faptul că a fost făcută o înregistrare în debitul contului.

Aviz de notificare – Persoana a cărei nume este menționat într-o cambie de către trăgător, și care va accepta sau va plăti efectul în lipsa trasului.

Aviz de prelevare – Document financiar-contabil servind la realizarea viramentului bancar în condițiile stabilirii unor raporturi juridice complexe cu participarea debitorului, a băncii sale și a creditorului.

Aviz de primire – Document prin care primitorul unei mărfi atestă celui care i-a predat marfa primirea acesteia.

Aviz de securitate la incendiu – Actul emis, în baza legii, de inspectorul pentru situații de urgență județean sau al municipiului București, după verificarea de conformitate cu prevederile reglementărilor tehnice în vigoare a măsurilor de apărare împotriva incendiilor, adoptate în documentațiile tehnice de proiectare, pentru îndeplinirea cerinței esențiale, securitate la incendiu, a construcțiilor, instalațiilor și a altor amenajări (L 307/ 2006).

Aviz tehnic – Documentul necesar obținerii unei autorizații, emis de către operatorul de sistem în urma analizei unei documentații de proiectare, care atestă respectarea condițiilor impuse de prescripțiile tehnice și de legislația în vigoare (Legea nr. 351 / 2004).

Aviza – A înștiința (printr-un aviz); a face cuiva o comunicare oficială; a atrage cuiva atenția în legătură cu o problemă; a-și exprima părerea autorizată într-o chestiune la care a fost solicitat.

Avizare – Faptul de a aviza; formalitate constând într-o înștiințare scrisă prin care un contractant îl informează pe celălalt contractant cu privire la îndeplinirea obligației sale contractuale sau că cel înștiințat nu și-a îndeplinit corespunzător propria lui obligație, urmând a se conforma contractului convenit între părți.

Procedura de analiză și exprimare a punctului de vedere al unei comisii tehnice din structura ministerelor, administrației publice locale ori a altor organisme centrale sau teritoriale interesate, având ca obiect analiza soluțiilor funcționale, a indicatorilor tehnico-economici și sociali ori a altor elemente prezentate prin documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism. Avizarea se concretizează printr-un act (aviz favorabil sau nefavorabil) cu caracter tehnic și obligatoriu (Legea nr. 350/ 2001).

Avizarea exportatorului – Înștiințare făcută de banca exportatorului printr-o notificare trimisă acestuia, pe baza documentului primit de la banca importatorului, prin care i se aduce la cunoștință lui, angajamentul acesteia din urmă de a-i plăti contravaloarea mărfii exportate în relație cu documentele ce atestă expedierea mărfii și îndeplinirea condițiilor stipulate în acreditivul documentar.

Avizat – Care dovedește informare, pregătire, competență (într-un anumit domeniu).

Avizo – Vas de război de tonaj mic și cu viteză mare.

Avocat – Persoană care are profesiunea de a acorda asistență juridică celor interesați.

Avocatul poporului – Instituție constituită cu scopul de a apăra drepturile și libertățile cetățenilor în raporturile acestora cu autoritățile publice (L 35/ 1997).

Avocatură – Profesiunea de avocat.

Avocățesc – De avocat, specific avocatului.

Avort – Întrerupere accidentală sau provocată a gravidității înainte ca fătul să poată trăi în afara organismului matern.

Avut – Care se află într-o stare materială foarte bună; avere, patrimoniu.

Avut obștesc – Totalitatea bunurilor publice.

Avuție – Avere, patrimoniu; stocul de bunuri în posesia agenților economici la un moment dat. Avuția este deci o mărime de stoc care poate fi determinată la o anumită dată, spre deosebire de venit, care este un flux într-o perioadă de timp. În sens larg, termenul de avuție este sinonim cu cel de avere și se referă la toată varietatea de bunuri (tangibile și intangibile) care au unitate și pot fi obiect de proprietate. Un concept mai des utilizat este cel de avuție economică, care include toate bunurile ce au valoare de piață și sunt generatoare de venituri. Bunurile care constituie avuția sau averea economică îndeplinesc, de regulă, caracteristicile bunurilor economice. Semnificația de bază a avuției economice constă în faptul că activele care o compun aduc deținătorului lor venituri sau au potențialul de a genera în viitor un flux de venituri. Ca urmare, valoarea reală a avuției economice este dată de valoarea prezentă (actualizată) a fluxului de venituri pe care îl generează stocul de active (fizice și financiare) deținut de agenții economici. Modificările intervenite în volumul și structura activelor care alcătuiesc avuția economică influențează fluxul de venituri și mai departe cheltuielile posesorilor de avuție economică.

Avuție națională – Bogăție națională; totalitatea valorilor materiale și spirituale de care dispune un stat la un moment dat.

Ax – Organ cilindric (din oțel) care susține elementele de mișcare de rotație ale unei mașini; osie.

Axa – A aduce o piesă cilindrică în poziția în care axa ei de simetrie sau de rotație corespunde cu o axă dată; a (se) orienta, a (se) desfășura într-un anumit sens, a (se) concentra în jurul a ceva.

Axa lumii – Prelungire a dreptei care unește polii pământului până la intersecția cu sfera cerească.

Axare – Acțiunea de a (se) axa.

Axă – Ax; dreaptă care se consideră a fi orientată într-un anumit sens; dreaptă (sau obiect în formă de dreaptă) care ocupă o anumită poziție într-un sistem tehnic; dreaptă închipuită în jurul căreia se face mișcarea de rotație a unui corp în jurul lui însuși. Un grup coerent de măsuri cu obiective specifice care rezultă direct din punerea în aplicare a acestora și contribuie la realizarea unuia sau mai multor obiective (Reg. CEE 1698/ 2005).

Axă prioritară – Una din prioritățile strategiei dintr-un program operațional constând într-un grup de operațiuni corelate și care au obiective specifice măsurabile (Reg. CE 1083/ 2006).

Axila – Care se referă la o axă, care se află pe o axă, în raport cu o axă.

Axiologic – Care aparține axiologiei, privitor la axiologie.

Axiologie – Disciplină filozofică având drept obiectiv studiul valorilor (morale).

Axiomatic – Care se întemeiază pe o axiomă, care are caracter de axiomă; disciplină care studiază înlănțuirea corectă a axiomelor.

Axiomatiza – A reduce la un șir de axiome.

Axiomă – Adevăr fundamental admis fără demonstrație, fiind evident prin el însuși; enunț prim, nedemonstrat, prin care se deduc, pe baza unor reguli, alte enunțuri.

Azi – În ziua de față, în ziua care e în curs.

Azil – Loc unde cineva găsește ocrotire, adăpost, refugiu; instituție de asistență socială pentru întreținerea bătrânilor, infirmilor, copiilor orfani, etc.; loc de refugiu inviolabil.